

มนต์เส้นทางสู่ความ
“พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

ออกแบบ
การเรียนรู้

วิธีการ

สอดบทเรียน

ฟุ้งอย่างลึกซึ้ง

เรื่องเล่า

KM

ค้นหาวิจัยพัฒนา

ผู้บริหาร

ครู

ผู้ปกครอง

ชุมชน

แบบสอน

กระบวนการคิด

เทคนิค

การบูรณาการ

ร่วมทำร่วมกัน

เรียนรู้ร่วมกัน

เรียนรู้ร่วมกัน

เรียนรู้

เรียนรู้

เรียนรู้

เรียนรู้

วิถีชีวิต
ปรับเปลี่ยน

เข้าใจหลาย

ชัดเจน
ทำงานร่วมกัน
กระบวนการคิด

ช่วยตนเอง
ใกล้ตัว

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	๕
โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗
ความเป็นมา	๑๘
ช่วงเรียนรู้ ทำความเข้าใจของทีมงานและโรงเรียนนำร่อง	๑๙
ข้อค้นพบและข้อสังเกตที่นำมาพัฒนาโครงการในช่วงต่อมา	๒๑
โครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา	๓๐
ยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการ	๓๓
โครงสร้างการทำงานของโครงการ	๓๖
กระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียน	๓๙
รายชื่อโรงเรียนเครือข่ายรุ่นแรก	๔๗
การดำเนินโครงการ	๔๙
• ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ช่วงเรียนรู้ ค้นหาทุน และสร้างเครือข่าย	๕๐
- แนวคิดในการดำเนินการเสริมศักยภาพโรงเรียน	๕๒
- ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้น (ปี ๒๕๕๑ - ต้นปี ๒๕๕๒)	๕๕
• ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๕ ช่วงพัฒนาและสร้างความรู้	๕๘
- ในปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓	๕๘
• ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานกับโรงเรียนเครือข่ายเดิม	๖๓
- ปี ๒๕๕๓ ขยายโครงการ	๖๖
- ปี ๒๕๕๔ ยกกระดับการพัฒนาจากฐานทุนทางบุคลากรและความรู้ที่เพิ่มขึ้น	๖๘
- ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕	๗๑
- ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ พัฒนาโรงเรียนในเชิงลึก ในลักษณะของการต่อยอด และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการประเมินเตรียมความพร้อมโรงเรียนเครือข่ายฯ	๗๓

- ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ถอดบทเรียนประสบการณ์การทำงาน ๗๖
- ผลจากการดำเนินโครงการ ๗๙
- เชิงปริมาณ ๗๙
- ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ๙๕
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ๑๐๑
- ปัญหาและอุปสรรค ๑๐๓
- ประเด็นที่ควรพิจารณาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๑๐๔

รูปภาพ

- ภาพที่ ๑ การปมเพาะอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน ๓๑
- ภาพที่ ๒ ยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการ ๓๓
- ภาพที่ ๓ โครงสร้างการทำงาน ๓๖
- ภาพที่ ๔ หลักการในการเสริมศักยภาพโรงเรียน ๓๘
- ภาพที่ ๕ กิจกรรมที่มูลนิธิสยามกัมมาจลจัดเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพโรงเรียนในเครือข่าย ๔๑
- ภาพที่ ๖ กระบวนการสร้างการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้วยเครื่องมือจัดการความรู้ ๓ ระดับ ๔๖
- ภาพที่ ๗ การใช้หลักปรัชญาในชีวิตและการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ๖๒

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑	บทเรียนความสำเร็จการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เวทีจัดการความรู้โรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง)	๑๐๖
ภาคผนวก ๒	รายนามวิทยากรจิตอาสาโครงการพัฒนาเยาวชน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	๑๑๕
ภาคผนวก ๓	รายนามคณะกรรมการกำหนดทิศทางของโครงการ	๑๑๖
ภาคผนวก ๔	กิจกรรมที่มูลนิธิสยามกัมมาจลจัดเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพโรงเรียนในเครือข่าย และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ	๑๑๗
ภาคผนวก ๕	กระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนในระดับภูมิภาค	๑๒๓
	- ตัวอย่างการทำงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	๑๒๔
	- ตัวอย่างการทำงานของมหาวิทยาลัยมหาสารคามและศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคอีสานตอนบน	๑๒๕
	- ตัวอย่างการทำงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคใต้	๑๒๖
	- ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนรัชฎา จังหวัดตรัง	๑๒๗
	- ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนบ้านร้านตัดผม จังหวัดชุมพร	๑๒๘
ภาคผนวก ๖	ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ที่สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล	๑๓๐
	- สรุปภาพการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความสำเร็จ	๑๓๔
ภาคผนวก ๗	โรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิสยามกัมมาจล	๑๗๘
ภาคผนวก ๘	รายชื่อผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ ๔๓ แห่งตั้งแต่เริ่มขับเคลื่อนโครงการ	๑๘๒
ภาคผนวก ๙	ตัวอย่างผู้บริหารที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี	๑๘๔
ภาคผนวก ๑๐	ตัวอย่างครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี	๑๘๙
ภาคผนวก ๑๑	ตัวอย่างผู้บริหาร และครูที่มีการเปลี่ยนแปลง	๒๐๓
ภาคผนวก ๑๒	ตัวอย่างนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง	๒๐๗

โครงการพัฒนาเยาวชน โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทสรุปผู้บริหาร

“โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้จัดตั้งขึ้นและทำงานร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในเครือข่าย น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หลักปรัชญา) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าประสงค์ที่ **นักเรียนเกิดอุปนิสัย “พอเพียง”** หรือเกิดคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๑

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน จุดประกายสร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนปรัชญาในลักษณะของการต่อยอดกิจกรรม จึงได้จัดทำ **“โครงการ เสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา”** ขึ้น เพื่อเสริมศักยภาพสถานศึกษาพอเพียง ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเป็น **“ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา”** (ศูนย์การเรียนรู้) และพร้อมเป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนขยายผลการใช้หลักปรัชญาสู่สถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศ

ภายใต้ความเชื่อที่ว่า **“การที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยให้กับนักเรียนได้นั้น นักเรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้ลงมือทำงานซ้ำๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และใช้เวลาในการบ่มเพาะ”** มูลนิธิจึงได้วางกรอบการเป็น **“ศูนย์การเรียนรู้”** ไว้ว่า

(๑) ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนต้องเข้าถึงแก่นสาระของหลักปรัชญา น้อมนำมาใช้ใน **“ชีวิต”** และ **“งาน”** เพื่อปลูกฝังอุปนิสัย **“พอเพียง”** ให้กับนักเรียน

(๒) ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนขยายผลวิธีการน้อมนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าถึงหลักปรัชญา เห็นประโยชน์ และสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มูลนิธิสยามกัมมาจลจึงสนับสนุนให้ผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการทุกระดับ **ต้องน้อมนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน โดยผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา สร้างเงื่อนไข และสนับสนุนให้ครูสามารถนำหลักปรัชญามาใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนนำหลักปรัชญา มาใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ** ในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา และสามารถนำไปใช้สร้างความสำเร็จในชีวิตและพัฒนาตนเองต่อไป

* สถานศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นสถานศึกษาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการ

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในขณะเดียวกันผู้บริหารและครูที่นำหลักปรัชญามาใช้ จะเกิดความรู้จากการปฏิบัติที่หลากหลายตามบริบท สามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นได้ มูลนิธิจึงสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูสามารถสร้างความรู้ของตน ผ่านเครื่องมือต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการความรู้ นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น สามารถต่อยอดความรู้ และเกิดพลังในการทำงาน ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดังนั้น มูลนิธิจึงให้ความสำคัญกับการเปิดพื้นที่ให้ผู้บริหารและครูได้มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอในเวทีต่างๆ และผ่านเว็บไซต์ของมูลนิธิ

ในการดำเนินโครงการ มูลนิธิสนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาเป็นผู้ขับเคลื่อนโครงการภายใต้กรอบแนวคิดที่มูลนิธิวางไว้ โดยในช่วงเริ่มต้น คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้เป็นผู้ออกแบบและขับเคลื่อนโครงการ ต่อมาในปี ๒๕๕๓ มีโรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจาก ๖๘ โรงเรียนเป็น ๑๖๐ โรงเรียน มูลนิธิจึงได้สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่เข้ามาร่วมขับเคลื่อนโครงการ ด้วยหวังว่าจะเป็นหน่วยงานทางวิชาการที่ร่วมเรียนรู้ไปกับโรงเรียน และมีศักยภาพในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปในอนาคตเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

ผลที่เกิดขึ้น

๑. มีโรงเรียนเครือข่ายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิสยามกัมมาจลในปัจจุบัน ๑๒๒ แห่ง (ดูภาคผนวก ๗ หน้า ๑๗๘)

๒. ได้โรงเรียนที่พัฒนาตนเองเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ทั่วประเทศจำนวน ๔๓ แห่ง ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ประกอบด้วย

- ผู้บริหารทั้งสิ้น ๘๑ คน (เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ๗๖ คน) ผู้บริหารที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ๓๓ คน

- ครูในศูนย์การเรียนรู้จำนวนรวม ๓,๕๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นครูแกนนำประมาณ ๔๐๐ คน

- นักเรียนในศูนย์การเรียนรู้จำนวนรวมกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนแกนนำประมาณ ๔,๐๐๐ คน

๓. ศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าวสามารถเป็นแบบอย่างในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกัน (ดูรายละเอียดหน้า ๘๐ และภาคผนวก ๖ หน้า ๑๓๔) ตั้งแต่โรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองที่มีความพร้อมสูง ไปจนถึงโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในพื้นที่ชายขอบ มีแบบอย่างกระบวนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไปจนถึงการปลูกฝังในวิถีชีวิต และบุคลากรดังกล่าวสามารถเป็นกำลังสำคัญให้กับกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนขยายผลต่อไป

๔. บทบาทสำคัญของผู้บริหารที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สรุปได้ดังนี้

(ดูรายละเอียดหน้า ๘๐ และภาคผนวก ๘ หน้า ๑๘๔)

- ผู้อำนวยการที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการสอนของครูสนับสนุนครูให้มีความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียนด้วยการให้ความรู้ครูเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ ตรวจแผนการสอน กระตุ้นให้ครูนำแผนสู่การปฏิบัติ นิเทศติดตาม และเปิดพื้นที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นระยะๆ เช่น ผอ.กัญพินา เข้มมชิต (โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี) ผอ.ทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์ (โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา) ผอ.พีระพล ภัคดีเสนา (โรงเรียนบ้านร้านตัดผม) เป็นต้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- **ผู้อำนวยการที่เป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารจัดการและแก้ปัญหาของโรงเรียน** เช่น ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (โรงเรียนสัตยาไส) บริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพึ่งตัวเองได้ สร้างวัฒนธรรม “พอเพียง” ขึ้นในโรงเรียน ผอ.แสน แหวนวงศ์ (โรงเรียนศิษฏภูมิพิสัย) บริหารจัดการคน วางโครงสร้างและสร้างกลไกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเพื่อสร้างความยั่งยืน เป็นต้น

- **ผู้อำนวยการที่ใช้หลักปรัชญาในการบริหารทรัพยากรของโรงเรียน** เพื่อให้ นักเรียนมีอาหารกลางวัน ได้ฝึกทักษะอาชีพและการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ต่างๆ **การบริหารจัดการที่ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา** เช่น ผอ.สมนึก จันทร์แดง (โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง) ผอ.พนม จันทร์ดิษฐ์ (โรงเรียนบ้านหนองไผ่) ผอ.ทรงศักดิ์ สิริรัมย์ (โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง) ผอ.สวัสดิ์ มะลาหอม (โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖) และ ผอ.จร ประสงค์สุข (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๐) เป็นต้น

- **ผู้อำนวยการที่สร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้อำนวยการท่านเดิม** ต่อยอดการทำงานจากผู้บริหารท่านเดิม เช่น ชิสเตอร์ลำยองค์ อุ่นอุ่น (โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์) ผอ.ชูเดช อัมพันทอง (โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม) ผอ.อวยพร หว่างตระกูล (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) เป็นต้น

- **รองผู้อำนวยการหรือผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้ครู** ทั้งในการ สนับสนุนครูให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำงานได้ สร้างกลไกขับเคลื่อนและขยายผลในรูปแบบต่างๆ เช่น รองผอ.มาโนช หวังตระกูล (โรงเรียนโยธินบูรณะ) และผู้ช่วย ผอ.ดุสิต พรหมชนะ (โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย) เป็นต้น

๕. ได้ตัวอย่างครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี (ดูรายละเอียดหน้า ๙๑ และภาคผนวก ๑๐ หน้า ๑๔๙)

- **ครูปฐมวัย** ส่วนใหญ่จะใช้วิธี สอดแทรกให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการเล่านิทาน กิจกรรมเรียนปนเล่น หรือ **ซึมซับผ่านการกระทำของครูที่เป็นแบบอย่าง** และสอนแบบสอดแทรกให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยครูจะตั้งคำถามชวนคิดชวนคุยด้วยชุดภาษาง่าย ๆ ตามวัยของเด็ก

- **ครูประถมศึกษาตอนต้น**จะเริ่มสอนให้นักเรียนรู้จักนิยามด้วยการท่องจำ การร้องเพลง และปลูกฝังอุปนิสัยผ่านการเล่านิทาน บทบาทสมมติ กิจกรรม Play & Learn หรือสอดแทรกในชีวิตประจำวัน และให้ทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทสำคัญในการ **สร้างเงื่อนไขให้นักเรียนนำหลักปรัชญาไปใช้** โดยครูบอกบ้าง ไม่บอกบ้าง มีการตั้งคำถามชวนคิด ชวนคุยแบบง่ายๆ เหมาะกับช่วงวัยของนักเรียน และครูเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน สำหรับ **ประถมศึกษาตอนปลาย** ในบางโรงเรียนจะให้นักเรียนเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ กับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ผ่านการตั้งคำถาม และการถอดบทเรียนหลังทำกิจกรรม

- **ครูมัธยมศึกษา**ที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีส่วนใหญ่ โดยเฉพาะครูสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อนักเรียนผ่านการเรียนรู้นิยาม และการตีความหลักปรัชญาจนเข้าใจชัดเจนแล้ว **ครูมักให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในการวางแผนทำงาน ใช้แก้ปัญหา** ไม่ว่าจะเป็นการทำโครงการ และนำเสนอผลงานในรูปแบบที่แตกต่างกันไป อาจอยู่ในรูปชิ้นงาน สมุดเล่มเล็ก เรื่องเล่า แผนผังความคิด หรือการจัดนิทรรศการ จัดตลาดนัดความรู้ รวมทั้งให้นักเรียนนำหลักปรัชญาไปใช้จัดกิจกรรมขยายผลให้กับน้องๆ ภายในโรงเรียน หรือโรงเรียนอื่น **หลังทำกิจกรรมต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ครูให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนการทำงาน ว่าสิ่งที่นักเรียนทำสอดคล้องกับหลักปรัชญาตรงไหน อย่างไร ซึ่งครูจะตั้งคำถามชวนคุย หรืออาจให้เพื่อนนักเรียนช่วยกันตั้งคำถามเป็นการเติมเต็ม**

การตั้งคำถามเพื่อทบทวนและตีความหลังการทำงานของนักเรียน จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจ และทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการนำหลักปรัชญามาใช้ในการปฏิบัติ โดยนัยผลที่การประเมินเชิงนพคุณกรรมของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และเห็นโอกาสที่ครูจะสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และผลการสอนของตนเองไม่พร้อมๆ กัน

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ผู้เข้าร่วมขับเคลื่อนโครงการทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่โครงการ และทีมงานของมหาวิทยาลัย ได้นำหลักปรัชญามาใช้กับตัวเอง จึงได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ผู้บริหารและครูจะมีความก้าวหน้าในการทำงาน ในขณะที่นักเรียนมีวินัย มีจิตอาสา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น (ดูรายละเอียดหน้า ๙๕ ภาคผนวก ๑๑ หน้า ๒๐๓ และ ภาคผนวก ๑๒ หน้า ๒๐๗)

- ผู้บริหารนำมาเป็นหลักคิดในการทำงานทำให้มองเป้าหมายได้ชัดเจน มีวิธีการและขั้นตอนในการทำงานที่ละเอียดรอบคอบ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา มีศรัทธาในตนเอง ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ในบุคคลรอบข้าง ทำให้ทำงานได้อย่างมีความสุข

- ครูปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือทำ ใช้คำถาม กระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) จิตวิทยาเชิงบวก และจิตศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ ครูฟังนักเรียนมากขึ้น เข้าใจนักเรียนมากขึ้น ให้ความสำคัญที่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการบอกสอนทฤษฎี โดยครูหลายคนเปลี่ยนบทบาทเป็นโค้ช ผลที่เกิดขึ้น คือ สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียนดีขึ้น ครูและนักเรียนมีความสุข การเรียนรู้ดีขึ้นทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรม

- ผู้บริหารและครูนำมาใช้ในชีวิต ผลที่เกิดขึ้น คือ สัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้างดีขึ้น เลิกการกระทำที่ไม่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียน เช่น เลิกเล่นหวย เลิกดื่มสุรา เลิกสูบบุหรี่ ลดการเป็นหนี้ เพราะได้นำมาใช้ในการตัดสินใจ ชีวิตจึงมีความสุขขึ้น

- นักเรียนนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต และการเรียน ทำให้เข้าใจตัวเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของตนเอง ของบุคคลรอบข้าง ของสังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถทำงานประสบความสำเร็จ มีผลการเรียนที่ดีขึ้น มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้าง และมีความสุข อย่างไรก็ตาม ระดับการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนขึ้นกับทุนเดิมของนักเรียน และระยะเวลาในการปลูกฝังหลักปรัชญาให้กับนักเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนเริ่มต้นไม่เท่ากัน (ดูรายละเอียดหน้า ๙๗ และภาคผนวก ๑๒ หน้า ๒๐๗)

- ผู้ประสานงานโครงการได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในกระบวนการพัฒนาเยาวชน และสนับสนุนการขยายผลหลักปรัชญา เช่น รศ.ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ที่ให้นักศึกษานำมาใช้ในการทำกิจกรรมจิตอาสากับโรงเรียน ดร.ฤทธิไกร ไชยงาม ขยายผลกับโรงเรียนเครือข่ายและศึกษานิเทศก์ คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ นำมาปรับใช้กับโครงการพัฒนาเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (๔ ภาค) สนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลใช้เป็นกรอบคิดในการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชน เป็นต้น

๗. เกิดองค์ความรู้ สื่อ และนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หรือทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของตัวเองและผู้อื่น รวมไปถึงสิ่งแวดล้อม

๘. เครื่องมือที่มูลนิธิใช้ในการเสริมศักยภาพโรงเรียนได้รับการยอมรับ โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และกระทรวงศึกษาธิการนำไปปรับใช้ อาทิ ตลาดนัดความรู้ วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การที่ผู้บริหารหรือครูยอมรับ

ที่จะเรียนรู้ระหว่างกันเอง และการถอดบทเรียนจากการทำงาน เป็นต้น

๙. แม้ว่าโครงการจะทำกระบวนการถอดบทเรียนโรงเรียนต่างๆ และหยุดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนไปแล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่ามีโรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิหลายแห่งยังคงพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง และผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ระหว่างปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ มีศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นเครือข่ายของมูลนิธิเพิ่มขึ้นอีก ๑๒ โรงเรียน)

๑๐. โรงเรียนในโครงการทั้งที่อยู่ในเขตเดียวกัน ในพื้นที่ใกล้เคียง ยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน เรียนรู้ร่วมกัน หรือประสานการทำงานขับเคลื่อนโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน เช่น โรงเรียนปรินทร์รอยแยลส์วิทยาลัยและโรงเรียนดาราวิทยาลัย ได้ริเริ่มออกแบบและจัดกิจกรรมค่ายเสริมศักยภาพนักเรียนแกนนำและครูในโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน เป็นต้น

ข้อค้นพบ

ข้อค้นพบสำคัญที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำสู่การปฏิรูปการศึกษาได้ มีดังต่อไปนี้

๑. ครูคือหัวใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน ครูต้องมีความเข้าใจในหลักปรัชญาอย่างชัดเจน จากการนำมาใช้กับตัวเอง นำมาใช้จัดการเรียนการสอน คือ ต้องมีความรู้ในมาตรฐานการเรียนรู้ มีเป้าหมายชัดเจนว่าการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งจะให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไร และจะบ่มเพาะคุณลักษณะอะไร ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ การบ่มเพาะให้นักเรียนเกิดอุปนิสัย “พอเพียง” ครูต้องมีวิธีการหรือเทคนิคในการสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนได้นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ ทั้งในการคิดในการทำงาน ในการแก้ปัญหา ซึ่งเครื่องมือสำคัญของครู คือ การใช้คำถามที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งนี้ จากการถอดบทเรียนการทำงาน โครงการได้รับการยืนยันจากนางสาวชวณา สุทธินราธร นักเรียนแกนนำขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ที่สะท้อนการเรียนรู้ของตนว่า “หนูได้เรียนรู้ และเข้าใจในหลักปรัชญาได้ชัดเจนเมื่อครูเปิดโอกาสให้เราได้คิดเอง ได้ลงมือทำงานเอง แก้ปัญหาเอง โดยมีครูคอยแนะนำให้ความช่วยเหลืออยู่ห่างๆ” ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ไม่ใช่บอกสอน แต่ต้องปล่อยให้เด็กทำเอง เตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและสามารถ “ตะล่อม” นักเรียนให้ได้เรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเพื่อให้การเรียนรู้ครบวงจร การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสใคร่ครวญ ทบทวนความรู้และกระบวนการทำงาน โดยมีครูช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้เอง สามารถเชื่อมโยงได้ว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการใช้หรือไม่ใช้หลักปรัชญาอย่างไร จะทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น เห็นประโยชน์ของหลักปรัชญา และสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

๒. การเรียนรู้และซึมซับหลักปรัชญาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องอาศัยความช่างสังเกต การปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน กับบริบท กับสถานการณ์ ไม่ใช่ทำตามรูปแบบ หรือการลอกเลียนความสำเร็จจากผู้อื่น การที่ครูเรียนรู้ไปกับนักเรียน หากครูทำวิจัยควบคู่ไปด้วย จะช่วยให้เกิดการพัฒนากิจกรรมจัดการเรียนรู้ของครู และสามารถนำมาขยายผลสู่ผู้อื่นได้ชัดเจนขึ้น

๓. **ผู้บริหารเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ**ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ครูและนักเรียน ในฐานะผู้กำหนดนโยบาย แต่ที่สำคัญกว่าคือ**ทำให้นโยบายบังเกิดผล** ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ส่วนใหญ่มีวิธีการที่คล้ายกัน คือ **การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม** ตั้งแต่การถามความสมัครใจของครู การวางเป้าหมาย นโยบายและวิธีการขับเคลื่อนงานร่วมกัน ทำให้ทุกคน**เข้าใจเป้าหมายชัดเจน มีเป้าหมายร่วมกัน** ว่าความสำเร็จอยู่ที่การสร้างอุปนิสัย **“พอเพียง”** ให้กับนักเรียน พัฒนาโครงสร้างหรือกลไกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาลงสู่ครู เช่น การพัฒนาครูแกนนำ **การมอบหมายความรับผิดชอบตามสายงาน** ให้ฝ่ายวิชาการหรือผู้แทนครูในแต่ละกลุ่มสาระเป็นผู้เชื่อมต่อ นโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งอาจทำงานร่วมกับครูแกนนำ เมื่อผู้บริหารนำหลักปรัชญามาใช้ดำรงตนจะเป็นแบบอย่างและเป็นแรงบันดาลใจให้ครูทำตาม โดยเฉพาะผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถสนับสนุนให้ครูพัฒนาการสอนได้ดี เช่น ช่วยครูตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอนในห้องเรียนและนิเทศครูด้วยตนเอง สร้างเงื่อนไขให้ครูนำหลักปรัชญามาใช้ สนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ไปจนถึงการชื่นชมให้กำลังใจ หรือสร้างแรงจูงใจให้ครู จะทำให้ครูเรียนรู้และพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง

๔. **ครูแกนนำเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่ครู** ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ **ครูแกนนำที่เข้มแข็งเป็นผู้สร้างความยั่งยืนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาในโรงเรียน** แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร แต่ครูแกนนำจะเป็นผู้ทำความเข้าใจกับผู้บริหารใหม่ เป็นแกนหลักยึดโยงให้กำลังใจเพื่อนครูในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักปรัชญา เช่น โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม

๕. **ในการขับเคลื่อนเครือข่าย** พบว่าผู้บริหารและครูของศูนย์การเรียนรู้มีศักยภาพสูง มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาและมีวิธีการนำมาปรับใช้ได้ชัดเจนกว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ดังนั้นการเสริมศักยภาพหรือการต่อยอดการพัฒนาด้วยการสนับสนุนให้ผู้แทนจากศูนย์การเรียนรู้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดออกแบบและจัดกระบวนการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย นอกจากจะรู้ความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนด้วยกัน ทำให้การขับเคลื่อนงานง่ายขึ้นแล้ว ยังเป็นการยกระดับความรู้ของผู้บริหารและครูแกนนำของศูนย์การเรียนรู้อีกด้วย

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ความสำเร็จของการจัดตลาดนัดความรู้ไม่ใช่เพียงแค่เป็นการเปิดเวทีให้โรงเรียนต่าง ๆ มานำเสนอ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่เป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนาตนเองให้มีความสำเร็จใหม่ๆ มานำเสนอ ทั้งนี้ เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในตลาดนัดความรู้ มีประสิทธิภาพ กระบวนการเตรียมพร้อมโรงเรียนก่อนที่จะเข้ามานำเสนอเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก โดยเฉพาะกระบวนการถอดบทเรียนการจัดการเรียนรู้ของครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ซึ่งจะเป็นต้นเรื่องนำเสนอในเวที เพราะจะช่วยให้ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียน เห็นตัวเองชัดเจนถึงจุดเด่น และจุดด้อยที่ต้องพัฒนา ช่วยให้ออกแบบการสอนได้ชัดเจน ตรงประเด็นมากขึ้น และการสร้างเงื่อนไขให้ศูนย์การเรียนรู้หรือโรงเรียนเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและเป็นผู้จัดตลาดนัดความรู้ด้วย เพื่อเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้สำหรับการขยายเครือข่ายต่อไป และทำให้โรงเรียนสามารถช่วยหน่วยงานต้นสังกัดขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนอื่น ๆ ในพื้นที่ได้

๗. การสร้างเข้มแข็งให้กับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ผู้บริหารย้าย ครูแกนนำย้าย ผู้บริหารที่พัฒนาโรงเรียนเพื่อรางวัลเมื่อได้เป็นศูนย์การเรียนรู้แล้วการขับเคลื่อนจะลดลง หรือการที่ผู้บริหารและครูแกนนำต้องออกไปขับเคลื่อนงานให้กับโรงเรียนอื่น ๆ จนกระทั่งไม่มีเวลาพัฒนาโรงเรียนของตน ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนของศูนย์การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง ควรมีการจัดกระบวนการ กระตุ้นให้โรงเรียนหันกลับมาสำรวจและพัฒนาตัวเองเป็นระยะ ๆ อาทิ

(๑) ศูนย์การเรียนรู้ลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในบทบาทการบริหารจัดการของผู้บริหาร การขับเคลื่อนขยายผลสู่เพื่อนครูของครูแกนนำ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และวิธีการเรียนรู้ และผลที่เกิดของนักเรียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมเรียนรู้ ให้กำลังใจ และเติมเต็มโรงเรียน

(๒) การคัดเลือกผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจหรือศรัทธาในหลักปรัชญามาแทนผู้บริหารท่านเดิม

(๓) การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP) ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน คือ กระบวนการที่ให้ผู้บริหารและครูมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ถึงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปัญหาและวิธีการก้าวข้ามปัญหาของการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา ความสำเร็จของการสอนที่เห็นผลที่นักเรียน เป็นต้น เพื่อให้ครูได้เรียนรู้หลักปรัชญาและช่วยกันพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ ชื่นชมผลงานกันและกัน จุดประกาย สร้างแรงบันดาลใจ และเสริมพลังกัน

ปลายปี ๒๕๔๘ รมนาคารถังโครงการพัฒนา เยาวชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย: เรียนรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการทำงานกับ
รร.ที่มีความก้าวหน้าในการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ๙ แห่ง

กรรมการนาคารถัง
ได้รับแรงบันดาลใจ
จากการสัมมนา
เศรษฐกิจพอเพียง
ที่จัดขึ้นโดย สคช. และ
สำนักงานทรัพย์สินฯ

๒๕๔๖

๒๕๔๘

ผลลัพธ์

ข้อค้นพบ

ความท้าทาย

ช่วงเรียนรู้ของทีมงาน และร.ร.นำร่อง (ปี ๒๕๔๙ - กลางปี ๒๕๕๑)

- ทำงานร่วมกับ รร. เพื่อความเข้าใจในหลักปรัชญา
และการประยุกต์ใช้ของ รร. ว่าผู้บริหารนำมา
ใช้บริหารจัดการอย่างไร ครูนำมาใช้ในการจัด
การเรียนรู้อย่างไร
- เสริมความรู้เรื่องการบริหารจัดการการเงินอย่าง

วิเคราะห์ศักยภาพ ค้นหาทุน เชื่อมโยงเครือข่าย + สร้างความเข้าใจ และนำปรัชญามาใช้ให้ถูกต้อง

- ให้ครูและผู้บริหารฝึกถอดบทเรียนประสบการณ์การใช้หลักปรัชญาใน
เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญา และเห็นเป้าหมายของโครงการว่า
อุปนิสัย “พอเพียง” ให้ นร. ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- จัดเวทีให้ รร. ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัดวิเคราะห์ศักยภาพตนเอง และวางแผน
ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
- จัดให้มีการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน และการบริ
ระดับประเทศ

ไฟล์แผ่นพับ 4 พับ ที่จะแทรกส่วนนี้ ชื่อ หน้า 15 Printer.ai

ในเวลาต่อมา

- ผู้บริหารและครูจากศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว
เป็นแบบปฏิบัติที่ดี และเป็นแกนนำช่วยขับเคลื่อน
ในเวลาต่อมา

(รายละเอียดหน้า ๕๐)

- ผู้บริหารและครูใน รร. เครือข่ายเดิมมีความเข้าใจ และมีการจัดกิจ
ที่ก้าวหน้ากว่า รร. เครือข่ายรุ่นใหม่ เช่น โยธินบูรณะและจุฬาราช
เพชรบุรี เป็นต้น
- รร. และกระทรวงศึกษาธิการเริ่มนำรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
การจัดตลาดนัดความรู้ไปปรับใช้

- ครูสอนเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย
เช่น เกษตร การประหยัด อดออม และการใช้ทรัพยากร
ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์
- ในแต่ละ รร. มีผู้บริหารและครูจำนวนไม่มากที่ศรัทธา
ในหลักปรัชญา และเป็นผู้ริเริ่มนำหลักปรัชญามาใช้
ส่วนครูอื่นๆ และผู้ปกครองยังไม่เข้าใจ
- ผู้บริหารและครูที่ทำงานเรื่องนี้ มีศรัทธาใน
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีอุดมการณ์และรักการเรียนรู้

- ผู้บริหารและครูที่ทำงานเรื่องนี้ศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีอุดมการณ์ และเกือบทุก รร.
เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว แต่ยังเข้าใจหลักปรัชญาไม่ชัด
- การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมีความหลากหลาย ผู้บริหารและ
กิจกรรมให้ นร. ทำ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ลอกเลียนแบบกันมา
ทฤษฎีใหม่ ประหยัดอดออม ประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ โดยเข้าใจว่า
จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาแล้ว ยังไม่เห็นกระบวนการ

- ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในหลักปรัชญาคลาดเคลื่อน
- ครูให้คุณค่ากับชิ้นงานหรือผลงานของ นร.
มากกว่าการเรียนรู้จากกระบวนการทำงาน
- ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่าการสอนเศรษฐกิจ
พอเพียงต้องนำสู่กระบวนการคิดและ
นำหลักปรัชญามาใช้ทำงาน

- เหมือนช่วงปี ๔๙- ๕๐
- ครูส่วนใหญ่มองว่าเป็นภาระเพิ่ม
- ผู้ปกครองต้องการให้ลูกเรียนเก่ง และคิดว่าการปลูกฝังหลักเศรษฐกิจ
พอเพียง เป็นการให้เด็กทำกิจกรรมเกษตร ประหยัดอดออม และ
เป็นการแย่งเวลาเรียนจึงต่อต้าน
- ผู้บริหารและครูที่อยู่ใน รร. โกลั๊กันมักไม่ยอมรับความสามารถ ซึ่ง

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการพัฒนาเยาวชน โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเป็นมา

ในช่วงกลางปี ๒๕๔๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้จัดประชุมหารือเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นที่ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ หาดตะวันรอน ทำให้ผู้บริหารของธนาคารเล็งเห็นความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าเป็นหลักในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ใช้สติปัญญา รู้เท่าทัน และสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ธนาคารไทยพาณิชย์มีนโยบายที่จะปรับปรุงให้กิจกรรมเพื่อสังคมของธนาคารสร้างผลกระทบในเชิงบวกต่อประเทศในวงกว้างและมีผลในระยะยาวมากขึ้น จึงได้จัดตั้ง **“โครงการพัฒนาเยาวชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง”** (ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **“โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ในปี ๒๕๕๓) โดยร่วมมือกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และกระทรวงศึกษาธิการอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา โดยมูลนิธิสยามกัมมาจลมีบทบาทเป็นผู้จัดประกาย สนับสนุนการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดอุปนิสัย **“พอเพียง”** ตลอดจนสร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับโรงเรียนต่างๆ

ทั้งนี้ คณะกรรมการของธนาคารได้ให้แนวทางในการดำเนินงานที่โครงการได้นำมาจัดทำเป็นกรอบในการทำงานตลอด ๙ ปี ไว้ ดังนี้

๑. ร่วมมือกับองค์กรที่มีความรู้ความชำนาญอยู่แล้ว เช่น โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง หรือหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ
๒. การสนับสนุนโรงเรียนให้ทำงานในลักษณะ **“ต่อยอดกิจกรรม”** (Value Added) โดยเน้นกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ (Software) ไม่เน้นการสนับสนุนด้านงบประมาณ และไม่ให้การสนับสนุนด้านถาวรวัตถุ
๓. นำความรู้ ความชำนาญของพนักงานธนาคาร อาทิ การบริหารจัดการ การเงิน ฯลฯ มาใช้เพื่อสนับสนุนการทำงานของโครงการในลักษณะของพนักงานจิตอาสา
๔. **นำคุณค่าที่ต้องการสอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ** ในการสนับสนุนหรือดำเนินกิจกรรมกับโรงเรียน เริ่มจากการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน และให้ความสำคัญกับการสอดแทรกคุณค่าที่ต้องการ โดยเฉพาะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการ หรือกิจกรรมต่างๆ

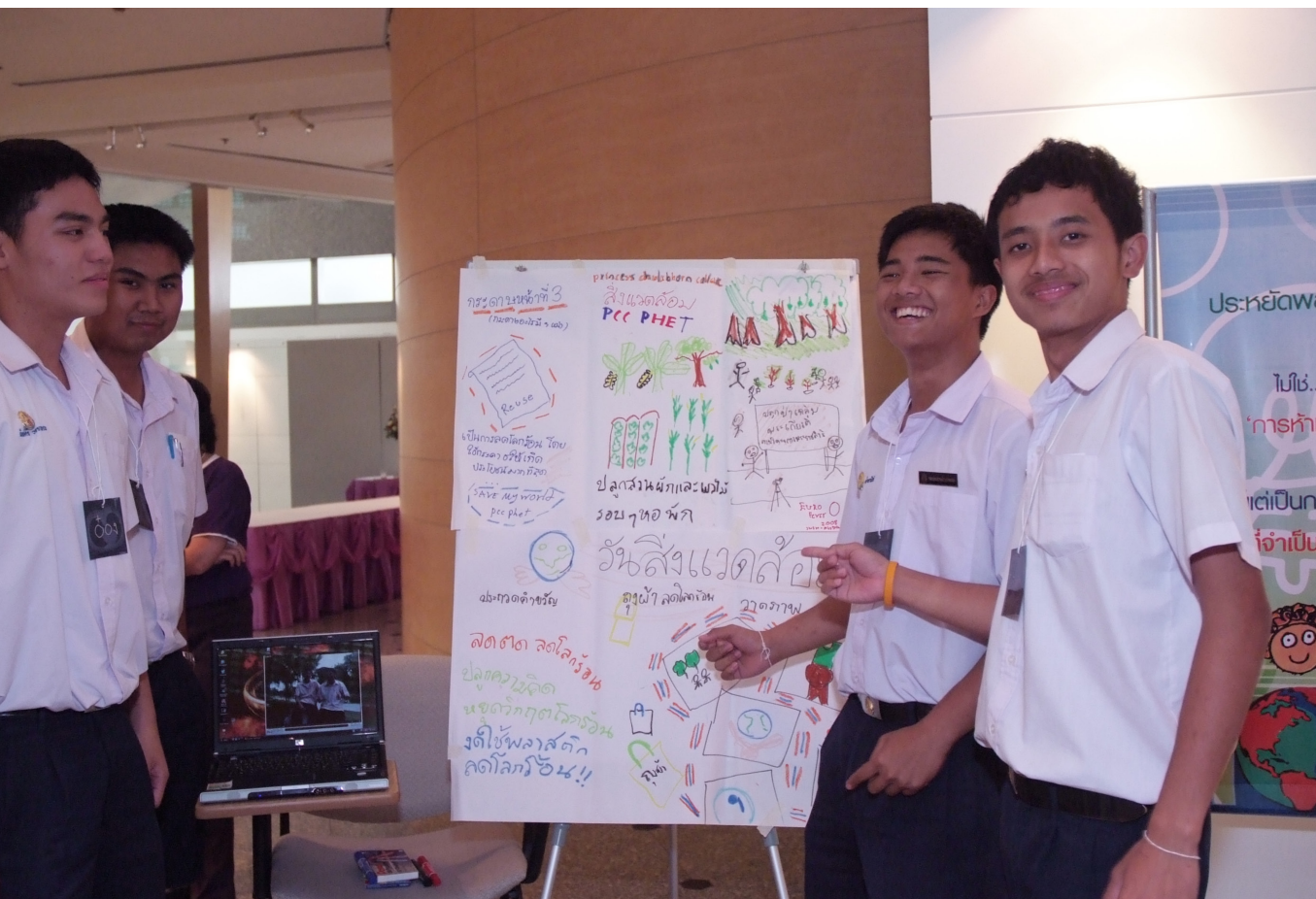
ช่วงเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ของทีมงานและโรงเรียนนำร่อง

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระหว่างปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๐ เป็นช่วงที่ทีมงานของมูลนิธิสยามกัมมาจลได้ร่วมเรียนรู้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษาไปพร้อม ๆ กับโรงเรียน โดยสนับสนุนให้โรงเรียน ๙ แห่ง ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน และเป็นโรงเรียนที่ได้นำหลักปรัชญามาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอยู่ก่อนแล้ว ให้จัดทำโครงการพัฒนาต่อยอดยกระดับการนำหลักปรัชญามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และสนับสนุนให้พนักงานจิตอาสาของธนาคารร่วมเรียนรู้ไปกับโรงเรียน จัดกิจกรรมเสริมในด้านการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล และบริหารจัดการธุรกิจอย่าง “พอเพียง” ให้กับนักเรียน และยังประสานการทำงานกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มาให้ความรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้กับโรงเรียนเป็นการเพิ่มเติม

ข้อค้นพบและข้อสังเกต ในช่วงนี้ คือ

๑. โครงการนำแนวทางการดำเนินโครงการที่คณะกรรมการธนาคารให้มากำหนดเป็นกรอบในการทำงาน โดยเฉพาะวิธีการสนับสนุนโรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ **ไม่ให้เน้นที่งบประมาณ** ในช่วงแรกโรงเรียนไม่เข้าใจเพราะโครงการอื่นๆ ที่ทำงานกับโรงเรียนส่วนใหญ่จะสนับสนุนงบประมาณเป็นหลัก และโรงเรียนเองก็คาดหวังว่าธนาคารต้องสนับสนุนงบประมาณ แต่หลังจากการทำงานด้วยกันไปพักใหญ่ๆ (หลังจากปี ๒๕๕๐ เป็นต้นไป) เมื่อโรงเรียนเปิดใจเรียนรู้ และเข้าใจเจตนารมณ์ของมูลนิธิชัดเจน จะทำงานในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกัน สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นเป็นกัลยาณมิตร และที่สำคัญการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเป็นเรื่องของการนำหลักคิดไปสู่การพัฒนางาน ไปสู่การจัดการชีวิต ดังนั้น การที่โรงเรียนต้องบริหารจัดการบนสิ่งที่มีอยู่ บนความเป็นจริง หรือบนความขาดแคลนบ้าง จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีว่าการมีวัสดุอุปกรณ์ครบครัน ในขณะเดียวกัน **กรอบการทำงานดังกล่าวได้กรองโรงเรียนที่ไม่ได้ตั้งใจจริงออกไปโดยปริยาย**

๒. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับโรงเรียน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ เป็นผู้บริหาร ครู และนักเรียนจำนวนไม่มากในแต่ละโรงเรียน (ยกเว้นโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี) ที่มีศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หรือในหลักปรัชญา และนำหลักปรัชญามาพัฒนาการทำงานของตน ซึ่งจะพบว่าผู้บริหารและ

ครูชุดดังกล่าวเป็นผู้มีอุดมการณ์ ใฝ่เรียนรู้ และแม้ว่าในช่วงแรกจะยัง**เข้าใจในหลักปรัชญาไม่ชัดเจน** เป็นช่วงของการเรียนรู้ เปิดใจ ลงมือทำงาน ทำไปเรียนรู้ไป แต่สุดท้ายบุคลากรเหล่านี้กลายเป็นกำลังสำคัญในการขยายผลหลักปรัชญา แม้ว่าบางคนจะย้ายโรงเรียนก็จะไปทำในโรงเรียนใหม่

๓. โรงเรียนทั้ง ๙ แห่ง เป็นแบบอย่างของการนำหลักปรัชญามาใช้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และมีความก้าวหน้ากว่าโรงเรียนอื่นๆ ในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

๓.๑ **โรงเรียนที่ให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้เป็นหลักคิด**ในการวางแผน การตัดสินใจ หรือนำมาพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนใน **มิติสังคม** จะเป็นโรงเรียนมัธยม ได้แก่

๓.๑.๑ **โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี** เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มุ่งเน้นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เป็นนักเรียนประจำอยู่หอพัก เมื่อ ผอ.กัญพินา เชื่อมชิต เข้าใจว่าหลักปรัชญาเป็นหลักคิดและหลักการพัฒนาดคน จึงได้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเต็มรูปแบบ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูโดยนำมาแก้ไขปัญหาการทำสวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน สร้างกระแสการขับเคลื่อนโดยสนับสนุนให้ครูนำหลักปรัชญามาใช้วิเคราะห์โครงการต่างๆ ที่จะขออนุมัติและออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาวิเคราะห์ก่อนลงมือทำงาน และสนับสนุนให้นักเรียนนำมาใช้เป็นแนวทางจัดการการอยู่ร่วมกันในหอพัก ทำให้โรงเรียนเป็นที่ดูงานการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในรุ่นแรกๆ

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๒ **โรงเรียนป่าเต็งวิทยา** เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และเป็นเครือข่ายโรงเรียนจุฬาภรณฯ จึงดำเนินการในลักษณะเดียวกัน คือ นำหลักปรัชญา มาวิเคราะห์แผนหรือใช้วางแผนก่อนลงมือทำงาน

๓.๑.๓ **โรงเรียนโยธินบูรณะ** เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ ครูบริศนา ตันติเจริญ เริ่มขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยการทำวิจัยกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ภายใต้โครงการเสริมสร้างวินัยเยาวชน ตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจ และได้ออกแบบเพื่อให้นักเรียนฝึกนำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การทำโครงงานรายวิชา โครงงานสหวิทยาการ สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการตั้งชมรมโมโย (MOYO: Moderate Youth Club) ที่ออกแบบให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของจิตอาสาเพื่อสร้างการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้ห้อง ๆ เพื่อน ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ด้วยการนำหลักปรัชญามาเป็นแนวทางในการทำกิจกรรม โดยครูให้นักเรียนคิดกิจกรรมเอง และครูเป็นโค้ชคอยให้คำแนะนำ เช่น การเล่นเกมที่ต้องนำหลักปรัชญามาใช้ แล้วมีการถอดบทเรียน หรือชวนพูดคุยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญา เป็นต้น

๓.๑.๔ **โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี** เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ครูบุญทวี ชาวปากน้ำ ได้ร่วมกับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้บูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบองค์รวม โดยนำหลักปรัชญามาประยุกต์ออกแบบให้นักเรียน

ได้รู้จักตัวเอง ครอบครัว ประเทศ ไปถึงสังคมโลก และพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนสามารถปรับตัวพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ผ่านการจดบันทึกอนุทินชีวิตวินวินวัฒน์ (เกี่ยวกับพฤติกรรมตัวเอง ทั้งดีและไม่ดี การใช้จ่าย เรื่องราวครอบครัวเครือญาติ ข่าวสารการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเรื่องที่น่าสนใจ) และนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่จดบันทึกมาพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการพัฒนาตนเอง เป็นต้น

๓.๒ **โรงเรียนที่นักเรียนนำหลักปรัชญา มาใช้ในมิติสิ่งแวดล้อม ได้แก่**

๓.๒.๑ **โรงเรียนมงกุฎเมืองราชวิทยาลัย** โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ทำกิจกรรมต่อยอดจากโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง ที่ให้นักเรียนจัดทำโครงการ “การสืบสานวิถีชีวิตสู่เศรษฐกิจพอเพียงลุ่มน้ำประแส” ซึ่งเป็นโครงการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์กับการวัดคุณภาพน้ำ หรือระบบนิเวศ สังคมศึกษากับการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งกระบวนการทำงานดังกล่าว นักเรียนได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาในการทำงานไปในตัว แม้ว่าจะยังไม่ชัดเจนว่านำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาปรับใช้อย่างไร แต่ผลที่เกิดขึ้นทำให้นักเรียนรู้จักชุมชน เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์แม่น้ำ และสามารถแก้ไขปัญหาความเน่าเสียของสายน้ำได้ (โรงเรียนทำงานเป็นลักษณะของเครือข่ายกว่า ๒๐ โรงเรียน)

๓.๒.๒ **โรงเรียนป่าเต็งวิทยา** ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นพื้นที่ต้นน้ำ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ ผอ.ณัฐภาคย์ พัฒนพิเชียร มีเป้าหมายให้นักเรียนมีความรัก

วางแผนท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสู่การอนุรักษ์ไปพร้อม ๆ กับสามารถมีอาชีพพึ่งพาตนเองได้ จึงได้พัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาให้แก่นักเรียนใช้วิเคราะห์ก่อนจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนภูมิใจในท้องถิ่น เห็นความสำคัญที่จะต้องดูแลรักษาป่า และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ไม่ทำร้ายธรรมชาติ และได้ชักชวนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

๓.๓๓ **โรงเรียนที่นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในมิติวัฒนธรรม** ได้แก่

๓.๓.๑ **โรงเรียนป่าเต็งวิทยา** นักเรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เรื่องราวความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมของชาวปกากะญอ ตลอดจนวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูล

๓.๓.๒ **โรงเรียนเทศบาลจามเทวี** โรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ครูจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บนพื้นฐานของหลักปรัชญา เช่น เรื่องเทียนพรรษาหลอมภูมิปัญญาจิตพัฒนาพอเพียง มีฐานการเรียนรู้เป็นต้น

๓.๓.๓ **โรงเรียนโยธินบูรณะ** นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ทำโครงการ Along Ratchdamnoen Road เพื่อศึกษาวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้ที่อยู่บนถนนราชดำเนิน

๓.๔ **โรงเรียนที่นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในมิติเศรษฐกิจ** ผู้บริหารหรือครูมักใช้หลักปรัชญาในการบริหารจัดการฐานการเรียนรู้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นฐานด้านการเกษตร และ/หรือฐานฝึกอาชีพ เพื่อให้ นักเรียนสามารถพึ่งตัวเองได้ โรงเรียน

ส่วนใหญ่จะอยู่ในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท หรือชุมชนชนบท ได้แก่

๓.๔.๑ **โรงเรียนบ้านเหล่ากก-หุ้งสว่าง** โรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง อยู่ในพื้นที่ชนบทค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรมทำนา และออกไปรับจ้างต่างถิ่น เป็นชุมชนบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โรงเรียนได้เรียนรู้หลักพอเพียง

จากการเข้าวัดฟังเทศน์เกี่ยวกับทางสายกลาง และการปฏิบัติตนอย่างพอเพียง สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีการ**สนนินยอม ๓ หัวง ๒ เจื่อนไข** ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน ซึ่งมีการขายของให้กับคนในชุมชนด้วย โรงเรียนได้บูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับ**กิจกรรมสหกรณ์** เช่น นักเรียนได้เรียนรู้การทำบัญชีในวิชาคณิตศาสตร์ เขียนเรียงความเรื่องสหกรณ์ในวิชาภาษาไทย ครูสอดแทรกหลักปรัชญาผ่านกิจกรรมที่นักเรียนทำ เช่น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเลือกซื้อสินค้าที่เหมาะสมเป็นที่ต้องการของชุมชน ไม่เลือกสินค้าฟุ่มเฟือย แต่จะสนับสนุนให้คนในชุมชนทำขนมหรือสินค้าที่จำเป็นมาขายที่สหกรณ์ และให้ความสำคัญกับการสอดแทรกคุณธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เป็นต้น จึงเป็นการเรียนรู้หลักปรัชญาผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งตัวเองได้เมื่อจบออกไป

๓.๔.๒ โรงเรียนหนองรีมิ่งคลสุขสวัสดิ์
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ตั้งอยู่ชานเมืองใกล้เขตอุตสาหกรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่อพยพมาจากต่างถิ่นเพื่อมาทำงานในโรงงาน ทำให้ไม่มีเวลาดูแลลูก เมื่อถึงฤดูทำนาหรือพ่อแม่ตงงานก็จะอพยพกลับถิ่นฐานเดิมหรือไปหางานใหม่ โรงเรียนจึงเน้นให้นักเรียนฝึกทักษะอาชีพเพื่อสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในอนาคต ครูคิดพร แยมแดงอ่อน ขับเคลื่อนหลักปรัชญาในช่วงแรกด้วยการเข้าร่วมโครงการชีวิตวิถีให้นักเรียนฝึกทำงานด้านเกษตรอินทรีย์ เช่น ปลูกผัก เลี้ยงปลา เผาถ่าน ทำแชมพู น้ำยาล้างจาน เพื่อใช้เองและจำหน่าย เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ นำสิ่งที่เรียนรู้ที่โรงเรียนไปใช้ที่บ้าน เช่น ปลูกผักสวนครัวลอยฟ้าที่บ้านแล้วนำมาทำอาหารให้พ่อแม่เมื่อกลับบ้าน ฝึกเรื่องความกตัญญู ความรับผิดชอบ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ที่น่าสนใจคือ ครูมีกิจกรรมให้นักเรียนนั่งล้อมวงคุยกัน เล่าถึงวิถีชีวิตของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ทำให้นักเรียนได้ใคร่ครวญ วิเคราะห์ตนเอง และพูดคุยกันเรื่องความพอเพียงผ่านประสบการณ์ชีวิตจริงของแต่ละคน เป็นการเรียนรู้ที่มีพลัง และครูยังสอนให้นักเรียนรู้จักแบ่งปัน

เช่น แจกจ่ายน้ำหมักชีวภาพให้ชุมชนเป็นครั้งคราว ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และในวันหยุดหากนักเรียนไม่รู้ว่าจะไปไหนก็จะมาช่วยครูทำกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่โรงเรียน นักเรียนจึงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงผ่านการซึมซับวิถีคิด วิธีการทำงานของครู และผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่หลากหลายของเพื่อน

๓.๔.๓ โรงเรียนบ้านแม่ระกา โรงเรียนขยายโอกาส อยู่ในเขตชนบท คนในชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม ค่อนข้างยากจน โรงเรียนอยู่ติดกับบ้านของปราชญ์ชาวบ้านที่ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง จึงสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรเพื่อให้นักเรียนนำกลับไปทำที่บ้านหรือเมื่อจบออกไปแล้วสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนไปพร้อม ๆ กันด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้เชิญปราชญ์แขนงต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตกับครูและคนในชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้ฟังแบบอย่างการใช้ชีวิตพอเพียงจากชีวิตจริง

๓.๔.๔ โรงเรียนเทศบาลจามเทวี ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองลำพูน ในการพัฒนา ๑๗ อุทยานการเรียนรู้ เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตที่ สอดคล้องกับภูมิสังคม คือ ด้านเกษตรผสมผสาน วัฒนธรรมท้องถิ่น และการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แบบองค์รวม เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับโรงเรียนและวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงที่ สามารถนำไปเผยแพร่สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ร่วมกับนิดาและโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาหลักสูตร โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองให้อยู่ในสังคมและสภาพเศรษฐกิจ ปัจจุบันได้อย่างมีความสุข รู้จักคิด รู้จักใช้ประโยชน์ของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในฐาน การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนซึมซับผ่านวิถีชีวิตในโรงเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครูให้ความสำคัญกับการสอนนิยาม และวิเคราะห์กิจกรรมว่าสอดคล้องกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข อย่างไรบ้าง กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่จะเน้นคุณธรรม และการใช้หลักปรัชญา ในวิถีชีวิต

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔. การสอนหลักปรัชญาของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่มักสอนนิยาม และให้นักเรียนทำกิจกรรมเกษตร การใช้วัสดุเหลือใช้ สิ่งที่มีในท้องถิ่น ธนาคารชยะ ประหยัดอดออม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพอเพียง แต่มีครูจำนวนน้อยมากที่ให้ความสำคัญกับการฝึกนักเรียนให้นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข มาใช้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนต่างๆ ในช่วงนี้เป็นการลอกเลียนรูปแบบกิจกรรมดังกล่าว และมีการต่อต้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาในโรงเรียน เพราะเข้าใจว่าเป็นฐานด้านการเกษตร

๕. จากโรงเรียน ๙ แห่ง มีโรงเรียน ๓ แห่ง ที่สามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ ได้ผู้บริหารและครูที่ร่วมขับเคลื่อนมาตั้งแต่เริ่มต้น กลายเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา สำหรับโรงเรียนที่ไม่ได้เป็นศูนย์การเรียนรู้และโรงเรียนที่ออกจากเครือข่ายของมูลนิธิ เนื่องจากผู้บริหารหรือครูที่ทำโครงการย้ายหรือป่วย จึงไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และค่อยๆ ถอนตัวไปในที่สุด

๖. ผู้บริหารและครูเข้าใจหลักปรัชญาชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จากกิจกรรมที่ทำ โดยเฉพาะได้เห็นวิธีการนำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้อย่างหลากหลายในเวทีถอดบทเรียน (ภาคผนวก ๑ หน้า ๑๐๖)

๗. พัฒนาชุดคู่มือการจัดการเรียนรู้เรื่อง “การจัดการการเงินส่วนบุคคลอย่างพอเพียง” และ “การบริหารจัดการธุรกิจอย่างพอเพียง” สำหรับจัดกิจกรรมให้กับโรงเรียนและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งต่อมาได้นำมาใช้ในโครงการ “SCB ชวนกันทำดี” ของธนาคาร

๘. จัดทำสื่อขยายผลเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

๘.๑ หนังสือ พพ.๘๐๙ (ร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และตลาดหลักทรัพย์ฯ จัดทำหนังสือชุด พพ.มีทั้งหมด ๘ ปก)

๘.๒ บันทึกรับ-จ่ายเพื่อความพอเพียง (ร่วมกับโรงเรียนโยธินบูรณะ)

๘.๓ สนับสนุนการจัดพิมพ์สื่อให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

๘. ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรจิตอาสาของธนาคารจำนวน ๒๖ คน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ๒ หน้า ๑๑๕)

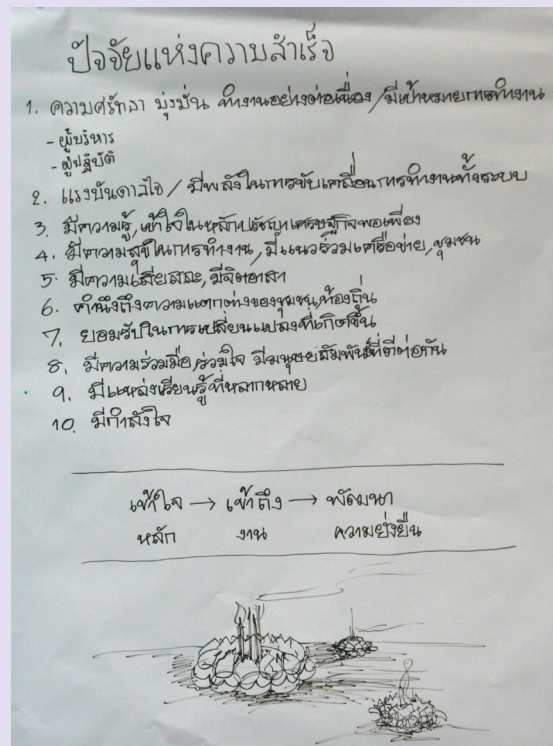
สิ่งสำคัญจากข้อค้นพบดังกล่าว มุขนีศึกษามักนำมาใช้ได้ นำมาเริ่มนกรเรียนในการพัฒนาโครงการในช่วงต่อไม่ คือ

การปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน จำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ทำให้นักเรียนเข้าใจ เห็นความสำคัญ และมีโอกาสนำหลักปรัชญามาใช้บ่อยๆ หรือได้รับการฝึกซ้ำๆ ซึ่งหมายความว่าต้องทำทั้งระบบโรงเรียน (Whole School Approach) จำนวนครูแกนนำเพียงไม่กี่คน จะไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว

การนำเครื่องมือจัดการความรู้และระบบพี่เลี้ยงมาใช้ในการทำงานกับโรงเรียน จะสามารถช่วยให้ครูมีวิธีการและมีกำลังใจในการทำงาน โดยเครื่องมือหลักๆ ที่ใช้ มีดังนี้

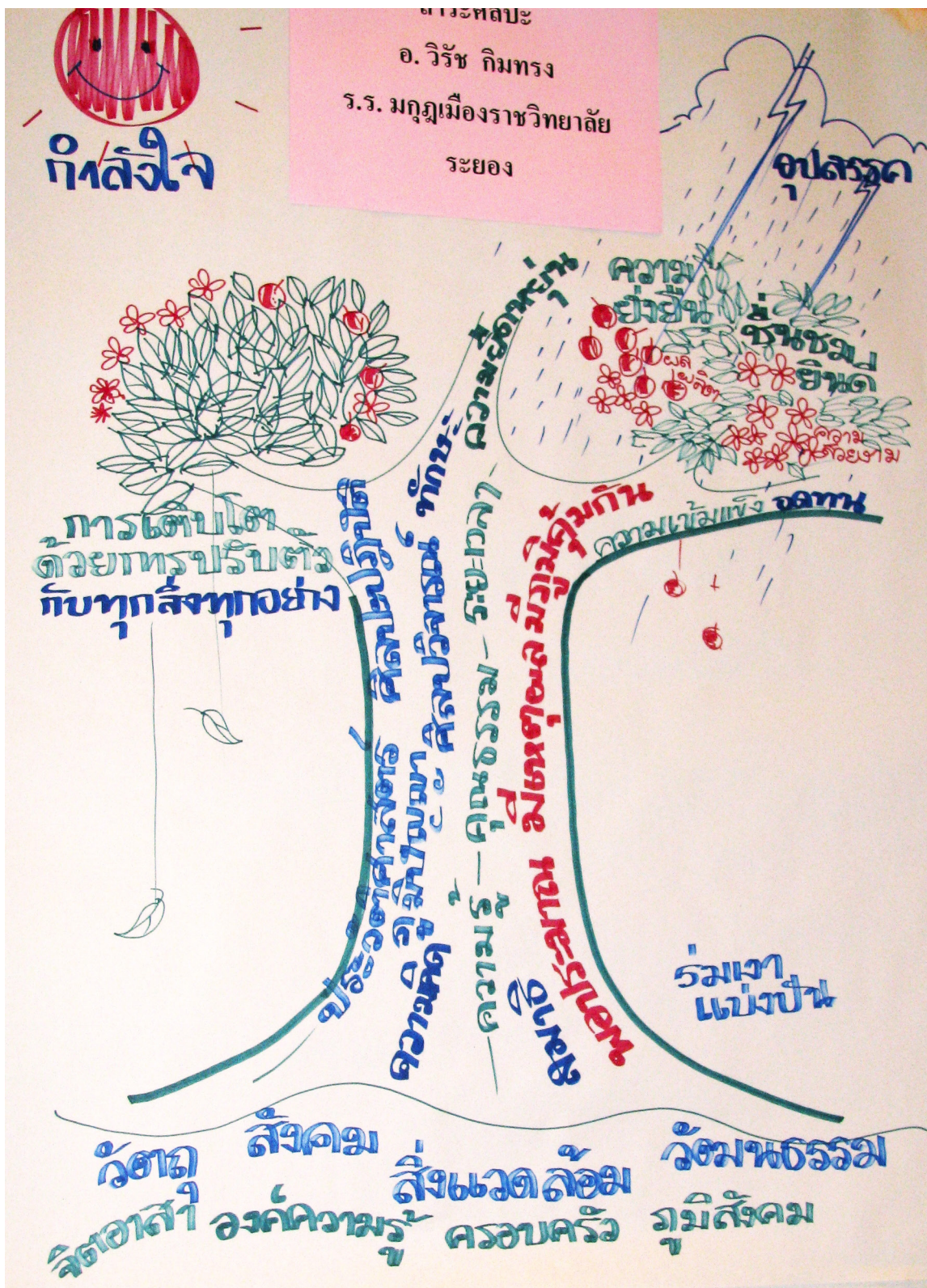
๑. นำกระบวนการถอดบทเรียนมาใช้กับผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อให้ได้บทวนว่ามีวิธีการทำงานอย่างไร ได้นำหลักปรัชญามาใช้ตรงไหน หรือไม่ อย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เพื่อสร้างความเข้าใจความหมายของหลักปรัชญาที่ลึกซึ้งขึ้น เห็นคุณค่า สามารถนำไปปรับใช้ได้ในอนาคต และสามารถสื่อความมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจนขึ้น

๒. สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ทำงาน (CoP: Community of Practice) เพื่อเรียนรู้จากการปฏิบัติของผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องการจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการ โดยการตั้งโจทย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้จะให้ความสำคัญที่บริบท ว่าทำไมจึงนำหลักปรัชญามาใช้ มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อขับเคลื่อนเรื่องอะไร วิธีการทำงานเป็นอย่างไร ผู้เรียนรู้จะจะสามารถนำหลักปรัชญาไปปรับใช้ตามบริบทตนมากกว่าการลอกเลียนรูปแบบ

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการเสริมศักยภาพ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

โครงการเสริมศักยภาพ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๙)

หลังจากที่มูลนิธิสยามกัมมาจลได้เรียนรู้วิธีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในภาคการศึกษา ผ่านการทำงานกับโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้มีความมั่นใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักสำคัญที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรของประเทศให้รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และใช้สติปัญญาในการตัดสินใจก่อนลงมือกระทำการใด ๆ นำมาซึ่งความสำเร็จส่วนตนไปพร้อม ๆ กับสังคมประเทศชาติ ซึ่งการจะปลูกฝังให้เยาวชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการตัดสินใจได้นั้น ผู้บริหารและครูต้องสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญามาใช้ใน

กระบวนการคิด ใช้ในกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่าต้องทำทั้งระบบโรงเรียน

และเพื่อสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลการสู่สถานศึกษาทั่วประเทศ ในปี ๒๕๕๑ มูลนิธิสยามกัมมาจลจึงได้จัดทำ “โครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา” ขึ้น เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในโอกาสสมหามงคล ๘๔ พรรษา โดยมีเป้าหมายพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” จำนวน ๘๔ แห่ง ในปี ๒๕๕๔ (ขยายเวลามาสิ้นสุดในปี ๒๕๕๘) เพื่อเป็นแกนนำขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (เป็นโรงเรียนแบบอย่างที่ผู้บริหารและครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนจนเกิดเป็นอุปนิสัย “พอเพียง” หรือเกิดคุณลักษณะพึงประสงค์ข้อที่ ๕ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี ๒๕๕๑ คือ นักเรียนมีคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” และนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติมาขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ๆ และชุมชนต่อไป)

อุปนิสัย “พอเพียง”

เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการวิเคราะห์ตนเอง การตัดสินใจและปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอเหมาะพอดีกับอัตภาพของตนเอง มีความรอบคอบไม่ประมาท คิดถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น (เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง) รวมถึงการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม"

ที่มา : ประมวลจากประสบการณ์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลานาน โดย

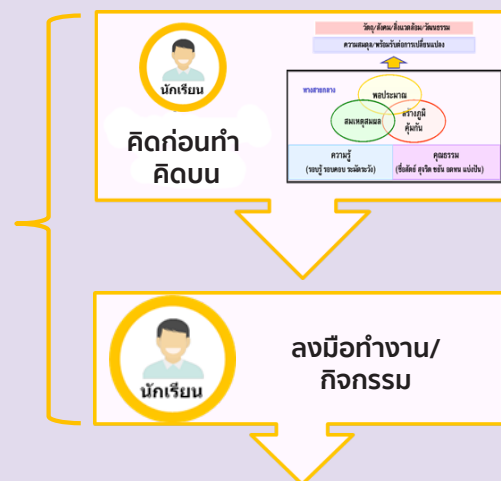
- ผอ.กัญพินา เชื้อมชิต โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี
- ผู้ช่วยผอ.ดร.ดุสิต พรหมชนะ โรงเรียนปิ่นสรวงยาลัยวิทยาลัย
- ครูปริศนา ดันติเจริญ โรงเรียนโยธินบูรณะ
- ครูปรารถนา ศรีวิศาลศักดิ์ โรงเรียนลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)
- ครูสารภี สายหอม โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม
- ครูวาริน รอดบำเรอ โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
- ครูบุญยรัตน์ ลมงาม โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์

ภาพที่ ๑

การบ่มเพาะอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน

- ให้ นร. ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ทำงานบ่อย ๆ
- ตั้งคำถามย้อนทวนกระบวนการทำงานพร้อมเชื่อมโยงให้เห็นว่านร.ใช้หลักปรัชญาตรงไหนอย่างไร เพื่อให้ นร.เห็นคุณค่าของหลักปรัชญา และสามารถนำไปปรับใช้ได้เอง

- ผล**
- รู้จักตัวเอง
 - ความสำเร็จที่ไม่เบียดเบียนแต่เกื้อกูล
 - คุณภาพ/ประสิทธิภาพ
 - พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
 - คุณลักษณะที่พึงประสงค์

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา”

ในที่นี้หมายถึงสถานศึกษาที่

1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเข้าถึงแก่นสาระของหลักปรัชญา น้อมนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหาร และจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน
2. สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจน โดยผู้บริหารสื่อให้เห็นถึงวิธีการนำหลักปรัชญา มาใช้ในการบริหารจัดการ และวิธีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สำหรับครูสื่อให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน และนักเรียนสื่อให้เข้าใจได้ว่านำหลักปรัชญามาใช้ในชีวิตได้อย่างไร
3. มีบทบาทหน้าที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่สถานศึกษาอื่นๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน เป็นพี่เลี้ยงหรือวิทยากร เพื่อถ่ายทอดวิธีการนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมวันครู: ผอ.กัญพินา เชื้อมขิต ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัยเพชรบุรี ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนนำต้นเฟื่องฟ้ามาจากบ้านเพื่อใช้ไว้ครู เสร็จแล้วนำไปปลูกแทนการสร้างรั้วโรงเรียน

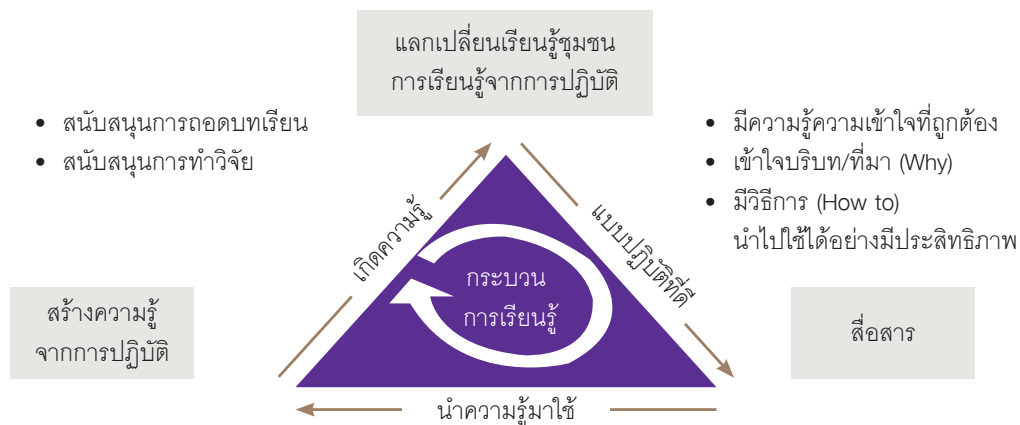
ยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการ

โครงการได้นำสิ่งที่เรียนรู้มาจากช่วงปี ๒๕๔๙-๒๕๕๐ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ ผสมกับความเชื่อของมูลนิธิสยามกัมมาจลที่ว่า “การเรียนรู้ที่ดีที่สุด เกิดจากการลงมือทำ” ในที่นี้ คือ การนำหลักปรัชญามาใช้ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้ปฏิบัติมีโอกาสกลับมาพิจารณาทบทวน กระบวนการทำงานและผลที่เกิดขึ้น ด้วยการถอดบทเรียน สะท้อนคิด และนำมาเทียบเคียงกับทฤษฎี หรือ วิธีปฏิบัติของผู้อื่น หรือการทำวิจัย จะทำให้การเรียนรู้พัฒนายกระดับขึ้น ความรู้จากการปฏิบัติเป็นสิ่งที่มีความรู้ การสื่อสารความรู้ดังกล่าวจะเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติตามได้ หรือมีพลัง สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ โครงการจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานเป็น ๓ ด้านด้วยกัน ดังนี้ คือ

ภาพที่ ๒

ยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการ

- สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้
 ในระดับต่าง ๆ (ใน รร. ภูมิภาค ประเทศ และ online)

- สนับสนุนการถอดบทเรียน
- สนับสนุนการทำวิจัย

- มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
- เข้าใจบริบท/ที่มา (Why)
- มีวิธีการ (How to) นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- สนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมหรือแบบปฏิบัติที่ดี
- สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา
- ครูออกแบบการเรียนรู้ให้ นร. ฝึกนำหลักปรัชญา มาใช้
- ผู้บริหารนำหลักปรัชญามาใช้และสนับสนุนครู ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย ให้ นร.
- นำเสนอความรู้เป็นตัวอย่างเผยแพร่แก่ผู้สนใจนำไปปรับใช้
- สื่อสารกับภาคยุทธศาสตร์ และในระดับนโยบาย
- สร้างกระแสสังคม ให้เห็นคุณค่าในการใช้หลักปรัชญา

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างความรู้จากการนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติด้วยตัวเอง เมื่อผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาที่ถูกต้องแล้ว ในการดำเนินโครงการ มูลนิธิให้ความสำคัญกับการเติมเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การจัดการความรู้ การถอดบทเรียน และการทำวิจัย เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่นำหลักปรัชญามาใช้ตามบทบาทหน้าที่ตน ได้มีโอกาสนำเสนอประสบการณ์ หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge) มาคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ เพื่อให้เกิดความรู้ในการนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติที่เด่นชัดขึ้น (Explicit Knowledge) พร้อมทั้งจะนำสู่การพัฒนาการทำงานของตน และนำไปถ่ายทอดสู่ผู้อื่นให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ขณะเดียวกัน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล ซึ่งการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้ได้รูปแบบ และวิธีการนำหลักคิด “พอเพียง” สู่การปฏิบัติ ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิรูปการศึกษาไทย เพราะมีแบบอย่างที่เป็นรูปธรรมที่คนทำงานสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามบริบทต่าง ๆ ของความเป็นไทย มีความแตกต่างจากปรัชญาทั่วไปที่เป็นหลักการ ซึ่งยากที่คนทำงานจะตีความและนำไปใช้เป็น

๒. สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) และเปิดพื้นที่ให้คนทำงาน ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จในการทำงานซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนปัญหา วิธีการแก้ปัญหา ทำให้ผู้บริหารและครูสามารถพัฒนาการทำงานได้เร็วขึ้น เกิดกำลังใจ และมีความเชื่อมั่นมากขึ้น มูลนิธิจึงสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตั้งแต่หน่วยเล็ก ๆ ภายในโรงเรียน ไปจนถึงตลาดนัดความรู้หรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับประเทศ ที่มีผู้เชี่ยวชาญมาช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้คำแนะนำ เติมเต็ม หรือไขข้อข้องใจของผู้บริหารและครู นอกจากนี้ มูลนิธิยังเปิดพื้นที่พัฒนาเครือข่าย online เพื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนของความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะวิธีการ กระบวนการ และเทคนิคการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

๓. สื่อสารองค์ความรู้จากการทำงาน การสนับสนุนให้โรงเรียนซึ่งเป็นเจ้าของความรู้เป็นผู้สื่อสารความรู้กระบวนการทำงานได้อย่างชัดเจน จะเป็นการสื่อสารที่มีพลังและทำให้ผู้ที่มาศึกษาหาความรู้เกิดความประทับใจและเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ มูลนิธิยังได้นำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากโรงเรียน หรือความรู้ที่สกัดจากเวทีต่าง ๆ เช่น วิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของหลักปรัชญา การนำหลักปรัชญาไปปรับใช้ในชีวิต การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของโรงเรียน การบริหารจัดการโดยใช้หลักปรัชญา การออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ตลอดจนแบบอย่างความสำเร็จต่าง ๆ มาผลิตเป็นสื่อ เช่น หนังสือ บทความ วิดีทัศน์ ตลอดจนเกมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเผยแพร่ให้กับโรงเรียนเครือข่าย นักการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป และนำสื่อดังกล่าวเผยแพร่ในเว็บไซต์ของมูลนิธิ

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

www.scbfoundation.com เพื่อที่ผู้สนใจจะได้ศึกษา หรือ download นำไปใช้ นอกจากนี้ มูลนิธิยังให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อสร้างกระแสการนำหลักปรัชญามาใช้ในทุกวาระที่มีโอกาส อาทิ การจัดกิจกรรมเผยแพร่หลักปรัชญาพร้อมกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือในเวทีการศึกษาระดับประเทศ เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

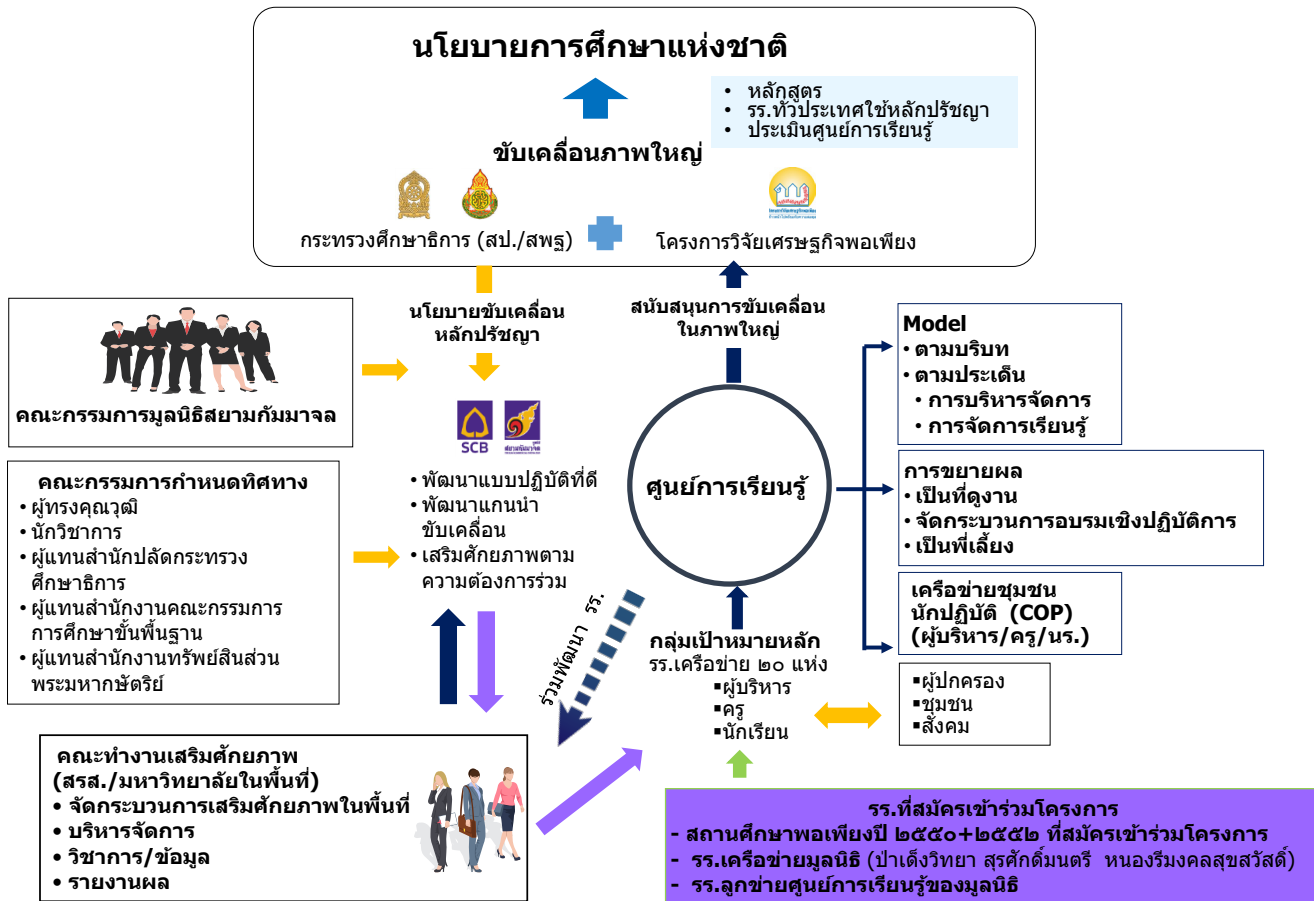
รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โครงสร้างการทำงานของโครงการ

จากกรอบการดำเนินงานที่คณะกรรมการมูลนิธิให้ไว้ ว่ามูลนิธิควรทำงานในลักษณะการสร้าง
ความร่วมมือ ต่อยอดกิจกรรมหรือความรู้ระหว่างกัน เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในการทำงาน และสนับสนุน
ให้ผู้มีประสบการณ์มาเป็นผู้ดำเนินโครงการ มูลนิธิสยามกัมมาจลจึงยังคงร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ
ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
ที่ดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันอยู่แล้ว และได้สนับสนุนให้คุณทรงพล
เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มาเป็นผู้ดำเนินโครงการ

ภาพที่ ๓

โครงสร้างการทำงาน

ภายใต้โครงสร้างการทำงานดังกล่าว โครงการรับนโยบายมาจาก**คณะกรรมการของมูลนิธิสยามกัมมาจล** ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในภาพใหญ่ของประเทศ คือ **กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์** ในฐานะประธานกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยมี**คณะกรรมการกำหนดทิศทาง** (รายชื่อดังภาคผนวก ๓ หน้า ๑๑๖) เป็นผู้ให้ความเห็น เติมเต็ม และให้คำแนะนำกำกับทิศทางของโครงการ ทั้งนี้ โครงการพัฒนาเยาวชนโดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มูลนิธิสยามกัมมาจล มีบทบาทเป็นผู้ดูแลกำกับติดตามให้โครงการดำเนินไปตามนโยบาย จัดกิจกรรมเสริมศักยภาพให้กับผู้มีส่วนร่วมในทุกระดับ จัดกิจกรรมเสริมศักยภาพโรงเรียนเครือข่าย เพื่อให้ได้แบบปฏิบัติที่ดีในการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการจัดการศึกษา และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนขยายผลการนำหลักปรัชญาไปใช้ในภาคการศึกษา รวมทั้งมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูล ความรู้ต่างๆ จากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสื่อสารขยายผล และประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนในภาพใหญ่

ในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการในช่วงแรก (๒๕๕๑-๒๕๕๒) มูลนิธิได้เชิญคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ทำหน้าที่เป็น **ผู้ดำเนินโครงการและประสานงานในพื้นที่** เป็นพี่เลี้ยง จัดกระบวนการเสริมศักยภาพ และเชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียนใน ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ

ในปี ๒๕๕๓ เมื่อโครงการดำเนินการมาระยะหนึ่ง มีความก้าวหน้าและมีองค์ความรู้จากการทำงานในขณะเดียวกัน มีโรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นจำนวนมาก มูลนิธิเห็นว่าหากมหาวิทยาลัยในพื้นที่มาทำงานและร่วมเรียนรู้กับโรงเรียนจะเป็นการขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภาคการศึกษาไปพร้อมๆ กัน และในอนาคตเมื่อโครงการจบลง มหาวิทยาลัยจะยังคงทำงานกับโรงเรียนในพื้นที่ต่อไป จึงได้เชิญมหาวิทยาลัยในพื้นที่เข้ามาทำงานวิชาการ และเป็นพี่เลี้ยงจัดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนในพื้นที่ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ในภูมิภาค ซึ่งศูนย์การเรียนรู้จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตามความเข้มแข็งที่เพิ่มขึ้น และตามจำนวนศูนย์การเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

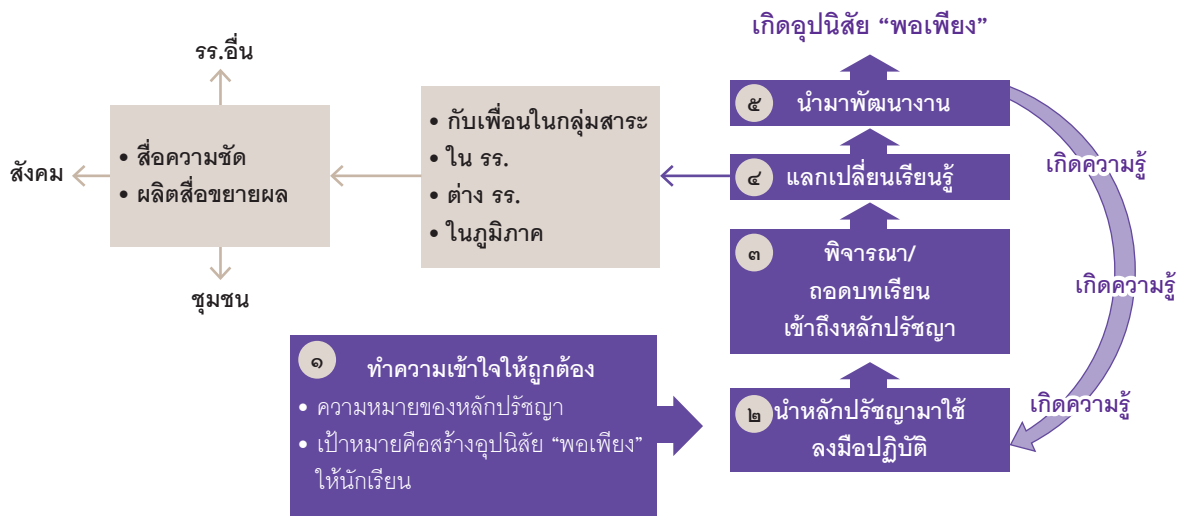

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๔

หลักการในการเสริมศักยภาพโรงเรียน

กระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียน

แม้ว่าการเสริมศักยภาพโรงเรียนเครือข่ายจะแตกต่างกันในรายละเอียด ขึ้นกับบริบทและต้นทุนของแต่ละโรงเรียน แต่หลักการในการเสริมศักยภาพจะเหมือนกัน ดังนี้

๑. **ปรับกระบวนการทัศน์ให้ถูกต้อง** ในการขับเคลื่อนงานกับโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันเสียก่อน ดังนี้

๑.๑ **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต** ที่นำมาใช้สร้างความสำเร็จให้กับชีวิตและงาน โดยคำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการนำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ในการทำงาน ซึ่งนำมาปรับใช้ได้กับทุกเรื่อง ตัวอย่างผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักปรัชญามาใช้ เช่น ถ้าใช้ในกิจกรรมการเกษตร เกษตรกรจะปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่มีความเสี่ยงจากความผันผวนของปริมาณและราคาผลผลิต เป็นทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ ถ้าใช้กับการบริโภค ผลคือเข้าใจคุณค่าสิ่งของ ถ้าใช้ในการบริหารจัดการการเงินของตน ผลที่เกิดขึ้น คือ รู้จักหา รู้จักใช้ และมีเงินออม หรือมีอิสรภาพทางการเงิน และถ้าใช้กับการจัดการศึกษา ผลที่เกิดขึ้น คือ นักเรียนมีสติ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

๑.๒ **เป้าหมายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน คือ บุคลากร** ทั้งระบบของโรงเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ เพื่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการนำหลักปรัชญามาใช้ในการลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของหลักปรัชญา และนำมาใช้บ่อย ๆ จนกลายเป็น **“อุปนิสัย”** กระบวนการบ่มเพาะต้องใช้เวลา และทำทั้งระบบโรงเรียน (Whole School Approach) จึงจะบรรลุผลอย่างยั่งยืน

๑.๓ เมื่อโรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว บุคลากรของโรงเรียนจะเป็น**ผู้ขับเคลื่อนขยายผล**วิธีการนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นที่ดูงาน จัดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนเครือข่าย หรือเป็นวิทยากร เป็นต้น

๒. การเรียนรู้เพื่อให้เข้าถึงแก่นสาระของหลักปรัชญาได้อย่างชัดเจนและถูกต้องได้นั้น ต้องเกิดจากการนำหลักปรัชญามาใช้ในการคิดและทำงานอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น มูลนิธิสยามกัมมาจลจึง**สนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับของโรงเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในชีวิิตและงาน**ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง พร้อม ๆ กับการสร้างความรู้จากการทำงาน เช่น การถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำวิจัย

๓. การเรียนรู้จะชัดเจนขึ้นเมื่อเราได้มีโอกาสไตร่ตรอง ใคร่ครวญ และสะท้อนคิด (Reflection) ถึงความรู้สึก ถึงบทเรียนที่เกิดขึ้นจากการกระทำเพื่อเชื่อมประสบการณ์สู่การพัฒนาตนเองต่อไป และสำหรับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ครูและนักเรียนใช้การสะท้อนคิดเพื่อที่จะได้เข้าใจชัดเจน ว่าตนเองได้นำหลักปรัชญามาใช้อย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ไม่ใช้หลักปรัชญา

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อพิจารณาจนเกิดความเข้าใจแล้ว จะทำให้เห็นประโยชน์ของหลักปรัชญา เมื่อเห็นประโยชน์แล้ว จะนำหลักปรัชญามาใช้เอง เมื่อนำมาใช้เรื่อย ๆ จะยิ่งเข้าใจและเห็นประโยชน์ชัดขึ้น ก็จะยิ่งใช้จนเกิดเป็น อุปนิสัย “พอเพียง” ได้ในที่สุด ดังนั้น **มูลนิธิจึงสนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนให้ใช้กระบวนการ และชุดคำถามในการถอดบทเรียนการทำงานหลากหลายรูปแบบ** เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้ถอดบทเรียน ตัวเอง และนำสู่การจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนได้สะท้อนคิดในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะเป็นเครื่องมือ ในการค้นพบและพัฒนาตนเองได้ในที่สุด

๔. ความรู้จากการปฏิบัติของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามบริบท ตามประสบการณ์เดิม หรือ ตามสถานการณ์ ดังนั้น **การจัดเวทีแลกเปลี่ยนบทเรียนระหว่างนักปฏิบัติที่มีเรื่องเล่าจากประสบการณ์ การทำงาน ทั้งความสำเร็จและไม่สำเร็จที่หลากหลาย** ทำให้ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เครื่องมือและ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการ ได้สร้างแรงบันดาลใจซึ่งกันและกัน และเกิดการตกผลึก ทางความคิด นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ยกระดับการเรียนรู้ โครงการได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น รศ.ดร.ทิตินา แชมมณี ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) รศ.ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการความรู้และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของสภาการศึกษา อาจารย์ชัยวัฒน์ ภิระพันธ์ เป็นกระบวนการ ที่บูรณาการเครื่องมือต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดเชื่อมโยง คิดอย่างเป็นระบบ วิธีการสร้างองค์กร แห่งการเรียนรู้ Creative Thinking และ Design Thinking เป็นต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรจากภายใน และ ดร.ปริยานุช ธรรมปียา ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น **มาช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะและเติมเต็ม** เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้พัฒนาการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

๕. สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ๆ กลับไปออกแบบพัฒนางานของตนตามบริบท บนฐานทุนของตน โดยผู้ประสานงานภูมิภาคจะลงไปนิเทศ ติดตาม เป็นพี่เลี้ยงกระตุ้นให้โรงเรียนทำงาน ยกระดับขึ้นเรื่อย ๆ

ภาพที่ ๕

กิจกรรมที่มูลนิธิสยามกัมมาจลจัดเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพโรงเรียนในเครือข่าย

ตลาดนัดความรู้

เชิญเครือข่ายมาร่วมแสดงผลงาน

พื้นที่ on line

ดูงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้

เรื่องเล่าบทเรียนความสำเร็จ
ในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงจัดการการเรียนรู้

ดูงานถอดความรู้

เสริมศักยภาพมหาวิทยาลัย

เสริมพลังผู้บริหาร+ครูแกนนำ

ออกแบบการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

ถอดบทเรียน BP

กระบวนการวิจัย

วางแผนร่วมกัน/BAR/AAR

ปลูกความคิดผ่านศูนย์ ศกพ.

ภาพออกแบบเกม ศกพ.

เป็นที่เลี้ยงเครือข่าย

ถอดบทเรียนเครือข่าย

เยี่ยมชมติดตามความก้าวหน้าของศูนย์เรียนรู้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียน มูลนิธิได้ดำเนินกิจกรรมควบคู่กันไปเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. การเสริมศักยภาพระดับประเทศ (ดูภาคผนวก ๔ หน้า ๑๑๗) มูลนิธิสยามกัมมาจลเป็นผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้มีส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ประสานงานโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ และโรงเรียนเครือข่าย ในประเด็นที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการ เครื่องมือหลัก ๆ ที่ เป็นความต้องการร่วม หรือต้องการให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง เช่น

๑.๑ ตลาดนัดความรู้ระดับประเทศ มูลนิธิใช้เป็นเครื่องมือเพื่อ

(๑) แก้ปัญหาหรือสื่อสารทิศทางในการขับเคลื่อนงานของมูลนิธิในแต่ละช่วงเวลา เช่น ตลาดนัดความรู้ ครั้งที่ ๑ “เศรษฐกิจพอเพียงบนความหลากหลาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นว่าโรงเรียนมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้หลากหลายวิธี ตลาดนัดความรู้ ครั้งที่ ๒ เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ครูส่วนใหญ่ยังสอนนิยาม หรืออยู่ในขั้นของการวิเคราะห์ตีความ ว่ากิจกรรมที่ทำเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตรงไหน มีครูจำนวนไม่มากที่ออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญาไปใช้ ตลาดนัดความรู้ครั้งนี้จึงกำหนดประเด็น (Theme) ว่า “ปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง : จากหลักคิดสู่วิถีปฏิบัติ”

โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ มาให้ความรู้ “ออกแบบการเรียนรู้อย่างไรให้เด็กเกิดอุปนิสัยพอเพียง” และเชิญโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มาเป็นกรณีตัวอย่างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ครูได้ประกายความคิด ได้วิธีการกลับไปใช้ต่อที่โรงเรียน เป็นต้น และมูลนิธิได้จัดตลาดนัดความรู้ ครั้งที่ ๓ ในช่วงที่เปิดขยายจำนวนโรงเรียนเพิ่มขึ้น และให้มหาวิทยาลัยในแต่ละพื้นที่เป็นผู้ประสานงาน ตลาดนัดความรู้ครั้งนี้จึงจัดภายใต้หัวข้อ **ขับเคลื่อน**

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อสื่อว่าผู้ขับเคลื่อนต้อง “เข้าใจ” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ “เข้าถึง” ด้วยการลงมือปฏิบัติ (เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ผู้บริหารใช้ในการบริหารจัดการ ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนใช้เรียนในชีวิตประจำวัน) และนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ “พัฒนา” ตนเองและโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการรับทราบบทบาทหน้าที่ เกิดแรงบันดาลใจ และร่วมกันวางแผนพัฒนาตนเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาไปพร้อม ๆ กับโรงเรียนเครือข่ายในภูมิภาค

(๒) ตลาดนัดความรู้ยังเป็นการต่อยอดการทำงานของผู้ประสานงานภูมิภาค เพื่อให้โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีได้นำเสนอความสำเร็จ และโรงเรียนเครือข่ายได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในวงกว้างในระดับประเทศ

มูลนิธิเห็นว่ามีความรู้ที่เป็นประโยชน์เกิดขึ้นมากมาย ทั้งจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ ความรู้จากการปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จที่สามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้สนใจ มูลนิธิจึงได้รวบรวมความรู้ต่างๆ จัดทำเป็นสื่อเผยแพร่ทั้งในรูปแบบหนังสือ และเว็บไซต์ของมูลนิธิ และส่งต่อประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

๑.๒ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมพลังให้กับผู้บริหารและครูแกนนำ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามพื้นที่ของผู้บริหาร ครูแกนนำ และผู้ประสานงาน ในเรื่องการบริหารจัดการและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน และช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถนำเครื่องมือต่างๆ ที่มูลนิธิเสริมให้กับโรงเรียนมาใช้ในการทำงาน โดยมูลนิธิจะจัดกระบวนการให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้เครื่องมือไปพร้อมๆ กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่มูลนิธิกำลังขับเคลื่อนสู่โรงเรียน เช่น การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างความยั่งยืนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ด้วยการวิจัย เป็นต้น

๑.๓ พัฒนาเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ซึ่งเป็นหัวใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ที่มูลนิธิจะหาวิธีการช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนลงสู่ตัวนักเรียน จึงพยายามพัฒนารูปแบบที่สามารถเป็นตัวอย่างในบริบทต่างๆ กัน ด้วยการเชิญครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาช่วยกันวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของแต่ละคน โดยมีผู้เชี่ยวชาญคือ รศ.ดร.ทศนา แหมมณี เป็นผู้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม กระบวนการที่เรียนรู้ร่วมกัน คือ การใช้ชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูสามารถนำไปพัฒนาการออกแบบการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ครูที่เข้าร่วมก็เป็นแกนนำในการขยายผลการใช้ชุดคำถามดังกล่าวให้กับโรงเรียนเครือข่ายอื่นๆ ต่อไป

๑.๔ จัดกิจกรรมเสริมเพื่อสร้างกระแส ติดตามความก้าวหน้า และเป็นแบบอย่างของการขับเคลื่อนงานในวงกว้าง เช่น โครงการเรื่องเล่าบทเรียนความสำเร็จในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงจัดการการเรียนรู้ การออกแบบและขยายผลเกมเศรษฐกิจพอเพียง ค่ายเยาวชนจิตอาสาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการศึกษาดูงานโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี เป็นต้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. การเสริมศักยภาพในระดับภูมิภาค โดยผู้ประสานงานในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ สรส. (สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข) หรือมหาวิทยาลัย (แบบอย่างการทำงานดังกล่าวภาคผนวก ๕ หน้า ๑๒๓) โดยมีบทบาทหลัก ดังนี้

๒.๑ ออกแบบจัดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ และตามบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยกระบวนการจะค่อย ๆ คัดกรองโรงเรียนที่มีใจและมีศักยภาพเข้ามาทำงานร่วมกัน ซึ่งจำนวนครั้งที่เข้าไปเสริมศักยภาพโรงเรียนจะขึ้นกับความกระตือรือร้น และพัฒนาการของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนที่ไม่มีความก้าวหน้าหรือไม่พร้อมจะค่อย ๆ ถอนตัวออกไปเอง

๒.๒ เป็นพี่เลี้ยงร่วมเรียนรู้ นิเทศติดตาม เพื่อให้โรงเรียนได้ทบทวน วิเคราะห์ต้นทุน สำรวจปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน ช่วยกันออกแบบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ ช่วยเหลือ กระตุ้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน สร้างความเข้าใจและศรัทธาในหลักปรัชญา ช่วยเติมเต็มด้านวิชาการ เช่น วิจัย หรือประสานการสนับสนุนสิ่งที่โรงเรียนขาด **การทำงานในพื้นที่จึงเป็นไปตามบริบทและความต้องการที่แท้จริงของแต่ละโรงเรียน**

๒.๓ เชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน โรงเรียนกับหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนกับมหาวิทยาลัย ฯลฯ โดยหวังให้เกิดเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อความยั่งยืนในการทำงานในพื้นที่

๒.๔ สนับสนุนให้ศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นเจ้าของความรู้ ร่วมเป็นวิทยากร และออกแบบกระบวนการเสริมศักยภาพ และเป็นพี่เลี้ยงจัดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งนอกจากโรงเรียนเครือข่ายจะได้รับการพัฒนาจากผู้มีประสบการณ์ตรงในสาขาเดียวกันแล้ว **ผู้บริหารและครูของศูนย์การเรียนรู้ จะพัฒนาตัวเองยิ่งขึ้นจากการเป็นผู้บอกสอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ และได้เรียนรู้จากโรงเรียนในเครือข่ายกันเอง** สรุปว่าผู้เกี่ยวข้องทุกคนในเครือข่ายจะได้เรียนรู้และพัฒนาาร่วมกัน

๒.๕ สร้างพื้นที่สำหรับโรงเรียนในภูมิภาคได้ทำความเข้าใจโครงการร่วมกัน ได้ทดลองใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง การนำเครื่องมือจัดการความรู้ (Before Action Review, After Action Review การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียนการทำงาน ตลาคัดความรู้ ฯลฯ) มาใช้ในการทำงาน การวางเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา การออกแบบการเรียนรู้และเขียนแผนการสอน บูรณาการหลักปรัชญา และการนำแผนมาใช้ ให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้จนเป็นนิสัย เป็นต้น

๒.๖ ในขณะที่เดียวกัน ผู้ประสานงานจะสกัดและรวบรวมข้อมูล นำความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนเสริมศักยภาพโรงเรียนในครั้งต่อไป และคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีเพื่อเสริมศักยภาพในเชิงลึก

๓. การเสริมศักยภาพในระดับโรงเรียน ผู้ประสานงานภูมิภาคจะลงเยี่ยมเยียนและเสริมศักยภาพเป็นรายโรงเรียน ซึ่งจะมีความต้องการที่แตกต่างกันไปตามบริบท ผู้ประสานงานภูมิภาค (รวมถึงศูนย์การเรียนรู้ในปีหลังๆ) จะคัดเลือกโรงเรียนที่มีความก้าวหน้า และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เพื่อไปทำงานกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิดในลักษณะพี่เลี้ยง ซึ่งมักเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญา ทำความเข้าใจในเป้าหมายของการนำหลักปรัชญามาใช้ ว่าอยู่ที่นักเรียนเกิดอุปนิสัย “พอเพียง” ชวนผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน สำรวจฐานทุนของตัวเองของโรงเรียน และร่วมกันวางแผนนำหลักปรัชญามาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน โดยเริ่มจากการใช้ในบทบาทหน้าที่ของตน คือ ผู้บริหารใช้ในการบริหารจัดการ ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนใช้ในการเรียน โดยผู้ประสานงานภูมิภาค หรือมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงจะบูรณาการเครื่องมือต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามแต่ความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่เครื่องมือหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการ คือ เครื่องมือการจัดการความรู้ที่ใช้กับบุคลากรในทุกระดับของโรงเรียน ดังภาพที่ ๖ หน้า ๔๖

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๖

กระบวนการสร้างการเรียนรู้หลักปรัชญาด้วยเครื่องมือจัดการความรู้ ๓ ระดับ

๑. ทำความเข้าใจให้ถูกต้อง • ความหมายของหลักปรัชญา • เป้าหมายคือสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับเรียน	๒. สนับสนุนให้ รร. นำหลักปรัชญามาใช้ • สนับสนุนให้เรียนรู้ จากตัวอย่าง • เชิญผู้เชี่ยวชาญมาเติมเต็ม • พัฒนาเครื่องมือช่วยครู เช่น ชุดคำถาม • ใช้ระบบที่เลี้ยง ขวนคิด ขวนทำ	๓. สนับสนุนให้ รร. นำเครื่องมือจัดการความรู้-การถอดบทเรียนมาใช้ในทุกระดับ • ใช้ในกระบวนการพัฒนา รร. เพื่อสร้างความเข้าใจ • กระตุ้นให้นำไปใช้จริงในงานประจำ และมีกรณีศึกษาติดตามตัวระบบที่เลี้ยง • สนับสนุนให้ผู้บริหาร และครูร่วมออกแบบกระบวนการ และเป็นวิทยากร	๔. กระตุ้นให้เกิดเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณาจารย์ • สนับสนุนให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) • สนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ (รร./พื้นที่/ประเทศ) • จัดทำพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ Online	<p>๕. สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการพัฒนางาน
(ทำกิจกรรมข้อ ๑-๔ แล้วก็กลับไปข้อ ๒ คือสนับสนุนให้นำความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนางานให้ดีขึ้นเรื่อยๆ)</p> |
|---|---|---|---|---|

ผู้บริหาร

๑.๑ ทำให้ครูเข้าใจ และเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา เพื่อนำมาพัฒนางาน และพัฒนางาน

๑.๒ จัดทำวิทยุทัศน์ร่วม เพื่อให้ครูเข้าใจตรงกันถึง

- เป้าหมายว่าอยู่ที่ นร.
- บุคลากรรับบทบาทหน้าที่ตน
- ให้ความร่วมมือนำหลักปรัชญา มาใช้ในชีวิตและงาน

๑

สนับสนุนให้ครูนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงแก่นสาระของหลักปรัชญาและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับ นร.

๒

สนับสนุนให้ครูถอดบทเรียน เพื่อครูได้มีโอกาสวิเคราะห์ เห็นความสำเร็จ จุดเด่น ข้อควรพัฒนา สามารถสื่อสารได้ชัดเจน และนำมาพัฒนางาน เช่น สนับสนุนให้ครูทำบันทึกหลังสอน

๓

เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เปิดโอกาสให้ครูที่มีความสำเร็จเกิดความภูมิใจจากการแบ่งปันประสบการณ์ให้เพื่อครู เกิดการเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

๔

สร้างเงื่อนไขหรือกระตุ้นให้ครูนำสิ่งที่เรียนรู้จากข้อ ๔ กลับมาใช้ เพื่อให้การทำงานเกิดการพัฒนางานไปเรื่อยๆ

๕

ครู

สอนนิยาม สอนความหมาย เพื่อให้ นร. รู้จัก หลักปรัชญาว่าคืออะไร ก่อนที่จะสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องต่อไป

๑

ออกแบบให้ นร. นำสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ นร. เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง วิวิธี และเกิดทักษะในการนำหลักปรัชญา มาใช้ในการทำงาน

๒

ถอดบทเรียนการทำงาน ตั้งคำถามเพื่อให้ นร. ได้ทบทวนบทเรียน และกระบวนการทำงาน ทำให้ นร. เข้าใจตนเองมากขึ้น เข้าใจวิธีการทำงานของตน ของเพื่อน เงื่อนไขความสำเร็จ และความล้มเหลวซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญา

๓

ให้ นร. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานที่ดีๆ เพื่อได้แบ่งปันวิธีการทำงานที่ดีๆ ได้เรียนรู้ ได้เข้าใจวิธีคิด วิธีการทำงานของเพื่อน เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

๔

ครูสรุปบทเรียนให้ นร. เข้าใจเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิต

- ครูเชื่อมโยงให้ นร. เข้าใจว่าได้ใช้หลักปรัชญาในการสร้างความสำเร็จในการทำงานได้อย่างไร
- สร้างเงื่อนไขหรือตั้งคำถาม กระตุ้นให้ นร. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ทำงานต่อไป

๕

นักเรียน

ศึกษานิยามหาตัวอย่างการประยุกต์ใช้ เพื่อมีความรู้เบื้องต้นในการนำหลักปรัชญาไปใช้ทำกิจกรรม

๑

นำหลักปรัชญามาใช้เป็นหลักคิดเป็นแนวทางในการวางแผนตัดสินใจทำงาน และแก้ปัญหา เพื่อสามารถทำงานได้อย่างรอบคอบและประสบความสำเร็จ

๒

นำกิจกรรมในแต่ละวันมาตั้งคำถามกับตัวเองเพื่อ

- รู้จักตัวเอง
- เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหา และวิธีการทำงานของตน ของเพื่อน ทำให้เข้าใจเพื่อนมากขึ้นนำสู่การพัฒนา

๓

หมั่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยกับครู ผู้ปกครอง และเพื่อน เพื่อ

- เห็นวิธีคิด และแง่มุมต่างๆ
- ช่วยเพื่อนจากการแบ่งปันประสบการณ์
- เกิดความเข้าใจ และรู้สึกดีต่อกัน

๔

นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตและในการทำงานครั้งต่อๆ ไป เพื่อมีพัฒนาการในชีวิตและงานยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

๕

รายชื่อโรงเรียนเครือข่ายรุ่นแรก

โรงเรียน		จังหวัด	ระดับชั้น
ภาคกลางและตะวันออก		๒๑ โรงเรียน	
๑	กาญจนนาภิเษกวิทยาลัยอุทัยธานี	อุทัยธานี	ม.๑-ม.๖
๒	จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์	ม.๑-ม.๖
๓	ข้าหม้อพิทยาคม	ระยอง	ม.๑-ม.๖
๔	เซนต์ปอลคอนแวนต์	ชลบุรี	อนุบาล-ม.๖
๕	บ้านโป่งสามสิบ	อุทัยธานี	อนุบาล-ม.๓
๖	บ้านหนองไผ่	นครสวรรค์	อนุบาล-ม.๓
๗	ป่าแดงวิทยา	เพชรบูรณ์	ม.๑-ม.๖
๘	มกุฎเมืองราชวิทยาลัย	ระยอง	ม.๑-ม.๖
๙	มัธยมพระราชทานนายาว	ฉะเชิงเทรา	ม.๑-ม.๖
๑๐	โยธินบูรณะ	กทม.	ม.๑-ม.๖
๑๑	ราชวินิตมัธยม	กทม.	ม.๑-ม.๖
๑๒	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	จันทบุรี	ป.๑-ม.๖
๑๓	วังข่อยพิทยาคม	นครสวรรค์	ป.๑-ม.๖
๑๔	วัดพร้าว	พิจิตร	ป.๑-ม.๓
๑๕	วิทยาลัยอาชีวศึกษา กาญจนบุรี	กาญจนบุรี	อาชีวศึกษา
๑๖	ศรีวิชัยวิทยา	นครปฐม	ม.๑-ม.๖
๑๗	สตรีมารดาพิทักษ์	จันทบุรี	ป.๑-ม.๖
๑๘	สยามบริหารธุรกิจ	กทม.	อาชีวศึกษา
๑๙	สุนทรโรเมตตาประชาสรรค์	ปทุมธานี	ม.๑-ม.๖
๒๐	สุศักดิ์มนตรี	กทม.	ม.๑-ม.๖
๒๑	หนองรีมิ่งคลุสสุสวัสดิ์	ชลบุรี	ม.๑-ม.๖
ภาคเหนือ		๑๕ โรงเรียน	
๒๒	กาญจนนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์	ม.๑-ม.๖
๒๓	ขุนยวมวิทยา	แม่ฮ่องสอน	ม.๓-ม.๖/ปวช
๒๔	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา	พะเยา	ม.๑-ม.๖
๒๕	บ้านแม่ระกา	พิษณุโลก	ป.๑-ม.๓
๒๖	ประชากรวิทยา	ลำปาง	ม.๑-ม.๖
๒๗	ปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย	เชียงใหม่	อนุบาล-ม.๖
๒๘	ปายพิทยาคาร	แม่ฮ่องสอน	ม.๑-ม.๖
๒๙	แม่พริกวิทยา	ลำปาง	ม.๑-ม.๖
๓๐	แม่สรวยพิทยาคม	เชียงราย	ม.๑-ม.๖
๓๑	ร่วมเกล้าปางตองโครงการในพระราชดำริ	แม่ฮ่องสอน	อนุบาล-ม.๓
๓๒	ราชประชานุเคราะห์ ๓๐	เชียงใหม่	อนุบาล-ม.๖
๓๓	ราชานุเคราะห์	พะเยา	อนุบาล-ม.๓

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน	จังหวัด	ระดับชั้น
๓๔ เวียงแก่นวิทยาคม	เชียงราย	ม.๑-ม.๖
๓๕ ศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	แม่ฮ่องสอน	ป.๑-ม.๖
๓๖ สังกวาลัยวิทยา	แม่ฮ่องสอน	อนุบาล-ม.๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		๒๖ โรงเรียน
๓๗ กัลยาณวิตร	ขอนแก่น	ม.๑-ม.๖
๓๘ โคกล่ามพิทยาคม	ร้อยเอ็ด	ม.๑-ม.๖
๓๙ เชียงขวัญพิทยาคม	ร้อยเอ็ด	ม.๑-ม.๖
๔๐ ดงใหญ่วิทยาคมรัชมังคลาภิเษก	มหาสารคาม	ม.๑-ม.๖
๔๑ ธวัชบุรีวิทยาคม	ร้อยเอ็ด	ม.๑-ม.๖
๔๒ น้ำยืนวิทยา	อุบลราชธานี	ม.๑-ม.๖
๔๓ บ้านคูขาด	บุรีรัมย์	อนุบาล-ม.๓
๔๔ บ้านคูเมือง	อุบลราชธานี	อนุบาล-ม.๓
๔๕ บ้านชำแ้งแมง	ศรีสะเกษ	อนุบาล-ม.๓
๔๖ บ้านดงบังขับสมบูรณ	บุรีรัมย์	อนุบาล-ม.๓
๔๗ บ้านโนนเมืองจงเจริญ	อุบลราชธานี	อนุบาล-ม.๓
๔๘ บ้านหนองปรือ(รัฐราษฎร์พัฒนา)	นครราชสีมา	อนุบาล-ม.๓
๔๙ บ้านห้วยตามอญ	ศรีสะเกษ	อนุบาล-ม.๓
๕๐ ปอพานพิทยาคม	มหาสารคาม	ม.๑-ม.๖
๕๑ พอกพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก	ศรีสะเกษ	ม.๑-ม.๖
๕๒ โพนทองวิทยายน	ร้อยเอ็ด	ม.๑-ม.๖
๕๓ เมืองโพธิ์ชัยพิทยาคม	บุรีรัมย์	ม.๑-ม.๖
๕๔ เมืองยาง»ครูราษฎร์อุทิศ	นครราชสีมา	อนุบาล-ม.๓
๕๕ ราชประชานุเคราะห์๒๓๙	ศรีสะเกษ	ป.๑-ม.๖
๕๖ ศิขรภูมิพิสัย	สุรินทร์	ม.๑-ม.๖
๕๗ ศึกษาสงเคราะห์นางรอง	บุรีรัมย์	ป.๑-ม.๖
๕๘ ศึกษาสงเคราะห์สกลนคร	สกลนคร	ป.๑-ม.๖
๕๙ สหศึกษณ์ศึกษา	กาฬสินธุ์	ม.๑-ม.๖
๖๐ สำโรงทาบวิทยาคม	สุรินทร์	ม.๑-ม.๖
๖๑ เหล่ากหุ่งสว่าง	ขอนแก่น	อนุบาล-ม.๓
๖๒ อาโอยาม่า๒	หนองคาย	อนุบาล-ม.๓
ภาคใต้		๖ โรงเรียน
๖๓ บ้านทรายขาว	ชุมพร	อนุบาล-ม.๓
๖๔ บ้านทุ่งเกราะ	นครศรีธรรมราช	อนุบาล-ม.๓
๖๕ ลานสกาประชาสรรค์	นครศรีธรรมราช	ม.๑-ม.๖
๖๖ วชิรธรรมสถิต	พัทลุง	ม.๑-ม.๖
๖๗ วิทยาลัยการอาชีพ ปัตตานี	ปัตตานี	อาชีวศึกษา
๖๘ ห้วยยอด	ตรัง	ม.๑-ม.๖

การดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการสามารถแบ่งได้เป็น ๔ ช่วงหลัก ๆ ดังนี้

๑. ช่วงเรียนรู้ ค้นหาทุน และสร้างเครือข่าย (ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒)
๒. ช่วงพัฒนาและสร้างความรู้ (ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๕)
๓. ช่วงต่อยอดองค์ความรู้จากการเป็นผู้พัฒนาโรงเรียนเครือข่าย (ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗)
๔. ช่วงถอดบทเรียนศูนย์การเรียนรู้ และบทเรียนในการดำเนินโครงการ (ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙)

ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ช่วงเรียนรู้ ค้นหากุณ และสร้างเครือข่าย

กลางปี ๒๕๕๑ โครงการได้เปิดรับสมัครสถานศึกษาพอเพียงปี ๒๕๕๐ และโรงเรียนเครือข่ายเดิมเข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้**โรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๖๘ โรงเรียนจากทั่วประเทศ** โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความหลากหลายทั้งในด้านขนาด บริบท ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านภูมิสังคม และมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาที่หลากหลายด้วยเช่นกัน ดังนี้

๑. **โรงเรียนที่นักเรียนมีความพร้อม**ในด้านต่าง ๆ (Elite) ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี และอื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในเมือง เช่น สุรศักดิ์มนตรี โยธินบูรณะ ปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย กัลยาณวัตร โรงเรียนมัธยมขนาดเล็กในเมือง เช่น มกุฎเมืองราชวิทยาลัย โรงเรียนประจำที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา และกาญจนานิกษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ เป็นต้น โรงเรียนส่วนใหญ่มักนำหลักปรัชญามาใช้เพื่อปรับพฤติกรรมให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดีขึ้น เช่น เห็นคุณค่าของสิ่งของและสภาพแวดล้อม มีวินัย รู้จักรับผิดชอบ ฟังตนเองได้ เป็นต้น

๒. **โรงเรียนที่เผยแพร่ศาสนาต่าง ๆ** นอกจากศาสนาพุทธ เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมคำสอนของศาสนานั้นๆ ได้แก่ โรงเรียนคริสต์ศาสนา เน้นศรัทธาและการให้ เช่น ลาซาลจันทบุรี

(มารดาพิทักษ์) สตรีมารดาพิทักษ์และปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย เป็นต้น โรงเรียนที่นักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เช่น บ้านทุ่งเกราะจะเน้นการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและมีวิถีปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา

๓. **โรงเรียนกึ่งเมืองกึ่งชนบท** ผู้ปกครองมาจากหลากหลายอาชีพ ทั้งรับราชการ ทำการเกษตร ค้าขาย ไปจนถึงรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงจัดการเรียนรู้ที่ดึงปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม หรือให้นักเรียนไปเรียนรู้ตามแหล่งเรียนรู้ทางประเพณี วัฒนธรรม และอาชีพในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันไป เช่น โพนทองวิทยายน และห้วยยอด มีพื้นที่ติดเขตป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ จัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ศีลธรรมพิสัยอยู่ติดปราสาทคูบ้านคูเมืองจึงจัดการเรียนการสอนเน้นวัฒนธรรมประเพณี บ้านคูเมือง (อ่อนอนุเคราะห์) และหนองวังมดคลสุขสวัสดิ์ นักเรียนมีปัญหาครอบครัวแตกแยก นักเรียนจึงมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงและส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อเมื่อจบออกไป โรงเรียนจึงเน้นจัดการศึกษาให้นักเรียนฝึกทักษะอาชีพเพื่อให้นักเรียนสามารถพึ่งตัวเองได้ เป็นต้น

๔. **โรงเรียนในชนบท** ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ฐานะยากจน พ่อแม่ออกไปทำงานต่างถิ่น ส่งเงินมาให้ลูกที่อยู่กับปู่ย่าตายาย ซึ่งมักตามใจและตามนักเรียนไม่ทัน ทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง การจัดการศึกษาจึงเน้นด้านเกษตรทฤษฎีใหม่และพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อให้นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเอง ตลอดจนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ

ลดการทะเลาะวิวาท ได้แก่ ชำช้อพิทยาคม
ประชากรวิทยา วังช้อยพิทยา บ้านโป่งสามสิบ
บ้านหนองไผ่ โคกล่ามพิทยาคม เชียงขวัญพิทยาคม
บ้านห้วยตามอญ สหัชชันต์ศึกษา วัดพร้าว และ
วชิรธรรมสถิต เป็นต้น

๕. **โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ
จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยนักเรียนด้อยโอกาส** มีฐาน
กิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียน
ฝึกด้านอาชีพ มีคุณธรรม สามารถพึ่งพาตัวเองได้
และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี
ความสุข ได้แก่ ราชประชานุเคราะห์ ๓๐ ประชา
ราชวิทยา ร่มเกล้าปางตอง ราชานุเคราะห์ศึกษา
สงเคราะห์นางรอง ศึกษาสงเคราะห์สกลนคร และ
ศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน เป็นต้น

๖. **โรงเรียนชายขอบ นักเรียนชาติพันธุ์**
ส่วนใหญ่อยู่บนที่ราบสูง หรือใกล้ชายแดน นักเรียน
บางส่วนไม่มีบัตรประชาชน และผู้ปกครองไม่ใช่
ภาษาไทย ขาดโอกาส ยากจน โรงเรียนมักมีฐาน
การเรียนรู้เกษตรครบวงจร ปลูกพืชผักพื้นถิ่น
เลี้ยงสัตว์ ทำปุ๋ยชีวภาพ/แก๊สชีวภาพ ซึ่งเป็น
การบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตเข้าโครงการ
อาหารกลางวัน ไปพร้อมๆ กับการเป็นฐาน
การเรียนรู้ให้นักเรียนมีอาชีพ สามารถพึ่งตัวเอง
และนำสิ่งที่เรียนรู้กลับทำไปที่บ้าน มีการจัดการ
ศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและ
ประเพณีวัฒนธรรมของตน ได้แก่ ปายวิทยาคาร
แม่พริกวิทยา ชุนยวมวิทยา ราชานุเคราะห์ สังวาลย์
วิทยา และบ้านทรายขาว (ชุมพร) เป็นต้น

แนวคิดในการดำเนินการเสริมศักยภาพโรงเรียน

ในการเสริมศักยภาพโรงเรียนในช่วงเริ่มต้นนี้ มูลนิธิได้สนับสนุนให้สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) โดยคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้ดำเนินโครงการ และมีทีมงานเป็นผู้ประสานงานโครงการพัฒนาเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (๔ ภาค) โดยมูลนิธินำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากช่วงก่อนหน้า มาเป็นกรอบพัฒนาแนวทางในการเสริมศักยภาพโรงเรียน ดังนี้

๑. เพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนหลักปรัชญาในโรงเรียนได้จริงต้อง**ขับเคลื่อนหลักปรัชญาทั้งโรงเรียน** (Whole School Approach) โดยเฉพาะผู้บริหาร ครู และนักเรียนต้องนำหลักปรัชญามาใช้ในขณะเดียวกัน ต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทสนับสนุนการขับเคลื่อน และนำหลักปรัชญากลับไปใช้

๒. **การเสริมศักยภาพโรงเรียน** โครงการจะให้ความสำคัญกับการทำให้โรงเรียนรู้จักตัวเอง มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายของการขับเคลื่อนงานที่ถูกต้อง สามารถนำหลักปรัชญาไปใช้ตามบริบทและตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง **ด้วยการบูรณาการเครื่องมือต่างๆ เข้าด้วยกัน** ได้แก่

- วินัย ๕ ประการขององค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
- การจัดการความรู้ (Knowledge Management)
- การพัฒนาแบบเสริมพลัง (Empowerment)
- การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning)
- การสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Communication for Changes)
- การจัดการเครือข่ายเรียนรู้ (Network Management)
- ตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ฯลฯ

ขั้นตอนในการทำงานเริ่มจาก

๑. **ค้นหาทุน**ของโรงเรียนไปพร้อม ๆ กับการทำให้ผู้บริหารและครูรู้จักตนเอง เข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้วิธีการที่โรงเรียนต่าง ๆ นำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้ตามบริบท หรือภูมิสังคมของตน ด้วยการใช้

๑.๑ จัด “ตลาดนัดความรู้” ในแต่ละภูมิภาค เพื่อให้โครงการจะได้รู้ว่าบุคลากรในแต่ละโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาอย่างไร มีกิจกรรมขับเคลื่อนอย่างไร เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้กลับมาคิดทบทวน ว่าที่ผ่านมา ตนมีความเข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ได้นำมาใช้ได้อย่างไร มีวิธีการขับเคลื่อนอย่างไรบ้าง และสามารถเล่าให้ผู้อื่นฟัง ในขณะที่แต่ละโรงเรียนจะได้เรียนรู้วิธีคิด และวิธีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของโรงเรียนอื่นที่มีอุดมการณ์เดียวกัน **ทำให้มีกำลังใจและเป็นการเสริมพลังกันไปในตัว** เกิดประกายความคิด หรือเห็นวิธีการที่จะสามารถกลับไปปรับใช้กับงานของตนเองได้

หลักสำคัญที่ทำให้การจัดตลาดนัดความรู้ประสบความสำเร็จคือ

- ต้องมีการถอดบทเรียน และจัดการความรู้ก่อนนำมาเสนอในตลาดนัด เพื่อเจ้าของความรู้ (ผู้ขาย) จะมีความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น สามารถเรียบเรียงและถ่ายทอดได้ชัดเจนขึ้น
- ออกแบบและเตรียมการนำเสนอให้น่าสนใจ เห็นวิธีคิด กระบวนการทำงาน และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น
- ผู้มาเรียนรู้ (ผู้ซื้อ) ต้องเตรียมตัวว่าอยากจะไปเรียนรู้อะไร กับใคร โดยแยกกันไปเรียนรู้
- สอบถามผู้ขายให้เห็นวิธีคิด ให้ได้เทคนิคและวิธีการทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการก้าวข้ามปัญหา (เจ้าของความรู้จะได้เรียนรู้ไปด้วย) นำสิ่งที่เรียนรู้กลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันว่าจะนำอะไรไปพัฒนางานหรือโรงเรียนของตนอย่างไร
- นำกลับไปปรับใช้ในงานให้เหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร

นอกจากนี้ ตลาดนัดความรู้เปิดโอกาสให้ผู้ประสานงานโครงการสามารถคัดเลือกโรงเรียนที่มีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในบริบทที่แตกต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาที่น่าสนใจ ผู้บริหารและครูมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เพื่อเข้าเยี่ยมชม ทำความรู้จักผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อมีความเข้าใจโรงเรียนไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมให้โรงเรียนรู้จักตนเอง เข้าใจหลักปรัชญา และรู้วัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการ ตลอดจนความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาไปสู่เป้าหมาย

๑.๒ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงาน (Professional Learning Community: PLC) ในพื้นที่ในเชิงตัวละคร ได้แก่ วง PLC ของผู้บริหาร ครู นักเรียน เพื่อรู้จักและเข้าใจโรงเรียนได้ชัดเจนขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๓ **เยี่ยมโรงเรียนเครือข่าย**ที่เข้าร่วมโครงการให้ได้มากที่สุด เพื่อทำความรู้จัก ทำความเข้าใจกับโรงเรียนเกี่ยวกับความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพของโรงเรียนเครือข่ายไว้เป็นข้อมูลในการนำมาปรับปรุงพัฒนาโครงการ ในขณะเดียวกัน ก็ให้ความรู้เรื่องการถอดบทเรียนและการสกัดความรู้เด่นของแต่ละโรงเรียน เพื่อนำมาเรียนรู้ร่วมกันในตลอดนัดความรู้

๒. **สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา**ให้ชัดเจนขึ้น ด้วยการเชิญ ดร.ปรียานุช ธรรมปิยา ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในภาคการศึกษา มาให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู

๓. **วางเป้าหมายการนำหลักปรัชญา**มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนพร้อมทั้งพัฒนาตัวชี้วัดการเป็นศูนย์การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ทำงาน ด้วยเครื่องมือการจัดการความรู้ “ธารปัญญา” และ “ตารางอิสรภาพ” มาใช้กับทีมแกนนำขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน (ผู้บริหารและครูแกนนำ) ในแต่ละภูมิภาคดังนี้

- ให้โจทย์ผู้บริหารและครู ร่วมกันคิดว่าโรงเรียนที่เป็นแนวหน้าในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา (ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา) ควรเป็นอย่างไร เพื่อที่โรงเรียนเครือข่ายจะได้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และเห็นเป้าหมายว่าต้องพัฒนาโรงเรียนไปสู่อะไรได้ตรงกัน

- เมื่อได้เป้าหมายตรงกันแล้วก็**ร่วมกันพัฒนาตัวชี้วัด**ในการพัฒนาโรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ว่าควรจะเป็นอย่างไร ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะสร้างพันธสัญญาขึ้นในใจคนทำงาน เพราะเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดขึ้นด้วยตนเองซึ่งต้องผ่านการพิจารณาแล้วว่าตนเองจะสามารถทำได้

- หลังจากนั้น แต่ละโรงเรียนจะ**วิเคราะห์ทุนและศักยภาพของตนเองอยู่ระดับไหน**ในด้านต่าง ๆ เช่น มีครูกี่คนเข้าใจในหลักปรัชญา ครูกี่คนนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการเรียนรู้

- โรงเรียนนำตารางอิสรภาพมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างโรงเรียน เพื่อที่โรงเรียนจะได้เห็นวิธีคิด และระดับการประเมินตนเองของเพื่อนทำให้มีมาตรฐานในการประเมินตนชัดขึ้น รู้ว่าตนเองอยู่ในระดับไหน ขาดอะไร สามารถขอความช่วยเหลือจากใคร หรือเก่งเรื่องอะไรและสามารถแบ่งปันให้ใคร ส่วนทีมงานจะรู้ว่าต้องเติมเต็มอะไรให้กับโรงเรียนบ้าง

- โรงเรียน**วางแผนพัฒนาตนเองเป็นขั้นเป็นตอน** กำหนดเป้าหมายรายทาง (Progress Marker) เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน

สำหรับวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งต่อ ๆ ไป ก็เป็นการกลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันถึงการนำแผนสู่การปฏิบัติ ว่ามีความก้าวหน้าหรือมีความสำเร็จอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้ทำงานได้เรียนรู้ระหว่างกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา สามารถให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้การเรียนรู้และการขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างมีพลัง เกิดเพื่อนและสัมพันธภาพที่ดีในหมู่ผู้ที่มาเรียนรู้ร่วมกัน

๔. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้อุทิศและการเขียนแผนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครู

๕. จัดกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา ตลอดจนฝึกวิธีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับนักเรียน โดยเชิญครูมาร่วมเรียนรู้กระบวนการทำงานเพื่อนำกลับไปปรับใช้

ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้น (ปี ๒๕๕๑ - ต้นปี ๒๕๕๒)

- การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมีความหลากหลาย และแตกต่างกันไปตามบริบท ส่วนใหญ่อยู่ในรูปกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานการณ์เรียนรู้ด้านเกษตรครบวงจร เกษตรทฤษฎีใหม่ สถานธนาคารชยะ สถานอาชีพที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และสถานการณ์ออม ซึ่งสถานการณ์รู้อย่างกล่าวเป็นต้นทุนที่ดีของโรงเรียน ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ผู้บริหารหรือครูเป็นผู้คิดกิจกรรม ให้ความสำคัญกับผลผลิตหรือชิ้นงานของนักเรียน การทำงานในฐานด้วยความรับผิดชอบ ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความสามัคคี และมีคุณธรรม ยังไม่ค่อยมีการออกแบบกระบวนการเพื่อให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้อย่างชัดเจน

- ครูและผู้บริหารที่ทำงานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมีจำนวนไม่มากในแต่ละโรงเรียน แขนงนำขับเคลื่อนเป็นผู้ที่มีศรัทธาในหลักปรัชญาหรือในวิชาชีพครู แต่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคลาดเคลื่อนอยู่มาก จึงมีแรงต้านทั้งจากครูและผู้บริหาร เนื่องจากเข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พออยู่พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ และไม่พัฒนา กิจกรรมที่โรงเรียนทำเป็นฐานเกษตรทฤษฎีใหม่ ผู้ปกครองไม่อยากจะปลูกต้องลำบาก ทำไร่ ต้องเหน็ดเหนื่อย และครุมองว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น เพราะไม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตร แต่หลังจากการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจในหลักปรัชญา และเห็นเป้าหมายเดียวกันแล้ว การต่อต้านเริ่มลดลง โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมที่ครูแกนนำจัดให้กับนักเรียนเริ่มส่งผลในเชิงบวกต่อนักเรียน ทำให้ครูคนอื่นในโรงเรียน เริ่มสนใจและอยากทำตาม ในขณะที่ผู้ปกครองให้ความร่วมมือมากขึ้น

- ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา คือ ผู้บริหารและครูมักจำรูปแบบกลับไปทำที่โรงเรียน แต่ไม่ได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริง บริบท หรือวิธีการทำงานของโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ทำให้หลังจากดูงานแล้ว ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่กลับไปขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยการสร้างฐานกิจกรรมเช่นเดียวกับโรงเรียนต้นแบบ และเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองและครูจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจและต่อต้าน (อย่างไรก็ตาม มีผู้บริหารบางท่านกลับไปปรับหรือพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบของตน เช่น ผอ.สมนึก จันทร์แดง โรงเรียนบ้านหนองบัวแดงที่ใช้วิถีลดเลียนแบบก่อนแล้วค่อย ๆ พัฒนาให้เป็นไปตามบริบทของตน) ในส่วนการทำแผนการสอนของครูก็เช่นกัน มีการคัดลอก

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หรือจัดทำแผนโดยไม่เข้าใจ ทำให้วัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกัน ผลที่เกิดขึ้นจึงไม่ประสบความสำเร็จ ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้โครงการยิ่งต้องให้ความสำคัญกับการให้เครื่องมือเรื่องการออกแบบการเรียนรู้กับครู และมีการนิเทศติดตามบ่อยๆ เพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ตรงกันสามารถทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และใช้เครื่องมือจัดการความรู้กับผู้มาเรียนรู้ดูงานเพื่อทราบความคาดหวัง เตรียมตัวผู้ดูงาน และใช้กระบวนการสะท้อนคิดหลังดูงาน เพื่อรู้ว่าผู้ดูงานได้เรียนรู้อะไรกลับไป โรงเรียนเองจะได้อะไรที่มีจุดเด่นหรือจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงว่ามีอะไรบ้าง เพื่อนำไปพัฒนาการทำงานต่อไป

- ผู้บริหารและครูที่อยู่โรงเรียนในเขตเดียวกันหรือในพื้นที่ใกล้เคียงกัน มักไม่ยอมรับว่าเพื่อนมีอะไรดี ๆ ไม่ยอมไปเรียนรู้จากโรงเรียนในเขตเดียวกัน แม้ว่าจะเป็นแบบปฏิบัติที่ดี เช่น โรงเรียนในเพชรบุรีไม่มาเรียนรู้ที่โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ในขณะที่โรงเรียนห้วยยอด จ.ตรัง พาคณะครูมาเรียนรู้ที่โรงเรียนจุฬารัตนฯ ทำให้เข้าใจและเกิดศรัทธา นำกลับไปปรับใช้ในโรงเรียนจนประสบความสำเร็จ ดังนั้น การเรียนรู้ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ต้องอาศัยการจัดการจากภายนอกเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

- การขับเคลื่อนในช่วงนี้เป็นช่วงของการเรียนรู้ ลองผิดลองถูก และ**ผู้ที่มีความก้าวหน้า คือผู้ที่นำสิ่งที่ได้เรียนรู้กลับไปปรับใช้ในการทำงาน** ซึ่งมักจะเป็นครูแกนนำส่วนหนึ่งในโรงเรียน

- ผู้บริหาร คือ ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา แต่**ครูคือหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างอุปนิสัยให้นักเรียน** โครงการค้นพบว่าผู้บริหารที่เข้าใจ ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง และช่วยแนะนำครู จะช่วยให้การขับเคลื่อนลงสู่ครูและนักเรียนเร็วขึ้นและเป็นไปในวงกว้าง เช่น สตรีมารดาพิทักษ์ จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ลาซาลจันทบุรี เป็นต้น

- หลังจากการจัดตลาดนัดความรู้ไประยะหนึ่ง **โรงเรียนเครือข่ายบางแห่งได้นำรูปแบบการจัดตลาดนัดความรู้ไปปรับใช้** เช่น จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ได้นำกลับไปพัฒนารูปแบบการนำเสนอโครงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนให้เป็นตลาดนัดความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือติดตามผลการทำงานของนักเรียนและครูที่ปรึกษา ซึ่งมีผลตอบรับออกมาดีมาก

- หลังจากการทำเวทีเชื่อมโยงเครือข่ายผู้บริหารและครูแกนนำ โรงเรียนเครือข่ายได้นำแผนกลับไปใช้หรือปรับเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้

- ตัวชี้วัดที่โรงเรียนเครือข่ายร่วมกันคิดนี้ ได้รับการพัฒนามาเป็น**เกณฑ์ในการประเมินศูนย์การเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการใช้ในระยะเวลาต่อมา**

จากข้อต้นทบทมดังกล่าว ในช่วงต่อมา มุคณชีษษามกัฒมาจลจิงได้

๑) เน้นกระบวนการกอดมทาริชนตวามสำร็จผู้มรินารนรือตฤมรินราชมุดคค
เพือในัเกิดตวามเข้าใจในลักรมรัชฎาและเน้นว่ามือปูในชีวิตและการท่างานอ่างไร

๒) สนิมสนุนในผู้มรินารนรือตฤกัฒนแวมมปฏิมธกัถได้กอดมทาริชนตวามสำร็จในัเน้น

๑) มรินท วชิตตนรือเอนตุผลในการนำลักรมรัชฎามาใช้พัฒนาโรเงรเงน/พัฒนา
นักรเงน

๒) ฤรณมทาริงานว่าใช้ลักรมรัชฎาตรงโนน อ่างไร สำร็จตฤตองในัเน้น
ดักขว่าออกแวมมในันักรเงนได้เข้าใจ ได้นำลักรมรัชฎามาใช้ในักรมการรเงนรืออ่างไร

๓) ผลทักเกิดขึ้นเม้นอ่างไร มือไรสำร็จ มือไรทักตองแกไย

เพือสามารถเข้าใจฤรณมทาริงานสองตนได้ชัดเจน เน้นว่าตองมรมรุงอะไร
และทักสำตัญตือ ทากันผู้มารเงนรือเข้าใจวชิตต วชิท่างาน เพือนำกลิมไม่มรมใช้ตามมรินท
ตนไม่ใช้การลอกเลิงนรมแวม

๓) ฤนเด็งวกัน ได้ฤรณมในโรเงรเงนทักจะไม่รเงนรือตุงานมการจกัถตวามรือตองเอง
กอน ว่าตองการไม่รเงนรือรือองอะไร จะแวมมกันตุงานอ่างไร และเมือกลิมมาแลวก็มาจกัถการ
ตวามรืออักตริง ตือ มาแลกเมล่ิงนกันระนวางผู้ตุงานว่าแต่ละตนได้รเงนรืออะไร จะนำอะไร
กลิมไมใช้ และจะมรมใช้อ่างไรในัเน้นมาสมกัฒนักรเงนรือโรเงรเงนสองตน เม้นตัน

ปี ๒๕๕๒- ๒๕๕๕ ช่วงพัฒนาและสร้างความรู้

ในช่วงนี้แบ่งเป็น ๒ ช่วงย่อยๆ เนื่องจากกลางปี ๒๕๕๓ มูลนิธิสยามกัมมาจลได้เพิ่มโรงเรียนเครือข่ายจาก ๖๘ โรงเรียน เป็นประมาณ ๒๐๐ โรงเรียน และเชิญมหาวิทยาลัยเข้ามาเป็นผู้ประสานงานโครงการ จึงเป็นการทำงานคู่ขนานกันไประหว่างโรงเรียนเก่าที่มีความก้าวหน้า และโรงเรียนที่สมัครเข้ามา ร่วมโครงการใหม่ ทำให้กระบวนการในการพัฒนาโรงเรียนมีความแตกต่างกันเล็กน้อย สำหรับโรงเรียน เครือข่ายเดิมที่มีความก้าวหน้าและโรงเรียนเครือข่ายใหม่ ดังนี้

- ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ พัฒนาโรงเรียนเด่นในเครือข่ายเดิมให้เป็นแบบอย่าง และเป็นแกนนำขยายผล (ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา)
- ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ รับสมัครโรงเรียนเครือข่ายใหม่ และสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่ร่วมกับผู้บริหารและครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือเป็นวิทยากร ร่วมพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายที่สมัครใหม่ และโรงเรียนเครือข่ายที่กำลังเรียนรู้

ในปี ๒๕๕๒ -๒๕๕๓ ผู้ประสานงานโครงการได้คัดเลือกโรงเรียนเด่นที่พร้อมจะพัฒนาตนเองเป็นแกนนำขับเคลื่อนหลักปรัชญาให้กับโรงเรียนอื่น ๆ จำนวน ๒๐ แห่ง ในบริบทที่แตกต่างกันจากทั่วประเทศ เพื่อจัดกระบวนการเสริมศักยภาพอย่างเข้มข้นเป็นรายโรงเรียน ตามความต้องการที่แท้จริงและตามบริบทที่แตกต่างกัน พัฒนาโรงเรียนให้เป็นแบบปฏิบัติที่ดีในการนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน หรือพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นั่นเอง

โดยจัดกระบวนการพัฒนาศักยภาพเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งระบบโรงเรียน ซึ่งรวมไปถึงผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำหลักปรัชญามาใช้ และ/หรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเกิดอุปนิสัย “พอเพียง” ดังนี้

- สนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาและวิธีการนำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ให้กับบุคลากรทั้งระบบโรงเรียน
- สนับสนุนให้ผู้บริหารใช้กระบวนการมีส่วนร่วมดึงผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาจัดทำวิสัยทัศน์ร่วม คือร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพโรงเรียน หาปัญหา และจุดเด่นของตน ร่วมกันวางแผนพัฒนาโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ตน เพื่อบุคลากรของโรงเรียนจะได้รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ ให้ความร่วมมือ และมีเป้าหมายเดียวกันคือนำหลักปรัชญามาใช้ เพื่อทำให้นักเรียนเข้าใจ เห็นคุณค่า ให้นักเรียนฝึกนำหลักปรัชญา มาใช้บ่อยๆ จนเกิดเป็นอุปนิสัย “พอเพียง” ได้ในที่สุด
- เสริมศักยภาพครูเรื่องการออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา ซึ่งในช่วงแรกๆ จะเป็นการตีความเนื้อหา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ว่าสิ่งที่ทำอยู่สอดคล้องกับหลักปรัชญาตรงไหน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้ เพื่อให้ได้แบบอย่างที่ครูอื่นๆ จะสามารถนำไปปรับใช้ตามบริบทของตนได้ง่ายขึ้น

- โครงการได้หารือกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหาวิธีช่วยครูด้วยการหาแบบปฏิบัติที่ดีมาถอดบทเรียนกระบวนการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญา และจัดทำเป็นสื่อเพื่อให้ครูที่สนใจได้นำไปปรับใช้ และเพื่อทราบว่าการขับเคลื่อนในระบบใหญ่มีปัญหาเช่นเดียวกันหรือไม่ จึงได้จัดทำโครงการเรื่องเล่าบทเรียนความสำเร็จในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจัดการเรียนรู้ ครั้งที่ ๑ ขึ้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ๔ หน้า ๑๑๗) ซึ่งพบว่าจาก ๒๑๐ ผลงาน มีเพียงประมาณครึ่งหนึ่งที่เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่เป็นครูที่สามารถเป็นแบบปฏิบัติที่ดีได้เพียง ๒๐ คน ผู้บริหาร (เรื่องการบริหารจัดการโรงเรียน) ๑๔ คน ซึ่งมูลนิธิได้นำผลงานดังกล่าวมาจัดทำเป็นหนังสือ **“ประสบการณ์จริงบนเส้นทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** และสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่ให้กับโรงเรียนเครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป ในขณะที่เดียวกัน ได้จัดกระบวนการเสริมศักยภาพครูและผู้บริหารดังกล่าว เพื่อต่อยอดความรู้ความเข้าใจและมีกระบวนการในการนำไปพัฒนาต่อยอดการทำงานของตน จากกิจกรรมครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิสยามกัมมาจลอยู่แล้ว สำหรับที่ไม่ได้อยู่ในโครงการครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน ๓ แห่ง มูลนิธิจึงได้เชิญโรงเรียนดังกล่าวมาเข้าร่วมโครงการ

- ออกแบบงานตลาดนัดความรู้ครั้งที่ ๒ ที่จัดในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓ โดยใช้หัวข้อว่า **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : จากหลักคิดสู่วิถีปฏิบัติ”** และได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา มาร่วมเสวนาในหัวข้อ **“ออกแบบการเรียนรู้ อย่างไร ให้เด็กเกิดอุปนิสัยพอเพียง”** ทั้งนี้ รศ.ดร.ทีศนา แซมมณี ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ ได้สร้างความกระจ่างเรื่องที่คุณจะนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้น แบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ (๑) ครูใช้เองในการเตรียมตัวและการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน (๒) ครูออกแบบให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning เช่น ใช้ในการทำโครงงาน และในขั้นสรุปให้ชวนนักเรียนถอดบทเรียนกระบวนการทำงาน ว่าได้นำหลักปรัชญามาใช้หรือไม่ได้ใช้ตรงไหน อย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการนำหลักปรัชญามาใช้สร้างความสำเร็จในงาน เมื่อเข้าใจจะเห็นคุณค่าและอยากนำมาใช้เรื่อย ๆ **นักเรียนจึงต้องได้รับการกระตุ้นหรือได้รับโอกาสจากครูให้นำหลักปรัชญามาใช้บ่อยๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะ และกลายเป็นนิสัยในที่สุด** (ภาพที่ ๗ หน้า ๖๒)

- เสริมศักยภาพโรงเรียนที่มีความเข้มแข็งผ่านโครงการ **“การสร้างองค์ความรู้ด้วยการวิจัยเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง”** เพื่อช่วยให้โรงเรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้จุดเด่นและปัญหาของตนอย่างชัดเจน สามารถหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ และมูลนิธิจะได้นำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพัฒนาโครงการ

ให้มีความสมบูรณ์ ดังนั้นมูลนิธิจึงได้เชิญ รศ.ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย และทีมอาจารย์จากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มาจัดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนที่มีความก้าวหน้า **ด้วยการให้ความรู้และเป็นพี่เลี้ยงให้โรงเรียนสามารถทำวิจัยเพื่อตอบโจทย์การขับเคลื่อนของตน** ซึ่งผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยสะท้อนว่า การทำวิจัยทำให้โรงเรียนมองเป้าหมายการทำงานได้ชัดเจน ได้รู้สภาพจริงของโรงเรียน ได้ขั้นตอนการพัฒนานักเรียนในเชิงคุณภาพ และนำมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการสร้างค่านิยมและปลูกฝังอุปนิสัย **“พอเพียง”** ของตน หลายโรงเรียนได้นำกระบวนการวิจัยไปใช้ต่อเนื่องในโรงเรียนและขยายผลกับโรงเรียนเครือข่าย

- สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูนำกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในโรงเรียน เช่น กระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการนำหลักปรัชญามาใช้ในชีวิตและงาน นำเครื่องมือถอดบทเรียนมาใช้ในทุกระดับเพื่อได้บททวนวิธีการทำงานของตน ได้เข้าใจ เห็นข้อดีข้อเสีย นำสู่การพัฒนางาน

และนำความรู้จากการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และถือเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น (ภาพที่ ๖ หน้า ๔๖)

ขณะเดียวกัน มูลนิธิได้เสริมศักยภาพผู้บริหาร ครู โรงเรียนเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฐานโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ตลอดจนจัดตลาดนัดความรู้ในแต่ละพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้า และเติมเต็มโรงเรียนเครือข่ายดังได้กล่าวมาแล้ว

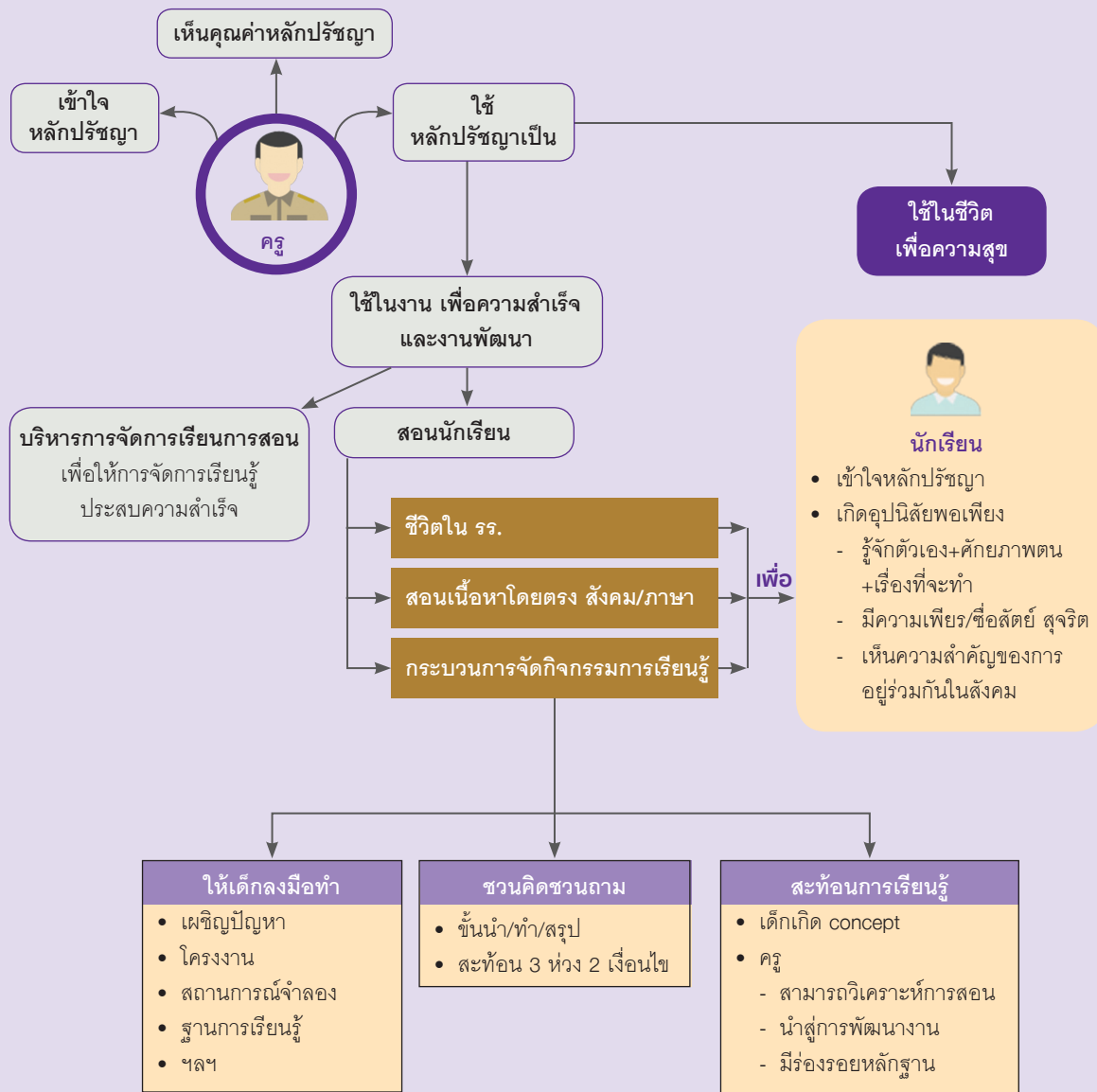
ทั้งนี้ พี่เลี้ยงจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลความสำเร็จและปัญหาของโรงเรียน เพื่อนำมาประมวลและออกแบบการเสริมศักยภาพตามความต้องการของแต่ละโรงเรียนในระยะต่อไป ถ้าเป็นปัญหาร่วมจะมีการจัดเวทีกลางเสริมศักยภาพโรงเรียน เช่น กระบวนการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อผู้บริหารลดการสั่งการ กระตุ้นให้ครูแกนนำมีบทบาทในการออกแบบการทำงานร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของครู และหลังการจัดเวที ผู้ประสานงานภูมิภาคจะลงพื้นที่ นิเทศติดตาม เพื่อช่วยให้โรงเรียนต่างๆ สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้หรือออกแบบการทำงานร่วมกันได้ในเวทีกลับไปขยายผลที่โรงเรียนได้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๗

การใช้หลักปรัชญาในชีวิตและการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานกับโรงเรียนเครือข่ายเดิม

- ในปี ๒๕๕๓ ได้โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าสามารถเป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญามาใช้บริหารจัดการสถานศึกษา และใช้ในการจัดการเรียนรู้จำนวน ๑๗ แห่ง รวมทั้งมีผู้บริหารและครูแกนนำ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีจำนวนมาก อาทิ **ผอ.กัญญา เชื่อมชิต** โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ใช้วิธีให้ครูและนักเรียนนำหลักคิด ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช่วางแผนการทำงานและแก้ปัญหา **ซิสเตอร์อุบล ผังรักษ์** ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ชับเคลื่อนด้วยศรัทธา และทำให้ครูดูเป็นแบบอย่าง เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน “คุณหนู” ให้สามารถทำอะไรได้ด้วยตัวเอง และมีระบบพี่สอนน้อง **ภราดาประภาส ศรีเจริญ** ผู้อำนวยการโรงเรียนลาซาลจันทบุรี(มารดาพิทักษ์) ชับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยศรัทธาในพระเจ้า ศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในขณะเดียวกันก็ทำตนเป็นแบบอย่างเป็นที่รักและศรัทธาของครู และให้นักเรียนเรียนรู้บนฐานกิจกรรมที่หลากหลาย เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดจากความสนใจที่แตกต่างกันไป **ผอ.แสน แหวนวงศ์** โรงเรียนศิขรมพิสัยที่ตั้งอยู่ใกล้ปราสาทศิขรมพิสัย และนักเรียนมาจากหลากหลายวัฒนธรรม จุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นมิติของวัฒนธรรมให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมกับคนในชุมชน **ผอ.ธีระวัฒน์ สิงหนุต** โรงเรียนซำฮ้อพิทยาคม ใช้กิจกรรมเพื่อปลูกฝังนักเรียนให้ “รู้จักตนเอง” และ “เข้าใจคนอื่น” **ครูปริศนา ตันติเจริญ** ครูสังคมศึกษา โรงเรียนโยธินบูรณะ นำหลักปรัชญามาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนานักเรียนผ่านการทำกิจกรรมในชุมชน และตั้งโจทย์หรือสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนนำหลักปรัชญาใช้ในการทำโครงการ **ครูสารภี สายหอม** ครูวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสำโรงทาบพิทยาคม ให้นักเรียนสำรวจสืบค้น และมองหาสิ่งรอบตัวนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ใช้ขวดน้ำเป็นอุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์แทนบีกเกอร์ ครูให้นักเรียนเรียนวิทยาศาสตร์เรื่อง “ดิน” จากการสำรวจปัญหาของชุมชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ดิน แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงดินตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูให้นักเรียนเตรียมตัวเรื่องการสำรวจ สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสำรวจ การสังเกต ชุดคำถาม รวมถึงการวางตัว หลังจากนั้นกลับมาร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาสาระ และมีการถอดบทเรียนกระบวนการทำงาน เชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นว่าได้นำหลักปรัชญามาใช้ตรงไหน อย่างไร **ครูวิรัช กิมทรง** ครูศิลปะ โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ นำหลักปรัชญามาใช้เป็นหลักคิดในการจัดสวนศิลปะ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะนอกห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่สมดุล และลงตัว เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- จำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมูลนิธิจะไม่คงที่ ทั้งนี้ เนื่องจากมีหลายโรงเรียนที่ไม่ผ่านการคัดเลือกจากมูลนิธิ แต่**สนใจในกระบวนการจะขอเข้ามาเรียนรู้** ซึ่งมูลนิธิไม่ได้ปิดกั้น และเมื่อเข้าร่วมสมัครสมัครมูลนิธิจะนับรวมเป็นเครือข่ายในที่สุด ในขณะที่บางโรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าโครงการแต่ไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมหรือถอนตัวออกไป เนื่องจากไม่ชอบกระบวนการพัฒนา หรือโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือครูแกนนำ สำหรับโรงเรียนระดับอาชีวศึกษา หลังจากทำงานร่วมกันระยะหนึ่งพบว่ามีความแตกต่างกับโรงเรียนเป้าหมายส่วนใหญ่ โครงการจึงไม่ได้เน้นการลงไปเสริมศักยภาพที่โรงเรียนทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษาถอนตัวไปในที่สุด

- ข้อค้นพบสำคัญในช่วงนี้ คือ โรงเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาด้วยการวิเคราะห์ตีความว่าสิ่งที่ทำสอดคล้องกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขอย่างไร และมีความต้องการให้โครงการเสริมศักยภาพโรงเรียนเรื่องการเขียนแผนการสนับรณการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่เมื่อมีการอบรมเรื่องการเขียนแผนไปแล้ว พบว่าครู**ไม่นำแผนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จริง** เพราะครูขาดความมั่นใจ ยังเข้าใจไม่ชัดเจน หรือกลับสู่บรรยากาศเดิมของโรงเรียนที่มีภาระงานมาก หรือมีแรงเสียดทานจากเพื่อนครู ดังนั้นเพื่อให้การอบรมประสบผล มูลนิธิได้แก้ปัญหาด้วยการกระตุ้นให้

- ผู้บริหารสร้างเงื่อนไขหรือกำหนดเป็นนโยบายให้ครูที่เข้าอบรมกลับมารายงาน นำสิ่งที่เรียนรู้มาปรับใช้ในงาน วางแผนขยายผลให้เพื่อนครูร่วมกัน โดยมีผู้บริหารหรือทีมงานติดตามให้คำแนะนำและให้กำลังใจครู
- ผู้ประสานงานลงไปเป็นพี่เลี้ยงคอยติดตาม นิเทศ ช่วยครูแก้ปัญหา และให้กำลังใจ
- เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยหวังว่าครูจะนำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปพัฒนาต่อยอดการจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียน และกลับมาเรียนรู้ร่วมกันในเวทีที่จะมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเติมเต็มเป็นระยะ ๆ

ปี ๒๕๕๓ ขยายโครงการ

รับสมัครโรงเรียนเพิ่มและเชิญมหาวิทยาลัยมาเป็นผู้ประสานงานโครงการ

ช่วงครึ่งหลังของปี ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการได้คัดเลือกสถานศึกษาพอเพียงเพิ่มขึ้นเป็น ๑,๒๖๑ โรงเรียน มูลนิธิสยามกัมมาจลในฐานะเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีบทบาทสร้างความต่อเนื่อง และต่อยอดจากทำงาน จึงได้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ “**เติมพลังสถานศึกษาพอเพียง**” ที่จัดโดยโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ**รับสมัครสถานศึกษาพอเพียงที่มีความสนใจในการพัฒนาตัวเองเป็นศูนย์การเรียนรู้** เนื่องจากมีความเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการเปิดใจและสมัครใจ มีโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมทั้งสิ้น ๖๒๑ แห่ง ดังนั้น เพื่อให้มีจำนวนโรงเรียนที่มูลนิธิสามารถพัฒนาได้อย่างทั่วถึง จึงคัดกรองโรงเรียนดังกล่าวให้เหลือเครือข่ายทั้งหมดประมาณ ๒๐๐ โรงเรียน โดยกระบวนการคัดกรองมีดังนี้

๑. สังกัดผู้บริหารและครูจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีดังกล่าว ว่ามีแรงบันดาลใจอะไรในการทำงาน มีการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ หรือในการบริหารจัดการอย่างไร หรือมีความตั้งใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาแค่ไหน

๒. เชิญเข้าร่วมตลาดนัดความรู้ระดับประเทศที่จัดขึ้นโดยมูลนิธิและผู้ประสานงานภูมิภาค โดยผู้ประสานงานภูมิภาคจะเป็นผู้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าจัดอันดับโรงเรียนต่าง ๆ และเชิญเข้าร่วมเวทีที่แบ่งระดับการเรียนรู้ร่วมกัน

๓. วิธีการสนับสนุนโรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิจะสามารถคัดกรองโรงเรียนให้ถอนตัวออกไปได้เองระดับหนึ่ง กล่าวคือ มูลนิธิแจ้งให้โรงเรียนทราบถึงกระบวนการสนับสนุนโรงเรียน **ว่าเป็นการสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาตนเอง ไม่ได้สนับสนุนงบประมาณ** เพื่อทำกิจกรรม และกระบวนการที่มูลนิธิใช้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมศักยภาพโดยใช้เครื่องมือการทำงานต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้โรงเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปพัฒนาการทำงาน และกลับมาแลกเปลี่ยนกันในครั้งต่อไป ดังนั้นโรงเรียนที่ต้องการสนับสนุนงบประมาณ หรือไม่สนใจกระบวนการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวจะค่อยๆ ถอนตัวออกไปเอง ในขณะที่โรงเรียนที่มีความสนใจจะขอเข้าร่วม ซึ่งมูลนิธิไม่ปฏิเสธ

เพื่อให้สามารถทำงานรองรับโรงเรียนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้ **มูลนิธิจึงปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานโดยสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้ประสานงานโครงการในพื้นที่** ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานวิชาการ ประสานความร่วมมือเครือข่าย และเป็นพี่เลี้ยงเสริมศักยภาพโรงเรียนเครือข่าย ร่วมกับผู้บริหารและครูแกนนำของโรงเรียนที่พร้อมเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยหวังว่าในอนาคตเมื่อปิดโครงการแล้วมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังกล่าว จะเป็นแกนนำเครือข่ายของโรงเรียนในพื้นที่ต่อไป และเป็นการสนับสนุนเป้าหมายโครงการในการสนับสนุนให้โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้ได้ ๘๔ แห่งทั่วประเทศเมื่อสิ้นปี ๒๕๕๔

ปี ๒๕๕๔ ยกระดับการพัฒนาจากฐานทุนทางบุคลากรและความรู้ที่เพิ่มขึ้น

การขับเคลื่อนงานมาสู่ปีที่ ๔ ทำให้ผู้บริหารและครูที่นำหลักปรัชญามาใช้พัฒนาการทำงานของตน จนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เกิดศรัทธาในหลักปรัชญา และเป็นแนวร่วมของมูลนิธิในการขับเคลื่อนขยายผลการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน การจัดการความรู้ ทำให้มูลนิธิและโรงเรียนมีชุดความรู้ที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนขยายผลง่ายขึ้น คือ (๑) ความรู้ที่สามารถเป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติของผู้บริหารและครู (๒) ชุดความรู้ของพี่เลี้ยงในการทำงานกับโรงเรียน (๓) ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่พบ พร้อมกับชุดความรู้ในการพัฒนา เช่น การขยายผลสู่ทั้งโรงเรียน จะมีผู้ไม่ให้ความร่วมมือ แก้ปัญหาด้วยการใช้กระบวนการทำวิสัยทัศน์ร่วม หรือทำให้เห็นว่าอยู่ในหลักสูตร ปัญหาที่ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย ฯลฯ การที่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญจากโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้และมืองค์ความรู้ ที่สำคัญ ทำให้สามารถขับเคลื่อนงานได้ง่ายขึ้นแม้ว่าจะมีจำนวนโรงเรียนเครือข่ายเพิ่มขึ้น

เน้นเสริมศักยภาพเรื่องการออกแบบและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”

หัวใจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา คือ การทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ดังนั้น การเสริมศักยภาพโรงเรียน มูลนิธิจึงเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพครู โดยส่วนกลางจะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นตัวอย่าง มูลนิธิจะนำชุดความรู้ในการพัฒนาครู และเครื่องมือชุด ๗ คำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ รศ. ดร.ทศนา แหมมณี ไปเติมเต็มในเวทีภูมิภาคอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งกระตุ้นให้มหาวิทยาลัยชักชวนผู้บริหารและครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี เข้าร่วมไปเป็นวิทยากร หรือนิเทศติดตามโรงเรียน โดยกิจกรรมที่มูลนิธิจัดเพื่อเสริมศักยภาพให้กับครูในเรื่องนี้ ได้แก่

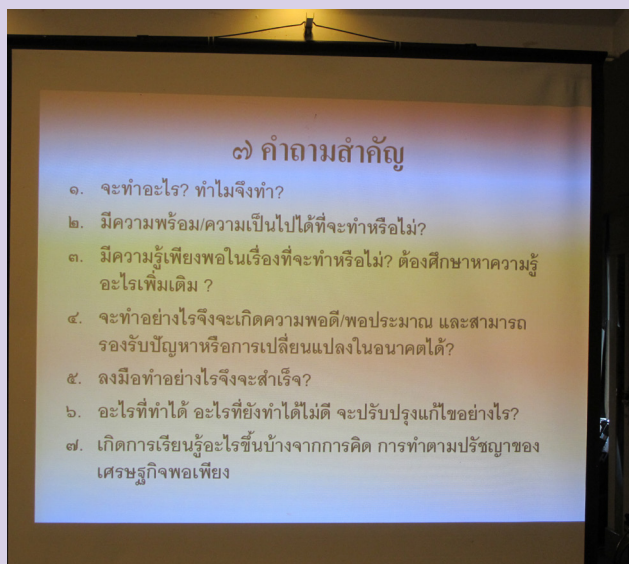
- การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับผู้เรียน เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมของครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ด้วยการเชิญ รศ.ดร.ทศนา แหมมณี มาช่วยวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรพัฒนาของครูแต่ละคนร่วมกับครูแกนนำอื่น ๆ ทั้งนี้ รศ.ดร.ทศนา ได้ให้เครื่องมือชุด ๗ คำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ช่วยให้ครูตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในการคิดและลงมือทำในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจเลือก วางแผน ใช้ในการแก้ปัญหา ไปจนถึงสร้างการเรียนรู้ในการนำหลักปรัชญามาใช้ประโยชน์และเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา ครูที่เข้าร่วม

ประชุมในครั้งนี้ได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปพัฒนารูปแบบ
การเรียนการสอนของตน และได้้นำเครื่องมือ
ชุด ๗ คำถามนี้ไปขยายผลทั้งในและนอกโรงเรียน

- สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนเครือข่ายใช้
กระบวนการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Active Learning)
ควบคู่ไปกับครูใช้คำถามพัฒนากระบวนการคิดตาม
หลักปรัชญา โดยมูลนิธิกำหนดให้ผู้ประสานงาน
เข้าไปจัดกระบวนการในเวทีภูมิภาคและลงพื้นที่ไป
เป็นพี่เลี้ยงในโรงเรียน นอกจากนี้ มูลนิธิยังได้เชิญ
รศ.ดร.พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำ
หลักสูตรบูรณาการและการจัดการเรียนรู้โดยการใช้
กระบวนการโครงการมาเติมเต็มความรู้

- สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูแกนนำของ
โรงเรียนเครือข่าย ไปเรียนรู้ดูงานที่โรงเรียน
ลำปลายมาศพัฒนา เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้
เห็นตัวอย่างของโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการ

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีวิธีการนำ
กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาใช้ในโรงเรียน
จนเกิดเป็น **ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice)** ที่ครูในโรงเรียนได้เรียนรู้กระบวนการ
ออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ
ด้วยกระบวนการ **PBL (Problem Based Learning)**
โดยครูมีบทบาทเป็นโค้ช และมีเทคนิคตั้งคำถาม
กระตุ้นคิด ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากความสำเร็จ
และความผิดพลาดของตน มีกระบวนการเตรียม
ความพร้อมนักเรียนก่อนเรียนด้วยกระบวนการ
จิตศึกษา และสร้างวินัยเชิงบวก พัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมนักเรียน ทำให้ผู้บริหารและครูโรงเรียน
เครือข่ายได้ประกายความคิด และสามารถเลือก
นำเครื่องมือต่าง ๆ มาปรับใช้ตามบริบทและ
ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เปิดมุมมองผู้บริหารและครู

เพื่อที่จะได้เข้าใจความเชื่อมโยงของการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ครอบคลุมมากขึ้น ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับประเทศไปจนถึงระดับสากล ในมิติต่างๆ ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย โดยอาจารย์ชัชวัฒน์ ธีระพันธุ์ วิทยากรจากเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (Civicnet) เช่น

- เพื่อให้ผู้บริหารและครูรู้และเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย สังคมโลก ผ่านการเรียนรู้แบบ System Thinking / Dynamic Complexity / Social Complexity / Emerging Trend
- เสริมเรื่องกระบวนการคิดอย่างนักออกแบบ (Design Thinking) เครื่องมือเปิดมุมมองของครูในการสอนนักเรียนให้สามารถระบุปัญหา แก้ไขปัญหาด้วยมุมมองใหม่ ด้วยความคิดสร้างสรรค์ ให้ครูและนักเรียนของศูนย์การเรียนรู้สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ วิธีการทำงานของตนได้อย่างชัดเจนและน่าสนใจ

เชื่อมโยงเครือข่ายการทำงาน

สนับสนุนให้เจ้าของความรู้ คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำ มีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่

- เสริมศักยภาพผู้บริหารและครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีของศูนย์การเรียนรู้ ด้วยการสนับสนุนให้มาร่วมกับมูลนิธิและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ออกแบบกระบวนการพัฒนา และเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนเครือข่าย ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารและครูศูนย์การเรียนรู้ที่เข้าร่วมโครงการมีพัฒนาการทั้งในเชิงลึกและกว้างขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดสัมพันธภาพที่ดีและเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- เปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ และชุมชนนักปฏิบัติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน บนพื้นที่ Online คู่ขนานไปกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละระดับ

ข้อค้นพบและผลที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๕๔- ๒๕๕๕

- ผู้บริหารและครูที่เข้าโครงการรุ่นแรก ได้พัฒนาตนเองนำหลักปรัชญามาใช้จนประสบผลสำเร็จสามารถทำให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์ความรู้ และมีแบบอย่างที่น่ามาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนรุ่น ๒ ได้ง่ายขึ้น เช่น โรงเรียนปรีณิสร้อยแยลส์ได้พัฒนา SMART MODEL หรือกระบวนการคิดที่มีพื้นฐานมาจากหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ผู้บริหารและครูที่นำหลักปรัชญามาใช้จนประสบความสำเร็จเหล่านี้จะเกิดการกระเปิดจากภายใน และเป็นผู้ขยายผลการนำหลักปรัชญาไปใช้ให้กับผู้อื่น ทำให้โครงการมีผู้ขยายผลเพิ่มขึ้น โรงเรียนเด่น ๆ จึงเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ขนาน และมีตัวอย่างของครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีอยู่หลากหลาย (ดูรายละเอียดได้ในหนังสือ “พอเพียงกับการจัดการศึกษา”)

- โรงเรียนได้พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา ๒๗ แห่ง

- ครูส่วนใหญ่เข้าใจแล้วว่า การสอนนิยามไม่สามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ แต่ต้องสอนให้นักเรียนนำหลักปรัชญาสู่การคิดและปฏิบัติ และเริ่มมีแนวทางในการทำงาน “**รู้จักเข้าใจ**” ในการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญา ด้วยการนำ “**ชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**” มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ Active Learning ให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือทำ เพื่อมีโอกาสนำหลักปรัชญามาใช้ระหว่างการทำกิจกรรม ครูจะเป็นผู้สังเกต คอยตั้งโจทย์สร้างเงื่อนไข หรือใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ และสุดท้ายจะใช้กระบวนการให้นักเรียนได้ย้อนคิดทบทวน (Reflection) กระบวนการทำงาน ว่าได้เรียนรู้อะไร และทำงานสำเร็จหรือไม่ เกิดจากอะไร เพื่อสามารถเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจ ว่าได้ใช้หลักปรัชญาสร้างความสำเร็จอย่างไร ทั้งนี้ ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ครูแกนนำ และผู้บริหารของบางโรงเรียน มีบทบาทเป็นที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำช่วยให้ครูทำงานได้

- อย่างไรก็ตาม มีครูจำนวนมากไม่สามารถนำ “ชุดคำถาม” ดังกล่าวไปใช้ได้ เนื่องจากหยิบชุดคำถามไปใช้โดดๆ โดยไม่ปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งแสดงว่าการนำชุดเครื่องมือใด ๆ ไปให้ครูใช้ จำเป็นต้องทำให้ครูเข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน หรือไม่เช่นนั้น ควรมีผู้นิเทศติดตามการทำงาน เพราะหลายครั้งพบการลอกเลียนรูปแบบกิจกรรมโดยไม่เข้าใจถึงแก่นสาระของเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการขับเคลื่อน เนื่องจากเห็นเป็นกระแสแต่ไม่เกิดผลสำเร็จจริง

- มหาวิทยาลัยที่มาเป็นที่เลี้ยงในโครงการส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนิยามตามทฤษฎี แม้ว่าบางท่านจะเคยสอน หรือเคยทำวิจัยเรื่องนี้มาบ้างแล้วก็ตาม ทำให้มีมหาวิทยาลัยบางแห่งไม่สามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ และบางแห่งถอนตัวจากโครงการ

สำหรับมหาวิทยาลัยที่ประสบผลสำเร็จในการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจพอเพียงจะมีคุณสมบัติ ดังนี้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- เปิดใจร่วมเรียนรู้ไปกับโรงเรียน ทำตัวเป็นเพื่อน (ไม่ทำตัวเป็นผู้รู้มากกว่าโรงเรียน เพราะในความเป็นจริง โรงเรียนมีความรู้จากการปฏิบัติ จึงเข้าใจเรื่องนี้มากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย) เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ เช่น สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูที่มีศักยภาพร่วมกันออกแบบพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายในพื้นที่ เป็นต้น
- ลงพื้นที่ทำความเข้าใจโรงเรียน ติดตามการทำงานของโรงเรียน ให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไข ปัญหาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ หรือทำงานในลักษณะเครือข่าย

- นำหลักปรัชญามาใช้ในงานของตน และในชีวิตตน เพื่อเกิดความเข้าใจที่ชัดเจน
- ใช้ความสามารถที่มี คือ ความรู้ด้านวิชาการ หรือความรู้วิจัย มาเป็นเครื่องมือเติมเต็มให้กับโรงเรียนตามความต้องการเพื่อโรงเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง (มหาวิทยาลัยต้องไม่ทำวิจัยเพื่อวิจัย แต่สอนให้ครูค้นคว้าและทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง หรือใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นเครื่องมือต่อยอดการทำงาน)
- มีความสามารถในการออกแบบกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียน โดยใช้เครื่องมือจัดการความรู้ และเครื่องมืออื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้วอย่างเหมาะสม

ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ พัฒนาโรงเรียนในเชิงลึก ในลักษณะของการต่อยอด และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการประเมินเตรียมความพร้อมโรงเรียน เครือข่ายเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้

การทำงานขับเคลื่อนโครงการของมูลนิธิผ่านมามากหลายปีจนมีความสำเร็จที่ชัดเจนขึ้น มีผู้บริหาร และครูที่มี “ใจ” และเป็นแบบปฏิบัติที่ดี พร้อมทั้งจะเป็นผู้ขยายผลจำนวนมากขึ้น การดำเนินโครงการ ในช่วงนี้จึงเป็นการต่อยอดการทำงาน ดังนี้

๑. สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูของศูนย์การเรียนรู้มีบทบาทมากขึ้นในการทำงานร่วมกับ มหาวิทยาลัย เพื่อจัดกระบวนการขยายผลหลักปรัชญา และเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย เพราะมูลนิธิเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการเป็นครูขยายผลความรู้ของเราให้กับผู้อื่น เพราะผู้สอน ได้ใคร่ครวญและลำดับความรู้จากการปฏิบัติของตนเองให้ชัดเจนก่อนจึงจะไปสอนผู้อื่นได้ ขณะเดียวกัน ก็เป็นโอกาสได้เรียนรู้จากคำถาม และสิ่งดี ๆ ของโรงเรียนที่มาเรียนรู้ด้วย และในเชิงของการขับเคลื่อน การที่ครูหรือวิทยากรนำความรู้จากการปฏิบัติของตนเองมาถ่ายทอดจะเป็นความรู้ที่มีพลัง และเพื่อนครู สามารถเข้าใจได้ง่าย

๒. การเสริมศักยภาพโรงเรียนในช่วงนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนโรงเรียนที่ขอให้ โครงการเข้ามาช่วยให้ความเห็น หรือโรงเรียนที่มีความพร้อมรับการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยมูลนิธิ จะเชิญผู้บริหารและครูแกนนำของศูนย์การเรียนรู้ ทั้งในพื้นที่และข้ามภูมิภาค มหาวิทยาลัยที่เป็นพี่เลี้ยง และโรงเรียนเครือข่ายในพื้นที่ที่สนใจมาเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการประเมินภายในเพื่อพัฒนาและ เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้มูลนิธิจะถือเป็น โอกาสในการเสริมศักยภาพและติดตามความสำเร็จของโรงเรียนเครือข่ายในพื้นที่ไปพร้อมๆ กันในหลากหลายรูปแบบ อาทิ ใช้กระบวนการ ถอดบทเรียนการใช้หลักปรัชญาของผู้บริหาร ครู และนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ชวนคิด วิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียน เป้าหมาย เพื่อได้เรียนรู้ร่วมกันไปบนความเป็นจริง และนำมาเป็นกรณีศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เติบโตเติมซึ่งกันและกัน เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. เพื่อให้ได้เห็นความก้าวหน้าจากผลผลิตของโรงเรียนต่างๆ ไปพร้อมๆ กับการสร้างเครือข่ายเยาวชนพอเพียง มูลนิธิจึงได้จัดทำ “ค่ายเยาวชนเศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาชัดเจนขึ้น และได้ฝึกการนำหลักปรัชญาไปใช้สร้างความสำเร็จในการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ผ่านการการทำโครงการจิตอาสาในชุมชน โดยนักเรียนจะเป็นผู้คิดโครงการจากความสามารถ และจากข้อมูลปัญหาที่แท้จริงของชุมชนหรือโจทย์พื้นที่ของตนเอง ขณะเดียวกันโครงการมีกระบวนการเสริมศักยภาพครูที่เข้าร่วม ให้ได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ครูมีบทบาทเป็นผู้ตั้งคำถามกระตุ้น ชวนคิด ให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและทำโครงการภายใต้หลักปรัชญา (ดูรายละเอียดใน https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๕๗๓&content_id=๕๔๙๙๘)

ภายใต้เครือข่ายมูลนิธิสยามกัมมาจล

ภาคเหนือ

- ปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ จ.เชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยราชภัฏ จ.ลำปาง
- บ้านหนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ
- เทศบาลจามเทวี จ.ลำพูน
- กองโกลาศวิทยา จ.สุโขทัย
- ราชประชานุเคราะห์ 55 จ.ตาก
- เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.พะเยา
- ตาชาวิทยาลัย จ.เชียงใหม่
- ราชานุกาญจนา จ.พะเยา
- เซลลางคินทร์ จ.ลำปาง
- เสริมงามวิทยาคม จ.ลำปาง
- ทาขุมเงินวิทยาคาร จ.ลำพูน

ภาคกลาง และตะวันออก

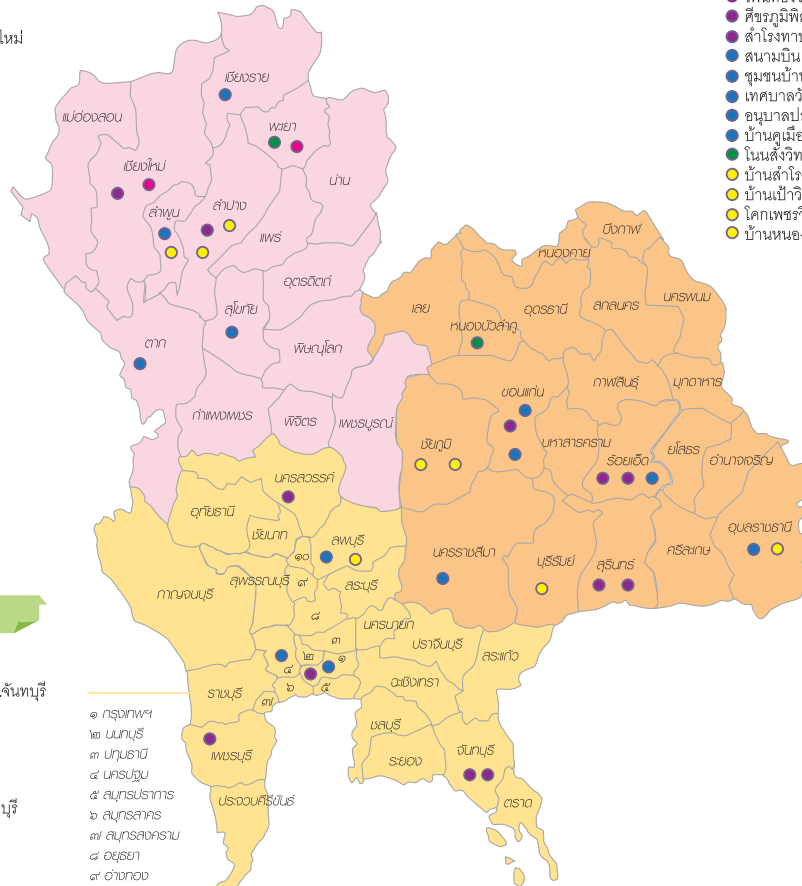
- โยธินบูรณะ กทม.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จ.เพชรบุรี
- สาขาศิลปะการแสดง จ.จันทบุรี
- สตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี
- บ้านหนองไผ่ จ.นครสวรรค์
- คลองพิทยาลงกรณ์ กทม.
- ศรีวิชัยวิทยา จ.นครปฐม
- สัตยาไส จ.ลพบุรี
- โรงเรียนราชานุเคราะห์ ๓๓ จ.ลพบุรี

ภาคใต้

- ห้วยยอด จ.ตรัง
- บ้านคลองไทร จ.กระบี่
- บ้านคลองยาง จ.กระบี่
- กะพัววิทยา จ.ภูเก็ต
- รัชฎา จ.ตรัง
- บ้านร้านตัดผม จ.ชุมพร
- ราชประชานุเคราะห์ 10 จ.นราธิวาส

ภาคอีสาน

- กัลยาณวัตร จ.ขอนแก่น
- เชียงขวัญพิทยาคม จ.ร้อยเอ็ด
- โพนทองวิทยายน จ.ร้อยเอ็ด
- ศีขรภูมิพิสัย จ.สุรินทร์
- สำโรงทาบวิทยาคม จ.สุรินทร์
- สนมามิน จ.ขอนแก่น
- ชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖ จ.ขอนแก่น
- เทศบาลวัดป่าไร่ จ.ร้อยเอ็ด
- อนุบาลประชาธิปไตย จ.นครราชสีมา
- บ้านคูเมือง (ขอนแก่นนคราห์) จ.อุบลราชธานี
- โนนสังวิทยาคาร จ.หนองบัวลำภู
- บ้านสำโรง จ.อุบลราชธานี
- บ้านเป่าวิทยาคม จ.ชัยภูมิ
- โคกเพชรวิทยาคาร จ.ชัยภูมิ
- บ้านหนองหญ้าปล้อง จ.บุรีรัมย์

- ๑ กรุงเทพฯ
- ๒ นครบุรี
- ๓ ปทุมธานี
- ๔ นครปฐม
- ๕ สมุทรปราการ
- ๖ สมุทรสาคร
- ๗ สมุทรสงคราม
- ๘ ฉะเชิงเทรา
- ๙ อ่างทอง
- ๑๐ สิงห์บุรี

ศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายมูลนิธิสยามกัมมาจล

- วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ ปรากฏการเรียนรู้ จำนวน ๑๓ แห่ง
 - วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ปรากฏการเรียนรู้ จำนวน ๑๔ แห่ง
 - วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ปรากฏการเรียนรู้ จำนวน ๔ แห่ง
 - วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ปรากฏการเรียนรู้ จำนวน ๔ แห่ง
 - วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ปรากฏการเรียนรู้ จำนวน ๔ แห่ง
- รวมการเรียนรู้ ๕๓ แห่ง

ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง ๕๓ แห่งนี้ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามบริบท แต่สิ่งที่มีเหมือนกันคือผู้บริหารนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อต่อยอดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนให้เป็นรูปธรรม การจัดการศึกษาของโรงเรียน ครูสอนให้นักศึกษาปรัชญาใช้จัดการเรียนการสอนที่ออกแบบให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้นี้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้ได้ต่อไป นักเรียนคนนำโดยเฉพาะแรกๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผู้ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ซึ่งการเรียนรู้นี้จะสามารถจัดการกับชีวิตได้ขึ้น ผู้บริหารและครูคนนำที่สร้างให้นักศึกษาพร้อมที่จะเป็นแกนนำขับเคลื่อนขยายผลการนำหลักปรัชญาสู่โรงเรียนอื่นๆ

เอกสารปรับปรุงเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ถอดบทเรียนประสบการณ์การทำงานและขยายผล การใช้หลักปรัชญาแก่ผู้สนใจ

มูลนิธิสยามกัมมาจลได้ดำเนินการถอดบทเรียนผู้ประสานงานโครงการ ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง ๔๓ แห่ง ภายใต้อำนวยการของมูลนิธิ ตลอดจนกระบวนการขับเคลื่อนงานของผู้ดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการศึกษา เผยแพร่ในเว็บไซต์ของมูลนิธิสยามกัมมาจล ขณะเดียวกัน ก็ได้เผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจ

ระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันไป ขึ้นกับระดับความเข้าใจ การเปิดใจที่จะนำเครื่องมือต่าง ๆ และนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงานของผู้บริหารและครูแกนนำขับเคลื่อน รวมถึงระยะเวลาและประสบการณ์ขับเคลื่อนของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนมีความเข้าใจแล้วว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักคิดและหลักปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม แต่ละโรงเรียนมีต้นทุน บริบท และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน การเสริมศักยภาพจึงต้องมีความแตกต่างกันตามความต้องการที่แท้จริง

๑. โรงเรียนที่มีผู้บริหาร และครู เข้าใจหลักปรัชญาในระดับนิยาม และเข้าใจว่าการนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ฐานการเกษตร ฐานการงานอาชีพ ฐานโครงการ คัดแยกขยะ หรือใช้ในขั้นการเตรียมการสอนของครู เป็นการบูรณาการหลักปรัชญาสู่การเรียนการสอนแล้ว และหลายโรงเรียนได้ให้นักเรียนถอดบทเรียนจากการทำงานในฐานกิจกรรมดังกล่าว เพื่อสร้างความเข้าใจหรือเชื่อมโยงว่ามีหลักปรัชญาอยู่ในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว แต่โรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียนได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ

- ครูยังไม่เข้าใจหลักปรัชญาได้อย่างชัดเจน หรือไม่เข้าใจวิธีการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย การจัดการเรียนรู้จึงอยู่ที่การลอกเลียนรูปแบบกิจกรรม จึงต้องเริ่มตั้งแต่ให้ครูเข้าใจแก่นสาระของหลักปรัชญาให้ชัด เข้าใจว่าจะนำมาใช้ได้อย่างไร

- ครูยังติดวิธีการจัดการเรียนรู้แบบบอกสอน หรือครูใจร้อน ไม่ได้สังเกตในรายละเอียดของนักเรียนแต่ละคน และให้ความสำคัญกับเนื้อหาความรู้มากกว่า กระบวนการ หรือยังมีปัญหาในเรื่องการตั้งคำถามกระตุ้นคิด จึงควรได้รับการเสริมศักยภาพเรื่องการเป็นโค้ช และการใช้กระบวนการจัดการความรู้จะช่วยให้ครูได้เครื่องมือ และมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น

๒. โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยมีกระบวนการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาอยู่แล้วโดยเฉพาะในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือโรงเรียนที่ทำโครงการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ เช่น โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนสีเขียว เป็นต้น **แต่ครูยังไม่สามารถเชื่อมโยงกระบวนการทำงานได้ว่ามีหลักปรัชญาอยู่ตรงไหน** เนื่องจากยังไม่เข้าใจชัดเจน จึงต้องชวนครูถอดบทเรียนเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนก็จะพัฒนาได้เร็วเพราะมีพื้นฐานอยู่ในกระบวนการทำงานอยู่แล้ว

๓. โรงเรียนที่เข้าใจแล้ว มีความก้าวหน้า ครูออกแบบและจัดการเรียนให้นักเรียนลงมือทำงาน มีการถอดบทเรียนการทำงาน จนกระทั่งนักเรียนเริ่มมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว และผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว หลายศูนย์การเรียนรู้มีพัฒนาการก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ การเสริมศักยภาพด้วยการสนับสนุนให้เป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงออกแบบกระบวนการพัฒนาโรงเรียนอื่นจะทำให้มีความก้าวหน้าและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงต้องกระตุ้นให้แกนนำดังกล่าวหันกลับมาองภาพรวมและขับเคลื่อนขยายผลในโรงเรียนด้วย เพราะในโรงเรียนเองก็มีการโยกย้ายของครู และมีความรู้ใหม่ ๆ ที่ครูในโรงเรียนต้องเรียนรู้และพัฒนาตนให้ทันกับพลวัตใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเช่นกัน

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ผลต้องเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติ ผู้บริหารนำหลักปรัชญามาใช้เป็นในการบริหารจัดการเพื่อเป็นแบบอย่าง และสร้างเงื่อนไขให้ครูนำมาใช้ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ครูนำมาใช้ในชั้นเตรียมการเรียนการสอน และออกแบบการเรียนรู้สร้างเงื่อนไขให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ต้องลงมือทำงานในลักษณะ Active Learning และนำคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียนในทุกขั้นตอนของการทำงาน และเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นว่าในความสำเร็จมีหลักปรัชญาอยู่ตรงไหนจะทำให้ นักเรียนเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา ซึ่งครูควรกระตุ้นให้นักเรียนนำมาใช้ และชวนถอดบทเรียนอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีชีวิต จึงจะถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่ยั่งยืนในตัวนักเรียน ซึ่งหมายความว่า **ต้องทำในทุกวิชา อย่างต่อเนื่อง และใช้เวลา**

- **ผู้บริหาร ครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำของศูนย์การเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะมีความภาคภูมิใจ มีศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นวิทยากรขับเคลื่อนขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

- **ความเสี่ยงที่ทำให้ศูนย์การเรียนรู้ไม่ยั่งยืน** คือ การโยกย้ายของผู้บริหารและครูแกนนำ โดยเฉพาะเมื่อโรงเรียนยังอยู่ในช่วงพัฒนาและยังไม่เข้มแข็ง วิธีที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนมีความต่อเนื่องและยั่งยืน คือ การวางโครงสร้าง และกลไกในการขับเคลื่อนในโรงเรียนโดยให้บุคลากรทุกระดับ โดยเฉพาะครูในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม อาทิ มีการตั้งแกนนำขับเคลื่อนมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ นิเทศติดตาม ช่วยเหลือสร้างความเข้าใจให้ครู กระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำงานของครูอื่น ๆ

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สม่ำเสมอ ที่น่าสังเกตคือครูแกนนำเหล่านี้จะมีศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับจากภายนอกหรือหน่วยงานต้นสังกัด เมื่อมีผู้บริหารใหม่มา แม้ช่วงแรกยังไม่เข้าใจ หากเห็นความสำเร็จ และการยอมรับจากโรงเรียนอื่น ๆ และจากหน่วยงานต้นสังกัดจะทำให้ผู้บริหารเริ่มหันมาสนับสนุน หรืออย่างน้อยไม่ขัด

- การดึงกรรมการสถานศึกษามาร่วมรับรู้ ร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยสร้างความยั่งยืนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในโรงเรียนที่กรรมการสถานศึกษามีบทบาทในเชิงกำหนดนโยบาย

- ปัจจุบันบุคลากรจากศูนย์การเรียนรู้และโรงเรียนเครือข่าย ที่มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก มีศรัทธา และมีความพร้อมที่จะช่วยกระทรวงศึกษาธิการขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่โรงเรียนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ในการใช้ประโยชน์ของบุคลากรดังกล่าว ควรต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารและครูดังกล่าว เนื่องจากครูหลายท่านถูกดึงออกจากห้องเรียนทำให้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนปกติ รวมทั้งพัฒนากระบวนการคิดและการนำหลักปรัชญามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ต้องได้รับการฝึกฝนซ้ำ ๆ ซึ่งจากการพูดคุยกับผู้บริหารและครูดังกล่าวได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

- ขอครูท่านอื่น หรือครูผู้ช่วยมาช่วยจัดการชั้นเรียน
- ตกลงกับผู้บริหารแลกเปลี่ยนสอน หรือจัดกิจกรรมในวันหยุด
- ขอตัวผู้บริหารและครูมาช่วยงานเต็มเวลาและจัดอัตราทดแทน
- เชิญผู้บริหารและครูแกนนำที่เกษียณแล้วมาอยู่ในทีมงานขับเคลื่อน

ผลจากการดำเนินโครงการ

เชิงปริมาณ

๑. มีโรงเรียนสมัครเข้าร่วมโครงการกว่า ๖๐๐ แห่งจากทั่วประเทศ ในจำนวนนี้มีโรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเป็นโรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิจำนวน ๑๖๐ แห่ง จากทั่วประเทศ (เกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ต้องเป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือโรงเรียนเครือข่ายเดิมที่นำหลักปรัชญามาใช้อยู่บ้างแล้ว และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ พร้อมที่จะเป็นผู้เรียนรู้และขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่โรงเรียนอื่น ๆ) หลากหลายบริบท ตั้งแต่ขนาดเล็กในชนบทมีนักเรียนไม่ถึง ๑๐๐ คน โรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองนักเรียนกว่า ๖,๐๐๐ คน โรงเรียนในสังกัดรัฐบาล สังกัดเอกชน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

๒. โรงเรียนพัฒนาเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ทั่วประเทศจำนวน ๔๓ แห่ง ณ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ (รายชื่อและรายละเอียดในภาคผนวก ๖ หน้า ๑๓๐)

- ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ มีจำนวนรวม ๗๖ คน (รายชื่อและรายละเอียดในภาคผนวก ๘ หน้า ๑๘๒) มีผู้อำนวยการที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ๒๘ คน รองและผู้ช่วยที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ๔ คน
- ครูในศูนย์การเรียนรู้จำนวนรวมประมาณ ๓,๕๐๐ คน เป็นครูแกนนำประมาณ ๓๙๐ คน
- นักเรียนในศูนย์การเรียนรู้จำนวนรวมกว่า ๕๐,๐๐๐ คน เป็นนักเรียนแกนนำประมาณ ๔,๐๐๐ คน

ศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าวมีบริบทที่แตกต่างกันทำให้มีแบบอย่างของโรงเรียนที่หลากหลาย เช่น

๒.๑ โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ในบริบทที่แตกต่างกัน

๒.๒ โรงเรียนที่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน และดึงให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๒.๓ โรงเรียนที่มีโครงสร้างและกลไกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการขยายผลสู่เพื่อนครู หรือเกิดความต่อเนื่องในการทำงาน

๒.๔ โมเดลที่ศูนย์การเรียนรู้ใช้ในการขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่าย

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๑ แบบอย่างของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ในบริบทที่แตกต่างกัน

โรงเรียนในเมืองใหญ่ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะดี มีศักยภาพสูง โรงเรียนจึงเน้นการปลูกฝังภาวะผู้นำ โดยเน้นเสริมสร้างอุปนิสัย (Character Building) ให้นักเรียนรู้เท่าทันอารมณ์ รู้เท่าทันสถานการณ์ มีวินัย และเห็นคุณค่าของสิ่งของ เห็นคุณค่าของผู้อื่น ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคำตอบ โรงเรียนจึงนำหลักปรัชญามาใช้พัฒนากระบวนการคิด การทำงานของนักเรียน ผ่านการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น ใช้กระบวนการทำโครงการ และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย แบบอย่างของโรงเรียนที่ใช้หลักปรัชญาเป็นเครื่องมือพัฒนากระบวนการคิดและคุณลักษณะนิสัยให้นักเรียน โดยโรงเรียนพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาอย่างต่อเนื่อง เช่น SMART Model ต่อมา พัฒนาเป็นการนำเสนองานตามหลักปรัชญา (SE Model) จากกระบวนการต่าง ๆ ของโรงเรียนส่งผลให้นักเรียนมีการตัดสินใจดีขึ้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น และสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

โรงเรียนดาราวิทยาลัย ขับเคลื่อนหลักปรัชญาต่อยอดจากเครื่องมือ Dara TBM (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการทำงานตามธรรมชาติของสมอง) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างของโรงเรียนที่ให้นักเรียนฝึกฝนกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ควบคู่กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่นักเรียนแกนนำเป็นผู้ออกแบบกระบวนการจัดค่ายเศรษฐกิจพอเพียงให้กับรุ่นน้อง หรือขยายผลสู่โรงเรียนอื่น นักเรียนสะท้อนว่าทำให้สามารถคิดเป็นระบบ ทำงานผิดพลาดน้อยลง ประสบผลสำเร็จมากขึ้น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนโยธินบูรณะ ครูปริศนา ตันติเจริญ ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการทำงาน ๔ ขั้นตอน คือ “รู้” “คิด” (ตัดสินใจ) “เลือก” และ “(ลงมือ) ทำ” โดยในแต่ละขั้นตอนจะสอดแทรกหลักปรัชญาในปัจจุบัน ครูของโรงเรียนได้นำกระบวนการนี้มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมทั้งในการเรียนการสอนปกติ การทำโครงการ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่าง ๆ

ครูจะมีเจตย์ให้นักเรียนคิด ทั้งก่อนการทำงาน ระหว่างทำและหลังการทำงาน เพื่อให้นักเรียนได้สังเกต ได้ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของตน โดยเฉพาะช่วงหลังกิจกรรมจะต้องมีการถอดบทเรียนเพื่อสะท้อนการเรียนรู้ แล้วสื่อสารในรูปแบบของชิ้นงานต่างๆ เช่น สมุดบันทึก

การทำงานกลุ่ม เขียนเรื่องเล่า หรือแผนผังความคิดเพื่อให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการคิด การตัดสินใจ ได้ชัดเจนขึ้น และได้ฝึกการสื่อสารตามหลักสูตรมาตรฐานสากลควบคู่ไปด้วย ผลที่เกิดขึ้น คือ นักเรียน สะท้อนว่ารู้จักตัวเองมากขึ้น มีหลักในการนำมาคิดพิจารณาก่อนตัดสินใจกระทำเรื่องต่างๆ เช่น การคบเพื่อน การเลือกคณะเรียนต่อ การใช้จ่ายเงิน เป็นต้น

โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี แบบอย่างของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญา โดยมีเป้าหมายพัฒนาให้นักเรียนคิดได้ คิดดี คิดเป็น และคิดแบบจิตวิทยาศาสตร์ ซึ่ง ผอ.กัญพิมา เชื้อมขิต เป็นผู้นำสำคัญในการวางเงื่อนไขให้ครูและนักเรียนนำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข มาใช้วิเคราะห์การทำงานในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การทำงานและการแก้ปัญหา ผลที่เกิดขึ้น คือ นักเรียนได้นำหลักคิดดังกล่าวมาใช้ในทุกๆ เรื่อง เช่น ใช้วางแผนและทำโครงการวิทยาศาสตร์ ที่นำไปสู่การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ใช้ในการแข่งขันแก้โจทย์ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้ง นักเรียนที่จบไปแล้วยังมีหลักคิดติดตัว นำไปใช้ในชีวิตและงาน เช่น การเรียนในมหาวิทยาลัย การบริหาร บุคลากรของธุรกิจส่วนตัวที่รับช่วงต่อจากครอบครัว

โรงเรียนในชุมชนเมือง ส่วนใหญ่มีเป้าหมายจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัย และ แก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกแยก ครูในโรงเรียน มัธยมศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในกระบวนการ โครงการท้องถิ่น ในขณะที่โรงเรียนประถมส่วนใหญ่มักปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ผ่านการทำงาน ในฐานการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นทั้งการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และ/หรือในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ตัวอย่างเช่น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนศิษฏภูมิพิสัย โรงเรียนในเมือง ตั้งอยู่ใกล้กับโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์ ผู้บริหารจึงเน้นการปลูกฝังจิตสำนึกของการอนุรักษ์ ได้จัดให้มี**โครงการจัดการเรียนรู้บูรณาการ** ที่จัดขึ้นปีละครั้ง โดยครูร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในหัวข้อเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม เพื่อให้นักเรียนทั้งโรงเรียนสลับกันมาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีกติกาว่าครูต้องทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชาการ ได้คิด ได้ลงมือทำ **โดยเน้นการทำงานให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาทั้งวิถีคิด วิถีจัดการ และอีกเรื่องเด่นของโรงเรียนคือ โครงการงานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง** ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๖ ขั้นตอน เริ่มคิดสะกิดด้วยคำถาม ชั้นเรียนรู้ดู-ทำ นำคิด พิสูจน์ ปัญหา ปัญญาเกิด โดยในแต่ละขั้นตอนครูจะมีใบงานหรือตั้งคำถามให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ ผลที่เกิดขึ้น คือ นักเรียนเกิดความรู้ในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น **นักเรียนได้นำกระบวนการที่เรียนรู้จากโรงเรียนไปใช้ต่อในระดับมหาวิทยาลัยหรือในชีวิตประจำวัน**

โรงเรียนกัลยาณวัตร เป็นโรงเรียนแรก ๆ ที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญาลงสู่นักเรียน ผ่านกระบวนการทำโครงการบูรณาการสหวิทยาการ จึงเป็นผู้ที่จุดประกายให้ครูในโรงเรียนเครือข่ายหลายโรงเรียนนำกลับไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาด้วยการทำโครงการ ทั้งนี้ ครูที่ปรึกษาโครงการจะเป็นผู้ให้โจทย์ หรือสถานการณ์ปัญหาว่าง ๆ กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนช่วยกันคิดและพัฒนาโครงการขึ้น โดยใช้หลักปรัชญาเป็นฐานในการคิด ระหว่างทำโครงการ ครูจะสร้างเงื่อนไขและตั้งคำถาม เพื่อให้แก่นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ และโรงเรียนจะจัดนิทรรศการประจำปี เป็นเวทีให้นักเรียนนำเสนอโครงการเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน และครูประเมินผลการเรียนรู้ด้านวิชาการและการใช้หลักปรัชญาของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้น คือ **นักเรียนทำงานเป็นระบบมากขึ้น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น** ยอมรับและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น เช่น ในการแบ่งกลุ่มการทำงาน นักเรียนที่เคยจับกลุ่มเฉพาะคนที่เก่งด้วยกัน เริ่มให้การยอมรับและช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อนในกลุ่ม

โรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด นำหลักปรัชญา มาต่อยอดและพัฒนาควบคู่ไปกับโครงการวิถีพุทธ ที่มีเป้าหมายให้นักเรียน **“กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น”** ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ รู้จักบริหารจัดการตัวเอง ในฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูสอดแทรกหลักปรัชญา ด้วยการใช้คำถามกระตุ้นคิด สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้คิดได้แก้ปัญหา เช่น การทำงานในร้านค้าสวัสดิการพอเพียง หรือกิจกรรม **“ผู้เรียนดีวิถีพอเพียง”** ที่ครูผลักดันจัดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมและหลักปรัชญา ให้นักเรียนได้เข้าใจ หรือได้ซึมซับหลักปรัชญาผ่านการเล่นเกมส์ ฟังนิทาน ร้องเพลงเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ผลที่เกิดขึ้น คือ **นักเรียนสามารถจัดการกับความอยากของตน ความก้าวร้าวลดลง มีความรับผิดชอบ มีวินัย และมีความเป็นผู้นำมากขึ้น**

โรงเรียนกิ่งเมืองกิ่งชนบท ได้แก่ โรงเรียนโพินทองวิทยายน โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม โรงเรียนห้วยยอด โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค่อมมิตรภาพที่ ๒๐๖ นักเรียนมีฐานปานกลางถึงยากจน นักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรม โรงเรียนจึงใช้หลักปรัชญามาแก้ไขปัญหาพฤติกรรม โรงเรียนห้วยยอด และโรงเรียนรัชฎาใช้หลักปรัชญาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ให้นักเรียนทำโครงการ ลงพื้นที่ศึกษาเรียนรู้กับชุมชน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอาชีพในชุมชน และเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ส่วนใหญ่เป็นฐานการเรียนรู้ด้านการเกษตร ด้านฝึกอาชีพ และธนาคารโรงเรียน ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนห้วยยอดและโรงเรียนรัชฎา เป็นแบบอย่างของโรงเรียนมัธยมที่ใช้**โครงการจิตอาสา** บนพื้นฐานของ**หลักปรัชญา** ให้นักเรียนฝึกนำหลักคิดพอเพียงไปใช้สร้างความสำเร็จในการทำงาน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้นักเรียนเกิดสำนึกรักท้องถิ่น โดยครูนำกระบวนการทำโครงการ ๕ ขั้นตอนตามหลักสูตรมาตรฐานสากลมาปรับเป็นการให้โจทย์ที่ง่ายขึ้น และมีหลักปรัชญาสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกโจทย์โครงการ การไปเรียนรู้กับชุมชน และสรุปองค์ความรู้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้วยตัวเอง และการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สู่เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และสู่ชุมชน ผลที่เกิดขึ้น คือ **นักเรียนคิด** อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง รวมถึงการเรียนรู้ ทำให้มีผลการเรียนดีขึ้น ใจเย็นลง มีความรอบคอบ มีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก รับฟังผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน และกับคนรอบข้างได้ดีขึ้น นักเรียนมีความภาคภูมิใจในชุมชนของตน มีจิตอาสา เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

โรงเรียนรัชฎา ได้พัฒนาหลักสูตร “**รัชฎาศึกษา**” ขึ้น เพื่อปลูกฝังความเป็นนักเรียนรัชฎา ตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียนชั้น ม. ๑ เพื่อให้นักเรียน (๑) รู้จักตัวเอง (๒) รู้จักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ได้เข้าใจ ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญามาใช้ และการไม่ได้นำหลักปรัชญามาใช้ในกระบวนการทำงาน เริ่มด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรม Play & Learn เมื่อเข้าใจแล้ว สร้างเงื่อนไขให้นักเรียนต้องนำมาใช้ในทุกระดับของการเรียนรู้ และครูจะถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจชัดขึ้น เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของหลักปรัชญาและสามารถนำไปใช้ในการสร้างความสำเร็จอื่น ๆ ได้ (๓) รู้จักโรงเรียนและทำประโยชน์ให้โรงเรียนและสังคม

นอกจากนี้ เมื่อนักเรียนมีปัญหาเชิงพฤติกรรม ผอ.สาคร ยังใช้วิธีตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อนคิดว่า นักเรียนคิดอย่างไรถึงทำเรื่องนี้ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองเป็นอย่างไร ผลกระทบกับผู้อื่นเป็นอย่างไร เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียจากการกระทำของตัวเอง และใช้โครงการจิตอาสาในการพัฒนาครูและนักเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนห้วยยอด ผลที่เกิดขึ้น คือ **ปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง นักเรียนโดยรวมมีผลการเรียนดีขึ้น** มีโอกาสผ่านการคัดเลือกเข้าแข่งขันงานวิชาการระดับประเทศมากขึ้น

โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖ โรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลางที่จัดการเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์ของชุมชน คือ ให้โรงเรียนและชุมชนได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน อาทิ การจัดทำหลักสูตรบูรณาการสหวิทยาการ “**ข้าวเพื่อชีวิต**” ที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการปลูกข้าวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของท้องถิ่นและเป็นอาชีพหลักของชุมชน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ระบบนิเวศ เรียนรู้วิธีการทำนาเกษตรอินทรีย์ให้เกิดผลผลิตที่ดี เพื่อนำไปพัฒนาวิธีการทำนาของชุมชน และให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อที่จะได้เข้าใจในวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องข้าว โดยชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน มาทำกิจกรรมร่วมกันตลอดทั้งปี

นอกจากนี้ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนได้มีโอกาสออกแบบกิจกรรมร่วมกัน คือ **ค่ายลูกเสือพอเพียงร้อยเรียงสู่อาเซียน** ที่ออกแบบให้นักเรียนรู้จักการวางแผนเตรียมการปลูกผักไว้ทำอาหารรับประทานร่วมกันในกิจกรรมค่าย และเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมในวันปิดค่าย เป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัวที่ไม่ค่อยมีเวลาอยู่ร่วมกัน

โรงเรียนในชนบท ได้แก่ โรงเรียนแม่พริกวิทยา โรงเรียนโคกเพชรวิทยาคาร โรงเรียนบ้านหนองไผ่ เป็นชุมชนสังคมเกษตรกรรม นักเรียนมีฐานะค่อนข้างยากจน มีปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงเนื่องจากครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองไปหางานทำต่างถิ่น วิธีการปลูกฝังนักเรียนจะคล้ายคลึงกัน คือ ปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ได้เรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เป็นอาชีพในท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนโคกเพชรวิทยาคาร โรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กในชนบท ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน ต้องออกไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อ จึงเน้นจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ให้นักเรียนซึมซับและเรียนรู้จากการทำงานในฐานการเรียนรู้ด้านเกษตร ที่โรงเรียนออกแบบให้มีความเชื่อมโยงกัน และใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ขณะเดียวกันได้ดึงหน่วยงานจากภายนอกและภูมิปัญญาชุมชนมาช่วยให้ความรู้ ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าท้องถิ่น เช่น การขายพันธุ์มะนาวแทนขายผลมะนาว การแปรรูป รวมถึงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์ในชุมชน เป็นต้น

โรงเรียนชายขอบและโรงเรียนการศึกษาพิเศษประเภทศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ โรงเรียนบ้านร้านตัดผม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๕ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๐ เน้นจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนพึ่งตัวเองได้ มีทักษะอาชีพ เน้นการเรียนรู้ในฐานกิจกรรมเกษตร และฐานกิจกรรมด้านอาชีพ ที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ไปพร้อม ๆ กับครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และนำหลักปรัชญามาใช้ ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนบ้านร้านตัดผม โรงเรียนขยายโอกาส ขนาดใหญ่ใกล้ชายแดนประเทศพม่า นักเรียนมาจากหลากหลายวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ไม่มีสัญชาติ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม และรับจ้าง ถูกกระทบด้วยกระแสวิกฤตนิยม ทำให้มีปัญหาต่าง ๆ ตามมาในชุมชน จึงจัดการศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้หลักปรัชญาเป็นพื้นฐานในการพัฒนากระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี รู้คิด และสามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยการนำชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกระดับ เริ่มจาก ผอ.พีระพล ภักดีเสนา ในบทบาทของผู้บริหารที่ทำหน้าที่โคชครู ตั้งคำถามครู สังเกตการสอนของครูในห้องเรียน และให้คำแนะนำ (feedback) และให้ครูโคชนักเรียนอีกทอดหนึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอน จากการบอกสอนตามตำรา เป็นการตั้งคำถามชวนคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น แสดงเหตุผลของตนเองมากขึ้น ทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วม

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก นักเรียนและครูได้เรียนรู้อย่างมีความสุขขึ้น เข้าใจกัน และมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้น (รายละเอียดใน https://www.scbfoundation.com/discussion.php?project_id=๒๙๒๒#discussion/๒๙๓๗/๙๑๕๕๔)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๑๐ โรงเรียนประถมขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีเหตุการณ์ความไม่สงบ มีทหารคอยอารักขาตลอดเวลา สภาพบรรยากาศเช่นนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ปลอดภัยและเป็นสภาพที่ยากต่อการเรียนรู้ ผู้ปกครองยากจน รายได้ต่ำ นักเรียนบางคนกำพร้า เป้าหมายศึกษาของโรงเรียนจึงเน้นเพื่อให้ให้นักเรียนเป็นคนดี มีอาชีพ และสามารถดูแลตัวเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญามาใช้ในชีวิต โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนทักษะอาชีพของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ **“ตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยโครงการโรงเรียนสู่ชุมชน”** เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุณภาพ รับผิดชอบต่อตนเอง ได้ฝึกทักษะด้านอาชีพ โดยนำหลักปรัชญาไปใช้ในการวางแผนทำงาน และแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อน โดยมีครูคอยดูแล นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจุนเจือครอบครัวที่มีรายได้ต่ำอีกด้วย

๒.๒ แบบอย่างของโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน และดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖
ออกแบบกิจกรรมให้ผู้ปกครองที่มีความยากจนได้เข้ามาร่วมเรียนรู้กับนักเรียนด้วยการทำการเกษตรในพื้นที่ของโรงเรียน สามารถนำผลผลิตกลับไปบริโภคที่บ้าน และเป็นการสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว

โรงเรียนบ้านหนองไม้และโรงเรียนโคกเพชรวิทยา
ดึงการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ รอบโรงเรียน และผู้รู้ในชุมชนมาเป็นครู ในขณะที่เดียวกัน ก็จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้อง

กับบริบทของชุมชน เช่น การเลี้ยงกบ การปลูกมะนาว เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพเมื่อจบจาก โรงเรียน หรือเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน ขณะเดียวกันก็ เปิดให้ชุมชนเข้ามาเรียนรู้เพื่อกลับไปพัฒนาอาชีพตน

โรงเรียนรัชฎา ถือคิดว่า “ชุมชนเป็นรั้วของ โรงเรียน” นักเรียนได้เรียนรู้หลักปรัชญาผ่านโครงการงานชุมชน และโครงการอาชีพ ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ และดึงศักยภาพ ชุมชนมาใช้ประโยชน์

โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง ได้ประสาน ความร่วมมือจากชุมชน จัดตั้ง “กองทุนข้าวเปลือก” รับผิดชอบข้าวเปลือกเพื่อแก้ปัญหาทุพโภชนาการของนักเรียน เมื่อแก้ปัญหาสำเร็จแล้ว โรงเรียนได้บริหารจัดการโดยให้ ผู้ปกครองสามารถขอยืมไปบริโภคหรือใช้เป็นพันธุ์ข้าวได้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังเปิดพื้นที่หลังโรงเรียนให้เยาวชนมาใช้ ทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๓ แบบอย่างของโรงเรียนที่มีโครงสร้างและ กลไกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาทำให้เกิดความต่อเนื่อง หรือเกิดประสิทธิภาพในการขยายผลสู่เพื่อนครู ตัวอย่าง เช่น

โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม เป็นโรงเรียนที่เริ่มจาก ครูมีศรัทธาในหลักปรัชญา ได้รวมตัวกันเป็น “กลุ่มก่อการดี” ใช้กระบวนการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหาร ครู ชุมชน และนักเรียนร่วมกันคิด วางนโยบาย กำหนดบทบาทหน้าที่ และสร้างกลไกในการขับเคลื่อน ๓ ระดับ คือ

- **ระดับบริหาร** มีหน้าที่กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ นิเทศ-ติดตาม และสนับสนุนให้ครูทำงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ
- **ระดับแกนนำ** เป็นกลไกหลักเชื่อมประสาน การทำงานระหว่างระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เพื่อให้ การดำเนินงานอยู่ในกรอบงานที่วางแผนไว้ ดำรงตนเป็น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แบบอย่าง ทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ที่คอยรับฟังปัญหา ร่วมหาทางแก้ไข นิเทศ ติดตาม ทั้งแบบเป็นทางการ และใช้วิธีสังเกตว่าเพื่อนครูไม่เข้าใจจุดไหน อย่างไร แล้วค่อยๆ ให้คำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร ที่สำคัญ จะใช้วิธียกย่องเชิดชู สร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

- **ระดับปฏิบัติการ** ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติในงานประจำอย่างเป็นระบบ ประเมินผล และสร้างเครือข่ายขยายผล

วิธีการขับเคลื่อนสู่ครูในโรงเรียนจะใช้หลัก “๕ ส. พอเพียง” คือ สร้างศรัทธา สร้างแกนนำ สร้างโอกาส สร้างผลงานเชิงประจักษ์ สร้างเครือข่าย

๒.๔ แบบอย่างโมเดลที่ศูนย์การเรียนรู้ใช้ในการขยายผลสู่โรงเรียนเครือข่าย ตัวอย่างเช่น

โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย หลังจาก ผู้ช่วย ผอ.ดุสิต พรหมชนะ ประสบความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนโรงเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว ผู้ช่วย ผอ.ดุสิต พรหมชนะ ได้ถอดบทเรียน ความสำเร็จ พบว่าหัวใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญานั้นอยู่ที่ “เข้าใจ” และ “มีใจ” เมื่อเข้าไปพัฒนา โรงเรียนเครือข่ายจึงเริ่มต้นเข้าไปพูดคุยกับผู้บริหารและครู เพื่อประเมินระดับความเข้าใจและความต้องการ ขับเคลื่อนจริงว่าเป็นอย่างไร ถ้าเห็นพ้องต้องกัน จึงเริ่มกระบวนการทำงานร่วมกัน ด้วยการ

- (๑) ชวนผู้บริหารสำรวจและวิเคราะห์ “ทุน” ของโรงเรียน
- (๒) พัฒนาครูแกนนำ ด้วยการพูดคุย แลกเปลี่ยน ช่วยแก้ไขปัญหา
- (๓) นำทีมผู้บริหาร ครูและนักเรียนแกนนำ จัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา
- (๔) พัฒนานักเรียนแกนนำ

ซึ่งจะเข้าไปจัดกระบวนการดังกล่าวหลายครั้ง จึงจะทำให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เข้าใจ สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การออกแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างอุปนิสัย การใช้ชุดคำถามถอดบทเรียนหลังทำ กิจกรรม เป็นต้น

การขับเคลื่อนโรงเรียนเครือข่ายของศูนย์การเรียนรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยในภาคเหนือตอนบน

คณะทำงานประกอบด้วย ศูนย์การเรียนรู้ในเขตภาคเหนือตอนบน ทีมงานของ ผศ.ดร.กาญจนา เกียรติมนิรัตน์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเจ้าหน้าที่โครงการจากมูลนิธิธิดาภิรมย์ ร่วมกันประเมินศักยภาพ โรงเรียนเครือข่ายและแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มโรงเรียนที่มีความพร้อมแต่ยังต้องเติมเต็ม
๒. กลุ่มโรงเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมแต่มีความพยายาม
๓. กลุ่มโรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมและไม่มีความพยายาม

โดยทีมงานจะเลือกลงเป็นพี่เลี้ยงให้กับเฉพาะ ๒ กลุ่มแรก หลังจากนั้น ศูนย์การเรียนรู้จะช่วยกันพัฒนาศักยภาพโรงเรียนเครือข่ายด้วยกระบวนการ ดังนี้

๑. พาโรงเรียนเครือข่ายวิเคราะห์บททวน “ทุนโรงเรียน” เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนรู้ว่าตัวเองอยู่ในระดับไหน ต้องการพัฒนาอะไรเพิ่ม

๒. คณะทำงานใช้ศักยภาพของตนเข้ามาช่วยกันเติมเต็มในส่วนที่โรงเรียนขาด โดยระยะแรก ศูนย์การเรียนรู้เลือกเป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง หรือตามความถนัดของแต่ละศูนย์การเรียนรู้ และเมื่อโรงเรียนเป้าหมายมีความก้าวหน้า ศูนย์การเรียนรู้จะช่วยกันพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน โดยเครื่องมือหลัก ๆ ที่ใช้ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละโรงเรียน การใช้ชุดคำถาม การถอดบทเรียน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

๓. กระตุ้นโรงเรียนเครือข่ายให้รักษาระดับและความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนงาน คอยเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา และนิเทศติดตามความก้าวหน้าโรงเรียน

๔. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้บริหาร ครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ

๕. เมื่อโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาตนเองไประดับหนึ่ง หรือมีความพร้อมที่จะรับการประเมินแล้ว คณะทำงานจะร่วมกันจัดกระบวนการประเมินภายในโรงเรียน เป็นการประเมินเพื่อการพัฒนาให้โรงเรียนได้วิเคราะห์ศักยภาพตนเองว่าโรงเรียนมีจุดเด่นอะไร ต้องพัฒนาเรื่องใดเพิ่มเติม ในขณะที่เดียวกัน จะเชิญโรงเรียนเครือข่ายอื่น ๆ มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยในบางโอกาส

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ผู้บริหารที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี (รายละเอียดในภาคผนวก ๙ หน้า ๑๘๔)

๓.๑ **ผู้อำนวยการที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการสอนของครู สนับสนุนให้ครูเข้าใจ** และสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับนักเรียน ได้แก่ ผอ.พีระพล ภักดีเสนา (โรงเรียนบ้านร้านตัดผม) ผอ.ทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์ (โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา) ผอ.กัญพินา เชื้อมชิต (โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี) ผอ.ดร.ดุขฎิ สัตถวรงค์ (โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา) ผอ.ระวี ชูนิภากรณ์ (โรงเรียนเชียงใหม่พิทยาคม) ที่เป็นผู้สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูในทุกรูปแบบ ทั้งด้วยตัวเอง พาไปเรียนรู้ดูงาน หรือรับการอบรมจากภายนอก เมื่อกลับมา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำสู่การปฏิบัติในเรื่องการจัดการเรียนรู้สนับสนุนให้ครูทำแผน ผอ.มักเป็นผู้ตรวจแผน ให้คำแนะนำกระตุ้นให้ครูนำสู่การปฏิบัติ โดย ผอ.นิเทศติดตาม และเปิดพื้นที่ให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นระยะ ๆ

๓.๒ **ผู้อำนวยการที่เป็นแบบอย่างในการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารจัดการและแก้ปัญหา**ของโรงเรียน ได้แก่ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (โรงเรียนสัตยาไส) ที่บริหารจัดการโรงเรียนให้สามารถพึ่งตัวเองได้ และเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม “พอเพียง” ขึ้นในโรงเรียน ผอ.แสน แหวนวงศ์ (โรงเรียนศิขรมภูมิพิสัย) ใช้บริหารจัดการคน วางโครงสร้าง และสร้างกลไกขับเคลื่อนหลักปรัชญาเพื่อสร้างความยั่งยืนจากศูนย์การเรียนรู้สำโรงทาบวิทยาคมสู่ศูนย์การเรียนรู้ศิขรมภูมิพิสัย ผอ.ธีรเชษฐ ป่องจันมณีสกุล (โรงเรียนอนุบาลประชารัฐสามัคคี) เริ่มการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของครู เป็นต้น

๓.๓ **ผู้อำนวยการที่ใช้หลักปรัชญาในการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีอาหารกลางวัน และได้ฝึกทักษะอาชีพ** โดยกระตุ้นให้นักเรียนนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ การบริหารจัดการดังกล่าวมักดึงการมีส่วนร่วมจากชุมชนมาช่วยสนับสนุนโรงเรียน ขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ตอบแทนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ช่วยเหลือชุมชนในรูปแบบจิตอาสาต่าง ๆ ได้แก่ ผอ.สมนึก จันทร์แดง (โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง) ผอ.พนม จันทร์ดิษฐ์ (โรงเรียนบ้านหนองไผ่) ผอ.จ่านงค์ ศรีสูงเนิน (โรงเรียนโคกเพชรวิทยาจารย์) เป็นต้น ผอ.ทรงศักดิ์ สิริมย์ (โรงเรียนบ้านหนองหญ้าปล้อง) จัดตั้งกองทุนข้าวเปลือก ด้วยการรับบริจาคข้าวเพื่อเป็นอาหารกลางวันของนักเรียน เมื่อมีจำนวนมากก็ให้ชุมชนยืมข้าวไปใช้ได้ ผอ.สวัสดิ์ มะลาหอม (โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖) จัดสรรพื้นที่ให้ผู้ปกครองยากจนมาทำการเกษตรในโรงเรียน เป็นการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับลูก ขณะเดียวกันก็สามารถนำผลผลิตกลับไปบริโภคที่บ้าน เป็นต้น

๓.๔ **ผู้อำนวยการที่สร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาต่อจากผู้อำนวยการท่านเดิม** ได้แก่ ชิสเตอร์ลำยองค์ อุ๋นวัน (โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์) เอื้อให้บุคลากรในโรงเรียนขับเคลื่อนหลักปรัชญา โดยการสนับสนุนทั้งเชิงนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากรทางวิชาการ เช่น สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกระบวนการคิดแบบไตร่ตรองก่อนลงมือทำ ผอ.ชูเดช อำพันทอง (โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคม) เมื่อเข้าใจและเห็นประโยชน์ จึงสนับสนุนการทำงานของครูแกนนำทุกรูปแบบ ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนขับเคลื่อนขยายผลหลักปรัชญาทั้งในและนอกโรงเรียน

ผอ.สายฝน ไทยกรรณ (โรงเรียนเทศบาลจามเทวี) ผู้บริหารที่มาต่อยอดการทำงาน ด้วยการทบทวนวิสัยทัศน์ ร่วมกันคิดวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนเพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

๓.๕ รongผู้อำนวยการหรือผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและสร้างการเรียนรู้ให้ครู รong ผอ.มาโนช หวังตระกูล (โรงเรียนโยธินบูรณะ) ผลักดันให้นำหลักปรัชญาเข้ามาอยู่ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ สนับสนุนให้นำสู่การปฏิบัติผ่านฝ่ายวิชาการ โดยเน้นการทำโครงการบูรณาการ และช่วยให้ครูเข้าใจทำงานได้ผ่านการทำงานของครูแกนนำที่ค่อย ๆ ขับเคลื่อนแบบสมานฉันท์ ผู้ช่วย ผอ.ดุสิต พรหมชนะ (โรงเรียนปรีดิศรัยแยลส์วิทยาลัย) พัฒนารูปแบบการนำหลักปรัชญามาใช้สร้างกระบวนการคิดขั้นสูงผ่านการตั้งคำถาม และมีบทบาทขยายผลหลักปรัชญาทั้งในและนอกโรงเรียน รong ผอ.ชันทศิริ โคตรฉิน (โรงเรียนโพนทองวิทยายน) นอกจากนี้เทศครูแล้วยังให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการออกแบบการเรียนรู้โดยคัดเลือกแผนที่ดีมาเป็นกรณีศึกษาพูดคุยกัน เป็นต้น

๔. ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาจะมีกระบวนการที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

- ครูนำหลักปรัชญามาใช้ในการเตรียมตัว และใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจที่ถ่องแท้ถึงมาตรฐานการเรียนรู้ รู้จักนักเรียน รู้ว่าจะจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไร ได้อย่างไร และนำสู่การปฏิบัติจนเกิดผลเป็นต้น
- ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ(Active Learning) โดยครูมีบทบาทสร้างเงื่อนไขและตั้งคำถามให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญามาใช้คิด วางแผนทำงาน ลงมือทำงาน แก้ไขปัญหา และสรุปเชื่อมโยงเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในการนำหลักปรัชญามาใช้ ได้เห็นคุณค่าของหลักปรัชญาเพื่อพร้อมที่จะได้นำไปใช้สร้างความสำเร็จอื่น ๆ และขยายผลสู่ผู้อื่น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง

ก่อนทำงาน	ระหว่างทำงาน	หลังทำงาน
<p>ครูสร้างเงื่อนไขให้ นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ ด้วยการใช้</p> <ul style="list-style-type: none">- ขวนพุดคุยให้ นร.วางแผนร่วมกัน- ครูกระตุ้นกระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม เครื่องมือฝึกคิด เช่น Think Pair Share / Web / Mind Map เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none">- ครูสังเกต และตั้งคำถามกระตุ้นให้นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ตามสถานการณ์ เช่นคิดป้องกันความเสี่ยง ใช้วิเคราะห์/แก้ไขปัญหา- ครูเป็นที่ปรึกษาด้วยการตั้งคำถามให้นร.นำหลักปรัชญามาใช้แก้ปัญหา- ครูให้ นร.จับบันทึกการทำงานร่วมกัน ด้วยโจทย์ที่ นร.สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าสอดคล้องกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขอย่างไร	<ol style="list-style-type: none">ครูให้ นร.ได้ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา เพื่อ<ul style="list-style-type: none">- สรุปองค์ความรู้ที่ได้- สร้างความเข้าใจกระบวนการทำงานของตนของกลุ่ม และวิเคราะห์ว่าได้ใช้หรือไม่ใช้หลักปรัชญาอย่างไรครูให้โจทย์นร.ใช้เครื่องมือ<ul style="list-style-type: none">- ขวนพุดคุย- จับกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้- ทำแผนผังความคิด- Think Pair Share- ร่วมกันทำชิ้นงาน เช่น สมุดเล่มเล็ก/เขียนเรียงความ/สมุดบันทึกการทำงานให้ นร.นำเสนอกระบวนการทำงานครูชวน นร.สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้
โจทย์	โจทย์	โจทย์
<ul style="list-style-type: none">- จะทำอะไร- มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อะไร/ทำแล้วจะได้อะไร- ทำไมจึงทำเรื่องนี้- มีความพร้อม/ความเป็นไปได้ที่จะทำหรือไม่ (ความรู้/ความสามารถของตน-เพื่อน/เวลา/วัสดุอุปกรณ์)- ถ้าไม่พร้อมจะต้องทำอย่างไร- ถ้าพร้อมมีวิธีดำเนินการอย่างไรบ้าง- มีทางเลือกอะไรบ้าง- ผลที่จะเกิดขึ้นคืออะไร กระทบต่อผู้อื่นหรือไม่อย่างไร- มีความเสี่ยงอะไร จะแก้ไขอย่างไร- จะเลือกวิธีไหนทำไม- มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่าหรือไม่- สิ่งที่เลือกพอเหมาะพอดีกับความ สามารถหรือไม่ สมเหตุสมผลหรือไม่- ฯลฯ	<p>ขึ้นกับสถานการณ์เฉพาะหน้าที่จะชวนให้นร.</p> <ul style="list-style-type: none">- คิดให้ละเอียดรอบคอบ- ประเมินสถานการณ์- มองเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้น- สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง- หาสาเหตุของปัญหา- ดูผลที่จะตามมา- มีทางเลือกปัญหาอะไรบ้าง- เลือกวิธีไหนทำไม- คิดว่าสมเหตุสมผลหรือไม่- ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none">- รู้สึกอย่างไรกับ(ผลงาน/วิธีการทำงาน/กับเพื่อน)- พอใจกับผลงานหรือไม่/แคไหน/อย่างไร- ทำไมจึงคิดเช่นนั้น (สำเร็จ/ไม่สำเร็จ)- ทำอย่างไรบ้างจึงสำเร็จ- ปัญหาที่ทำให้ไม่สำเร็จคืออะไร- สามารถทำได้ดีกว่านี้ได้หรือไม่อย่างไร- มีปัญหาหรือไม่ เรื่องอะไร มีวิธีก้าวข้ามปัญหาอย่างไร- แก้ไขปัญหาได้หรือไม่/อย่างไร- ฯลฯ
สรุป		
<ul style="list-style-type: none">- สรุปเชื่อมโยงคำตอบของ นร.เข้ากับหลักปรัชญา ว่าคำตอบไหนเป็นความรู้/เป็นคุณธรรม/เป็นความพอประมาณ/เป็นเหตุผล/เป็นภูมิคุ้มกัน- เพื่อให้ นร. เข้าใจชัดเจน และสามารถนำไปใช้ได้- อาจทำเป็นแผนผังความคิด เพื่อเห็นภาพที่ชัดเจน/คุยเป็นรายการกลุ่ม/ ฯลฯ		

สำหรับตัวอย่างของครูที่เป็นแบบ
ปฏิบัติที่ดี มีดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ๑๐
หน้า ๑๘๘)

๔.๑ ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีในการ
สร้างความรู้จັกคุ่นเคยในหลักปรัชญาให้กับ
นักเรียนระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา
ด้วยวิธีเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเรียนปนเล่น ร้องเพลง
เล่นนิทาน หรือซึมซับผ่านการกระทำของครูและ
นักเรียนในชีวิตประจำวัน โดยครูจะตั้งคำถามชวน
คิดชวนคุยด้วยภาษา่างายๆ ตามวัยของเด็ก ได้แก่
ครูณภัทร อากาศสุภา และครูมุกดา ปวงจักรทา
(โรงเรียนดาราวิทยาลัย) ครูวิไลวรรณ หลาบหนองแสง
และครูทองใบ ชันสมบัติ (โรงเรียนเทศบาล
วัดป่าเรไร) ครูจรงค์ษ์ ปิ่นแก้ว และครูสิริกานต์
โกแพงจันทร์ (โรงเรียนสัตยาไส) ครูปราณี ชะนะฮวด
(โรงเรียนบ้านวังนาคตตม) ครูจตุพร สุขสิงห์ (โรงเรียน
ลาซาลจันทบุรี) เป็นต้น

๔.๒ ครูที่สร้างความสำเร็จในหลัก
ปรัชญาในระดับ**ตีความหลักปรัชญา** ซึ่งส่วนมาก
เป็นการนำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาวิเคราะห์
เปรียบเทียบ หรือเชื่อมโยงกับพฤติกรรม เช่น
ครูฉลาด ปาโส (โรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคม)
ที่ใช้วิธีตั้งคำถามถอดบทเรียนเรื่องที่ประทับใจ
หรือความสำเร็จ ผ่านชุดคำถาม **“หัวใจแห่ง
การเรียนรู้”** ครูสถาพร พันธุ์ประดิษฐ์ (โรงเรียน
รัชฎา) ถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรม Play &
Learn ครูสุทธิรัตน์ เสนิษฐ์ (โรงเรียนห้วยยอด)
วิเคราะห์ผ่านบทเรียนเรื่อง **“การแก้ปัญหา
ความขัดแย้ง”** เป็นต้น

๔.๓ ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีใน
การสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ
(โครงการและกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ในแต่ละ
กลุ่มสาระการเรียนรู้) และตั้งคำถามให้นักเรียน
นำหลักปรัชญามาใช้คิดก่อนการตัดสินใจ
วิเคราะห์แผน ใช้แก้ไขปัญหา โดยครูส่วนใหญ่
นำชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลัก
ปรัชญาของ รศ.ดร.ทีศนา เขมมณี มาปรับใช้ตาม
ความเหมาะสมกับเนื้อหา สถานการณ์ และบริบท
ของนักเรียน และ**ใช้คำถามถอดบทเรียน** เพื่อให้
นักเรียนได้ย้อนพิจารณาทบทวนเนื้อหา
กระบวนการทำงาน และเข้าใจว่าได้ใช้หลักปรัชญา
ตรงไหน อย่างไร เพื่อเห็นคุณค่า และสามารถนำ
ไปใช้ในครั้งต่อไป หรือ**ครูที่มีบทบาทเป็นโค้ช**
ได้แก่ ครูปริศนา ตันติเจริญ (โรงเรียนโยธินบูรณะ)
ครูปนัดดาปัญญา (โรงเรียนดาราวิทยาลัย)
ครูจรรยาพรพรรณ เย่าเชื้อง (โรงเรียนห้วยยอด)
ครูฤทธิชัย วิเศษชาติ (โรงเรียนบ้านเป้าวิทยา)
ครูฉลาด ปาโส และครูเชตวัน สุวรรณศรี (โรงเรียน
เชียงขวัญพิทยาคม) ครูสารภี สายหอม
ครูดวงตา บุติมาลย์ (โรงเรียนลำโรงทาบพิทยาคม)
ครูสถาพร พันธุ์ประดิษฐ์ และครูอำนาจ ธนศิลป์
(โรงเรียนรัชฎา) ครูพรไพโรจน์ คนมี (โรงเรียนจุฬาภรณ
ราชวิทยาลัย เพชรบุรี) ครูสมศักดิ์ ทองหลาบ
(โรงเรียนโคกเพชรวิทยาคาร) ครูเบญจมาศ สิงห์น้อย
(โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖)
 เป็นต้น

๔.๔ ครูที่เป็นแบบอย่างในการใช้
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการสร้างการเรียนรู้
หลักปรัชญา

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- **ค่ายลูกเสือ** ได้แก่ คณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖ ครูอ้นเร ไชยเผือก (โรงเรียนลาซาลจันทบุรี) ครูบุญรัตน์ ลมงาม (โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์) เป็นต้น
- **กิจกรรมชุมนุม** หรือการให้นักเรียนแกนนำเป็นผู้ออกแบบจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาให้กับผู้อื่น ได้แก่ ครูปริศนา ตันติเจริญ (โรงเรียนโยธินบูรณะ) ครูปนัดดา ปัญญา (โรงเรียนดาราวิทยาลัย) ครูพรไพโรจน์ คนมี และครูศรัณย์ แสงนิลาวิวัฒน์ (โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี)
- ครูที่เป็นแบบอย่างของการ**ใช้ฐานการเรียนรู้สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม**ชวนให้นักเรียนคิดและ**นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน** ได้แก่ ครูนิทรา หอมเกษร (โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์) ครูนิตยา เม่นแย้ม และครูประสงค์ สิทธิวงศ์ (โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง) ครูชนิตพล ช้างน้อย (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๓) เป็นต้น

๕. เกิดเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน ๕ เครือข่ายในภูมิภาคต่างๆ
ดังนี้ ภาคเหนือ ภาคอีสานตอนบน ภาคอีสานตอนล่าง ภาคกลางและตะวันออก และภาคใต้

๖. มีมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๑๑ แห่ง ได้เรียนรู้จากการทำงานกับโรงเรียน และนำหลักปรัชญาไปขยายผลจำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ผศ.ดร.กาญจนา เกียรติมณีรัตน์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดร.ฤทธิไกร ไชยงาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ รศ.ดร.ไพโรจน์ ศิริรัตน์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในขณะที่ คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ได้นำหลักปรัชญาไปใช้ปลูกฝังเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

๗. ได้องค์ความรู้ที่หลากหลายและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในเว็บไซต์ของมูลนิธิ ดังนี้

- ๗.๑ ถอดบทเรียนแบบปฏิบัติที่ดีในด้านต่าง ๆ
 - ผู้บริหารเรื่อง การบริหารจัดการ/การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - ครูมีนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง เห็นคุณค่าของผู้อื่น รวมไปถึงสิ่งแวดล้อม
 - วิธีการที่นักเรียนแกนนำที่นำหลักปรัชญาไปใช้และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น
- ๗.๒ การใช้คำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๗.๓ การประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการขับเคลื่อนของโรงเรียนเครือข่าย
- ๗.๔ กระบวนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

๘. เกิดสื่อจากโครงการที่หลากหลาย ดังนี้

- ๘.๑ หนังสือ ๔๔ ปก
- ๘.๒ วิดิทัศน์และแอนิเมชันรวม ๗ เรื่อง
- ๘.๓ เกมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๒ เกม
(สามารถดูรายละเอียดได้ใน https://www.scbfoundation.com/publishing.php?project_id=๒๙๓)

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพ

๑. ผู้เข้าร่วมขับเคลื่อนโครงการทุกระดับต้องนำหลักปรัชญามาใช้เป็นแนวทางในการทำงาน จึงจะเข้าใจและสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่โครงการ มหาวิทยาลัย ผู้บริหาร ครู และนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จะเรียนรู้หลักปรัชญาผ่านการทำงาน และได้รับการพัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กัน

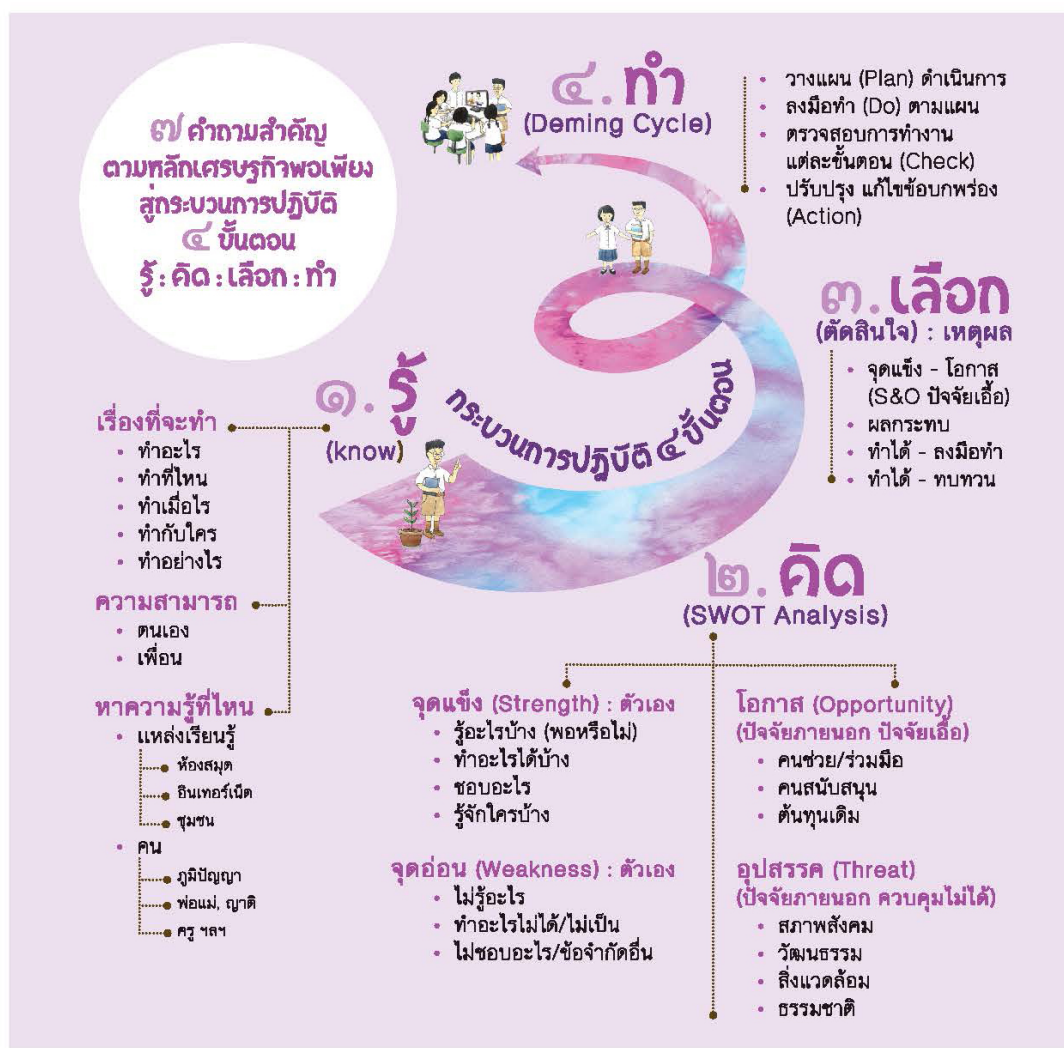
ผู้บริหาร และครูที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (รายละเอียดในภาคผนวก ๑๑ หน้า ๒๐๓) จะมีความก้าวหน้าในการทำงาน ในขณะที่นักเรียนมีคุณธรรม มีจิตอาสา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น

๑.๑ **ครูปรับเปลี่ยนทัศนคติ และวิถีจัดการเรียนรู้** เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้นักเรียนคิดก่อนลงมือทำ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- จากบอกสอนความรู้ เป็นใช้การตั้งคำถาม-เป็นโค้ช
- ใช้กระบวนการถอดบทเรียน
- พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เช่น กระบวนการ “รู้ คิด เลือก ทำ” ของโรงเรียน
โยธินบูรณะ SE Model ของโรงเรียนปรินทร์รอยแยลส์วิทยาลัย DARA TBM ของโรงเรียน
ดาราวิทยาลัย เป็นต้น

๑.๒ ผู้บริหารเปลี่ยนวิธีบริหารจัดการ

- จากให้ครูทำแปลงเกษตรมาเป็นสนับสนุนการบูรณาการหลักปรัชญาในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ
- จากสั่งการมาใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผ่านชุมชนนักปฏิบัติ (COP) หรือใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ในการทำงานมากขึ้น
- สนับสนุนการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้มากกว่าเน้นสิ่งปลูกสร้าง สนับสนุนครูให้สามารถทำงานได้ สร้างระบบบริหารจัดการและขับเคลื่อนงาน

๒. ผู้บริหารและครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น เลิกเหล้า เลิกบุหรี่ เลิกเล่นหวย มีความสามารถในการจัดการอารมณ์และชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น ระวังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้สนุกขึ้น สัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารและครู ระหว่างครูด้วยกัน ระหว่างครูและนักเรียนดีขึ้น

๓. นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของโรงเรียนได้นำหลักปรัชญามาใช้ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ทำให้เป็นนักเรียนที่รู้จักตนเอง มีวินัย นำหลักปรัชญามาใช้เป็นหลักคิดในการทำงาน ทำให้ประสบความสำเร็จในงานโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของผู้อื่น ทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (รายละเอียดในภาคผนวก ๑๒ หน้า ๒๐๗)

๓.๑ นักเรียนนำมาใช้ในการจัดการชีวิตในด้านต่าง ๆ ทำให้การตัดสินใจดีขึ้น มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

- สามารถจัดการเวลาได้ดีขึ้น เช่น การเรียน การเล่นเกม การทำกิจกรรม ทำการบ้าน
- สามารถจัดการการเงินได้ดีขึ้น มีวินัยทางการเงินมากขึ้น ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เห็นคุณค่าสิ่งของมากขึ้น ลดการขอเงินจากผู้ปกครอง และรู้จักเก็บออมเงิน
- มีความมั่นใจในตัวเอง เพราะมีการตั้งเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ศึกษาหาความรู้ให้มากพอ เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ พร้อมรับกับสิ่งที่ไม่คาดฝัน
- สามารถทำงานได้สำเร็จ จัดการกับปัญหาได้ดีจากการที่ได้วางแผน เตรียมพร้อม ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ทำให้รู้ปัญหาสามารถป้องกันไว้ก่อน มีแผนสำรอง หรือแก้ไขได้ทันเวลา
- ใช้งบประมาณในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ลดน้อยลง เช่น การจัดกีฬา ด้วยการตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออก หรือตัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่ เป็นต้น
- นักเรียนที่เรียนจบออกไปทำงานแล้วได้นำไปใช้ เช่น นายอ้อยยง เขาวังวิชา ศิษย์เก่าโรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพชรบุรี นำไปบริหารกิจการของครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อผู้มีส่วนร่วมโดยเฉพาะพนักงาน นางสาวธัญญลักษณ์ อะวิชิน ศิษย์เก่าโรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคม นำมาใช้ในการทำงานในอาชีพพยาบาล ดูแลให้ความสำคัญกับรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งรวมถึงจิตใจคนไข้ เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๒ นักเรียนเริ่มมีการปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้

- ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ใจเย็นลง รู้จักรับฟังคนอื่น ยืดหยุ่นมากขึ้น ลดทิฐิลง เข้าใจเพื่อนมากขึ้น คิดถึงใจคนอื่น ไม่ทะเลาะกัน ช่วยเหลือแบ่งปัน ทำให้อยู่กับเพื่อนแล้วมีความสุขมากขึ้น ทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น เช่น นักเรียนจากโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๕ ที่เข้าใจวัฒนธรรมเพื่อนต่างเผ่ามากขึ้น จึงช่วยเหลือซึ่งกันและกันและอยู่ด้วยกันได้ด้วยความรักสามัคคี
- เข้าใจตนเอง รู้ถึงศักยภาพของตนเอง และคำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตน ต่อความสำเร็จ ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม
- รับฟังพ่อแม่มากขึ้น ไม่เถียง ทำให้เข้าใจท่านและปรับเปลี่ยนตัวเอง มีผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น

๓.๓ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- นักเรียนมีพฤติกรรมเสียในโรงเรียนลดลง เช่น การทะเลาะวิวาท การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การหนีเรียน การสูบบุหรี่ ยาเสพติด ลดปริมาณลงเหลือน้อยมากในหลายโรงเรียน เช่น กิจกรรมคนเอาถ่านของโรงเรียนลาซาลจันทบุรี ที่ทำให้นักเรียนเกเรกลับมาตั้งใจเรียนและสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ และมาช่วยครูทำกิจกรรม จนเป็นขวัญใจของรุ่นน้อง รวมถึงศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูชวนนักเรียนใช้หลักปรัชญาในวิถีชีวิต เช่น โรงเรียนบ้านคูเมือง โรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคม โรงเรียนรัชฎา โรงเรียนสัตยาไส เป็นต้น
- นักเรียนมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ทำงานเป็นขั้นเป็นตอน มีความอดทน มีความรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้ทำงานประสบความสำเร็จ เกิดความภูมิใจและมั่นใจในตนเอง
- มีความซื่อสัตย์และมีจิตอาสามากขึ้น
- มีสติ ก่อนจะทำอะไรต้องคิด ต้องวางแผนเพื่อความไม่ประมาท
- นักเรียนแกนนำที่เห็นตัวอย่างจากรุ่นพี่ หรือจะเป็นผู้นำให้คนอื่นเข้าใจและทำตาม มักปรับเปลี่ยนตัวเองในด้านต่างๆ โดยเฉพาะทำความเข้าใจในหลักปรัชญา นำหลักปรัชญามาใช้กับตัวเองและการทำกิจกรรม ทำให้มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ดีขึ้น มีความเป็นผู้นำ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เพื่อน ๆ รุ่นน้อง หรือผู้มาเรียนรู้ได้เข้าใจ ทำให้เข้าใจในหลักปรัชญาชัดเจน เห็นคุณค่าในหลักปรัชญา จึงนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีความเป็นผู้นำ สามารถจัดกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับการเรียนที่อยู่ในระดับดี สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ปรับตัวได้ เป็นที่ยอมรับและมีความสุข

- นักเรียนแกนนำได้นำเครื่องมือการจัดการความรู้ก่อนทำงาน (BAR: Before Action Review) ระหว่างทำงาน และหลังการทำงาน (AAR: After Action Review) มาใช้ เช่น ในช่วงที่นักเรียนโรงเรียนดาราวิทยาลัยและปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย ออกแบบจัดกิจกรรมค่ายให้กับนักเรียนโรงเรียนเครือข่าย ได้นำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ทั้งกับทีมงานเองและใช้ในกระบวนการที่จัดกิจกรรมด้วย ทำให้เรียนรู้หลักปรัชญาชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ และจัดกิจกรรมได้ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

๓.๔ นำมาพัฒนากระบวนการคิด การทำงาน และนำมาใช้ในการเรียน ทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนดีขึ้น

- ให้ความสำคัญกับการนำความรู้มาใช้วางแผนคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถประเมินความสามารถของตนและของทีม รู้ว่าจะทำอะไร อย่างไร เช่น นักเรียนโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ตั้งคำถามตัวเองในการแก้โจทย์ปัญหาแข่งขันวิทยุสัปดาห์จรุญแจชนะเลิศชนะเลิศการแข่งขัน
- ผลการเรียนรู้ดีขึ้นทั้งจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน และจากการที่ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน มาเน้นการใช้คำถามกระตุ้นคิด ซึ่งนักเรียนจากโรงเรียนของศูนย์การเรียนรู้ส่วนใหญ่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงขึ้น สอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือผ่านการคัดเลือกด้านวิชาการมากขึ้น

๔. ผู้เข้าร่วมขับเคลื่อนโครงการทุกระดับได้นำหลักปรัชญามาใช้จนสัมผลประโยชน์ (งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความสุขขึ้น) และนำมาใช้จนกลายเป็นวิถีชีวิต เกิดการระเบิดจากภายใน และขยายขยายผลหลักปรัชญาให้กับบุคคลใกล้ตัวและผู้อื่น ทำให้มีผู้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาขยายผลในลักษณะทวีคูณ ปัจจุบันผู้บริหารและครูของศูนย์การเรียนรู้หลายแห่งได้ทำบทบาทที่เลี้ยงและเป็นผู้เสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนเครือข่าย รวมถึงผู้บริหารและครูที่ย้ายออกจากศูนย์การเรียนรู้ได้นำหลักปรัชญาไปขับเคลื่อนต่อในโรงเรียนใหม่

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕. เครื่องมือที่มูลนิธิสยามกัมมาจลใช้ในการเสริมศักยภาพโรงเรียนได้รับการยอมรับ และนำไปใช้โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ ตลาดนัดความรู้ วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การที่ผู้บริหารหรือครูยอมรับที่จะเรียนรู้ระหว่างกันเอง เกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกัน แทนที่จะต้องเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญตลอดเวลา มีการนำกระบวนการถอดบทเรียน และสะท้อนผลการเรียนรู้ มาใช้อย่างแพร่หลาย เป็นต้น

๖. ศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นแกนนำหลักในแต่ละภูมิภาค อาทิ โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนเชียงขวัญพิทยาคม จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง ได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากโครงการไปต่อยอดพัฒนาเป็นโมเดลในการไปพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย และโรงเรียนอื่นๆ ในภูมิภาคที่สนใจ จะขับเคลื่อนหลักปรัชญา แม้ไม่มีงบประมาณหรือการสนับสนุนจากโครงการ

๗. แม้ว่าโครงการจะทำกระบวนการถอดบทเรียนโรงเรียนต่างๆ และหยุดกระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนไปแล้วก็ตาม แต่ยังพบว่าโรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิหลายโรงเรียนยังคงพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง และผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น (ระหว่างปี ๒๕๕๗-๕๘ มีศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นเครือข่ายของมูลนิธิเพิ่มขึ้นอีก ๑๒ โรงเรียน)

๘. โรงเรียนในโครงการทั้งที่อยู่ในเขตเดียวกัน ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือห่างกันยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน เรียนรู้ร่วมกัน หรือประสานการทำงานขับเคลื่อนโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน เช่น โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย และโรงเรียนดาราวิทยาลัย ได้ริเริ่มออกแบบการจัดกิจกรรมค่ายเสริมศักยภาพนักเรียนแกนนำ และครู ในโรงเรียนเครือข่ายร่วมกัน เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. ผู้บริหารและหรือครูแกนนำเป็นผู้มีอุดมการณ์ของความเป็นครู เมื่อเข้าใจว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนา “คน” และ/หรือผู้ที่ศรัทธาในหลักปรัชญาอย่างแท้จริง มักเปิดใจเรียนรู้ ใฝ่ใจนักเรียน และมีความเพียรพยายามในการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี ซึ่งส่งผลต่อสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้การบ่มเพาะนักเรียนประสบความสำเร็จ

๒. ผู้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีความเข้าใจในหลักปรัชญาที่ถูกต้องและชัดเจน ว่าหลักปรัชญาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ ที่นำสู่ความสำเร็จ ดังนั้น **จึงต้องนำหลักปรัชญาสู่การปฏิบัติจึงจะ “เข้าถึง” หลักปรัชญา และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเกิดอุปนิสัย “พอเพียง”**

๓. โรงเรียนมีนโยบายการขับเคลื่อนที่ชัดเจน และ**นำสู่การปฏิบัติได้จริง**ในรูปแบบต่าง ๆ

- ผู้บริหารทำตนเป็นแบบอย่าง นำหลักปรัชญามาใช้ในการบริหารจัดการ
- การสร้างเงื่อนไขให้ครูนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน เช่น การเสนอขออนุมัติโครงการจากผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดอุปนิสัย และนำผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนมานำเสนอพูดคุยแลกเปลี่ยนกันถึงผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และมีการปรับปรุงอย่างไร เป็นต้น
- มีการช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูทำงานได้ด้วยตัวเอง เช่น ให้ทีมครูแกนนำช่วยเป็นที่ปรึกษาช่วยตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของครู การเติมเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกตชั้นเรียน การสะท้อนให้ครูเห็นตัวเอง ให้คำแนะนำ สาธิตการสอนให้ครูดู เป็นต้น
- ผู้บริหารสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับครู เช่น สร้างความสัมพันธ์แนวราบ การเป็นที่พึ่ง สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นต้น

๔. ผู้บริหาร/ครูแกนนำใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (การทำวิสัยทัศน์ร่วม) ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมาร่วมคิด วางแผนและทำงานร่วมกัน เพื่อให้

- รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน เพื่อที่จะได้ร่วมแรงร่วมใจกันขับเคลื่อนตามบทบาทตน
- เห็นเป้าหมายเดียวกัน คือ บุคลากรในโรงเรียนนำหลักปรัชญามาใช้จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเฉพาะนักเรียนเกิดอุปนิสัย **“พอเพียง”** เมื่อทุกคนเข้าใจถูกต้องและตรงกัน จะทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

- ครูเข้าใจว่าเป็นงานหลักที่ต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้อยู่แล้ว ไม่ใช่ภาระเพิ่ม
- ผู้ปกครองให้การสนับสนุน หรืออย่างน้อยไม่ต่อต้าน

๕. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ในการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยให้นักเรียนเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม วางแผน บริหารจัดการด้วยตนเอง โดยครูวางกรอบไว้คร่าว ๆ และคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาด้วยการตั้งคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญา ให้นักเรียนไปหาคำตอบเอง

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จะทำให้ให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้ และมีโอกาสนำหลักปรัชญามาใช้สร้างความสำเร็จในการทำงาน หรือเรียนรู้จากความล้มเหลว และให้นักเรียนทำบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะ กลายเป็นความเคยชิน และเป็นอุปนิสัยได้ในที่สุด (แต่นักเรียนอาจวิเคราะห์เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาไม่ถูก ถ้าครูไม่ชี้ให้นักเรียนเห็น ก็อาจจะไม่เกิดความเข้าใจที่แท้จริง

๖. การชวนให้นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้ หรือสะท้อนคิด (Reflection) หลังการทำงาน และเชื่อมโยงเข้าสู่หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงหลักปรัชญาได้ชัดเจน เห็นวิธีการที่จะนำไปปรับใช้สร้างความสำเร็จ ซึ่งการมีโจทย์ให้นักเรียนนำหลักปรัชญาไปปรับใช้ในการคิดและทำกิจกรรมครั้งต่อไป แล้วกลับมาถอดบทเรียนซ้ำ ๆ จะทำให้นักเรียน “เข้าใจ” หลักปรัชญา และ “เข้าถึง” เห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าได้ในที่สุด

ครูที่ประสบความสำเร็จคือครูที่พิถีพิถันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชวนนักเรียนตั้งคำถามที่เหมาะสม มีเวลาให้นักเรียนได้คิดทบทวน ใคร่ครวญ ว่าได้เรียนรู้อะไรจากกระบวนการทำงานในแต่ละครั้ง และมีวิธีการตั้งคำถาม การใช้เครื่องมือที่แตกต่างกันไปเพื่อที่นักเรียนจะได้คิด และไม่ตอบคำถามเป็นรูปแบบเดิม ๆ ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่เรียนรู้และเชื่อมโยงสิ่งที่ทำ ว่าได้นำหลักปรัชญามาใช้ในการคิดและทำงานตรงไหน อย่างไร จะนำไปปรับใช้อย่างไร โดยมีครูคอยตั้งคำถามชวนให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็น จะช่วยให้นักเรียนตกผลึกทางความคิดได้

๗. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (COP) จะช่วยให้ครูเรียนรู้ได้ดี มีเพื่อน และมีกำลังใจในการทำงาน

- อาจใช้รูปแบบตลาดนัดความรู้ แต่ต้องมีกระบวนการทำงานและการถอดบทเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อเข้าใจและพัฒนาการเรียนรู้ของตน

- เครือข่าย online กระตุ้นให้ครูมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเติมเต็ม แต่ต้องมีผู้ดูแลตอบข้อสงสัย มีผู้เติมประเด็น และตั้งกระทู้สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

๘. ผู้ที่เข้าไปเสริมศักยภาพโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ เป็นผู้ที่เปิดใจยอมรับว่าแท้จริงแล้ว ผู้ปฏิบัติมีความรู้จากการทำงานในระดับหนึ่ง อาจมากกว่าผู้ที่เข้าไปเสริมศักยภาพที่มีความรู้เชิงทฤษฎี เชิงวิชาการ ดังนั้น การร่วมเรียนรู้ไปกับครู เป็นโค้ช เป็นเพื่อน เข้าใจความต้องการในการสนับสนุนที่แท้จริง ประสานความช่วยเหลือ ให้กำลังใจครู และลดการสั่งการ จะช่วยให้โรงเรียนเปิดใจรับการพัฒนาทำให้การขับเคลื่อนประสบผล

๙. การประเมินศูนย์การเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา ผ่านกระบวนการถอดบทเรียน ทั้งกระบวนการสอนของครูที่มีผลลัพธ์ที่นักเรียน และการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน การสังเกตชั้นเรียน บรรยายภาศสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ จะช่วยให้โรงเรียนมีกำลังใจ และเห็นแนวทางในการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการประเมินจากเอกสารหลักฐานที่สร้างภาระให้โรงเรียนและไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ผู้ขับเคลื่อนเข้าใจความหมายของหลักปรัชญาคลาดเคลื่อน แต่คิดว่าตนเข้าใจถูกต้องแล้ว ส่งผลให้
 - ไม่เห็นความสำคัญของหลักปรัชญา ไม่ให้ความร่วมมือ
 - พุดถึงหลักปรัชญาผิด ๆ จะสร้างความเข้าใจผิดเพิ่มขึ้น นำสู่การต่อต้าน
 - ขับเคลื่อนผิดทางซึ่งจะสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก

การขับเคลื่อนของกระทรวงศึกษาธิการ ควรเริ่มด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับปฏิบัติการ และผู้ประเมิน

๒. บางครั้งครูลอกเลียนรูปแบบกิจกรรมมาใช้โดยไม่เข้าใจถึงที่มา หรือไม่มีการปรับใช้ **อย่างเหมาะสม** หรือเข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งมีหลักปรัชญาอยู่ในนั้นแล้ว (ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ แต่ไม่ได้ออกแบบให้นักเรียนนำมาใช้) มีใบงาน หรือชุดคำถามถอดบทเรียน ๓ หัวง ๒ เงื่อนไข ๔ มิติ ซ้ำ ๆ ที่ให้นักเรียนตอบ โดยครูยังไม่ชัดเจน ครูไม่ชวนนักเรียนคิดวิเคราะห์ไปกับสถานการณ์ จะทำให้นักเรียนจับทางคำตอบได้ซึ่งจะไม่เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

๓. ครูส่วนใหญ่สอนนิยาม สอนให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์หนังสือ/ตัวละคร หรือแม้แต่การถอดบทเรียนจากสิ่งที่ผ่านมา เป็นเรื่องดีที่ทำให้นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญามากขึ้น และเห็นประโยชน์ แต่ครูที่คิดว่าสอนแค่นี้พอแล้ว จะไม่สามารถสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้นักเรียนได้ **ถ้านักเรียนไม่ได้้นำสู่การปฏิบัติ**

๔. หลังจากผู้บริหารที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเกษียณอายุหรือย้ายไปอยู่ที่โรงเรียนอื่น
 - แม้ว่าผู้บริหารใหม่จะเห็นความสำคัญของหลักปรัชญา ก็ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ หรือผู้บริหารที่มีอุดมการณ์แต่ยังไม่เข้าใจหลักปรัชญา ก็ต้องอาศัยครูแกนนำที่มีความเข้มแข็งมาช่วยชี้แจงทำความเข้าใจ จะทำให้ผู้บริหารปรับตัวได้เร็วขึ้น แต่ถ้าโรงเรียนที่ครูกำลังเรียนรู้และครูแกนนำยังไม่เข้มแข็ง อาจไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ จึงยังต้องการหน่วยงานภายนอกเข้ามากระตุ้นหรือสร้างความต่อเนื่อง
 - ผู้บริหารใหม่มักคิดทำเรื่องใหม่เพื่อสร้างผลงานหรือไม่ให้ความสำคัญในหลักปรัชญา ทำให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาในโรงเรียนชะงักหรือล้มเลิกไป บางโรงเรียนที่ครูขับเคลื่อนมานาน แล้วเข้าใจและเห็นคุณค่า แม้ว่าจะไม่พูดถึงเรื่องการขับเคลื่อนหลักปรัชญา แต่ก็ยังใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ **เนื่องจากเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน** แต่ครูที่กำลังเรียนรู้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครูเก่า อาจจะเลิกทำไปในที่สุด

๕. เมื่อครูแกนนำย้ายพร้อม ๆ กันหลายคนจะทำให้การขับเคลื่อนชะงัก ดังนั้น พี่เลี้ยงจึงต้องสนับสนุนให้ผู้บริหารสร้างระบบการทำงาน หรือการส่งต่อความรู้ ซึ่งเครื่องมือจัดการความรู้จะช่วยได้มาก

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ผู้ประเมินไม่เข้าใจความหมายของหลักปรัชญา เป้าหมายการขับเคลื่อนด้านการศึกษา และกรอบแนวคิดของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือเข้าใจไม่ชัดเจน มักหลงประเด็น และให้ความสำคัญกับป้าย/บอร์ดนิทรรศการ เอกสารหลักฐาน รางวัลต่าง ๆ มากกว่ากระบวนการพัฒนาให้นักเรียนนำปรัชญามาใช้ จนเกิดเป็นอุปนิสัย ทำให้การขับเคลื่อนติดเพี้ยน

๗. การสร้างแรงจูงใจในการขับเคลื่อนด้วยผลงานความดีความชอบ วิทฤษฎานะแก่ผู้บริหาร เป็นความเสี่ยงให้ผู้บริหารหลายโรงเรียนไม่เห็นคุณค่าที่แท้จริงของการขับเคลื่อน ทำให้เมื่อโรงเรียนผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้แล้ว ผู้บริหารหลายท่านไม่ขับเคลื่อนต่อ

ประเด็นที่ควรพิจารณาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

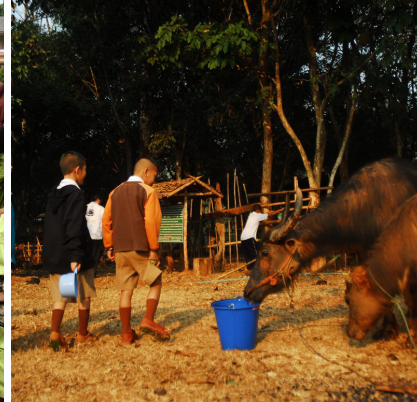
๑. ครูใช้หลักปรัชญาในการเตรียมการหรือในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน และที่สำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ ครูเข้าใจและรู้เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ว่าต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ อะไรเกี่ยวกับหลักปรัชญา (๑) เข้าใจนิยาม (๒) นำหลักปรัชญามาวิเคราะห์เพื่อเข้าใจชัดขึ้นถึงการนำมาใช้ หรือ (๓) ออกแบบการเรียนรู้ในรูปของ Active Learning เช่น กระบวนการทำโครงการ กิจกรรมในฐานการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น **ให้นักเรียนได้ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในการคิดและทำกิจกรรม** เป็นขั้นที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะและสัมผัสมวล ซึ่งนำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด

๒. การใช้ชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนนำหลักปรัชญามาใช้ได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ครูต้องเข้าใจว่าจะใช้คำถามอะไร เมื่อไร และใช้คำถามชวนนักเรียนคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มากกว่าการใช้เป็นคำถามในใบงานมาตรฐานให้นักเรียนกรอก

๓. การบริหารจัดการเวลาของผู้บริหารและครูแกนนำ ในการออกไปเรียนรู้และขยายผลภายนอกโรงเรียน ควรจัดการไม่ให้เกิดผลเสียต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง หรือการพัฒนาโรงเรียนของตนให้เข้มแข็ง

๔. การจูงใจผู้ขับเคลื่อนด้วยรางวัล หรือการเชิดชู ทำอย่างไรจึงจะอยู่ในระดับเหมาะสม เป็นกำลังใจให้คนทำงาน แต่ไม่มากเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของคุณ

๕. ในการขับเคลื่อนควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะเน้นขับเคลื่อนขยายผลในจำนวนที่**ไม่มากแต่เข้มข้น** หรือ**เน้นที่การสร้างกระแส**ทำให้ได้ปริมาณแต่คุณภาพด้อยกว่า ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการขยายผลในรอบต่อไป

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑

บทเรียนความสำเร็จการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เวทีจัดการความรู้โรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง

วันที่ ๒๓ - ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ หาดตะเวนรอน

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ผอ.กัญพินา เชื้อมชิต เล่าว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนเป็นไปด้วยดี เพราะเป็นการระเบิดจากข้างในที่ทั้งครูและนักเรียนต้องการสืบสานงานพระราชดำริ ตามคำขวัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่ที่พวกเราทำแล้วมีความภาคภูมิใจ ดังที่ครูประทีป เมืองงาม บอกว่า “ผอ. ครับ ตอนแรกผมคิดว่า จะทำงานวิชาการส่ง แต่ผมขอขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลดีก่อน แล้วค่อยกลับมาคิดว่า ผมจะทำผลงานวิชาการอะไรดีกว่า” นับเป็นความโชคดีของโรงเรียนที่ครูมีทัศนคติเช่นนี้ แม้กระทั่งนักเรียนก็ได้เห็นพัฒนาการทางด้านความคิดในเรื่องการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในการเรียนและการนำไปสู่วิถีชีวิตที่หอพัก

นายอภิวัฒน์ พงษ์พาณิชย์ หรือ “ตูน” นักเรียนชั้น ม.๕ เล่าให้ฟังเกี่ยวกับกิจกรรม “ข้าวโพดแนวหอพัก” ว่าได้แรงบันดาลใจจากเหตุการณ์สมัยที่เรียนอยู่ชั้น ม. ๔ ที่ปลูกข้าวโพดเพื่อใช้ศึกษาเรื่องการแบ่งตัวของเซลล์พืช คอยดูแลเอาใจใส่อย่างดีแต่ไม่ได้รับประทาน เมื่อขึ้นชั้น ม. ๕ จึงตั้งใจปลูกข้าวโพดอีกครั้งเพื่อให้น้องๆ และเพื่อนทุกคนในหอพักได้รับประทาน จึงชักชวนเพื่อนๆ ทำโครงการปลูกข้าวโพดโดยรวมหุ้นกันได้งบประมาณ ๒,๐๐๐ บาท จากนั้นไปจ้างเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงให้ช่วยเตรียมแปลงปลูก โดย “ตูน” ให้เหตุผลที่ต้องจ้างเกษตรกรมาช่วยว่าพวกตนไม่มีประสบการณ์เรื่องการเตรียมแปลง ประกอบกับต้องเรียนหนักอีกทั้งยังต้องซ้อมกีฬา ประเมินเวลาแล้วคิดว่าหนักเกินไปและอาจส่งผลถึงการเรียนด้วยความตระหนักถึงความพอประมาณเช่นนี้ “ตูน” จึงจำเป็นต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปจ้างเกษตรกรมาช่วยเตรียมแปลงปลูก และได้ไปขอความรู้จาก “ลุงเรียง” เกษตรกรในชุมชนท่านหนึ่ง ซึ่งประสบความสำเร็จและมีประสบการณ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มาใช้กับโครงการปลูกข้าวโพด ด้วยการปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักบุ้ง ผักคะน้า เพิ่มเติมรอบๆ แปลงข้าวโพด เนื่องจากพืชสวนครัวมีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น ประมาณ ๓-๔ สัปดาห์ สามารถเก็บเกี่ยวส่งขายโรงครัวของโรงเรียน ทำให้มีรายได้เวลาระหว่างรอข้าวโพดออกฝัก ๗-๘ วัน และเกิดภูมิคุ้มกันหากแปลงข้าวโพดเสียหาย นอกจากการนำผักปลอดสารพิษขายโรงครัวจะทำให้ “ตูน” และเพื่อนๆ ได้บริโภคอาหารปลอดภัยแล้ว รายได้ที่เกิดขึ้น “ตูน” และเพื่อนๆ ไม่ได้นำมาใช้

จ่ายฟุ่มเฟือย แต่กลับนำไปใช้เป็นกองทุนหมุนเวียนซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เสียหายในหอพักชาย ทำให้ไม่ต้องของบประมาณจากโรงเรียนดังเช่นอดีต

นายฐิติพันธ์ พาเรือง หรือ “ตั้ม” ที่ได้ร่วมกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเล่าว่า เศรษฐกิจพอเพียงในความคิดของตน คือ หลักคิดว่าสิ่งไหนดีหรือไม่ดี วัยรุ่นก็นำมาใช้ได้ “ตั้ม” เล่าถึงประสบการณ์ที่ได้จดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันว่าตอนแรก ๆ ที่จดง ๆ เพราะไม่เคยจดมาก่อน แต่การได้จดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน ทำให้ตนรู้จักรับผิดชอบมากขึ้น รู้จักประมาณตนในการใช้เงินมากขึ้น การซื้อของแต่ละครั้งจะคิดก่อนว่าควรซื้อ หรือไม่ควรซื้อ เช่น เมื่อจะซื้อน้ำดื่มจะดูว่าวันนี้ซื้อน้ำไปกี่แก้วแล้ว ถ้าวันนี้ซื้อไปแล้ว ๒ แก้ว จะหันไปดื่มน้ำเปล่าที่โรงเรียนแทน

โรงเรียนโยธินบูรณะ

ครูปริศนา ตันติเจริญ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เล่าว่าโรงเรียนโยธินบูรณะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียนตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ซึ่งช่วงนั้นแม้แต่ตัวเองก็ยังไม่รู้แน่ชัดว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” คืออะไร แต่ก็ได้เริ่มทดลองปฏิบัติด้วยการให้เด็กทำกิจกรรม “ลด ละ เลิก พฤติกรรมไม่ดีเพื่อในหลวง” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ทำให้รู้ว่าการจะเริ่มต้นทำอะไร ถ้ายังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้จะเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน จึงนำกิจกรรมที่นักเรียนทำเข้าสู่กระบวนการวิจัยศึกษาบริบทของโรงเรียนโยธินบูรณะ ซึ่งผลงานวิจัยทำให้ได้ภาพรวมของโรงเรียนที่เป็นแนวทางในการรณรงค์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนใน ๔ ด้าน คือ ๑. การบริโภค ๒. การเรียนและการใช้เวลาว่าง ๓. พฤติกรรม และ ๔. การประหยัดพลังงาน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพบว่านักเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะมีศักยภาพในการเก็บออมและแบ่งปัน แต่ยังทำน้อยเกินไป จึงนำมาสู่การคิดกิจกรรมหรือแนวทางที่จะให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด โดยการคัดเลือกนักเรียนกลุ่มหนึ่งไปเข้าค่ายสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญา เพื่อพัฒนาให้เป็นแกนนำขับเคลื่อนภายในโรงเรียน ต่อมา แกนนำกลุ่มนี้ได้รวมตัวกันตั้งชุมนุมขึ้นชื่อ ชุมนุมโมโย (Moderate Youth Club) หมายถึง เยาวชนที่เดินทางสายกลางตามแนวพระราชดำริ ครูออกแบบการเรียนรู้ให้เด็กอย่างง่าย ๆ ให้เด็กมีอิสระในการคิด และมีส่วนร่วม ครูมีหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำชี้แนะว่าเมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าจะต้องแก้ไขอย่างไร โดยใช้วิธีให้นักเรียนช่วยกันคิดและค้นหาคำตอบ ครูมีหน้าที่สร้างโอกาสเปิดเวทีให้นักเรียนได้เรียนรู้และให้เขาทำ และสอนเขาจากสิ่งที่เขาทำ

นอกจากการขับเคลื่อนในกิจกรรมนอกห้องเรียนแล้ว ครูปริศนาเริ่มขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระสังคมฯ ชั้น ม.๔ โดยสอนความหมายของหลักปรัชญา ก่อน ส่วนการนำไปประยุกต์ใช้ จะร่วมมือกับกลุ่มสาระการงานอาชีพที่สอนเกี่ยวกับทักษะชีวิตต่าง ๆ เช่น งานบ้าน งานประดิษฐ์ คอมพิวเตอร์ รวมทั้งกลุ่มสาระภาษาไทย ซึ่งพบว่าได้ผลดีมาก เด็กสามารถนำหลักปรัชญาที่ครูสอน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ไปปรับใช้ได้จริง ทั้งยังสามารถสื่อสารให้คนอื่นรับรู้ได้จากการจัดการเรียนรู้ในลักษณะโครงการหรือ
โครงการ และที่น่าภาคภูมิใจ คือ นักเรียนและครูร่วมกันผลิตสื่อต่างๆ เช่น สื่อมัลติมีเดีย สื่อการ์ตูน
นิทานซีดี ที่นักเรียนแต่งขึ้นนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

นายสุทธิชนม์ มนนามอญ นักเรียนชั้น ม. ๓ กล่าวถึงกิจกรรมในชุมชนโมโยว่า มีกิจกรรม
หลากหลาย เช่น กิจกรรมเก็บขวดน้ำที่เหลือทิ้งไปขาย หรือกิจกรรมการนำกระดาษหน้าสามซึ่งเป็นกระดาษ
ที่ไม่ได้ใช้แล้วไปให้คนตาบอดทำอักษรเบรลล์ หรือกิจกรรม MOYO Radio ซึ่งจะจัดขึ้นในทุกวันศุกร์
กระจายเสียงเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เพื่อน ๆ รับทราบ “การเข้าร่วมชุมชนโมโย เริ่มแรก
จะมีเพื่อน ๆ ประมาณ ๓๐ คนเป็นแกนนำ และกลับมาชักชวนเพื่อน ๆ บอกต่อ ๆ กัน มีสมาชิกเพิ่ม
ขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนอีก ๓๐ คน ซึ่งเป็นแกนนำรุ่นแรกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็ยัง
อยู่ครบ” นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการไปจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญากับเพื่อน ๆ
นอกโรงเรียน เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ บางใหญ่ สำหรับการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง
“สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตัวเอง แม้ในช่วงแรก ๆ จะไม่รู้ว่
กิจกรรมที่ทำอยู่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร แต่เมื่อได้ไปร่วมกิจกรรมแล้ว กลับได้กับตัวเอง เช่น
สนใจการเรียนมากขึ้น และรู้จักการแบ่งเวลาเรียน รู้จักประหยัด และมีเหตุผล เช่น เราเป็นคนทานข้าว
เยอะ เมื่อห่อข้าวมาทานที่โรงเรียนเองก็ไม่ต้องเสียเงินซื้อ และทานได้อิ่มกว่า ส่วนเพื่อนในชุมชนโมโยไม่ได้
เปลี่ยนแปลงอะไรมาก เพียงแต่ช่วยกันทำงานมากขึ้น ผมคิดว่าความพอเพียงของแต่ละคนไม่เท่ากัน เช่น
การซื้อของบางอย่าง สำหรับเราอาจมองว่าสิ้นเปลือง แต่สำหรับเพื่อนเขาอาจคิดว่าจำเป็น ซึ่งเป็นสิ่งที่
เราต้องเรียนรู้และค่อย ๆ ปฏิบัติไปตามกำลังความสามารถของแต่ละคน”

โรงเรียนมกุฏเมืองราชวิทยาลัย

ครูทิปกร แสงอินทร์ ครูผู้ช่วยเล่าว่า “โครงการนักสืบสายน้ำเน้นการอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืน
ของธรรมชาติ วิธีการคือให้นักเรียนไปสืบค้นข้อมูลว่าในกลุ่มน้ำประสมี่ส่วนไหนบ้างที่เกิดภาวะวิกฤต
เกิดการเน่าเสียอย่างไร เริ่มต้นนักเรียนพบว่าสาเหตุหลัก ๆ มาจากชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง
มีโรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งและมีการปล่อยน้ำทิ้ง หลังจากนั้น โรงเรียนได้ส่งครูและนักเรียนไปเข้าร่วม
กิจกรรมเกี่ยวกับโครงการรักษาสะมาเพื่อไปหาวิธีการในการดูแลกลุ่มน้ำ โดยขอความอนุเคราะห์อุปกรณ์
สื่อ และเครื่องมือ วิธีการในการดูแลรักษาสภาพกลุ่มน้ำโดยชุมชนจากมูลนิธิโลกสีเขียว จากนั้น
จึงตั้งเป็น “กลุ่มนักสืบสายน้ำ” ซึ่งมีหน้าที่หลัก คือ จัดค่ายให้กับน้อง ๆ ระดับชั้น ม.๒ มีครูเป็นที่เลี้ยง
คอยดูแล หลังจากเสร็จงาน เด็กก็จะมาสรุปบทเรียนกันว่างานที่ทำไปมีข้อดีข้อเสียอย่างไร โดยให้เด็ก
แลกเปลี่ยนความรู้และผลที่เกิดขึ้นกับตัวเอง

จากที่ดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ถึงปัจจุบัน เข้าสู่ปีที่ ๖ แล้ว พบว่าสภาพลุ่มน้ำประแสในปัจจุบันดีขึ้น ถึงแม้ว่าจะยังมีกลิ่นอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็สามารถนั่งเรือไปชมหิ่งห้อยได้แล้ว ขณะนี้เทศบาลกำลังพยายามพัฒนาลุ่มน้ำประแสในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีการขยายสู่อาชีพให้กับชุมชน นอกจากนี้ การดำเนินกิจกรรมนักสืบสายน้ำของโรงเรียน ได้ช่วยกระตุ้นให้เด็กนักเรียนและคนในชุมชนได้เรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี โดยรู้จัก “พอประมาณ” ในการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเอง ไม่ก้าวตามกระแสทุนนิยม “มีเหตุมีผล” ในการเลือกฟื้นฟูทรัพยากรให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมในอนาคต นอกจากนี้ กิจกรรมนักสืบสายน้ำยังส่งผลให้เด็ก “มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” คือ รู้ว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่ทุกคนควรหวงแหน และร่วมกันอนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของชุมชนในระยะยาว

โรงเรียนเทศบาลจามเทวี

ครูรัตนภรณ์ ริยะป่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่าว่า กิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแบ่งเป็น ๕ หน่วยการเรียนรู้ คือ พืชผักรักไทย ไร่นาสวนผสม ชีวิตจึงหิรดน้อย สับชอยหมักเพิ่มคุณค่า และเลี้ยงปลาได้ประโยชน์ โดยทั้งหมดเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ใน “อุทยานการเรียนรู้” ของโรงเรียน ซึ่งทำให้ครูไม่ต้องไปคิดเพิ่ม เพียงแต่ไปหยิบจับเอาสิ่งที่มีอยู่ในโรงเรียนมาปรับทำให้เข้ากับหลักปรัชญาเท่านั้น เช่น “พืชผักรักไทย” เด็ก ๆ จะได้เรียนรู้วิชาเกษตร ตั้งแต่เริ่มเตรียมดิน การปลูกพืช รวมถึงวิชาคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บเกี่ยวพืชผักไว้ขาย สำหรับ “ชีวิตจึงหิรดน้อย” แม้จะเป็นกิจกรรมที่ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องของวิชาวิทยาศาสตร์ล้วน ๆ โดยเฉพาะการศึกษาวงจรชีวิตของจิ้งหรีด แต่ในส่วนของวิชาการงานอาชีพ เด็ก ๆ ได้เรียนการทำอาหารจากจิ้งหรีด รู้จักคุณค่าและประโยชน์ของจิ้งหรีดซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้าน “สับ ชอย หมัก เพิ่มคุณค่า” เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำน้ำหมักชีวภาพหรือ “น้ำยาอีเอ็ม” ในหน่วยการเรียนรู้จะมีวิชาคณิตศาสตร์สอดแทรกอยู่ คือ เรื่องของการคำนวณสัดส่วนวัตถุดิบ ส่วนวิชาวิทยาศาสตร์จะเป็นเรื่องของจุลินทรีย์ในน้ำหมัก วิชาเกษตรก็เป็นเรื่องของการผลิตน้ำหมักชีวภาพ การนำผลผลิตไปใช้รดต้นไม้ ใช้เป็นยาฆ่าแมลง เป็นน้ำยาล้างห้องน้ำ เมื่อเหลือจากใช้เองภายในโรงเรียนแล้วจึงนำไปขายในชุมชน โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้ นอกจากเด็ก ๆ จะได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว ยังได้เรียนรู้การนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ โดยเฉพาะ “เศษอาหาร” ที่เป็นประโยชน์มากที่สุด คือนำมาทำน้ำยาล้างห้องน้ำช่วยประหยัดงบประมาณของโรงเรียนได้มากทีเดียว และที่สำคัญ คือ ไม่มีสารตกค้างหลงเหลืออยู่ ทั้งในห้องน้ำและในดินเหมือนกับการใช้น้ำยาล้างห้องน้ำจากตลาด

โรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ้งสว่าง

ครูวชิราภรณ์ ช่างปรุง เล่าให้ฟังว่าการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของร้านค้าสหกรณ์ เริ่มจากการเปิดรับสมัครนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจ การทำกิจกรรมสหกรณ์ต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและเพื่อนๆ อีกทั้งยังสอดแทรกคุณธรรมด้านความเสียสละเข้าไปด้วย เพราะร้านค้าสหกรณ์จะเปิดขายในวันหยุดด้วย จึงต้องมีการผลัดเปลี่ยนเวรกันมาดูแล นอกจากนี้ กิจกรรมในร้านค้าสหกรณ์ยังใช้หลักความพอประมาณ เนื่องจากเราจะไม่กักตุนสินค้า และสินค้าที่นำมาขายแต่ละประเภทจะต้องเหมาะสมกับบริบทของหมู่บ้าน หากสินค้าชนิดใดมีราคาแพงเกินไป สหกรณ์จะสั่งซื้อสินค้า นั้นก็ต่อเมื่อมีคนสั่งซื้อล่วงหน้าเท่านั้น ที่สำคัญคือ สหกรณ์นี้จะเน้นขายสินค้าประเภทอุปโภคและบริโภค เป็นหลัก หรือสินค้าที่ชุมชนผลิตเอง เช่น ขนมพื้นบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ครูยังได้นำกิจกรรมสหกรณ์ มาบูรณาการในการเรียนการสอนโดยสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระวิชา อาทิ ในวิชาภาษาไทย เด็ก ๆ จะนำ สินค้าไปแต่งเรียงความ เช่น เรื่อง **“สหกรณ์ของเรา”** หรือในวิชาภาษาอังกฤษก็สอนให้เด็ก ๆ ให้อู้จัก ศัพท์ต่าง ๆ หรือแม้แต่วิชาวิทยาศาสตร์ก็ยังสามารถนำผงชูรสหรือสินค้าต่าง ๆ มาใช้ในการทดลองได้อีกด้วย นอกจากนี้ วิชาการงานอาชีพ ซึ่งสอดแทรกการฝึกอาชีพค้าขาย หรือในวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการทอนเงิน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย ในวิชาสังคมที่ได้สอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรม ความเอื้ออาทรและความเสียสละ ทำให้เด็ก ๆ ได้รู้จักหน้าที่ของตนเองมากขึ้น หรือในวิชาศิลปะ เด็ก ๆ ยังได้เรียนรู้ศิลปะการจัดแต่งหน้าร้านว่าทำอย่างไรให้เป็นร้านที่ดึงดูดใจผู้ซื้อ หรือฝึกทักษะการประชาสัมพันธ์ให้เด็ก ๆ กล้าพูด กล้าขาย ที่สำคัญคือ เด็ก ๆ และครูทั้งหมดในโรงเรียนเป็นสมาชิกสหกรณ์แห่งนี้ ทำให้เป็นกิจกรรมสหกรณ์ ที่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทุกคนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการทำงาน เช่น จะมีฝ่ายตรวจรับสินค้า สํารวจสินค้า กำหนดราคา โดยขั้นตอนเหล่านี้ครูจะให้ให้นักเรียนเข้าร่วมด้วย ซึ่งจะกำหนดราคาสินค้า ให้ต่ำกว่าราคาป้าย โดยจะให้นักเรียนคิดราคาตัวเองว่าควรจะได้กำไรเท่าไร เช่น ซื้อสินค้ามา ๑๐ บาท เขาจะเอากำไร ๑-๒ บาท ไม่เกินนี้ และยังสามารถเปิดโอกาสให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้เข้ามาร่วมเป็นเจ้าของ ในสหกรณ์ **“สหกรณ์”** จึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชาวบ้าน เพราะบางครั้งร้านค้าในชุมชนบางแห่งก็ยังมาซื้อของจากสหกรณ์เพื่อนำมาขายต่อ โดยไม่ได้มองว่า **“สหกรณ์คือคู่แข่ง”** แต่เป็นตัวช่วยด้วยซ้ำ เนื่องจากว่ามีหุ้น แถมยังได้กำไรจากการขายอีก กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าจึงเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนต่อเนื่องได้อีกทางหนึ่ง

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

ครูบุญทวี ชาวปากน้ำ กล่าวถึงหนังสือ “อนุทินชีวิตวิวัฒน์” ว่าจัดทำขึ้นตาม “โครงการการเรียนรู้สู่สากล บนความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก” ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์พิสิฐ นาครำไพ ศึกษานิเทศก์เขต ๑ เพื่อให้นักเรียนทุกระดับชั้น (ม.๑- ม.๖) เป็นผู้บันทึกและบรรลุป่าหมายที่จะต้องก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมที่หมุนเวียนไปอย่างรวดเร็ว ช่วงแรก ๆ ที่ให้นักเรียนบันทึกเรามุ่งเน้น ๒ ประเด็นคือ การใช้เวลา และการใช้เงิน เพราะเมื่อเด็กจดบันทึกแล้ว เราจะกระตุ้นให้เด็ก ๆ วิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้นั้นว่ามีความหมายอย่างไร ซึ่งเมื่อเด็กลงมือทำแล้วจะเห็นข้อมูลและรู้ได้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือเด็ก ๆ ลดความฟุ้งเฟ้อลง มีการออมมากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความรักสามัคคีมากขึ้น กริยามารยาทดีขึ้น แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจน แต่ด้วยคุณลักษณะของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป คือ เรียบดี มีความรับผิดชอบ คิดวิเคราะห์เห็นแก่ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนได้รับการเลื่อนระดับให้เป็นโรงเรียนเกรด A ในปัจจุบัน

นายเมธิน อินทรประสิทธิ์ หรือ น้องกู่ นักเรียนชั้น ม.๔ เล่าว่า เริ่มบันทึกอนุทินชีวิตวิวัฒน์ ตั้งแต่อยู่ชั้น ม.๓ เพราะได้รับมอบหมายจากครูหมวดวิชาสังคม แรก ๆ ไม่คิดว่าการบันทึกจะมีประโยชน์อะไรกับตนเอง คิดเพียงว่า นี่คือการบ้าน ทำแล้วจะได้คะแนนเท่านั้น แต่เมื่อลงมือทำอย่างจริงจัง ทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น และการได้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้เอง ที่นำไปสู่ “การปรับเปลี่ยน” วิถีคิด วิถีปฏิบัติ หลายเรื่อง “...จากเดิมเป็นครอบครัวเดี่ยว มีพ่อ แม่ พี่ และคุณย่า แต่เมื่อทำแผนที่เครือข่ายออกมา ผมถึงรู้ว่าเราก็ญาติเยอะเหมือนกัน แล้วเริ่มรู้สึกสนุกที่ได้เจอญาติ ๆ ก่อนหน้านั้นเวลาไปเยี่ยมคุณย่าก็ไม่รู้จะคุยอะไรกับใคร แต่พอทำอนุทินชีวิตวิวัฒน์ แล้วไปบ้านคุณย่า เราารู้เลยว่า ลูกคุณอาคนนี้ชื่ออะไร ก็เรียกชื่อเลย เขาก็แปลกใจว่ารู้จักชื่อเขาได้อย่างไร ถือเป็นโอกาสที่จะได้คุยกันและสนิทกันมากขึ้น ในครอบครัวก็มีความสุข เช่น จากประวัติเครือญาติแล้ว ไม่มีใครเรียนจนปริญญาตรีมาก่อน พอผมทราบว่าพี่สาวผมจบปริญญา ก็บอกเขานี้เป็นหลานคนแรกของคุณย่า คุณยายที่จบปริญญาตรี เป็นคนแรกเลย พี่สาวฟังแล้วรู้สึกดีมากที่เขาเป็นคนพิเศษ...”

“...บางคนอาจจะบอกว่า เราประหยัดสุด ๆ แล้ว การจดบันทึกรายรับรายจ่ายจึงไม่มีประโยชน์ แต่ไม่จริงเลย ผมเองได้เงินวันละ ๔๐ บาท เวลาขอเงินเพิ่มเพื่อทำงานส่งครู พี่สาวจะบอกว่าใช้อะไรหนักหนา พอผมดูบัญชีรับจ่ายที่จดไว้ พบว่ายังมีส่วนที่ประหยัดได้อีก คือ ค่าน้ำ ผมจึงเลิกชื้อน้ำ เอาขวดไปกรอกน้ำดื่มแทน แต่ถึงขนาดนั้น เงินที่ได้ยังไม่พออยู่ดี แต่เมื่อให้พี่ดูบันทึกที่เราจดไว้พี่จึงเข้าใจและไม่ต่อว่าอีก เพราะรู้ว่าเราประหยัดสุด ๆ แล้ว ที่สำคัญคือ การนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพื่อน ๆ มีประโยชน์มากหนึ่ง คือ ได้รู้ว่ามีคนที่มีประหยัดตั้งเยอะ ทำให้เรามีกำลังใจ ส่วนเพื่อนที่ได้เงินมากกว่าเราก็เริ่มเกิดคำถามว่า เอ๊ะ!! ทำไมเงินเขาไม่เหลือ ทำให้เขาลดความฟุ้งเฟ้อลงและออมเงินมากขึ้น...”

โรงเรียนป่าเต็งวิทยา

ผอ.ณัฐภาคย์ พัฒนพิเชียร เล่าให้ฟังถึงจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้หลักปรัชญาของตนเอง คือ การได้มีโอกาสส่งครูและนักเรียนจำนวนหนึ่งเข้ารับการอบรมค่ายความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง “เดินตามแนวคิดของพ่อ อยู่อย่างพอเพียง” ณ โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับหลักปรัชญาผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่สื่อให้เข้าใจถึงการนำหลักความพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงาน ที่อธิบายถึงการทำงานแต่ละอย่างที่ยึดหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันตนเอง และใช้ความรู้คู่คุณธรรม หลังจากจบค่ายนี้แล้ว ทำให้เกิดแรงผลักดันขึ้นทั้งกับนักเรียนและครูในโรงเรียนป่าเต็งวิทยากลุ่มเล็ก ๆ ที่กลับมาทำกิจกรรมเพื่อพยายามขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวต่อ เริ่มต้นด้วยการอบรมให้ครูในโรงเรียนนำหลักปรัชญามานำบูรณาการเข้ากับหลักสูตรท้องถิ่นและชวนนักเรียนคิดด้วยการค้นหาศักยภาพจากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว

นางสาวสินีนุช ปานอุทัย เล่าว่า ได้มีโอกาสทำโครงการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพกับครูและเพื่อน ๆ จากการที่ตัวเองได้ไปเข้าค่ายร่วมกิจกรรมต่างโรงเรียน และเห็นเพื่อน ๆ เล่าว่ามีของดีในจังหวัดมากมาย แต่ตัวเองกลับไม่รู้เลยว่า มีของดีหรือสถานที่ท่องเที่ยวอะไรบ้างใกล้บ้าน จึงได้เข้าร่วมโครงการนี้ โดยใช้ช่วงเวลาปิดเทอมไปออกค่ายสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียน ซึ่งอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และพบว่ามีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก จึงรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ทำให้ได้ศึกษาทั้งเรื่อง นก แมลงผีเสื้อ สมุนไพร และปู ๗ สี “ตอนแรกยังไม่รู้ที่บ้านเรามีอะไรดี และสิ่งที่ชุมชนควรอนุรักษ์คืออะไร เมื่อปิดเทอมจึงออกไปสำรวจในป่ากับเพื่อน ๆ โดยมีทั้งครูและเจ้าหน้าที่อุทยานคอยสอนให้ความรู้ ตัวอย่างเช่น ปู ๗ สี หรือปูศิริพันธ์ ซึ่งเป็นปูท้องถิ่นมีเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรีเท่านั้น และยังเป็นสิ่งมีชีวิตที่เป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสะอาดของน้ำ ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าหากอนุรักษ์ปู ๗ สี ก็จะส่งผลให้เรามีน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาดและมีสิ่งแวดล้อมที่ดีตามมา ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนของพ่อหลวงในเรื่อง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขคือ ได้รู้จักตนเอง ภูมิใจในชุมชน ซึ่งหากคนในชุมชนไม่สนใจแล้วน้อง ๆ รุ่นต่อไปก็อาจจะไม่รู้จัก หรือไม่มีธรรมชาติที่งดงามเหล่านี้เหลืออยู่”

โรงเรียนบ้านแม่ระกา

ผอ.สุพล จันตะคาด เล่าว่า ครูมีการนำหลักปรัชญาไปปรับใช้ในหลักสูตร รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนตามแหล่งเรียนรู้ บางรายวิชาก็เชิญวิทยากรท้องถิ่นเข้ามาสอน ซึ่งไม่ได้สอนแค่ความรู้เท่านั้น แต่ยังสอนคุณธรรมและจริยธรรมไปพร้อม ๆ กันด้วย แม้โรงเรียนบ้านแม่ระกาจะเพิ่งเริ่มโครงการมาได้เพียง ๒-๓ ปี แต่ก็เริ่มมองเห็นความเปลี่ยนแปลงบ้างแล้ว สังเกตได้จากเด็กที่จบแต่ละรุ่น จะไม่ละทิ้งถิ่นฐานทั้งหมดเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งสมัยก่อนเมื่อเด็กเรียนจบภาคบังคับ (ม.๓) มักจะทิ้งถิ่นไปทำงานรับจ้างในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่อื่นๆ บางรายก็ถูกพ่อแม่ที่ออกไปทำงานก่อนรับไปอยู่ด้วย เหลือไว้เพียงแค่เด็กและผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันภายในหมู่บ้าน ถ้าหากไม่หาทางแก้ไข ก็จะทำให้ชุมชนอ่อนแอลงเรื่อย ๆ แต่หลังจากเริ่มปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนไประยะหนึ่งพบว่า มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งอาชีพเกษตรอินทรีย์ และมีเตาเผาถ่านในชุมชนเพิ่มขึ้น ที่สำคัญคือกลุ่มเด็กๆ ยังพร้อมที่จะขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป โดยจัดตั้งเป็น “เครือข่ายเยาวชนแม่ระกา” มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น หมออนามัย องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ฯลฯ ผลลัพธ์ที่ได้ทำให้ช่องว่างและความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหายไป จนชุมชนบ้านแม่ระกา ได้รับเลือกจากกรมส่งเสริมสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านสวัสดิการชุมชน

ด.ญ.ชุตามภรณ์ ย่อมครบุรี หรือน้องแอน นักเรียนชั้น ป.๖ เล่าว่าที่ผ่านมามีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมเผาถ่านและน้ำส้มควนไม้ ทำให้สามารถนำสิ่งที่เหลือใช้กลับมาทำประโยชน์ได้อีก นั่นคือ เศษกิ่งไม้ตามหัวไร่ปลายนา หรือกิ่งไม้ที่ถูกตัดตกแต่งทิ้ง ก็นำมาเผาเป็นถ่านในถังน้ำมัน ๒๐๐ ลิตร ทำให้ได้ถ่านและน้ำส้มควนไม้ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างพลังงานทดแทน เดิมชาวบ้านเผาถ่านแล้วไม่ได้ใช้ประโยชน์จากน้ำส้มควนไม้ แต่โครงการนี้ทำให้ทราบว่าน้ำส้มควนไม้มีประโยชน์สูงมาก เอามาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรได้ผลดี โดยใช้ น้ำส้มควนไม้เข้มข้นมากำจัดหรือไล่แมลงศัตรูพืช ขณะเดียวกันถ้าผสมน้ำให้เจือจางลง ยังเป็นฮอร์โมนเพิ่มผลผลิตให้พืชได้อีกด้วย และที่สำคัญ คือ ช่วยกำจัดกลิ่นเหม็นของน้ำเน่า ช่วยดูดซับพิษหรือสารเคมีที่ตกค้างอยู่ตามพื้นดิน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนหนองรีมมงคลสวัสดิ์

ครูศิวพร แยมแต่งอ่อน ครูแกนนำเล่าให้ฟังว่า สิ่งหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็ก ๆ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่สร้างอาชีพเหล่านี้ คือ พวกเขาเห็นรอยยิ้มของพ่อแม่และความภาคภูมิใจในการได้แบ่งเบาภาระของครอบครัว เบื้องต้นจะเน้นให้เด็กทำกิจกรรมด้านการเกษตรผ่านกิจกรรมชุมนุมในโรงเรียน เช่น สอนให้นักเรียนปลูกผักและพืชสวนครัวไว้ใช้ประโยชน์ และกิจกรรมที่เน้นการสร้างอาชีพ เช่น ชุมนุมถั่วเคลือบ ซึ่งทั้งครูและเด็กร่วมด้วยช่วยกัน และนำตะไคร้ ใบมะกรูด กระทียม ที่ช่วยกันปลูกไว้แล้วในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และทดลองจนได้สูตรถั่วเคลือบสมุนไพรที่เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย และเมื่อมีงานเทศกาลประจำตำบลหรืองานประจำจังหวัด เด็ก ๆ ก็ให้นำทั้งถั่วเคลือบสมุนไพร ถ้วยทอดสมุนไพรเหล่านี้ไปขายภายในงาน กิจกรรมนั้นนอกจากสร้างความสนุกสนานและความภูมิใจให้กับเด็ก ๆ แล้วรายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายของเหล่านี้ เด็ก ๆ ยังสามารถนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้ เราสอนเด็กด้วยวิธีง่าย ๆ ด้วยการเล่าถึงความพอเพียง อย่างเช่นการใช้เงินในชีวิตประจำวันว่าใช้อย่างมีเหตุผลหรือไม่ พ่อแม่ทำงานหนักในโรงงานนำเงินมาให้ เป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน ๆ ละ ๔๐ บาท ก็แนะนำเด็ก ๆ ว่าให้ลองหยอดกระปุกออมสินวันละ ๕-๑๐ บาท แล้วดูว่าหากวันไหนพ่อแม่ไม่มีเงินให้ เงินที่เก็บไว้นี้ก็จะมีประโยชน์ต่อไป ให้เด็ก ๆ ได้รู้จักค่าของเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง

นอกจากนี้ ครูศิวพรยังมีวิธีเด็ด ๆ ให้เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมนั่งล้อมวงคุยกัน เล่าถึงวิถีชีวิตของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร เพื่อร่วมกันเรียนรู้จักรู้จักตนเอง เรียนรู้ “ความพอเพียง” จากประสบการณ์จริง เหล่านี้ ทำให้เด็ก ๆ หนองรีสุขสวัสดิ์สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้และสร้างเป็นอาชีพติดตัว อันจะนำไปสู่ภูมิคุ้มกันที่ดีในอนาคต

ภาคผนวก ๒

รายนามวิทยากรจิตอาสา

โครงการพัฒนาเยาวชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ -นามสกุล	ตำแหน่ง
๑. คุณหยกพร ตันติเศวตรรัตน์	รองผู้จัดการใหญ่ กลุ่มการเงิน
๒. ดร.วิโรท สันติประภาพ	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ สายกลยุทธ์ลูกค้าธุรกิจ
๓. คุณสนั่นนาถ กุลไพศาลธรรม	ผู้จัดการสินเชื่อลูกค้าบุคคล
๔. คุณเกรียง วงศ์หนองเตย	ผู้จัดการสายจัดการและควบคุมบัญชี
๕. คุณมนตรี รัตตานนท์	ผู้จัดการกิจกรรมสังคม
๖. คุณวิศิษฐ์ ชูวงษ์	ผู้จัดการฝึกอบรม ลูกค้าบุคคล
๗. คุณชฎาดวง สุวรรณทัต	ผู้จัดการหน่วยธุรกิจหลักทรัพย์
๘. คุณจินดา ชอบพัฒนา	ผู้จัดการผลิตภัณฑ์บริการทางการเงิน
๙. คุณสุวิมล ศรีสันติสุข	ผู้จัดการการบัญชีและงบการเงินรวม
๑๐. คุณสมิตรา อ่าบุญ	ผู้จัดการวิเคราะห์ธุรกิจ
๑๑. คุณสรสิทธิ์ จีวะวรเกียรติ	ผู้จัดการทีมฝึกอบรมระบบงานลูกค้าบุคคล
๑๒. คุณจันทร์เพ็ญ จันทนา	ผู้จัดการสื่ออิเล็กทรอนิกส์
๑๓. คุณกฤตภาค สารพรรณ	ผู้จัดการสอบทานการปฏิบัติ
๑๔. คุณประกิต กุลสุขรังสรรค์	รองผู้จัดการสาขาρχโยธิน
๑๕. คุณสุระเดช สกลรุ่งพงศา	เจ้าหน้าที่สนับสนุนสง.เขตพื้นที่ชิดลม
๑๖. คุณสุชาติ เพ็ชรจงกล	หัวหน้าบริการการเงินบุคคล สาขาρχโยธิน
๑๗. คุณพูนสิทธิ์ ว่องธวัชชัย	เศรษฐกรอาวุโส
๑๘. คุณนุชา ศิริรัตน์	เศรษฐกรอาวุโส
๑๙. คุณปราณิดา ศยามานนท์	เศรษฐกรอาวุโส
๒๐. คุณสุรศักดิ์ ธรรมโม	เศรษฐกร
๒๑. คุณอานุกาพ ไฉมศรี	เศรษฐกร
๒๒. คุณณัฐฐากัญญา สุคำ	เศรษฐกร
๒๓. คุณอำนาจ มานะจิตประเสริฐ	เศรษฐกร
๒๔. คุณขมิภา ผิวละออ	เจ้าหน้าที่งานกรรมการ
๒๕. คุณภรดี สุขประเสริฐ	เจ้าหน้าที่ธุรกิจ สาขาρχโยธิน
๒๖. คุณสุนิสา ไสมาภา	เจ้าหน้าที่ควบคุมและติดตามข้อมูลหลักประกัน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ๓

รายนามคณะกรรมการกำหนดทิศทางของโครงการ

รายนาม	ตำแหน่ง	สถาบัน
ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา	ประธานกรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
ศนพ. วิจารย์ พานิช	รองประธานกรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
คุณอานันท์ ปันยารชุน	กรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
ดร.วิจิต สุรพงษ์ชัย	กรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
คุณหญิงชญา วัฒนศิริธรรม	กรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
คุณกรรณิกา ชลิตอาภรณ์	กรรมการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
คุณนงนาท สนธิสุวรรณ	ที่ปรึกษากิจกรรมองค์กรเพื่อสังคม	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
คุณองค์อร อภากร ณ อยุธยา	ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ สายบริหารงานสื่อสารองค์กร	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
คุณปิยาภรณ์ มั่นตะจิตร์	ผู้จัดการและเลขานุการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
ศ.กิตติคุณสุมน อมรวิวัฒน์	ราชบัณฑิต	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา
คุณหญิงเกษมา รววรรณ ณ อยุธยา	เลขาธิการ	กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.)
คุณสุนันท์ กิจนิตย์ชีว์	กรรมการ	สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้ เพื่อสังคม
รศ.ดร.ทีศนา เขมมณี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	สภาการศึกษา
ผศ.ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	สภาการศึกษา
ดร.ปริยานุช ธรรมปิยา	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
คุณสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ที่ปรึกษาด้านพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.)
คุณวีณา อัครธรรม	ผู้อำนวยการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา	กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.)
คุณศัจจร วัฒนะมงคล	ผู้อำนวยการสำนักกิจการพิเศษ	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
คุณรจนา สิ้นที	หัวหน้ากลุ่ม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ๔

กิจกรรมที่มูลนิธิสยามกัมมาจลจัดเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพ โรงเรียนในเครือข่ายและผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ

ในการเสริมศักยภาพโรงเรียน มูลนิธิสยามกัมมาจลเน้นการจัดกระบวนการด้วยการผสมผสาน เครื่องมือต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (เช่น การจัดการความรู้ การทำวิสัยทัศน์ร่วม การคิดเชิงระบบ การทำงานเป็นทีม การออกแบบการเรียนรู้) นำมาออกแบบเพื่อให้ผู้บริหาร และครูได้เรียนรู้จากการนำเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบทบาทหน้าที่ตน หลังจากนั้น มาร่วมสะท้อน การเรียนรู้ และสรุปองค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมเสริมศักยภาพดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

ตลาดนัดความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เสริมพลังผู้บริหาร ครู และนักเรียน ผ่านการเปิดเวทีนำ เสนอผลงานที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเติมเต็มจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อที่ผู้เข้าร่วม จะได้นำความรู้ใหม่กลับไปยกระดับการทำงาน ขณะเดียวกันก็ได้กำลังใจผ่านการชื่นชมซึ่งกันและกัน (๒) ใช้เป็นเวทีสื่อสารทิศทางการทำงานพร้อมทั้งเติมเต็มความรู้หลักและเครื่องมือที่จำเป็นต่อ การขับเคลื่อนงานในภาพรวม (๓) เชื่อมโยงเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติทั้งอย่างเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ (๔) ประมวลความรู้จากเวทีไปขยายผลผ่านสื่อต่าง ๆ และสกัดความรู้ไปพัฒนาโครงการต่อ โครงการจึงจัดตลาดนัดความรู้ระดับประเทศขึ้น ๓ ครั้ง ดังข้างล่าง โดยระหว่างการดำเนินโครงการ ผู้ประสานงานภูมิภาคจะจัดตลาดนัดความรู้ในระดับภูมิภาคเพื่อคัดเลือกแบบปฏิบัติที่ดีมาเป็นตัวอย่าง ความสำเร็จ และเรียนรู้ร่วมกัน ในตลาดนัดระดับประเทศ

๑. ตลาดนัดความรู้ “เครือข่ายเรียนรู้สู่ความพอเพียง” ครั้งที่ ๑ (วันที่ ๓๐ ม.ค. - ๑ ก.พ. ๒๕๕๒)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๔๑
๒. ตลาดนัดความรู้ “เครือข่ายเรียนรู้สู่ความพอเพียง” ครั้งที่ ๒ (วันที่ ๒๖ - ๒๗ ส.ค. ๒๕๕๓)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๔๙
๓. ตลาดนัดความรู้ เครือข่ายเรียนรู้สู่ความพอเพียง ครั้งที่ ๓ (วันที่ ๒๗ - ๒๘ พ.ค. ๒๕๕๔)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๕๕

สำหรับผู้บริหาร/ครูแกนนำ

๑. โครงการเรื่องเล่า “บทเรียนความสำเร็จในการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อจัดการการเรียนรู้” มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาผู้บริหารและครูที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในบทบาทหน้าที่ตนจนประสบความสำเร็จ ให้ได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และนำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปพัฒนางานของตน ขณะเดียวกัน ก็สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปผลิตเป็นสื่อที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปปรับใช้ตามบริบท ซึ่งจัด ๒ ครั้งดังนี้

๑.๑ ครั้งที่ ๑ (วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๕๕๒ - ๑๔ มี.ค.๒๕๕๓)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๖๘๘๗

๑.๒ ครั้งที่ ๒ (วันที่ ๒-๖ เมษายน ๒๕๕๔)

๒. “การสร้างองค์ความรู้ด้วยการวิจัย เพื่อสนับสนุนปฏิบัติการในโครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนและชุมชน” (พ.ย.๒๕๕๒ - มี.ย. ๒๕๕๓) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ให้โรงเรียนมีเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ของตนทั้งในเรื่องของจุดเด่นและปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพ และต่อยอดการทำงานของโรงเรียน (๒) เพื่อให้ได้องค์ความรู้พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีการตรวจสอบเชิงปริมาณและคุณภาพในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษาต่อไป

๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการ “เสริมพลังผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” (วันที่ ๒๐ - ๒๑ ส.ค. ๒๕๕๔)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๖๑

๔. ประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ “บริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อความยั่งยืน” (วันที่ ๒๗ พ.ค. ๒๕๕๕)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๖๔

๕. ประชุม “ก้าวต่อไปของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์การเรียนรู้ฯ” (วันที่ ๒๐ ธ.ค. ๒๕๕๕) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจะมีแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของตนเองอย่างไร เพื่อตอบโจทย์ความยั่งยืน และจะขับเคลื่อนขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่นๆ อย่างไร

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๓๘๔

๖. ประชุมเชิงปฏิบัติการ “เสริมพลังสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายที่มีความก้าวหน้าได้มีโอกาสมาทบทวนตัวเอง สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ได้วางแผนในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะเดียวกัน ก็ได้รับการเสริมพลังและเรียนรู้กระบวนการที่จะกลับไปพัฒนาโรงเรียนต่อไป

๖.๑ รุ่นที่ ๑ (วันที่ ๒ - ๕ พ.ค. ๒๕๕๖)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๘๑

๖.๒ รุ่นที่ ๒ (วันที่ ๒๒ - ๒๕ พ.ค. ๒๕๕๖)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๘๗

๖.๓ รุ่นที่ ๓ (วันที่ ๒ - ๕ มิ.ย. ๒๕๕๖)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๑๐๕๕

๗. **ประชุมเชิงปฏิบัติการ “เสริมพลังศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา”** มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารและครูของศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้มีโอกาสทบทวนถึงปัจจัยความสำเร็จ ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของแต่ละศูนย์การเรียนรู้ฯ ไปพร้อม ๆ กับการรับเครื่องมือใหม่ๆ อาทิ Design Thinking ได้รับการเสริมพลังจากกระบวนการเรียนรู้จากภายใน ในขณะที่ผู้บริหารและครูซึ่งย้ายเข้ามาอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ฯ จะได้มีความเข้าใจกระบวนการพัฒนาโรงเรียนของตนเองและของเพื่อน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

๗.๑ รุ่นที่ ๑ (วันที่ ๒๑ - ๒๔ ก.ค. ๒๕๕๖)

http://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๑๔๓

๗.๒ รุ่นที่ ๒ (วันที่ ๔ - ๗ ส.ค. ๒๕๕๖)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๗๗๔

สำหรับครู

๑. โครงการ “ปลูกความคิด สานิตผ่านศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงฯ” มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ครูพัฒนากระบวนการคิดแบบองค์รวม ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้เป็นขั้นเป็นตอน ในการกระตุ้นกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน และสื่อสารถึงที่มาของกระบวนการและความสำเร็จผ่านสื่อต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๑ **ระยะที่ ๑** (วันที่ ๕ ก.ค. ๒๕๕๔)

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๕๗

๑.๒ **ระยะที่ ๒** (วันที่ ๑๘ ส.ค. ๒๕๕๕) จัดที่โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนสามารถนำหลักคิดสู่การปฏิบัติจริง และขยายผลในโรงเรียน

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๗๓

๒. **ประชุมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”** มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูแกนนำที่จัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” และนำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบอย่างสำหรับขยายผลการขับเคลื่อนต่อไป

๒.๑ **ครั้งที่ ๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการครูแกนนำการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”** (วันที่ ๒๒ - ๒๓ ก.ย. ๒๕๕๕) วัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูแกนนำเพื่อจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๔๐๒

๒.๒ **ครั้งที่ ๒ ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”** (วันที่ ๒๘ - ๒๙ พ.ย. ๒๕๕๖) เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จของครูแกนนำที่เข้ากระบวนการในครั้งแรก และครูแกนนำจากโรงเรียนใหม่ๆ ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และเพื่อเปรียบเทียบกระบวนการจัดการเรียนรู้ของทั้ง ๒ กลุ่ม และคัดเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจ นำหลักปรัชญามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เห็นประโยชน์ และนำมาใช้จนกลายเป็นนิสัย มาผลิตเป็นสื่อเผยแพร่เป็นแบบอย่างต่อไป

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๗๗๑

สำหรับนักเรียน

๑. ค่ายอบรมและการแข่งขันการออกแบบเกมเศรษฐกิจพอเพียง (วันที่ ๖ – ๑๑ ต.ค. ๒๕๕๑) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการได้เรียนรู้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงจากการลงมือปฏิบัติ ได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการทำงานเป็นทีม ในขณะที่ครูผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้วิธีการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ผ่านเกม และพัฒนาสื่อเกี่ยวกับ “**ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**” ในรูปแบบใหม่ๆ ที่เน้นการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนานให้เป็นแบบอย่างสำหรับครูผู้สอน

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๑๗

๒. การขยายผลการปรับใช้เกมเศรษฐกิจพอเพียงสร้างการเรียนรู้แก่เยาวชน (ช่วงปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับ ครู และเยาวชนได้เรียนรู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเปิดใจ ผ่านการเล่นเกม

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๕๓

๓. ค่ายเยาวชนเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนเครือข่าย เกิดความรู้อย่างเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้วิธีการนำมาใช้สร้างความสำเร็จ ผ่านการทำโครงการจิตอาสา และครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการออกแบบกระบวนการดังกล่าวไปพร้อมๆ กัน

๓.๑ ระยะที่ ๑ (วันที่ ๑๔ – ๑๘ มี.ค. ๒๕๕๖) เพื่อเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรียนรู้วิธีการนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำกิจกรรมจิตอาสา และเข้าใจว่าจิตอาสาที่แท้จริงคืออะไรผ่านการลงมือทำงานจริง

http://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๕๗๓&content_id=๑๔๖๙

๓.๒ ระยะที่ ๒ (วันที่ ๑๓ – ๑๖ มี.ย. ๒๕๕๖) เพื่อพัฒนาวิธีคิดและการวางแผนโครงการจิตอาสาภายใต้กระบวนการคิดตามหลักปรัชญา ก่อนนำสู่การลงมือปฏิบัติจริง โดยมีพี่เลี้ยงโครงการเป็น coaching ตั้งคำถามกระตุ้นคิด

http://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๕๗๓&content_id=๑๙๙๓

๓.๓ ระยะที่ ๓ (วันที่ ๑๖ – ๑๘ ต.ค. ๒๕๕๖) เพื่อให้เห็นประโยชน์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในงานจิตอาสาผ่านการถอดบทเรียนความสำเร็จในการทำงานของนักเรียน

http://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๕๗๓&content_id=๕๔๙๘

บนเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ประสานงาน/มหาวิทยาลัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประสานงานได้รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน พร้อมรับ
ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ และเรียนรู้จากเพื่อนเพื่อนำกลับไปพัฒนาการทำงานในพื้นที่

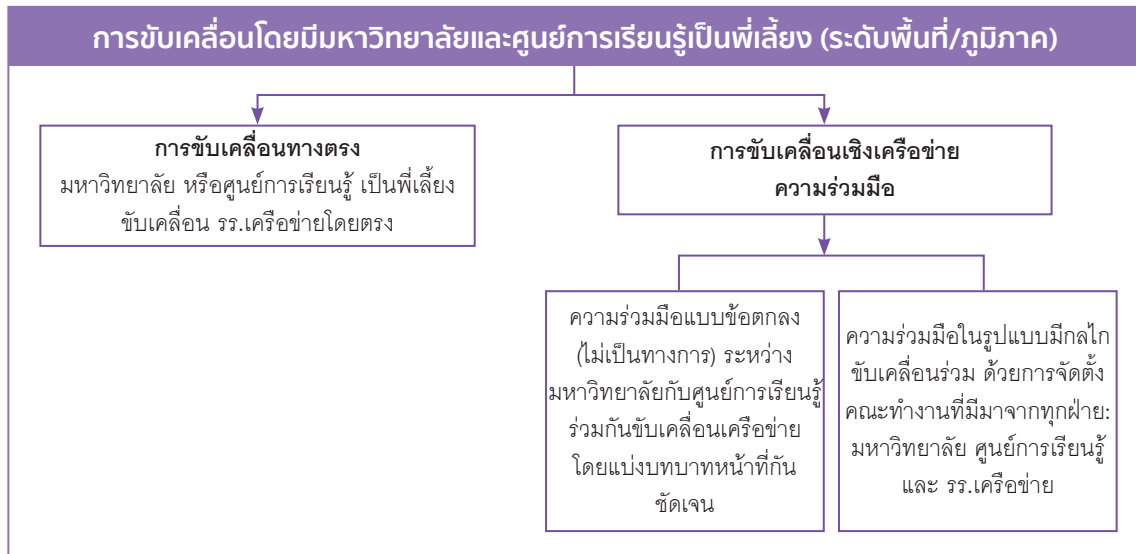
๑. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ประสานงานภูมิภาค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ (วันที่ ๑๔ พ.ย. ๒๕๕๑)
๒. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ประสานงานภูมิภาค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ (วันที่ ๑๗ เม.ย ๒๕๕๒)
๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการสังเคราะห์ความรู้การขับเคลื่อนโครงการในภูมิภาค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒
(วันที่ ๗ ก.ย ๒๕๕๒)
๔. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ประสานงานภูมิภาค ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ (วันที่ ๙ - ๑๐ พ.ค. ๒๕๕๕)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๕๙
๕. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ประสานงานภูมิภาค ครั้งที่ ๒/๒๕๕๕ (วันที่ ๒๘ - ๒๙ ส.ค ๒๕๕๕)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๕๙๐๕
๖. ประชุมเชิงปฏิบัติการสังเคราะห์ความรู้การขับเคลื่อนโครงการในภูมิภาค (วันที่ ๖ - ๗ ส.ค.
๒๕๕๗)
https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๙๔๖๘

ปิดโครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
และเสวนา “บนเส้นทางพานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ”
ในเวที “รวมพลังเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง” ๑๐ ต.ค. ๒๕๕๘

https://www.scbfoundation.com/activity_detail.php?project_id=๒๙๓&content_id=๑๒๗๙๘

ภาคผนวก ๕

กระบวนการเสริมศักยภาพโรงเรียนในระดับภูมิภาค

เงื่อนไข

๑. ความพร้อมของสถานศึกษา ศักยภาพทุนความรู้ การบริหารจัดการ การออกแบบการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเรียนรู้ เครื่องมือขับเคลื่อน การมีเพื่อนร่วมทาง/ผู้สนับสนุนที่ดี มีการทำงานเชิงเครือข่าย
๒. ด้านระบบสนับสนุน
 - ๒.๑ นโยบายจากหน่วยงานระดับสูงและระดับพื้นที่
 - ๒.๒ การสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานที่เป็นภาคีหลัก (เช่น มูลนิธิสำนักงานทรัพย์สินฯ) อย่างต่อเนื่อง ทั้งงบประมาณ เครื่องมือ เวทีเรียนรู้ และทีมพี่เลี้ยง
 - ๒.๓ ทีมพี่เลี้ยง/ทีมประสานการขับเคลื่อนฯ ที่ดี เข้มแข็ง การประสาน/สนับสนุนที่เหมาะสมกับบริบทและถูกจังหวะ/เวลา
๓. มีเพื่อนร่วมทาง/การทำงานเชิงเครือข่าย

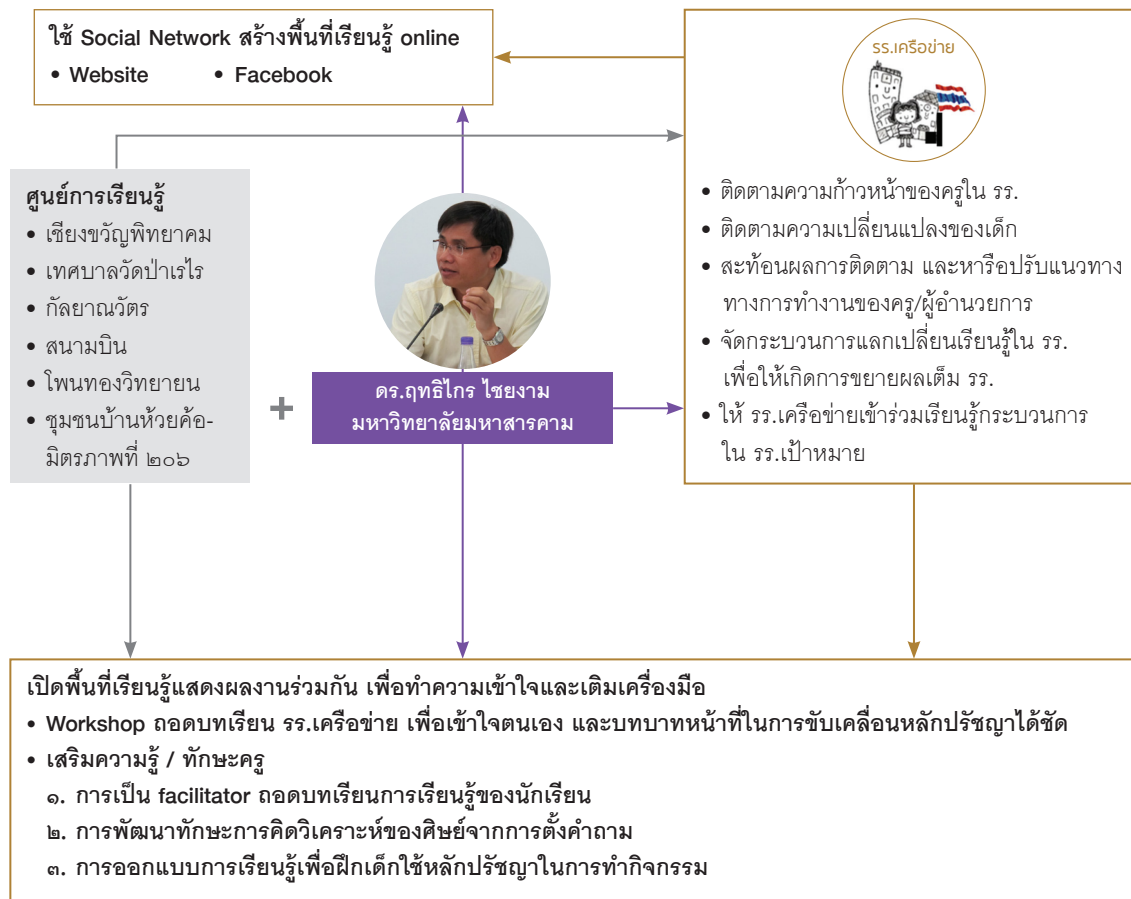
บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่าง การทำงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ตัวอย่าง การทำงานของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคอีสานตอนบน

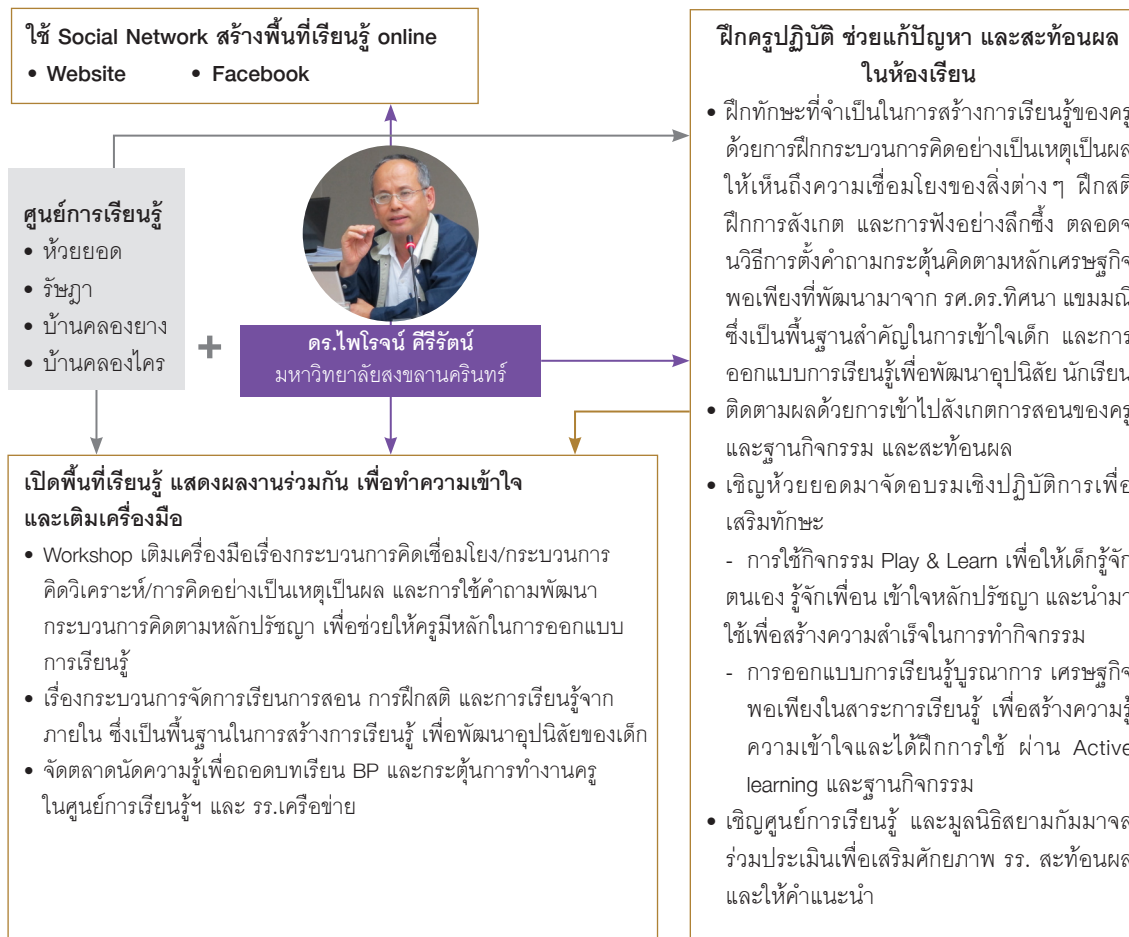
ผลที่ได้รับ

- ได้ศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๔ รร. คือ
รร.โนนสังวิทยาคาร จ.หนองบัวลำภู รร.โคกเพชรวิทยาคาร จ.ชัยภูมิ
รร.บ้านเป่าวิทยา จ.ชัยภูมิ รร.บ้านหนองหญ้าปล้อง จ.บุรีรัมย์
- เกิดเครือข่าย Online ของภาคอีสาน และมีการเผยแพร่ความรู้ในวงกว้างผ่าน Blog Gotoknow
- ครูได้นำวิธีจัดกระบวนการไปใช้กับนักเรียน
 - คณะครู รร.เทศบาลวัดป่าไร่ ใช้จิตวิทยาเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้
 - ครูอุทธิชัย รร.บ้านเป่าวิทยา ปรับการสอนจากบรรยายเป็นออกแบบให้เด็กเรียนรู้ด้วยตัวเองและทำหน้าที่ผู้อำนวยการเรียนรู้ และ feedback
 - ครูสมศักดิ์ รร.โคกเพชร นำจิตศึกษามาออกแบบกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ตนเอง และเพื่อนจากงานศิลปะ
 - ครูจาก รร.เครือข่ายส่วนใหญ่นำกระบวนการตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญา และถอดบทเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้
- ผู้บริหารและครู เห็นจุดเด่น และปัญหาที่แท้จริงของ รร. นำสู่การพัฒนา
- มหาวิทยาลัยรับนักเรียน รร.เครือข่ายเข้าโครงการเด็กดีมีที่เรียน เพื่อปลูกฝังให้เป็นนักศึกษาที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญาต่อเนื่อง
- ตั้งศูนย์ CADL (Center of Academic Development for Learning) เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ และบูรณาการกับโครงการอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น โครงการ LLEN

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่าง การทำงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และศูนย์การเรียนรู้ ในพื้นที่ภาคใต้

ผลที่ได้รับ

- ได้ศูนย์การเรียนรู้ เพิ่มขึ้น ๓ รร. คือ รร.กระทุ่มวิทยา จ.ภูเก็ต รร.บ้านร้านตัดผม จ.ชุมพร และ รร.ราชประชานุเคราะห์ ๑๐ จ.สงขลา
- ผอ.จร ประสงค์สุข รร.ราชประชานุเคราะห์ ๑๐ สะท้อนว่าครูตั้งคำถามเป็นมากขึ้น และให้ความสำคัญกับกิจกรรมเรียนรู้ที่ให้นักเรียนคิด และลงมือทำ ส่งผลให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก และมีความรับผิดชอบมากขึ้น
- ผอ.พิระพล ภัคศิเนา รร.บ้านร้านตัดผม เมื่อเข้าใจแล้วได้เปลี่ยนจากการทำแปลงเกษตร เป็นการสร้างชุมชนการเรียนรู้เรื่องการออกแบบการเรียนการสอน โดยคัดเลือก BP แล้วแต่งตั้งให้เป็นแกนนำเข้าไปดูการสอนของเพื่อนครู ให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนการทำงานร่วมกับ ผอ. และกำหนดให้นักเรียนและครูมาเล่าประสบการณ์การใช้หลักปรัชญาทุกเที่ยง
- ครู รร.บ้านร้านตัดผม ปรับวิธีการสอน เช่น ครูวรรณิ บูรณาการหลักปรัชญาเปลี่ยนจากห้ามเด็กพูดให้ฟังครู เป็นตั้งคำถามให้เด็กแสดงความคิดเห็น ครูปราณี พัฒนาการสอนเรื่องชั่งตวงวัด โดยสอนให้เด็กสังเกต และตั้งคำถามชวนคิด ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น สนุก คิดเก่งขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ทำให้สัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนดีขึ้น
- มหาวิทยาลัยนำไปใช้กับนักศึกษาวิศวกรรมเครื่องกลผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curriculum Activity) เพื่อให้นักศึกษาฝึกใช้หลักปรัชญาผ่านการทำโครงการกับ รร. ที่อยู่รอบ มอ.
- ฝึกอบรมวิธีการสอนบูรณาการหลักปรัชญาให้ น.ศ.มรภ.สงขลา เพื่อให้เข้าไปสอนจริงในห้องเรียนและทำวิจัยในชั้นเรียน

ตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงของ รร.รัชฎา จังหวัดตรัง รร.มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ประจำอำเภอ

- กำหนดเป็นนโยบายชัดเจนให้ครูสอดแทรกหลักปรัชญาในทุกกิจกรรมการเรียนรู้
- สร้างครูแกนนำแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ดึงการสนับสนุนจากภายนอก (สรส./ห้วยยอด/สภาเด็กและเยาวชน/มูลนิธิสยามกัมมาจล)
- สร้าง PLC สำหรับครูแกนนำ
- ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (ตั้งคำถามตามหลักปรัชญาชวนนักเรียนที่ทำได้ตอบทเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้จักตนเองเห็นคุณค่าและผลเสียจากการกระทำ)

ผอ.สาคร เย้าเจี้ยง

ผอ.สมจริง อินทรักเดช
ทำให้เข้าใจชัด

เชื่อว่าหลักปรัชญาสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้
จึงเริ่มจากการทำความเข้าใจกับครูและชุมชน

ทำความเข้าใจ

ทำความเข้าใจ

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงของ รร.บ้านรัตนตัดผม จังหวัดชุมพร รร.ขนาดเล็ก ชายแดนไทย-พม่า

- กำหนดเป็นนโยบายชัดเจน
- ดึงความช่วยเหลือจากภายนอก
- ผอ. ขวนครูคิด สร้างกิจกรรมให้ครูทำ และทำให้ดู
- ตรวจสอบ การสอนในห้องเรียน ให้คำแนะนำ กระตุ้นให้ครูและนักเรียนนำมาใช้
- ให้ครูเวียนดูการสอนของกันและกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้/ผอ.เติมเต็ม

ผอ.พีระพล รักดีเสนา

- เวทีมูลนิธิสยามกัมมาจล
- รร.ห้วยยอด
- รศ.ไพโรจน์ ศิริรัตน์

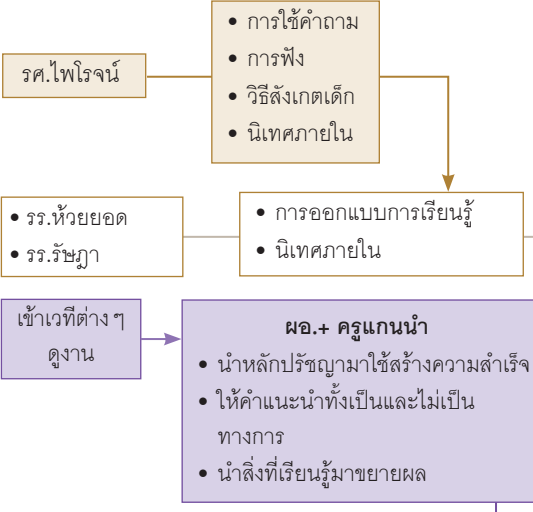
เมื่อเข้าใจว่าไม่ใช่เกษตร แต่สามารถนำมาเป็นหลัก
ที่นำมาพัฒนาการเรียนให้นักเรียนคิดเป็น
จึงเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักทั้งระบบ

ทำความเข้าใจ

ครูใน รร.

- ครูเริ่มนำการตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญา มาใช้ในการจัดการเรียนรู้
- ครู+นักเรียนจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาทุกเที่ยง
- สำหรับนักเรียนประถมมีการเล่านิทานแล้วตั้งคำถามชวนคิด
- สำหรับนักเรียนมัธยมให้เลือกข่าวมาอ่านและช่วยกันวิเคราะห์
- ครูนำหลักปรัชญาสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมให้นักเรียน เรียนรู้จากการลงมือทำงาน และใช้คำถามกระตุ้นคิด ตามหลักปรัชญา
- ครูสังเกตนักเรียนมากขึ้น ใจเย็นและฟังนักเรียน มากขึ้น ทำให้สัมพันธ์ภาพดีขึ้น และครูมีความสุข ในการทำงาน

ผู้ปกครอง+ชุมชน
เข้าใจ
ให้ความร่วมมือ
และนำไปใช้

ครูวรรณิ สอนสุภา
เปลี่ยนจากบอกสอนเป็นตั้งคำถาม ทำให้เข้าใจ เด็กมากขึ้น

ครูจรรยา สมวงศ์
กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ ในรูปแบบของตัวเอง ตรวจสอบความเข้าใจของเด็ก ถ้าคิดริบแก้ไขให้ ถูกต้อง ใจเย็นทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนเด็กมองเห็น วิธีการด้วยตัวเอง

นักเรียนโดยรวม

- มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก
- มีวินัย มีจิตอาสา
- ใช้เหตุผลและใจเย็นลง
- สนุกกับการเรียนรู้

ตัวอย่างนักเรียน

“...เมื่อก่อนหนู ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่พอได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนบ่อย ๆ เดียวนี้ทำงานใด ๆ ก็สำเร็จ โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งกันกับเพื่อน เพราะหนูทำงานโดยนำหลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไขมาใช้”

เด็กหญิง สุภาพร สังข์น้อย

ตัวอย่างนักเรียน

“เดี๋ยวนี้ครูให้พวกเราเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนค่ะ ครูไม่เคยเขียนบนกระดาน แล้วให้เราลอกตาม คุณครูจะซักถามตลอดเวลา ทำให้เราต้องคิด ต้องใช้เหตุผล ไม่เข้าใจเราก็ก้าถาม ทำให้พวกเราเข้าใจมากขึ้น จากที่ไม่เคยฟังครู พอมีคำถามให้คิด คิดได้ก็อยากตอบ ทำให้เรียนสนุกขึ้น และรู้สึกว่าการ ล้อคุยกับครูมากขึ้น เลยทำให้สนิทกับครูค่ะ”

เด็กหญิง เบญญา บุญพิทักษ์

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ข

โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ที่สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ภาค	สังกัด	ที่อยู่
๑	กงไกรลาศวิทยา	สุโขทัย	เหนือ	สพม.๓๘	๑๔๗ หมู่ ๔ ต.กงไกรลาศ อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย
๒	เฉลิมพระเกียรติ พระยา	พะเยา	เหนือ	สพม.๓๖	๙ หมู่ ๑๗ ต.ห้วยแก้ว อ.ภูกามยาว จ.พะเยา ๕๖๐๐๐
๓	เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการเขลางค์นคร	ลำปาง	เหนือ	สพม.๓๕	๒๔๙ หมู่ที่ ๑๒ ต.บ่อแฮ้ว อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐
๔	ดาราวิทยาลัย	เชียงใหม่	เหนือ	สช.	๑๙๖ ต.แก้วนวรัฐ ต.วัดก้อง อ.เมือง จ.เชียงใหม่
๕	ท่าชุมเงินวิทยาคาร	ลำพูน	เหนือ	สพม.๓๕	๑๕๓ อ.แม่ณา จ.ลำพูน
๖	เทศบาลจามเทวี	ลำพูน	เหนือ	อปท	๑๐๑๕ ถ.จามเทวี ต.เหมืองง่า อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐
๗	บ้านหนองบัวแดง	เชียงราย	เหนือ	สพป.เชียงราย เขต ๑	ม.๑๒ ถ.บ้านเด่น-ท่าข้าวเปลือก ต.แม่ข้าวต้ม อ.เมือง จ.เชียงราย ๕๗๑๐๐
๘	ปรีณสรอยแยลส์วิทยาลัย	เชียงใหม่	เหนือ	สช.	๑๑๗ ถ.แก้วนวรัฐ ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐
๙	แม่พริกวิทยา	ลำปาง	เหนือ	สพม.๓๕	๓๗ ม. ๕ ต.พระบาทวังตวง อ.แม่พริก จ.ลำปาง ๕๒๑๘๐
๑๐	ราชประชานุเคราะห์๕๕	ตาก	เหนือ	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	๑๗๐ หมู่ ๔ ต.แม่ค้อ อ.เมือง จ.ตาก ๖๓๐๐๐
๑๑	ราชานุเคราะห์	พะเยา	เหนือ	สพป.พะเยา เขต ๒	๔๓ หมู่ ๗ ถ.เชียงค้ำ-น่าน ต.ผาช้างน้อย อ.ปง จ.พะเยา ๕๖๑๔๐
๑๒	เสริมงามวิทยาคม	ลำปาง	เหนือ	สพม.๓๕	เสริมงาม ลำปาง
๑๓	กัลยาณวัตร	ขอนแก่น	อีสาน	สพม.	๒๔๐ ถ.หลังเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๑๔	โคกเพชรวิทยาคาร	ชัยภูมิ	อีสาน	สพป.ชัยภูมิ เขต ๓	หมู่ที่ ๑ ต.ดกเพชรพัฒนา อ.บำเหน็จณรงค์ จ.ชัยภูมิ ๓๖๑๖๐
๑๕	ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพที่ ๒๐๖	ขอนแก่น	อีสาน	สพป.ขอนแก่น เขต ๓	ถนนมิตรภาพ ตำบลหนองแวงนางเป่า อำเภอกพล จังหวัด ขอนแก่น ๔๐๑๒๐
๑๖	เชียงขวัญพิทยาคม	ร้อยเอ็ด	อีสาน	สพม.๒๗	๒๙ ม.๒ ต.เชียงขวัญ อ.เชียงขวัญ จ.ร้อยเอ็ด
๑๗	เทศบาลวัดป่าไร่	ร้อยเอ็ด	อีสาน	อปท	๑๑ ซอย ๗ ถ.เทวภิบาล อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด
๑๘	โนนสังวิทยาคาร	หนองบัวลำภู	อีสาน	สพม.๑๙	๘๘/๑๕ ถ.โนนสัง-ศรีบุญเรือง อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภู
๑๙	บ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์)	อุบลราชธานี	อีสาน	สพป.อุบลราชธานี เขต ๔	บ้านคูเมือง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี
๒๐	บ้านเป่าวิทยา	ชัยภูมิ	อีสาน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชัยภูมิ	๑๓๘ หมู่ ๘ ต.บ้านเป่า อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
๒๑	บ้านสำโรง	อุบลราชธานี	อีสาน	สพป.อุบลราชธานี เขต ๓	หมู่ที่ ๑ ต.สำโรง อ.ตาลชุม จ.อุบลราชธานี

เว็บไซต์	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวน ครู	จำนวน US.	ครู แกนนำ	US. แกนนำ
www.kl.ac.th	๐๕๕-๖๙๑-๒๒๑	๐๕๕-๖๙๑-๒๒๘	มัธยม ๑ - ๖	๗๐	๑,๐๕๐	๙	๓๐
sw-phayao.ac.th	๐๕๔ ๔๒๒ ๘๓๘	๐๕๔-๔๒๒๘๓๘	มัธยม ๑ - ๖	๖๖	๗๑๑	๒๗	๒๔๗
-	๐๕๔-๒๒๖๙๓๒	๐๕๔-๒๒๒๙๕๔	มัธยม ๑ - ๖	๑๐๓	๒,๐๑๖	๒	๕๐
www.dara.ac.th	๐๕๓ ๒๔๑ ๐๓๙	๐๕๓-๒๔๙๑๕๒	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๔๐๓	๖,๖๘๓	๙	๖๔๒
www.tk_school.com	๐๕๓-๕๗๔๖๗๔	๐๕๓-๕๗๔๘๒๓	มัธยม ๑ - ๖	๓๕	๔๙๔	๓	๘๕
	๐๕๓-๕๑๑-๗๔๔	๐๕๓-๕๑๑-๗๔๔	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๗	๑๗๖	๗	๗
	๐๕๓-๗๓๕๐๑๘	๐๕๓-๗๓๕-๐๑๘	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๐	๑๒๘	๕	๒๐
www.prc.ac.th/	๐๕๓ ๒๔๒ ๖๐๑	๐๕๓-๓๐๖-๕๐๙	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๕๐๖	๖,๔๒๕	๑๕	๑๕๙
www.mtw.ac.th	๐๕๔ ๒๙๙ ๒๗๐	๐๕๔-๒๙๙-๒๗๑	มัธยม ๑ - มัธยม ๖	๒๗	๔๗๖	๘	๔๐
www.takwelfare.com	๐๕๕ ๘๙๕ ๕๖๑	๐๕๕-๘๙๕-๕๖๐	ประถม ๑ - มัธยม ๖	๗๒	๙๓๑	๖	๒๐๐
	๘๑๒๘๙๐๖๑๙		อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๒๑	๓๐๙	๒	๒๐
www.swt.ac.th	๐๕๔-๒๘๖๑๒๓	๐๕๔-๒๘๖๓๓๓	มัธยม ๑ - ๖	๕๖	๑,๓๑๓	๒	๑๘๐
www.kw.ac.th/	๐๔๓ ๒๒๑ ๕๑๑	๐๔๓-๒๒๔-๑๗๕	มัธยม ๑ - ๖	๑๘๗	๓,๗๙๔	๑๖	๔๒๐
-	๐๔๔-๘๗๐๔๔๑	๐๔๔-๘๗๐๔๔๑	ป. ๑ - ม. ๓	๑๓	๒๕๐	๒	๑๕
http://๔๐๑๐๗๕๑๖. thaischool.in.th/	๐๘๑๗๐๘๑๒๙๒		อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๑๕	๑๖๘	๑๕	๕๐
http://chkp๑๐๑.net/	๐-๔๓๕๐-๙๐๙๒	๐๔๓-๕๐๙-๐๙๒	มัธยม ๑ - ๖	๓๐	๔๔๕	๑๑	๘๐
	๐๔๓ ๕๑๑ ๔๘๒	๐๔๓-๕๑๑-๓๙๔	อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๓๘	๖๘๕	๑๓	๗
http://www.sesao๑๙.go.th/	๐๔๒-๓๗๕๓๐๘	๐๔๒-๓๗๕๑๒๕	มัธยม ๑ - ๖	๕๗	๑,๓๕๖	๒	๒๑๐
	๐๔๕-๔๐๐๐๕๒	๐๔๕-๘๕๓-๖๓๙	อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๓๐	๖๑๓	๑๔	๑๒
www.banpaowittaya.org	๐๔๔-๘๖๖๐๔๘	๐๔๔-๘๖๖๐๔๘	มัธยม ๑ - ๖	๔๘	๘๔๘	๒	๒๐
http://๒๐๒.๑๔๓.๑๖๔.๑๑๔/ school/school๑๒๒/	๐๔๕-๔๐๖๗๙๖	๐๔๕-๔๐๖๗๙๖	อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๓๒	๕๕๖	๔	๗๘

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จังหวัด	ภาค	สังกัด	ที่อยู่
๒๒	บ้านหนองหญ้าปล้อง	บุรีรัมย์	อีสาน	สพป.บุรีรัมย์ เขต..	ม.๕ บ้านหนองหญ้าปล้อง ต.ทะเลน้อย อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ๓๓๑๑๐
๒๓	โพนทองวิทยายน	ร้อยเอ็ด	อีสาน	สพม.๒๗	๔๕๙ ม.๓ บ้านโนนสวรรค์ ต.ต.แวง อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด
๒๔	ศิขรภูมิพิสัย	สุรินทร์	อีสาน	สพม.๓๓	ตำบลระแง อำเภอกษิขรภูมิ จ.สุรินทร์ ๓๒๑๑๐
๒๕	สนามบิน	ขอนแก่น	อีสาน	สพป.ขอนแก่น เขต ๑	ถนนประชาสโมสร อ.เมือง จ.ขอนแก่น ๔๐๐๐๐
๒๖	สำโรงทาบวิทยาคม	สุรินทร์	อีสาน	สพม.๓๓	๒๖๑/๑ ม.๑๑ ต.สำโรงทาบ อ.สำโรงทาบ จ.สุรินทร์ ๓๒๑๗๐
๒๗	อนุบาลประชารัฐสามัคคี	นครราชสีมา	อีสาน	สพท.นครราชสีมา เขต ๔	๒๗๕ หมู่ ๔ ต.สูงเนินอ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
๒๘	คลองพิทยาลงกรณ์	กรุงเทพฯ	กลาง	กทม.	๕๔/๒ หมู่๑๐ถ.บางขุนเทียนชายทะเล เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ
๒๙	จุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี	เพชรบุรี	กลาง	สพม.๑๐	๔๒๗ ม.๘ ต.เขาใหญ่ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ๗๖๑๒๐
๓๐	บ้านหนองไผ่	นครสวรรค์	กลาง	สพป.นครสวรรค์ เขต ๓	๙๑/๔ ม.๑๐ ต.หนองบัว อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์ ๖๐๑๑๐
๓๑	โยธินบูรณะ	กรุงเทพฯ	กลาง	สพม.๑	๑๑๖๒ ถ.สามเสน แขวงถนนนครชัยศรี เขตดุสิต กทม.๑๐๓๐๐
๓๒	ราชประชานุเคราะห์ ๓๓	ลพบุรี	กลาง	สำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ	หมู่ที่ ๕ บ้านป่าไร่ อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี ๑๕๑๗๐
๓๓	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	จันทบุรี	กลาง	สช.	๕๘ ม.๑ ถ.ริมน้ำ ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐
๓๔	ศรีวิชัยวิทยา	นครปฐม	กลาง	สพม.๙	๖๘ ม. ๑ ต.วังตะกั่ว อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม ๗๓๐๐๐
๓๕	สตรีมารดาพิทักษ์	จันทบุรี	กลาง	สช.	๑๐๘ ม.๕ ต.จันทนิมิต อ.เมือง จ.จันทบุรี
๓๖	สัตยาไส	ลพบุรี	กลาง	สพป.ลพบุรี เขต ๒	อ.ไชยบาดาล จ.ลพบุรี ๑๕๑๓๐
๓๗	กะทู้วิทยา	ภูเก็ต	ใต้	สพม.๑๔	๕๑ ถ.วิชิตสงคราม อ.กะทู้ จ.ภูเก็ต
๓๘	บ้านคลองไคร	กระบี่	ใต้	สพป.กระบี่	หมู่ที่ ๑๐ ต.คลองพน อ.คลองท่อม จ.กระบี่ ๘๑๑๗๐
๓๙	บ้านคลองยาง	กระบี่	ใต้	สพป.กระบี่	หมู่ที่ ๒ ต.คลองยาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
๔๐	บ้านร้านตัดผม	ชุมพร	ใต้	สพป.ชุมพร เขต ๑	หมู่ที่ ๔ บ้านร้านตัดผม ต.สองพี่น้อง อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ๘๖๑๔๐
๔๑	รัชฎา	ตรัง	ใต้	สพม.๑๓	๑๔๙ ถ.เทศบาล ๕ อำเภอรัชฎา จังหวัดตรัง ๙๒๑๖๐
๔๒	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	นราธิวาส	ใต้	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	หมู่ที่ ๔ ต.ลูโบะสาวง อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส
๔๓	ห้วยยอด	ตรัง	ใต้	สพม.๑๓	๒๓ ถ.มหามิตร ต.ห้วยยอด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง ๙๒๑๓๐

เว็บไซต์	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่เปิดสอน	จำนวน ครู	จำนวน นร.	ครู แกนนำ	นร. แกนนำ
-	๐๔๔-๑๘๗-๐๙๘	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๘	๑๒๐	๔	๒๐
www.ptwy.ac.th	๐๔๓-๕๗๑-๓๘๙	๐๔๓-๕๗๑-๓๘๙	มัธยม ๑ - ๖	๕๐	๗๒๔	๑๘	๖๐
www.sripisai.ac.th	๐๔๔ ๕๖๐ ๒๒๕	๐๔๔-๕๖๐-๐๘๗	มัธยม ๑ - ๖	๑๐๒	๒,๔๘๖	๒๑	๘๐
	๐๔๓-๒๓๖-๕๐๖	๐๔๓-๒๓๖-๕๐๖	อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๑๑๔	๒,๖๔๙	๑๗	๗๐
www.srk.ac.th	๐-๔๔๕๖-๙๓๓๔	๐๔๔-๕๖๙-๓๐๐	มัธยม ๑ - ๖	๘๑	๑,๕๑๒	๑๙	๒๓๐
www.pracharat.com	๐๔๔-๔๑๙๙๙๙	๐๔๔-๔๑๙-๒๐๓	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๔๓	๙๓๕	๑๙	๑๐๐
http://www.klongpittayalong-korn.com/	๐๒๔-๕๒๕-๐๐๑	๐๒-๔๕๒-๕๐๐๘	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๒๔	๔๘๔	๒	๐
www.pccphet.ac.th	๐๓๒-๔๗๐-๒๙๓	๐๓๒-๔๗๐-๒๙๓	มัธยม ๑ - ๖	๖๒	๖๙๓	๙	๑๕
www.bannongphai.com	๐๕๖ ๓๙๐ ๑๑๗		อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๑๕	๑๘๕	๖	๓๓
http://www.yothinburana.ac.th/	๐๒๒-๔๑๒-๖๓๐	๐๒-๒๔๑-๒๗๕๐	มัธยม ๑ - ๖	๒๔๐	๓,๗๐๐	๙	๑๐๐
http://www.rachpracha.lopburil๒.net/	๐๓๖-๗๙๖๘๓๓	๐๓๖-๔๒๖๖๑๓	ประถม๑-ปวช.	๕๗	๙๕๐	๓	๒๔๐
http://www.lasalle.ac.th/	๐๓๙-๔๓๖-๙๘๑	๐๓๙-๓๑๔-๒๒๙	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๘๔	๑,๓๖๑	๑๑	๘๗
http://www.swc.ac.th/	๐๓๔-๒๔๒-๙๖๗	๐๓๔-๒๕๑-๐๒๖	มัธยม ๑ - ๖	๑๒๔	๒,๓๗๔	๑๗	๑๘๐
http://www.sm.ac.th/	๐๓๙-๓๑๑-๐๓๘	๐๓๙-๓๑๑-๐๓๘	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๒๑๖	๓,๕๗๓	๕	๘๒
http://www.sathysaith.org/	๐๓๖-๗๙๐-๐๔๑-๙	๐๓๖-๗๙๐-๐๕๐	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๕๒	๓๖๖	๑๔	๓๒
www.kathu.ac.th	๐๘๗ ๔๖๗ ๕๐๕๘	๐๗๖-๓๒๑๓๑๑	มัธยม ๑ - ๖	๖๕	๑,๒๗๐	๔	๑๗๓
	๐๗๕-๖๔๑-๔๙๗		อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๒๔	๔๕๐	๑๐	๓๐
www.facebook.com/banlongyang	๐๗๕-๖๘๐-๑๐๘		อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๔	๑๙๑	๕	๑๒
	๐๗๗-๕๒๐-๐๐๖		อนุบาล ๑ - มัธยม ๓	๓๔	๖๗๐	๓	๙
www.ratsada.ac.th/	๐๗๕ ๒๘๖ ๐๔๕	๐๗๕-๒๘๖-๐๔๕	มัธยม ๑ - ๖	๙๓	๑,๖๓๖	๕	๑๑๙
	๐๗๓ ๕๙๙ ๔๐๘		อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๐	๑๒๙	๗	๘
www.hy.ac.th	๗๕๒๗๑๐๗๓	๗๕๒๗๑๐๗๓	มัธยม ๑ - ๖	๑๕๐	๒,๗๕๐	๕	๓๐

๓,๔๙๘ ๕๘,๖๓๕ ๓๘๗ ๔,๒๘๒

ปรับปรุง เมื่อวันที่ ๒๗ ม.ค.๕๙

สรุปภาพการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความสำเร็จ

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
ภาคเหนือ		
<p>๑. กงไกรลาศวิทยา รร.มัธยมศึกษาในชนบทที่เริ่มกลายเป็นชุมชนเมืองจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ประมง นร.ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชาวนา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ นร.รู้จักตนเอง แล้วพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่แท้จริง - แก้ไขปัญหาพฤติกรรม นร. เช่น หนีเรียน ทะเลาะวิวาท และลาออกกลางคัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ศุภฎี สัตลวรารักษ์ บริหารงานแบบ รร.เล็ก ใน รร.ใหญ่ เพื่อให้ครูสามารถดูแล นร.ได้อย่างใกล้ชิด - ผอ.พาครูแกนนำไปดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อสร้างความเข้าใจ และจัดถอดบทเรียนหลังการดูงานว่ารู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร และจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้อย่างไร เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและตกผลึกทางความคิด - ใช้การจัดการความรู้ในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง คือสนับสนุนให้นำหลักปรัชญามาใช้กับตนเอง นำมาใช้กับงาน ถอดบทเรียนประสบการณ์ เพื่อทบทวนทำความเข้าใจ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครูแกนนำ และคณะครู - กำกับติดตามและประเมินผลการทำงานในทุกสัปดาห์ ด้วยการจัดประชุมทีมงาน ๒ ทีม คือ ทีมจัดการของผู้บริหาร และ ทีมพัฒนาการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ
<p>๒. เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา รร.มัธยมศึกษา ประเภทประจำ นร.ส่วนใหญ่มาจาก ๘ จังหวัดในภาคเหนือ ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว มีฐานะปานกลางถึงดี และมีความพร้อมที่จะสนับสนุน นร.</p>	<p>มุ่งพัฒนา นร.ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานภูมิปัญญาไทยสู่สากล และมีคุณธรรมกำกับตน เพื่อสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยการนำพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มาเป็นแนวปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รร. มีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี คือ มีการปลูกอุดมการณ์ความเป็นครู ในครั้งแรกที่เข้ามาเป็นครูที่ รร. ด้วยการกล่าวคำปฏิญาณต่อพระรูปปั้นสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ - เริ่มขับเคลื่อนหลักปรัชญาโดยการรับสมัครครูที่มีใจจากทุกกลุ่มสาระเพื่อเป็นแกนนำ และพัฒนาศักยภาพด้วยการส่งอบรมดูงาน และให้นำความรู้มาปรับใช้กับตนเองจนเข้าใจ นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายผล - ทีมครูจากรร.ปรินส์ฯ เป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจวิธีการนำหลักปรัชญามาปรับใช้ของผู้บริหาร ครู และ นร. ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การใช้คำถามกระตุ้นคิด - กำกับติดตามการจัดทำแผน การนำแผนไปใช้ และทบทวนองค์ความรู้ครูผ่านการเป็นวิทยากร และร่วมกิจกรรมกับภายนอก

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรม “ไม้ผลัด” ที่ครูออกแบบกิจกรรมให้ นร.ทำต่อเนื่องกัน เป็นเวลา ๖ ปี เพื่อพัฒนาคุณธรรมและจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองดี โดย นร.แต่ละระดับชั้นจะมีไม้ผลัดหรือจุดเน้นที่เหมาะสมกับวัย เริ่มจากการรู้จักและเป็นสมาชิกที่ดีของ รร.ปลูกฝังให้รู้คิดเป็นคนดีของชุมชน มีจิตอาสา และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ - ครูสอดแทรกหลักปรัชญาในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะผ่านการทำโครงการ โดยให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนหลังการทำงาน เพื่อให้ นร.นำสิ่งที่เรียนรู้มาแลกเปลี่ยนกัน และตกผลึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.เห็นคุณค่าของตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบมากขึ้น - นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการวางแผน เช่น ใน การเรียน ใน การทำกิจกรรมต่างๆ และในการใช้จ่ายเงิน - นร. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น หลายคนสอบติดมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ได้ จากเดิมที่ไม่เคยมี 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำหลักปรัชญามาใช้กับตนเองก่อน จึงมีความเข้าใจชัดเจนเรื่องๆ สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้เหมาะสมกับนร.มากขึ้น และให้ความสำคัญกับการเป็น Coach ให้ นร.
<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังผ่านวิถีชีวิตของ นร.ประจำ ที่เน้นความเรียบง่ายแต่อยู่ในระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ตั้งแต่ตื่นเช้าจนกระทั่งเข้านอน - ปลูกฝังหลักคิดด้วยการบูรณาการกับวิชา “สมเด็จพระย่าแม่ฟ้าหลวง” และกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ โครงการฐานกิจกรรมตามความสนใจว่า ๓๐ ฐานการเรียนรู้ โดยครูจะเน้นสอดแทรกหลักปรัชญาผ่านการตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามสถานการณ์ ผนวกกับการสร้างเงื่อนไข ให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการวางแผน การแก้ปัญหา และให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น - นร.นำหลักปรัชญามาใช้วางแผนการทำงาน สามารถทำงานได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีความละเอียดรอบคอบ และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ จึงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกต ใส่ใจ คอยตั้งคำถามเพื่อให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงานในสถานการณ์ต่างๆ - ครูนำกระบวนการถอดบทเรียนหลังการทำงานมาใช้มากขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริบท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๓. เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เขलगค์นคร</p> <p>รร.มัธยมศึกษากิ่งเมืองกิ่งชนบท รร.มาจากต่างอำเภอ ผู้ปกครองมี อาชีพเกษตรกรรม ฐานะปานกลาง ถึงยากจน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มจากการต้องการให้ นร. สามารถพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพพื้นฐานของผู้ปกครอง - เมื่อเข้าใจว่าเป็นหลักในการพัฒนาคนแล้ว จึงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ นร. มีความรู้คู่คุณธรรม บบวิถีเศรษฐกิจพอเพียง 	<ul style="list-style-type: none"> - รอง ผอ.สุพิน ส่งครูแกนนำเข้ารับการอบรม เรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายนำสิ่งที่เรียนรู้กลับมาลงใช้ และขยายผลให้กับเพื่อนครูเพื่อสร้างความตระหนัก - สนับสนุนให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ ด้วยการให้ครูแกนนำทำให้อุเป็นตัวอย่าง รองฝ่ายวิชาการ และครูแกนนำคอยให้คำปรึกษา และนิเทศติดตาม - จัดให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวิธีการทำแผน จัดการเรียนรู้
<p>๔. ทาขุมเงินวิทยาคาร</p> <p>รร.มัธยมศึกษาประจำตำบล ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวยองใน พื้นที่ที่ยังมีกลิ่นอายของภูมิปัญญา ท้องถิ่นอยู่ นร.ส่วนใหญ่มาจาก ครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง มีปัญหา หนี้สิน มีปัญหาครอบครัว และมีการ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เยาวชน เริ่มละเลยประเพณีที่ดีงาม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกฝังให้ นร.เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น - เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นร.ให้สูงขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมครูสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ทั้งผู้บริหาร ครู และชุมชนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา และร่วมกันประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานของครู - แต่งตั้งครู และ นร.แกนนำร่วมกันขับเคลื่อนขยายผลหลักปรัชญา ด้วยการส่งครูและ นร.แกนนำเข้าร่วมเรียนรู้กับ รร.เครือข่ายแล้วกำหนดให้ครูนำกลับมาใช้ในงาน และขยายผลสู่เพื่อนครู
<p>๕. ดาราวิทยาลัย</p> <p>รร.คริสต์ศาสนา ขนาดใหญ่พิเศษ ในเมืองใหญ่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีอาชีพรับราชการ รับจ้างและ ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีฐานะ ปานกลางถึงดี ผู้ปกครองมีศักยภาพ ในการสนับสนุนการศึกษาของ นร.ได้เต็มที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกฝังให้ นร.เกิดทักษะกระบวนการคิดเพื่อให้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก นร. สามารถดำรงตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข - ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก มีคุณธรรมตามหลักคริสต์ศาสนา 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนหลักปรัชญา เพราะการพัฒนา นร.ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งนโยบายและการปฏิบัติในทุกระดับ - จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การนำหลักปรัชญามาประยุกต์ใช้ในทุกฝ่าย ทั้งในเรื่องความสำเร็จ ปัญหา และมุมมองต่างๆ เพื่อช่วยกันคิดวิเคราะห์ แก้ไข และพัฒนา - แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ทำงานร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระในการพัฒนาครู - สร้างครูแกนนำทุกระดับชั้น เพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาใน รร. - สร้าง นร.แกนนำ ๓ ระดับ คือ แกนนำหลัก แกนนำรอง และแกนนำร่วม เพื่อทำงานช่วยครูขยายผลหลักปรัชญา

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเข้าใจด้วยการชวนให้นร.วิเคราะห์ว่าได้ใช้หลักปรัชญาในชีวิตประจำวันอย่างไร - บูรณาการกับโครงการสวนพฤกษศาสตร์ รร.ที่ได้รับ การออกแบบสอดคล้องกับการปลูกฝังหลักปรัชญาให้ นร.อยู่แล้ว - ให้ นร.ทำโครงการงานศึกษาแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น 	<p>นร.มีระเบียบวินัยมากขึ้น ปัญหาทะเลาะวิวาทลดลง รักการเรียนรู้ นำหลักปรัชญาไปใช้ในการวางแผนการจัดการชีวิต และทำงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครูใจเย็นลง เอาใจใส่ นร. ใช้เหตุผล และใช้จิตวิทยาเชิงบวกกับ นร. มากขึ้น - ครูมีความสุขที่ได้เป็นผู้ขับเคลื่อนขยายผลหลักปรัชญา
<ul style="list-style-type: none"> - บูรณาการกับโครงการสหวิทยาการ เรียนรู้วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วจัดงาน “เบิกฟ้าทามูเงิน” เพื่อให้นร.นำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยมีชุมชนเข้าร่วม - นำภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาจัดเป็นฐานการเรียนรู้ให้ นร.นำหลักปรัชญามาฝึกปฏิบัติในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ฝึกสอน และมีการถอดบทเรียนหลังการทำงาน ว่านร.ใช้หลักปรัชญาในการทำงานอย่างไร 	<p>นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในวิถีชีวิตมากขึ้น เช่น ลดเวลาใช้โทรศัพท์ ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานที่ดีในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ - ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้ นร.เกิดการเรียนรู้ และครูถอดบทเรียนหลังการทำงานเพื่อทราบถึงปัญหาและนำมาพัฒนางาน
<ul style="list-style-type: none"> - ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อยอดจากเครื่องมือ Dara TBM (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการทำงานตามธรรมชาติของสมอง) เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ - สร้างเงื่อนไข และคำถามกระตุ้นคิดเพื่อให้ นร. นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน - ครูใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ ให้ นร.วางแผน ตรวจสอบความพร้อมก่อนทำงาน (BAR) ประเมินสถานการณ์และแก้ไขระหว่างการทำงาน และถอดบทเรียนหลังการทำงาน โดยปรับใช้จากคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญา - ครูให้ความสำคัญกับการถอดบทเรียนหลังการทำกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงให้นร.เห็นว่ามีผลที่เกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้หลักปรัชญาในการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อให้ นร.เข้าใจ สามารถนำมาใช้ และเห็นประโยชน์ของหลักปรัชญา 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.รู้จักตัวเอง สามารถวางแผน คิดเป็นระบบ และแก้ปัญหาได้ดีขึ้น มีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้มากขึ้น เกิดความรอบคอบในการทำงาน สามารถสื่อสารได้ดีขึ้น มีทักษะในการทำงานร่วมกัน และทำงานเป็น - นร.แกนนำสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมเรียนปนเล่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา ขยายผลให้กับ นร. ใน รร.เครือข่ายประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โดยนำเครื่องมือการจัดการความรู้ และหลักปรัชญามาใช้ในระหว่างทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารนำหลักปรัชญามาใช้ในการบริหารจัดการ และชวนครูนำมาใช้พิจารณาเรื่องต่างๆ เช่น งบประมาณ การพัฒนาครู การตัดสินใจ ปัญหา ทำให้การทำงานมีความละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และรวดเร็วขึ้น - ครูนำหลักปรัชญามาบูรณาการกับการจัดการความรู้ (BAR / AAR และการถอดบทเรียน) ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๖. เทศบาลจามเทวี รร.ประถมศึกษา ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ใกล้โบราณสถาน ที่มีความสำคัญกับประเพณีทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่นอกเมืองประกอบอาชีพเกษตร และรับจ้างทำงานในนิคมอุตสาหกรรม</p>	<p>พัฒนาให้ นร.เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข บนวิถีแห่งความพอเพียง พร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน</p>	<p>พัฒนาครูด้วยการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่สามารถพัฒนาต่อยอดการทำงาน เช่น การต่อยอดกิจกรรมการเรียนรู้ในอุทยานการเรียนรู้ (สนับสนุนโดยหน่วยงานต้นสังกัด) การจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง” (สนับสนุนโดยนิต้าและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น) สร้างความรู้ที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา (สนับสนุนโดยโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง) การนำหลักปรัชญามาใช้จัดการศึกษาทั้งระบบ รร.และเรียนรู้ร่วมกับ รร.อื่นๆ ในลักษณะเครือข่าย (สนับสนุนโดยธนาคารไทยพาณิชย์และมูลนิธิสยามกัมมาจล)</p>
<p>๗. บ้านหนองบัวแดง รร.ประถมศึกษาในชนบท ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม ผู้ปกครองฐานะยากจน ออกไปทำงานต่างจังหวัด มีปัญหาหย่าร้างสูง จึงเป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของ นร.</p>	<p>เริ่มที่การแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ความยากจน และพัฒนาพฤติกรรมของ นร.ด้วยการทำให้รู้จักพึ่งตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง สังคม ทักษะการ และสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนา รร. ใช้หลักทฤษฎี C D S L (Copy Development Support Learning by Doing) โดยพาครูไปดูงาน ให้ครูเลือกนำสิ่งที่เรียนรู้มาลองปรับใช้ตามบริบทของ รร. เมื่อครูพัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมแล้ว สนับสนุนให้ขยายผลสู่เพื่อนครูและชุมชน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้สู่ นร. - ดึงผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ได้แก่ ครู บุคลากร ชุมชน มาวางแผนร่วมกัน เพราะนอกจากจะช่วยกันพัฒนา รร.ให้มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทแล้ว ผอ.สมนึก มีความคาดหวังให้ชุมชนได้เรียนรู้และนำหลักปรัชญากลับไปใช้ที่บ้านด้วย
<p>๘. ปรีณีสร์รอยแยลส์วิทยาลัย รร.คริสต์ศาสนา ขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งอยู่ในเขตเมือง ไม่มีพื้นที่เกษตรกรรม นร.มีศักยภาพสูง ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเต็มกำลัง จึงเริ่มจากการบูรณาการเรื่อง “หลักคิด” สู่การเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน รายวิชา ชุมนุมและโครงการ</p>	<p>ใช้หลักปรัชญาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ นร.เป็นคนฉลาดที่มีคุณธรรม คือ เน้นสร้างคนดีของสังคม ในการพัฒนาอุปนิสัย ๕ ด้าน รัก เอื้ออาทร แบ่งปัน ช่วยเหลือ และเสียสละโครงการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพการศึกษาของ รร.ด้วยการกำหนดนโยบายให้ผู้บุคลากรของ รร.นำหลักปรัชญาไปใช้ในงานปกติ โดยเฉพาะครูต้องนำสู่การจัดการเรียนการสอน ทำให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับปรัชญาของ รร. คือ จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย เป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องทำอยู่แล้ว ไม่ใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้น แต่ช่วยให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้อุทยานการเรียนรู้เป็นฐานการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากกระบวนการทำงานร่วมกับเพื่อน มีครูเป็นผู้ใช้คำถามกระตุ้นให้นร.ได้นำหลักปรัชญามาใช้เป็นระยะๆ - ครูออกแบบการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ รายวิชาเพิ่มเติม “เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง” ๕ หน่วยการเรียนรู้ นร.ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติไปพร้อมๆ กับทฤษฎี ใช้เวลาเรียน ๔๐ ชม.ต่อปี เป็นการต่อยอดจากกิจกรรมอุทยานการเรียนรู้ที่ รร.ทำอยู่แล้ว 	<p>นร.มีเหตุผล สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยตนเองได้ดีขึ้น เห็นคุณค่าของสิ่งของ เช่น รู้จักซ่อมของที่ชำรุดแล้ว เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบมากขึ้น - ครูนำวิธีการตั้งคำถามตามหลักปรัชญามาใช้ - ครูชวน นร.คิดวิเคราะห์ก่อนลงมือทำมากขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - นร.เรียนรู้จากการลงปฏิบัติจริงในฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนเกษตร โดย นร.ชั้นเล็กใช้วิธีซึมซับผ่านการบอกสอน พาทำกิจกรรม ในขณะที่ชั้นประถม ๔ ขึ้นมาจะเริ่มให้คิดวิเคราะห์ผ่านการตั้งคำถาม ขณะที่ นร. ทำงาน และให้ใช้ในการแก้ปัญหาเป็นต้น - ปลูกฝังผ่านวิถีชีวิตใน รร. เพื่อให้ นร.ซึมซับผ่าน <ul style="list-style-type: none"> • วิธีบริหารจัดการฐานการเรียนรู้ของ รร.ที่ออกแบบให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เชื่อมโยง ครอบคลุม เช่น การนำมูลสัตว์มาทำเป็นแก๊สชีวภาพใช้ผลิตอาหารเพื่อลดค่าใช้จ่าย นำส่วนที่เหลือมาทำปุ๋ย ใช้กับแปลงเกษตรของ รร. • บุฟเฟ่ต์อาหารกลางวันพอเพียง ที่ฝึกการตักอาหารเองไม่ให้ทานเหลือ ฝึกการรอคอย ทำให้รู้คุณค่าของอาหาร ผู้เตรียมอาหาร ด้วยการสวดมนต์ก่อนรับประทานพร้อมกัน และ รับผิดชอบเก็บล้างภาชนะเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. คิดเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น เห็นได้จากผลสอบ ONET สูงขึ้น - นร.มีความรับผิดชอบ มีความมั่นใจ และกล้าแสดงออกมากขึ้น นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในครอบครัวเช่น นำเรื่องสารอินทรีย์ไปใช้ที่บ้านทำให้ชุมชนใช้ยาฆ่าแมลงน้อยลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคิดวิเคราะห์และออกแบบด้วยการตั้งคำถามให้นร.คิดมากขึ้น จากเดิมที่สอนตามแผนของกระทรวง - ผู้บริหารและครูมีความภูมิใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้น จึงมีความพร้อมที่จะขยายผลการใช้หลักปรัชญาอย่างเต็มกำลัง
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาโมเดลการคิดตามหลักปรัชญาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ นร. (๑) รู้ (๒) เข้าใจ (๓) นำไปใช้ได้จริง (๔) คอยให้คำแนะนำ - รูปแบบที่ครูใช้จะคล้ายๆ กัน คือ ตั้งคำถามในทุกขั้นตอนของการทำงาน ให้ นร.ประเมินสถานการณ์ สืบเสาะหาคำตอบ สร้างนวัตกรรม นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินการ ถอดรหัส (ถอดบทเรียน) การทำงานแล้วนำมาเรียนรู้ร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - จากที่เคยด่วนตัดสินใจ นร.จะหยุดคิดก่อน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลการทำงานมีพัฒนาการอย่างชัดเจน - นร.เห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัว ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทุกระดับชั้นนำ “โมเดลพัฒนากระบวนการคิด” โดยเฉพาะกระบวนการตั้งคำถาม มาใช้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้กับ นร. - ครูมีความเป็นนักวิชาการมากขึ้น มีความคิดละเอียดรอบคอบขึ้น - ครูเน้นผลสำเร็จของการทำงานที่ นร. จึงทำให้ครูมีความสุขมากขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๘. ปรีณส์รอยแยลส์วิทยาลัย</p>		<ul style="list-style-type: none"> - ครูแกนนำรับผิดชอบในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ช่วยให้ครูสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ นิเทศ กำกับ ติดตาม และ เสริมทักษะครูในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ - สนับสนุนให้ครูสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านการถอดรหัส (ถอดบทเรียน) หรือการทำวิจัย นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อพัฒนาการทำงาน - แสวงหาเพื่อนร่วมทางในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ในลักษณะ สร้างเครือข่ายขยายผล เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น
<p>๙. แม่พริกวิทยา รร.มัธยมศึกษาในชนบทห่างไกล อยู่ติดกับพื้นที่ป่า อาชีพหลัก ในชุมชน คือ เกษตรกรรม ผู้ปกครอง มีฐานะยากจน และไปทำงานต่างถิ่น ครูโยกย้ายบ่อย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกฝังให้ นร.เป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความสุข และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทใกล้ตัว เพื่อให้ นร.สามารถพึ่งพาตนเอง มีจิตสำนึกของการอนุรักษ์ทรัพยากร และวัฒนธรรมท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ภุชิต คันธชฎู สร้างทีมขับเคลื่อนหลักปรัชญาโดยการแบ่งเป็น ๓ ทีม ได้แก่ ทีมนำ (แกนนำขยายผล) ทีมทำ (ครูเข้าใจและนำมาใช้) ทีมตาม (กำลังเรียนรู้) - ครูแกนนำให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และเป็นพี่เลี้ยงให้ครูใน รร. เช่น การออกแบบและเขียนแผนการสอน - สนับสนุนให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ - จัดปฐมนิเทศให้ความรู้แก่ครูใหม่เป็นระยะ ๆ
<p>๑๐. ราชประชานุเคราะห์ ๕๕ รร.ประจำขนาดกลาง ประเภท ศึกษาสงเคราะห์ นร.เป็นชนเผ่า หลากหลายชาติพันธุ์ ยากจนและ ขาดโอกาสในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา</p>	<p>มุ่งเน้นการสร้าง “ทักษะชีวิต” ปลุกฝังให้ นร.มีวิชาชีวิตติดตัว สามารถพึ่งตัวเองได้ และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้ครูแกนนำจัดกิจกรรม สร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาให้สอดคล้องกับหลักสูตร และนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใน รร. - ทำให้ครูเข้าใจว่าการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเป็นเป้าหมายของรร. อยู่แล้ว จึงไม่เป็นการงานที่เพิ่มขึ้น - สนับสนุนครูแกนนำให้สามารถทำหน้าที่กระตุ้น และให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูในการนำหลักปรัชญามาใช้ โดยครูสามารถเลือกปรึกษา หรือเป็นเครือข่ายของครูแกนนำที่ตนศรัทธา และรู้สึกสบายใจที่จะทำงานด้วย

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - หลังจากนำมาใช้แล้ว ล่ำสุดได้พัฒนาโมเดลนำเสนองานตามหลักพอเพียง (SE Model) คือ มีชุดคำถามหลักของการนำเสนอ แบ่งเป็น ๕ ขั้นตอน คือ (๑) ขั้นตอนการสร้างแรงบันดาลใจ (ประโยชน์/ทำไมจึงทำกิจกรรมนั้น ๆ) (๒) ขั้นตอนคิดและตัดสินใจ (๓) กระบวนการทำงาน (๔) พิจารณาผลที่เกิดขึ้น (๕) แลกเปลี่ยน แบ่งปันขยายผล 		
<ul style="list-style-type: none"> - บูรณาการหลักปรัชญา กับหลักสูตรท้องถิ่น โดยเน้นการเรียนรู้ที่ให้นร.ได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย - นำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดำรงชีวิตในชุมชน เช่น มดแดง ผักหวาน ดอกก้านแจ้ มาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะชีวิต คุณธรรมจริยธรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยใช้คำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้นร.มีหลักคิดในการทำงานควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีพฤติกรรมดีขึ้น มีมารยาทเรียบร้อย มีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีน้ำใจ - นร.มีความใฝ่รู้ สามารถสื่อสารถูกต้อง และชัดเจนขึ้น - นร.มีความรัก ห่วงแหน่วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารและครูมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น ทำงานรอบคอบขึ้น - ครูมีความร่วมมือวางแผน และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนและท้องถิ่น
<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้หลักปรัชญาจากการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกัน โดยครูสร้างเงื่อนไขให้ นร.มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ เช่น ทำความสะอาดห้องนอน รับผิดชอบ และฝึกกิจกรรมปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงก่อนนอน - นร.ทุกคนมีหน้าที่ทำงานในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ รร. ฝึกทักษะการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บริหารจัดการศูนย์ที่ตนรับผิดชอบ และจากการทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น ศูนย์ชีวิตวิถีที่ นร.จะได้สัมผัสวิถีคิดจากการทำงานที่ออกแบบมาอย่างพอเพียง ศูนย์เพิ่มพูนปัญญาที่ นร.จะเรียนรู้ในรูปแบบของการทำโครงการ ศูนย์ฝึกอาชีพที่ นร.ได้ฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารจัดการในมิติเศรษฐกิจ ศูนย์วัฒนธรรมที่ นร.จะได้เรียนรู้ และเข้าใจวิถีชีวิตของเพื่อน ๆ ต่างเผ่า ได้ฝึกการหาข้อมูลและเปรียบเทียบความถูกต้องของข้อมูล ได้บริหารจัดการเตรียมรับผู้มาดูงาน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละศูนย์จะมีครูและรุ่นพี่คอยดูแล 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.เกิดความมั่นใจและภูมิใจในตนเอง กล้าพูด กล้านำเสนองาน แม้ว่าจะพูดภาษาไทยไม่ชัด เข้าใจ และรับฟังผู้อื่นมากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น - นร.มีการวางแผนการทำงานอย่างละเอียดรอบคอบ ทำให้ทำงานได้เป็นขั้นเป็นตอนมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารให้โอกาสและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและของครูมากขึ้น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและชุมชนมากขึ้น - ครูเปลี่ยนวิธีการมีปฏิสัมพันธ์กับนร. จากที่คอยบอกสอนเป็นการพูดคุยกับนร. - ครูฟัง นร.มากขึ้น และตั้งคำถามให้ นร.คิดเพื่อรู้จักตัวเอง และตั้งเป้าหมายชีวิตที่สอดคล้องกับศักยภาพตน

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๑๑. ราชานุกเคราะห์ รร.บนพื้นที่สูง ชุมชนเป็นชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพเกษตรกรรม นร.มีปัญหาทุกโภชนาการ ครูส่วนใหญ่เป็นครูจากพื้นราบ ที่มีวิถีชีวิตแตกต่าง จึงมีปัญหาด้านการสื่อสารกับ นร.และผู้ปกครอง จึงมีการโยกย้ายค่อนข้างบ่อย</p>	<p>มุ่งเน้นพัฒนาให้ นร.สามารถจัดระบบชีวิต โดยเฉพาะในเรื่อง สุขอนามัย และการมีอาชีพ เพื่อสามารถพึ่งตนเองได้ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ไปพร้อมๆ กับการให้ความรู้ทางวิชาการ เมื่อ นร.จบออกไปแล้วจะได้มีอาชีพ สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยความปลอดภัย และมีความสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.อิสรีย์ ทองภูมิพันธ์ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาโดยสานต่อนโยบายจาก ผอ.มานะ ที่ยึดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมให้ครูทุกคนเป็นครูแกนนำ มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่กำหนดนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติ เพื่อให้ครูรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน - ผู้บริหารทำให้ครูไม่รู้สึกว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภาระ ด้วยการ <ul style="list-style-type: none"> • ทำให้เป็นเรื่องใกล้ตัว • อาศัยเพื่อนครูด้วยกันช่วยเชื่อมโยงให้เห็นเป็นภาพที่ชัดเจน • สนับสนุนให้ครูฝึกคิดตามหลักปรัชญาให้เป็นนิสัย จนคุ้นชิน เพื่อสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ นร.ฝึกการนำมาใช้ • ครูทั้ง รร.กว่า ๒๐ คนจะรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนพูดคุยแนวทางการทำงานซึ่งกันและกัน นอกจากจะช่วยสร้างความเข้าใจให้การทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันแล้ว ยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน
<p>๑๒. เสริมงามวิทยาคม รร.กิ่งเมืองกิ่งชนบท ที่มีเส้นทางเชื่อมต่อหลายจังหวัด ซึ่งเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด จึงทำให้ รร.ต้องระวังปัญหาดังกล่าว ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้เสริมจากการทำหัตถกรรมส่งศูนย์ศิลปาชีพแม่ต้า</p>	<p>รร.และชุมชน ร่วมกันจัดทำหลักสูตรพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของ นร. และใช้หลักปรัชญาเป็นฐานคิดในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นร.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ขับเคลื่อนหลักปรัชญาผ่านฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ - สร้างและสนับสนุนให้ครูแกนนำไปเรียนรู้กับเครือข่ายภายนอก กลับมารายงานผู้บริหาร และร่วมกันวางแผนขับเคลื่อนสู่ครูใน รร.ต่อไป

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - นร.ปฐมวัยมีกิจกรรม “หนูน้อยพอเพียง” ให้ นร.ซิมซิป ผ่านการดู การฟัง การทำกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ เช่น การฟังนิทาน กิจกรรมเข้าจังหวะ ที่ครูจะชวนพูดคุย และสอดแทรกเรื่องเกี่ยวกับการแบ่งปัน การเห็นคุณค่าของสิ่งของ ฯลฯ ให้กับ นร. - นร.ประถมปลายและมีชมรมฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำโครงการ ทำกิจกรรมในฐานะเกษตรกรรมฐานฝึกอาชีพที่มีในท้องถิ่น ฯลฯ โดยครูให้ นร.หาความรู้จากแหล่งต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกัน และนำมาปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน - มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่าง รร.กับชุมชน เพื่อให้ นร.ได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับชุมชน จะได้เห็นวิธีการทำเกษตรกรรมที่ลดการใช้สารเคมี เป็นต้น - ครูจะใช้วิธีตั้งคำถามปลายเปิดให้ นร.ได้คิด ได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงาน และให้ความสำคัญกับการใช้คำถามถอดบทเรียนหลังการทำงาน เพื่อเกิดความเข้าใจว่าได้นำหลักปรัชญาไปใช้อย่างไร และจะนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้อย่างไร 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.นำสิ่งที่เรียนรู้ที่ รร.กลับไปทำที่บ้าน ทำให้สามารถพัฒนาผลผลิตที่บ้าน และลดการใช้สารเคมี - นร.เริ่มคิดก่อนที่จะลงมือทำ เช่น การใช้จ่ายเงิน ทำให้มีเงินออมมากขึ้น - นร.มีระเบียบวินัย ซ้ายน มีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารจัดการ รร. ทำให้มีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น ลดความผิดพลาดในการทำงาน และใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น - ครูนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องของการใช้จ่ายทำให้ไม่เป็นหนี้เหมือนแต่ก่อน
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ นร.นำมาใช้ในการทำโครงการ เช่น คุรุวิทยาศาสตร์ ฝึกให้ นร.ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ควบคู่ไปกับหลักปรัชญา เช่นกระบวนการหาความรู้ด้วยการสังเกต ฝึกให้ นร.ใส่ใจในรายละเอียด เริ่มจากปัญหาใกล้ตัว นำหลักเหตุผล และนำเนื้อหาในบทเรียนมาใช้ คิดวิเคราะห์แก้ปัญหา - หลักสูตรจริยศึกษาเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของ นร.ด้วย ๔ กิจกรรม ได้แก่ วิธีพอเพียง เงินทองของมีค่า สมาชิกที่ดีของสังคม และเพศวิถีศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.ตั้งใจเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากขึ้น และผ่านการคัดเลือกเข้าโอลิมปิกวิชาการ - การทะเลาะเบาะแว้งรุนแรงลดลง ไม่มี นร.ลาออกกลางคัน - นร.มีวินัยมากขึ้น มีการยิ้มไหว้ทักทายกันตามวิถีคนเมืองมากขึ้น ใช้จ่ายอย่างประหยัดและเห็นคุณค่าสิ่งของมากขึ้น - นร.มีจิตอาสาและทำกิจกรรมเพื่อชุมชนมากขึ้น เช่น สร้างฝายชะลอน้ำ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเยี่ยมผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าในสิ่งที่นักเรียนทำ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น โดยเฉพาะด้านงบประมาณ

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>๑๓. กัลยาณมิตร รร.มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สภาพแวดล้อมรอบ รร.มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง อยู่ในย่านการค้า มีประชากรหนาแน่น ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ ค้าขาย เป็นพนักงานบริษัท และเป็นเกษตรกร มีฐานะปานกลาง</p>	<p>พัฒนา รร.ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ นร.มีคุณธรรม นำความรู้ควบคู่ภูมิปัญญาไทย ก้าวสู่สากล บนพื้นฐานของหลักปรัชญา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารเห็นความสำคัญส่งครูที่ไปอบรมเรื่องแผนจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ๕ คน กลับมาขยายผลให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระ ทั้ง ๔ กลุ่มสาระ เพื่อสร้างครูแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้ครูทั้ง รร. - ผู้บริหารและครูแกนนำร่วมกันกำหนดเป็นนโยบาย ให้ครูทั้ง รร. นำสู่การจัดการเรียนรู้ ผ่านโครงการบูรณาการหลักปรัชญา และได้พัฒนา นร.แกนนำให้ช่วยขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่เพื่อนไปพร้อม ๆ กับครูแกนนำที่สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูทั้งในเรื่องหลักปรัชญา วิธีการนำมาใช้ และการเขียนแผนจัดการเรียนรู้
<p>๑๔. โคกเพชรวิทยาคาร รร.ขยายโอกาสในชนบท ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่่อ้อย ไร่มัน และร้านค้า ผู้ปกครองฐานะยากจน ออกไปทำงานรับจ้างต่างถิ่น ทำให้ นร.มีความเสี่ยงด้านพฤติกรรม ส่งผลต่อการเรียน และอัตราการศึกษาต่อค่อนข้างต่ำ รร.ตั้งอยู่ใกล้เขื่อน มีฝายน้ำล้นหน้า รร. และสามารถนำมาใช้ทำกิจกรรมเกษตรใน รร.</p>	<p>เมื่อผู้บริหารเข้าใจในหลักปรัชญา จีศรัทธา และนำมาต่อยอดการบริหารจัดการการศึกษาใน รร. เพื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณลักษณะนิสัยให้ นร.มีวินัยในตน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นร. - ปลุกฝังให้ นร.มีวิถีพอเพียง มีอาชีพสามารถพึ่งพาตนเอง และกลับไปขยายผลต่อที่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งครูไปเรียนรู้และรับการอบรมต่าง ๆ สร้างทีมครูแกนนำในการขยายผลสู่เพื่อนครู - ครูแกนนำพัฒนานร.ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ฝึกคิด เช่น เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ และนำเสนองาน โดยครูแกนนำตั้งคำถามชวนคิด เมื่อ นร.ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กล้าแสดงออก ครูอื่น ๆ จึงสนใจเข้ามาเป็นทีมงาน - ดึงชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมกับคณะผู้บริหารและครู เพราะต้องการให้ชุมชนเข้าใจ นำหลักปรัชญา และความรู้ต่าง ๆ กลับไปใช้ที่บ้าน และช่วยกันพัฒนานร. - ผู้บริหารเชิญคณะครูจาก รร.เทศบาลวัดป่าไร่ และ ดร.ฤทธิไกร ไชยงาม จาก ม.มหาสารคาม มาให้ความรู้ และเป็นพี่เลี้ยงให้กับครูทั้ง รร. และมีการประเมินความก้าวหน้าร่วมกันเป็นระยะ - ผู้บริหารทำตัวเป็นแบบอย่างให้ความรู้ครู ทั้งเรื่องหลักปรัชญา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตรวจแผนของครู ติดตามและให้คำแนะนำครู

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - เป็น วร.ที่ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของสุ นร.ผ่านการทำโครงการบูรณาการสหวิทยาการมาตั้งแต่เริ่มขับเคลื่อนและเป็นผู้จุดประกายให้ครูใน วร.อื่น ๆ หลายแห่งนำกลับไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาด้วยการทำโครงการ - ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ให้โจทย์ หรือสถานการณ์ปัญหา กว้าง ๆ แล้วให้ นร.ช่วยกันคิดและพัฒนาโครงการขึ้น ระหว่างทำโครงการครูจะสร้างเงื่อนไขและตั้งคำถามเพื่อให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ - ในแต่ละปี วร.จะจัดเวทีให้ นร.นำเสนอโครงการ เพื่อเรียนรู้ร่วมกัน และรับการประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. ทำงานเป็นระบบขึ้น มีจิตสาธารณะ ให้ความสนใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มากขึ้น เช่น เด็กเก่งเดิมไม่รับเด็กเรียนอ่อนเข้ากลุ่ม เปลี่ยนเป็นให้ความสนใจช่วยเหลือเด็กเรียนอ่อนมากขึ้น - นร. เห็นความสำคัญและอยากอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ - ครูสร้างเงื่อนไขและตั้งคำถามให้นร.นำหลัก ๓ ท่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ในการทำงานมากขึ้น - ครูมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นแกนนำขับเคลื่อนเครือข่าย
<ul style="list-style-type: none"> - เน้นพัฒนาสมานักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียนด้วยกิจกรรมจิตศึกษา - นร.ส่วนใหญ่จะจะได้เรียนรู้ และซึมซับจากการทำกิจกรรม ในฐานการเรียนรู้ที่อิงกับวิถีชีวิตเกษตรของชุมชน ซึ่งออกแบบไว้ให้ใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่า เชื่อมโยงและครบวงจร ซึ่งครูจะตั้งคำถามกระตุ้นให้นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำกิจกรรม ในการแก้ปัญหา และมีการถอดบทเรียนหลังการทำงาน - สอนให้ นร.สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยการ ดึงครูภูมิปัญญา หรือหน่วยงานราชการมาให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาผลผลิตของ นร. เพื่อที่ นร. จะได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาอาชีพ บนพื้นฐานของชุมชน - การจัดการเรียนการสอนปกติจะเชื่อมโยงบทเรียนกับฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ นร.สามารถนำความรู้ตามทฤษฎี มาใช้จริง 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้ดี มีจิตอาสา รุนพี่ดูแลรุ่นน้อง และรัก วร. - นร.เห็นคุณค่าสิ่งของ เช่น รับประทานอาหารเหลือทิ้งน้อยลง - นร. นำสิ่งที่เรียนรู้จาก วร.กลับไปทำที่บ้าน เช่น การเลี้ยงกบ การทำบัญชีรับ-จ่าย และขยายผลสู่คนในครอบครัว ทำให้มีรายได้ เห็นประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาใช้มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิมที่เคยสอนตามประสบการณ์มาเป็นการเชื่อมโยงบทเรียนกับฐานการเรียนรู้ และออกแบบให้ นร.ได้นำหลักปรัชญามาใช้เป็นหลักคิดก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และหลังกิจกรรมมีการถอดบทเรียน - ครูมีความรอบคอบ ทำงานมีประสิทธิภาพ และมีความสุขขึ้น - บุคลากรของ วร.มีความร่วมมือกันมากขึ้น ฟังความเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้บริหารและครูมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๑๕. ชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖</p> <p>รร.ขยายโอกาสในชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบท นร.ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน พ่อแม่ทำงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร เด็กมีปัญหาครอบครัวแตกแยก บางวันเด็กไม่ได้มา รร. เพราะต้องไปรับจ้าง</p>	<p>รร. น้อมนำหลักปรัชญามาเป็นแนวทางในการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ นร. รู้คิดว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของ นร. - ฝึกให้ นร. พึ่งตัวเองด้านอาชีพ เพื่อแก้ไขความยากจน - เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่ยากจนเข้ามาเรียนรู้ ทำการเกษตรร่วมกับลูกในพื้นที่ของ รร. และสามารถนำผลผลิตที่ได้กลับไปบริโภคที่บ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ. สวัสดิ์ มะลาหอม และครูเบญจมาศ ลิงห์น้อย ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกันปลูกฝังให้ นร. เป็นคนดี และพัฒนา รร. กับชุมชนให้ดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน - ผู้บริหารคัดเลือกครูแกนนำที่มีใจ มีความเป็นผู้นำตามธรรมชาติ สามารถสอนเพื่อนให้เข้าใจได้ง่าย โดยเฉพาะเป็นคนท้องถิ่น เพื่อจะสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างต่อเนื่อง - สนับสนุนให้ครูแกนนำเข้ารับการอบรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ นำสิ่งที่เรียนรู้กลับมาใช้และขยายผลสู่เพื่อนครู - สร้างความเข้าใจร่วมกันนำหลักปรัชญามาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อให้นร. เกิดอุปนิสัย “พอเพียง” มีการติดตามความก้าวหน้าโดยผอ. จะชวนครูถอดบทเรียน วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนถึงผลที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรม เพื่อให้ครูได้ทบทวน และพัฒนาการทำงานของตน - รร. มีกติการ่วมกันว่าครูเก่าจะต้องเป็นที่เลี้ยงให้ครูใหม่ ทำความเข้าใจในหลักปรัชญา และนำสู่การออกแบบการเรียนการสอนให้ได้ในระยะเวลา ๑-๒ เดือน
<p>๑๖. เชียงขวัญพิทยาคม</p> <p>รร. มัธยมศึกษาในชนบท ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม ฐานะยากจน ผู้ปกครองออกไปทำงานต่างถิ่น นร. ส่วนใหญ่พลาดหวังจาก รร. ในเมือง นร. บางส่วนจึงมีพฤติกรรมเสี่ยง</p>	<p>มุ่งสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม คิดเป็น และเพื่อแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของ นร.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ. ระวี ชูณิกากรณ์ ทำตนเป็นแบบอย่าง คัดเลือกครูแกนนำที่มีใจ มีความกระตือรือร้นช่วยขยายผลสู่เพื่อนครู ด้วยการชวนวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อให้เห็นว่าการใช้หลักปรัชญาในการจัดการเรียนรู้อยู่ในหลักสูตร เป็นงานที่ครูต้องทำอยู่แล้ว เมื่อนำหลักปรัชญามาใช้จะทำให้งานมีคุณภาพยิ่งขึ้น และทำความเข้าใจให้ตรงกันว่าเป้าหมายอยู่ที่ นร. มีอุปนิสัย “พอเพียง” - กำหนดเป็นนโยบายว่าครูทุกคนต้องนำหลักปรัชญาสู่การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นร. คิดเป็น ทำเป็น - ครูฉลาด ปาไล ครูแกนนำ คิด “ชุดคำถามหัวใจแห่งการเรียนรู้” ใช้เป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจหลักปรัชญาด้วยการถอดบทเรียนจากประสบการณ์จริง เพื่อให้ครูนำมาใช้กับ นร. และขยายผลสู่ภายนอก - ผอ. เน้นการขยายผลสู่ภายนอกในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงาน เพื่อให้ครูพัฒนาตนเอง ให้มีความพร้อมที่จะเป็นผู้ถ่ายทอด และเรียนรู้จากผู้อื่น

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - เน้นปลูกฝัง นร.ในลักษณะทำให้เห็น พาทำ พูดคุย แลกเปลี่ยนทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ฝึกให้นร.คิด เชื่อมโยงการกระทำของตนกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หรือตั้งคำถามให้ นร.คิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่น - การจัดการเรียนรู้บูรณาการสหวิทยาการ “ข้าวเพื่อชีวิต” ให้ นร.ได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับข้าวซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ สำคัญ และสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมของคนไทยตลอดทั้งปี - กิจกรรม “ค่ายลูกเสือพอเพียงร้อยเรียงสู่อาเซียน” ที่ผู้บริหารและครูช่วยกันออกแบบกิจกรรม โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง นร.และชุมชน ที่ไม่เพียงทำให้ รร.สามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างคุ้มค่า และครูได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่เท่านั้น แต่ นร.ต้องวางแผนเตรียมพร้อมจัดกิจกรรม เช่น เตรียมปลูกผักไว้เพื่อใช้ในกิจกรรมค่าย ซึ่งเอื้อให้ นร.ได้ฝึกความรับผิดชอบต่อ และมีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมเพื่อสานสัมพันธ์ในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาพฤติกรรมของ นร. เช่น ทะเลาะวิวาท ปัญหาชู้สาว หมดไป เปลี่ยนเป็นการได้รับคำชมจากผู้ปกครองในเรื่อง กิริยามารยาท - นร.มีความเป็นตัวของตัวเอง ใส่ใจ ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันมากขึ้น - นร.กล้าพูด กล้าทำ มีเหตุผล และมีมุมมองใหม่ๆ กว้างกว่าเดิม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ONET สูงขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหาร ครู นร. และชุมชน มีส่วนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของ รร.ให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ - ครอบครัวที่มาเรียนรู้ และทำการเกษตรในพื้นที่ของ รร.มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีผู้เข้าร่วมโครงการมากขึ้น - ครุ นำกระบวนการถอดบทเรียนมาใช้ และร่วมเรียนรู้ไปกับ นร. - ครูมีความภูมิใจที่สามารถทำให้นร.มีความสุข และเป็นผู้ขยายผลหลักปรัชญาให้กับ รร.ต่าง ๆ
<ul style="list-style-type: none"> - ครุ นำกระบวนการจิตศึกษาและสมาธิเคลื่อนไหวมาใช้เตรียมความพร้อมนร.ในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน - ครูตั้งคำถามถอดบทเรียนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเมื่อ นร.ทำผิด เพื่อให้ นร.ใคร่ครวญและวิเคราะห์ตนเอง ชวนให้ นร.คิดว่าทำไมจึงทำ ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร และครูจะใช้คำถามถอดบทเรียนการทำงานหลังกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้นร.เข้าใจ และตระหนักถึงการนำหลักปรัชญามาใช้ - ให้ความสำคัญกับการตั้งคำถามเพื่อฝึกให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น โครงการงานวิจัยประวัติศาสตร์ ที่ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในสถานการณ์จริง ทั้งการสืบค้นจากชุมชนที่ได้ฝึกทั้งการเตรียมตัวเพื่อให้ได้ข้อมูล การวางตัววิธีการตั้งคำถาม การนำปัญหาวิเคราะห์หาข้อสรุป ไปจนถึงการชวนชุมชนช่วยกันแก้ไขปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของ นร.ลดลง เช่น การวิวาทชกต่อยกันเอง และวิวาทกับนร.ต่างรร.หมดไป - นร.มีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อ มีวินัย และมีจิตอาสา ได้รับคำชมจากอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยว่า นร.จาก รร. เชียงขวัญพิทยาคมมีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมของคณะเป็นอย่างดี - ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นร.สูงขึ้น ผลสอบ O-NET ผ่านทุกวิชาและมีคะแนนสูงขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเปลี่ยนจากการเน้นสอนวิชาการมาเป็นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะ นร. - ครูส่วนใหญ่ นำ “ชุดคำถามหัวใจแห่งการเรียนรู้” ของครูฉลาดมาใช้ เพื่อให้ นร.เข้าใจหลักปรัชญา และนำกระบวนการถอดบทเรียนหลังกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้กับ นร. - ครูทำงานละเอียดรอบคอบขึ้น และมีศรัทธาในตัวเอง

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๑๗.เทศบาลวัดป่าเรไร รร.ขยายโอกาสในเมือง สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดป่าเรไร ผู้ปกครอง นร. มีฐานะปานกลางถึงยากจน ประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น รับจ้างทั่วไป เกษตรกร</p>	<p>ผู้บริหารและคณะครูมีแนวคิดร่วมกันนำหลักปรัชญามาใช้ในรร.ควบคู่ไปกับแนวทางวิถีพุทธเพื่อพัฒนา นร.ให้ “มีความสุข มีความมั่นใจ และภูมิใจในตัวเอง”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ธนิดา กุลสุวรรณ ให้ครูทุกคนเข้ารับอบรม เรียนรู้ ด้งานเพื่อจะได้เข้าใจไปพร้อม ๆ กัน โดยเน้นปลูกฝังแนวคิดให้กับครูรุ่นเก่าที่สมัครใจก่อน เมื่อเห็นผลแล้วจึงขยายผลสู่ครูอื่น ๆ ทั้ง รร. - เชิญผู้บริหารและครู จาก รร.เซียงขวัญพิทยาคมมาเป็นพี่เลี้ยงทำให้ครูเข้าใจหลักคิด และเห็นแนวทางการบูรณาการหลักปรัชญากับการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะการทำให้ครูและ นร.เข้าใจชัดเจนจากการถอดบทเรียน และนำผลจากการเรียนรู้มาใช้ปรับปรุงการทำงานได้ - ผอ.ธนิดาเน้นเรื่องการทำตัวเป็นแบบอย่าง ผู้บริหารเป็นแบบอย่างให้ครู ครูเป็นแบบอย่างให้ศิษย์ เน้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ดูแลกัน เสมือนญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน
<p>๑๘.โนนสังวิทยาการ รร.มัธยมศึกษากิ่งเมืองกิ่งชนบท อยู่ติดเขื่อนอุบลรัตน์ สภาพแวดล้อมของป่าและน้ำอุดมสมบูรณ์ ชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม และประมงน้ำจืด ผู้ปกครองมีฐานะค่อนข้างยากจน</p>	<p>ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูทุกคนนำหลักปรัชญาและหลักการทรงงานมาใช้ในการพัฒนาอุปนิสัย ๕ ด้านให้กับ นร. คือ มีระเบียบวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักความเป็นไทย ประหยัด อุดม และรักษาสีสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.สุเมธ ปานะถึก พาครูดูงานที่ รร.ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าร่วมเรียนรู้ อบรมแลกเปลี่ยนความรู้กับ รร.ต่าง ๆ และนำความรู้ที่ได้กลับมาแลกเปลี่ยนกัน เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน - ครูแกนนำจัดอบรมให้ความรู้ความหมายของหลักปรัชญาชวนเพื่อนครูวิเคราะห์หลักสูตร และแลกเปลี่ยนเรื่องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับหลักปรัชญา - มีศูนย์การเรียนรู้ เช่น กัลยาณวัตร และเซียงขวัญพิทยาคม มาช่วยเติมเต็ม

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ธนิศา บริหารจัดการและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและสอดรับกัน ภายใต้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปลูกฝังหลักปรัชญาให้อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตใน รร. - นร.ได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ ครูสอดแทรกการสอนหลักปรัชญาด้วยคำถามชวนคิดชวนคุย เพื่อให้ นักเรียนได้ขบคิด และซึมซับคำสอนครู เพื่อให้ นร. “กิน อยู่ คู่ พัง” เป็น เช่น ร้านค้าสวัสดิการพอเพียง ที่ยึดหลัก “ให้ผู้เรียนมีความสุขดีมากกว่าการสร้างผลกำไร” ซึ่ง นร.ได้ฝึกการเลือกบริโภค เรียนรู้ขั้นตอนการผลิต ทำบัญชีรับ-จ่าย ฝึกจำหน่ายของดีมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ในราคาที่เหมาะสมผล - เปิดโอกาสให้ นร.ได้มีส่วนร่วมคิดและทำกิจกรรมช่วงพักเที่ยง คือ กิจกรรม “ผู้เรียนดีวิถีพอเพียง” ครูจะผลัดเวรกันรับผิดชอบ และมอบหมายให้ นร.จัดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรมและหลักปรัชญา เช่น เล่นเกม ร้องเพลงที่ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเตรียมความพร้อมสมองก่อนเข้าเรียนภาคบ่ายต่อไป นร.จึงเรียนรู้อย่างสนุก ซึมซับสิ่งดี ๆ ไปโดยไม่รู้ตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.สามารถจัดการกับความอยากของตนเอง ลดความก้าวร้าว มีความรับผิดชอบ มีวินัยมากขึ้น และเรียนได้ดีขึ้น - นร.เริ่มนำหลักปรัชญามาใช้ก่อนตัดสินใจ เช่น เรื่องการใช้จ่าย การจัดสรรเวลา มีการคิดทบทวนและตั้งคำถามก่อนทำ ทำให้ทำงานได้รอบคอบมากขึ้น - เกิดภาวะผู้นำใน นร.รุ่นพี่ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้รุ่นน้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น ใจเย็นลง จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของ นร.และเน้นให้ นร.พัฒนาตัวเองมากกว่าแข่งขันกับเพื่อน - ครูเปลี่ยนพฤติกรรมตนเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับ นร. เช่น เลิกดื่ม น้ำอัดลมและกาแฟ - ครูที่เคยต่อต้าน เมื่อเข้าใจได้ปรับวิธีการสอนจากบอกหรือบังคับให้นร.ทำตาม มาเป็นการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและคุยกัน ทำให้ นร.เรียนรู้ได้ดีขึ้น ตั้งใจเรียนมากขึ้น ครูจึงมีความสุขขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - มีหลักสูตรเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้ นร. ทำกิจกรรมโดยนำหลักการทรงงาน และหลักปรัชญา มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะนิสัย ๕ ด้าน ให้กับ นร. - ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในขั้นตอนการทำโครงการ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นความคิด และเปิดโอกาสให้นร.แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง - ในการจัดการเรียนการสอนปกติ ครูเกือบทุกวิชาจะให้ นร.ถอดบทเรียนหลังจากการทำงานเชื่อมกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข เพื่อให้นร.เข้าใจและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีระเบียบวินัยมากขึ้น เช่น รู้จักเข้าแถวซื้ออาหาร เข้าเรียนตรงเวลา และส่งงานทันตามกำหนด - นร.รู้จักตัวเอง และนำหลักปรัชญามาใช้จัดระบบของชีวิตตัวเอง ทำให้สามารถทำสิ่งที่ยาก ๆ ได้ประสบความสำเร็จ - นร. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูและบุคลากรของ รร. นำหลักปรัชญามาใช้ในชีวิต ลดการฟุ้งเฟ้อ ส่งผลให้เป็นหนี้ลดลง มีความสุข และมีหลักธรรมในการดำเนินชีวิต - ครูใส่ใจคำถาม และการถอดบทเรียน ในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๑๙.บ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์) รร.ขยายโอกาส ตั้งอยู่ในชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบท อาชีพหลักในชุมชนคือ ทำนา ทำสวน และรับจ้างทั่วไป มีฐานะยากจน เมื่อว่างเว้นจากการทำงานมักจะจับกลุ่มเล่นการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นเกม และเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็ก ๆ</p>	<p>จัดการศึกษาโดยเน้นชีวิตเป็นตัวตั้งพัฒนา นร. โดยให้ความสำคัญกับ “ความดี” เป็นที่หนึ่ง “ความสุข” เป็นที่สอง และที่สามคือกระบวนการพัฒนาให้ นร.ได้ “เรียนรู้ตลอดเวลา”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ชุมชน ครู และ นร. โดยมี นร.เป็นศูนย์กลาง - มีระบบติดตามความก้าวหน้า โดยจัดประชุมครูทุกสัปดาห์ เน้นคุยเรื่องงานที่ทำในแต่ละรอบสัปดาห์ สรุปว่างานอะไรดีแล้วงานอะไรที่ต้องปรับปรุง และจะพัฒนางานให้ดีขึ้นได้อย่างไร มีกระบวนการอย่างไร - ทีมขับเคลื่อนมีการพบปะพูดคุยกับผู้บริหารประมาณสัปดาห์ละ ๒ ครั้งเพื่อแลกเปลี่ยน เสนอแนะ และพัฒนาการทำงาน
<p>๒๐.บ้านเป่าวิทยา รร.มัธยมศึกษา อยู่บนที่ลาดชายเขา ไก่ป่าและแหล่งน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อยู่ภายใต้การดูแลของ อบต.จึงได้รับการสนับสนุนจาก อบต.เป็นอย่างดี และมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน</p>	<p>พัฒนา นร.ตามศักยภาพ และนำหลักปรัชญามาใช้จนเกิดเป็นอุปนิสัย เน้นให้ นร.เห็นคุณค่า และสามารถนำทรัพยากร หรือ วัตถุดิบในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นอาชีพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารใช้กระบวนการมีส่วนร่วม จัดประชุมครูทั้ง รร.เพื่อขอความเห็นที่ต้องการพัฒนา รร.เป็นศูนย์การเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งครูส่วนใหญ่ต้องการ จึงจัดตั้งครูแกนนำ นร.แกนนำ ผู้ปกครองแกนนำ ทำความเข้าใจ และร่วมขับเคลื่อนหลักปรัชญาไปด้วยกัน เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม - ศึกษาดูงานที่ รร.ลำปลายมาศพัฒนา ที่มูลนิธิร่วมกับมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงจัดขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารและคณะครู ได้เห็นแนวทางและได้เครื่องมือออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น จิตวิทยาเชิงบวก การให้นักเรียนสร้างความรู้เอง และการใช้คำถามกระตุ้นคิด เป็นต้น - พัฒนาครูด้วยการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ดูงานกับศูนย์การเรียนรู้ และ รร.เครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการศึกษาของ รร. - จัดให้มีการถอดบทเรียนสิ่งที่ไปเรียนรู้มา และการทำงานของครูแกนนำเล่าสู่กันฟังอยู่เป็นประจำ

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมพร้อม นร.ก่อนเข้าเรียนในช่วงเช้าด้วยกิจกรรมบริหารสมอง (Brain Gym) และให้เลือกทำสิ่งประดิษฐ์ที่ นร.สนใจเพื่อฝึกให้ นร.มีสมาธิจดจ่ออยู่ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และมีผลพลอยได้คือ รายได้จากการจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์นั้นๆ - ปลุกฝังการนำหลักปรัชญามาใช้ในฐานฝึกทักษะอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ นร.เลือกปฏิบัติจริงในช่วงเวลาสุดท้ายของวัน โดยมีครูคอยตั้งคำถามชวนให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ระหว่างการทำงาน และมีการถอดบทเรียนการทำงานหลังทำกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีพฤติกรรมดีขึ้น เช่น มีระเบียบวินัย ใจเย็น รู้จักแบ่งปัน สามัคคี มีความซื่อสัตย์ ฯลฯ - ปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การสูบบุหรี่ การขาดเรียน การทะเลาะวิวาทลดลง - นร.มีสมาธิมากขึ้น มีเหตุผล รู้จักวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสื่อสารได้ดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำหลักปรัชญาไปใช้ในการวางแผน และเตรียมการสอน ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพขึ้น - ครูปรับการสอนจากการบอกสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ นร.ได้คิดได้แสดงออก ใช้คำพูดเชิงบวกกับ นร. ตั้งคำถามชวนคิด ทำให้สัมพันธภาพระหว่างครูและ นร.ดีขึ้น ครูมีความสุขมากขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมความพร้อมให้ครู และ นร.ก่อนเรียนด้วยกิจกรรมจิตศึกษาและการนั่งสมาธิหลังเคารพธงชาติในช่วงเช้า - ครูสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาให้นักเรียนด้วยการตีความหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขกับเนื้อหาในบทเรียนหรือผ่านกระทำของ นร. เช่น ครูภาษาไทยให้ นร.วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครอย่างละเอียดว่าได้ใช้หรือไม่ใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร โดยให้ นร.วิเคราะห์ออกมาในรูปแบบของแผนผังความคิด - ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม หรือสร้างเงื่อนไขให้ นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้คิดวิเคราะห์ก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ และเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริง เช่นครูวิทยาศาสตร์ตั้งคำถามชวนให้ นร.นำหลักปรัชญาไปใช้คิดผลิตสื่อการเรียนรู้เองจากวัสดุที่มีอยู่รอบตัว ทำให้ นร.ได้ทั้งความเข้าใจเนื้อหาวิชาและได้ประยุกต์ใช้หลักปรัชญา - ครูมีกระบวนการให้เด็กรู้จักตนเอง และครูรู้จักเด็ก ด้วยการชวนนักเรียนวิเคราะห์ตนเอง วาดภาพฝันในอนาคต และวางแผนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.นำหลักปรัชญาไปพิจารณาเรื่องการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว ทำให้ครอบครัวที่เคยทะเลาะกันกลับมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น มีเงินออมมากขึ้น - นร.รู้จักตัวเอง เชื่อว่าหลักปรัชญาเป็นภูมิคุ้มกันในชีวิต และนำมาใช้ในการวางแผนชีวิต ทำให้มีความมั่นใจ และกล้าตัดสินใจ เช่น เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรม นร. นำสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ - ครูใช้คำถามที่สอดคล้องกับหลักปรัชญา และนำวิธีการถอดบทเรียนมาใช้มากขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๒๑. บ้านสำโรง ร.ขยายโอกาสในเขตชุมชนชนบท มีอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่แห้งแล้ง ผู้ปกครองออกไปหารายได้ในต่างถิ่น นร.อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยง</p>	<p>พัฒนาทักษะชีวิตให้ นร.สามารถเรียนรู้ที่จะสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นร.เป็นคนดี สามารถพัฒนาอาชีพที่มั่นคง จากทุนที่มีในท้องถิ่น เพื่อไม่ต้องออกไปเป็นแรงงานต่างถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาจากความไม่เข้าใจของครู ทำให้ครูมองว่าการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาเป็นภาระงานเพิ่ม การขับเคลื่อนจึงเริ่มจากการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษางานศูนย์การเรียนรู้ที่มีบริบทที่คล้ายคลึงกัน เช่น โรงเรียนบ้านคูเมือง และลงนําส่งที่เรียนรู้มาปรับใช้ เช่น กิจกรรมนั่งสมาธิตอนเข้าหน้าห้องเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนแต่ละวัน และได้รับความร่วมมือจากคณะครูโรงเรียนสำโรงทาบวิทยาคมเป็นพี่เลี้ยงพาทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา - กำหนดเป็นนโยบายให้ครูนำหลักปรัชญามาใช้จัดการเรียนรู้ มีการติดตาม และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดยจัดประชุมเดือนละ ๒-๓ ครั้ง เพื่อให้คณะครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอและวิเคราะห์แผน และติดตามผลการสอน โดยมีผู้บริหารเข้าร่วมให้ความเห็น - นำเครื่องมือการถอดบทเรียน ทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลว มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น
<p>๒๒. บ้านหนองหญ้าปล้อง ร.ประถมศึกษาขนาดเล็กอยู่ในชุมชนชนบท มีอาชีพเกษตรกรรม ผู้ปกครองมีฐานะยากจน เมื่อหมดฤดูทำนาจะออกไปทำงานหารายได้ในต่างถิ่น</p>	<p>ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมมือกันพัฒนา รร.ในทุกด้าน เริ่มจากการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ร่วมกันปรับปรุงสภาพแวดล้อม และร่วมกันพัฒนา รร.ให้ นร. ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเริ่มที่ความรู้ความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเรื่องการนำหลักปรัชญาไปใช้ในชีวิตและงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้นจิตสำนึกความเป็นครูก่อนพัฒนา เพราะเชื่อว่าหากครูมีคุณธรรม การขับเคลื่อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจริง โดย ผอ.ทรงศักดิ์ สิริรัมย์ ทำตนเป็นแบบอย่าง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และเป็นผู้ทำความเข้าใจกับครูเรื่องนโยบายการขับเคลื่อน และแผนการทำงาน - ฝ่ายวิชาการดูแลให้ครูช่วยกันออกแบบการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ - เมื่อ ผอ. และครูไปรับความรู้จากภายนอก จะกลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนครูฟังทันที เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และครูแต่ละคน จะได้นำไปต่อยอดทำงานของตน

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ครูใช้วิธีตั้งคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัยของ นร. โดยเฉพาะการใช้คำถามกระตุ้นให้ นร.คิดและปฏิบัติโดยใช้เหตุผล ด้วยการสอดแทรกในสถานการณ์จริง หรือในกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ และการใช้กระบวนการโครงการสำหรับเด็กมัธยม - ให้ นร.ฝึกปฏิบัติในฐานการเรียนรู้ ๖ ฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยหลากหลายมิติ ทั้งศิลปะวัฒนธรรม สังคม และอาชีพ ฐานการเรียนรู้เด่น คือ ผ้าผะเหวด ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแฝงคติธรรมทางพุทธศาสนา ที่ นร. ได้ศึกษาประวัติความเป็นมา ฝึกนำเสนอและเล่าเรื่องด้วยการวาดภาพ เป็นการฝึกสมาธิ และได้พัฒนาความสามารถทางศิลปะ ซึ่งบางคนสามารถนำไปเป็นอาชีพได้ 	<p>นร.มีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ไม่หนีปัญหา เริ่มมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีระเบียบวินัยดีขึ้น มีความอดทน และมีน้ำใจต่อผู้อื่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำหลักปรัชญามาพิจารณาวิถีการดำเนินชีวิตและปรับปรุงตน เช่น เลิกการพนัน หันมาใช้เวลาปลูกผักทำสวนครัวแทน ทำให้หนี้สินลดลง - ครูใจเย็นลง ฟังกันมากขึ้น ลดเงื่อนไขในการทำงานร่วมกัน ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น - ครูเอาใจใส่ นร.มากขึ้น ปรับการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการตั้งคำถาม ทำให้สัมพันธภาพระหว่างครูกับ นร.ดีขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กระบวนการจิตศึกษา เตรียมความพร้อมผู้เรียนในการเรียนรู้ - รร.ให้ความสำคัญกับการนำหลักปรัชญามาใช้ในฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และใช้กระบวนการโครงการ ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง - ครูตั้งคำถามให้ นร.ได้คิด ได้เรียนรู้ ได้นำหลักปรัชญามาใช้ตามสถานการณ์ ซึ่งมีเคล็ดลับว่าครูต้องรู้จักเด็กเพื่อสามารถตั้งคำถามได้ตรงจุด ไม่ปิดกั้นความคิดของเด็ก ตั้งคำถามปลายเปิด และไม่ตัดสิน - เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ครูจะให้ นร.อภิปรายความเห็นในเรื่องที่เพิ่งเรียนจบไป ทั้งในเรื่องความรู้ และกระบวนการทำงาน วาดออกมาในรูปของแผนผังความคิด นำเสนอหน้าห้อง และอภิปรายความเห็นร่วมกัน 	<p>นร.คิดก่อนลงมือทำ มีความละเอียดรอบคอบ ผลงานจึงออกมามีคุณภาพดีขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครูรู้จัก นร.มากขึ้น สามารถพัฒนา นร.ตามศักยภาพ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน - ครูมีการวางแผนในการทำงานที่รอบคอบมากขึ้น - ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๒๓. โพนทองวิทยายน</p> <p>รร.มัธยมศึกษาประจำอำเภอกิ่งเมือง กิ่งชนบท ในบริเวณ รร.มีพื้นที่ป่า ที่อุดมสมบูรณ์อยู่กว่า ๑๐๐ ไร่ และ อนุญาตให้คนในชุมชนเข้ามาหา ของป่า ชุมชนโดยรอบมีอาชีพ ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง และทำนา ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน</p>	<p>ผอ.วัฒนชัย ศิลารัตน์ ได้นำ หลักปรัชญามาพัฒนา รร. และ ปลูกฝังให้ นร.มีคุณธรรม และ สำนึกความเป็นไทยบนพื้นฐาน ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการ สร้างกระบวนการคิดให้ นร. ด้วย PT Model ซึ่งต่อมา ผู้บริหาร ท่านใหม่เข้ามาได้ต่อยอดเป็น โมเดล KUNSAPDEE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.วัฒนชัย ใช้กลยุทธ์ดึงครูที่มี “ใจ” ศรัทธา และเห็นคุณค่า หลักปรัชญาร่วมเป็นแกนนำขับเคลื่อน สนับสนุนให้เข้ารับ การอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดูงาน และนำมาใช้ - เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดผลเป็นรูปธรรม ผู้บริหารได้ประสาน ความร่วมมือจาก ๓ ฝ่าย คือ ครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ และ ปราชญ์ท้องถิ่น มาเป็นพลังร่วมดำเนินการ - มอบหมายให้ครูทุกกลุ่มสาระจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ บูรณาการหลักปรัชญา และนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับ ธรรมชาติของแต่ละรายวิชา - ครูแกนนำจัดอบรมครูใหม่ทุกภาคเรียน ผนวกกับกลยุทธ์ พี่สอนน้อง ชวนคุยชวนทำ ให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้ครูใหม่เข้าใจ และนำสู่การจัดการเรียนรู้ได้
<p>๒๔. ศีขรภูมิพิสัย</p> <p>รร.มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเมืองที่ให้ความสำคัญกับประเพณี และวัฒนธรรม เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ กับปราสาทศีขรภูมิ ซึ่งเป็นโบราณ สถานที่สำคัญของภาคอีสาน เป็น แหล่งเรียนรู้ใกล้ รร. ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ปานกลางถึงยากจน นร. อยู่กับปู่ย่าตายาย และมีพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์</p>	<p>ปลูกฝังให้ นร.เป็นคนดี เป็น คนเก่ง สามารถเป็นผู้นำในสังคม มีความภูมิใจ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.แสน แหวนวงศ์ มีหลักในการขับเคลื่อนงานสู่ครู ๓ ข้อคือ ใช้ครูเป็น เห็นครูทำ นำครูได้ - แต่งตั้งคณะทำงาน ๒ ชุด เพื่อเป็นกลไกในการทำงาน - คณะกรรมการขับเคลื่อน ประกอบด้วย ผู้บริหาร และตัวแทนครู จากทุกกลุ่มสาระฯ ละ ๒ คน เพื่อรับทราบและขับเคลื่อนงาน ตามนโยบาย - ครูแกนนำที่สมัครใจช่วยให้ความรู้ และช่วยเหลือให้เพื่อนครู สามารถนำสู่การจัดการเรียนรู้ได้ - ครูแกนนำจัดอบรมสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญา และนำมาใช้ เขียนแผนการสอน นำความรู้ที่ได้จากการอบรมข้างนอก มาถ่ายทอดใน รร.และเป็นที่เลี้ยงเพื่อนครู - การขับเคลื่อนสู่ นร.เพื่อให้เกิดอุปนิสัย “พอเพียง” กำหนดอยู่ใน หลักสูตร จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของฝ่ายวิชาการ ที่จะทำให้ครู สามารถนำหลักปรัชญามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ - ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนการสอน ในสายชั้น

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ครูส่วนใหญ่จะยึดหลัก PT Model (Process Transfer) กระบวนการถ่ายโอนองค์ความรู้สู่กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย ๓ กิจกรรม คือการสอนโดยใช้ โครงการบูรณาการ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และฝึกให้ นร.นำหลักปรัชญามาเป็นกรอบคิด กำกับการตัดสินใจในการทำกิจกรรม ซึ่งรวมถึงการทำโครงการ ที่ครูต้องสร้างเงื่อนไข และตั้งคำถามช่วยให้นร.นำหลักปรัชญามาใช้ - ปลุกฝังหลักปรัชญาผ่านการทำงานในฐานะการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงของ รร. เช่น ฐานปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ สอนป่า ตลอดจนชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ นร.เข้ามาใน รร. ครูจะใช้คำถามชวนให้ นร.ได้นำหลักคิดมาวิเคราะห์ การกระทำของตน 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.คิดกว้างขึ้น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ทำให้มีความสุขมากขึ้น - นร.รู้จักจัดสมดุลของชีวิต เช่น การแบ่งเวลาทำกิจกรรมกับการเรียน การเล่นเกม การช่วยที่บ้านทำงาน ทำให้มีความสุข ได้ทำกิจกรรมแล้วผลการเรียนไม่ตก - นร.ตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่หนีเรียน มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นทำงานให้ออกมาคุณภาพดี ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูมีความละเอียดรอบคอบขึ้น ใช้ Backward Design มีการสำรวจพื้นที่ สภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ เตรียมพร้อมก่อนจัดการเรียนการสอน เพื่อสามารถทะล่อม นร.ได้
<ul style="list-style-type: none"> - โครงการจัดการเรียนรู้บูรณาการ จัดขึ้นปีละครั้ง โดยที่ครูในแต่ละสายชั้นจะมาประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อแกนกลางที่เกี่ยวกับประเด็นวัฒนธรรม และออกแบบหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ เพื่อให้ นักเรียนได้มาเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการทำงานให้สอดคล้องกับหลักปรัชญา ทั้งวิถีคิด การบริหารจัดการ เพื่อให้ นร.ทั้ง รร.ได้เรียนรู้ร่วมกันตลอดทั้งสัปดาห์ - ครูจะปลุกฝังให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรปกติ โดยเฉพาะการทำโครงการ เช่น โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการเรียนรู้ ๖ ขั้นตอน คือ เริ่มคิดสะกิดด้วยคำถาม ชั้นเรียนรู้ ดู-ทำ นำคิด พิสูจน์ปัญหา ปัญญาเกิด 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผล ONET สูงขึ้น สอบติดคณะดี ๆ มากขึ้น นร. ไปแข่งขันต่างประเทศได้รางวัลกลับมา - นร.รู้จักตนเอง มีความรับผิดชอบมากขึ้น พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง - นร.ภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นและพร้อมที่จะอนุรักษ์ - นำสิ่งที่เรียนรู้ใน รร. โดยเฉพาะการคิดตามหลักปรัชญาไปใช้ในมหาวิทยาลัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทำงานเป็นทีมมากขึ้น มีความรอบคอบ และทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น - ครูใหม่รู้สึกภูมิใจที่ได้มาอยู่ที่ รร.นี้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๒๕.สนามบิน รร.ขยายโอกาสขนาดใหญ่พิเศษในเมืองใหญ่ อยู่ท่ามกลางศูนย์ราชการ และแหล่งการค้าของจังหวัด ผู้ปกครองหลากหลายอาชีพ</p>	<p>พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ จัดการเรียนรู้ให้ นร.เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>	<p>ครูแกนนำขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลัก A๔ คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Awareness สร้างความตระหนัก ด้วยการจัดประชุมบุคลากรทั้ง รร. ให้มีความเข้าใจ และนำหลักปรัชญาไปใช้ในงาน - Attempt พยายามช่วยเหลือ สนับสนุนให้ครูสามารถนำหลักปรัชญาสู่การเรียนการสอน เช่น ครูแกนนำลัดเปลี่ยนกันมาให้ความรู้เรื่องการเขียนแผนกับเพื่อนครู - Achievement ติดตามความสำเร็จ ด้วยการให้ นร.นำเสนอผลงานการประยุกต์ใช้หลักปรัชญา เมื่อสิ้นภาคเรียน - Accredit ชื่นชมให้กำลังใจ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ระบบการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง
<p>๒๖.สำโรงทาบวิทยาคม รร.มัธยมศึกษา - ปวช.ขนาดใหญ่ ชุมชนที่อยู่ใกล้ รร.มีหลากหลายวัฒนธรรม เช่น เขมร ลาว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวกูย ที่มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร และรับจ้างทั่วไป มีฐานะปานกลาง</p>	<p>พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะชีวิตสู่สากล ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ครูที่ศรัทธาในหลักปรัชญารวมตัวกันเป็น “กลุ่มก่อการดี” ร่วมกันกำหนดนโยบาย และวางกลยุทธ์ขับเคลื่อน โดยใช้หลัก “๕ ส. พอเพียง” คือ สร้างศรัทธา สร้างแกนนำ สร้างโอกาส สร้างผลงานเชิงประจักษ์ สร้างเครือข่าย - ครูแกนนำ “สร้างศรัทธา” ด้วยการพาครูศึกษาหลักการทรงงาน ไปดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน - ผู้บริหารวางโครงสร้างและกลไกการทำงานผ่าน ๓ ระดับ <ul style="list-style-type: none"> • ระดับบริหาร กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ นิเทศติดตาม และสนับสนุนให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ • ระดับแกนนำ เป็นกลไกหลัก เชื่อมประสานการทำงานระหว่างระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เพื่อให้การดำเนินงานอยู่ในกรอบงานที่วางแผนไว้ • ระดับปฏิบัติการ ทุกฝ่ายนำสู่การปฏิบัติในงานประจำ อย่างเป็นระบบ ประเมินผล และสร้างเครือข่ายขยายผล - ครูแกนนำทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยง” ที่คอยรับฟังปัญหา ร่วมหาทางแก้ไข นิเทศติดตาม ทั้งแบบเป็นทางการและใช้วิธีสังเกตว่าเพื่อนครูไม่เข้าใจจุดไหน อย่างไร แล้วค่อยๆ ให้คำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร ที่สำคัญจะใช้วิธียกย่องเชิดชู สร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย - เด็กอนุบาลจะไม่เน้นสอนทฤษฎี แต่เน้นให้ได้ปฏิบัติจริงผ่านการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ และสังคม - ครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สอนให้ นร.เข้าใจนิยามของหลักปรัชญา และนำมาคิดวิเคราะห์ - จัดกิจกรรมนอกห้องเรียนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติ เช่น ชุมนุมเครื่องบินพับ ครูจะกระตุ้นให้ นร. นำหลักปรัชญามาใช้ในการพับเครื่องบินกระดาษ ทำให้ นร. ประสบความสำเร็จในการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. เรียนรู้อย่างสนุก เด็กเล็กสามารถตอบคำถามได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีทักษะกระบวนการคิดตามวัย - นร. มีสมาธิในการทำงานมากขึ้น 	<p>ครูเปิดใจเรียนรู้และมีความสุขกับการทำงาน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความสนใจของ นร. ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการทำโครงการ โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้ นร. สำรวจและสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ในห้องเรียนมาวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน ร่วมกัน สืบค้นองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปองค์ความรู้ร่วมกัน นำเสนอโครงการ สื่อสารต่อสาธารณะ - ครูใช้ชุดคำถามพัฒนากระบวนการคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกขั้นตอนของการทำโครงการ และใช้การถอดบทเรียนให้ นร. ได้ทบทวนกระบวนการทำงานว่าได้ใช้หลักปรัชญาตรงไหนหรือไม่ ผลลัพธ์เป็นอย่างไร เพื่อที่ นร. จะได้เข้าใจวิธีการใช้หลักปรัชญา และยังเป็นการฝึกให้ นร. รู้จักการสื่อสาร ทั้งการเขียนและพูด ฝึกความกล้าแสดงออกขณะเดียวกัน ครูสามารถประเมินผลการสอนได้ด้วยว่า นร. ได้เรียนรู้หรือไม่ แค่นั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการออกแบบการสอนได้ต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. เข้าใจตนเองมากขึ้น มองเห็นศักยภาพของตน และรู้เท่าทันตนเอง ทำให้มีความมั่นใจในการตัดสินใจมากขึ้น - นร. เกิดความสุขใจจากการแบ่งปัน ทำให้คิดถึงตัวเองน้อยลงและคำนึงถึงสังคมส่วนรวมมากขึ้น - นร. ทบทวนตนเอง และรู้ว่าควรจะทำตัวอย่างไร - นร. นำหลักปรัชญามาใช้วางแผน และจัดระบบชีวิตได้ดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูแกนนำมีความคิดที่รอบคอบ เป็นระบบ คิดกว้าง และละเอียดขึ้น วิเคราะห์ว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ พฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ ทำให้การทำงานรื่นไหล - ครูคิดถึงผลกระทบต่อคนอื่นมากขึ้น และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ นร.

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๒๗. อนุบาลประชารัฐสามัคคี รร.ประถมศึกษากิ่งเมืองกิ่งชนบท ใกล้เคียงบริเวณสถาน ชุมชนมีอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้างโรงงาน อุตสาหกรรม และประกอบอาชีพ อิสระ นร.มาจากหลายหมู่บ้าน ฐานะและความเป็นอยู่ของ นร. แตกต่างกัน มีทั้งฐานะดี และยากจน ไปจนถึงเด็กครอบครัวแตกแยกและ ขาดโอกาส</p>	<p>ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเพื่อแก้ไข ปัญหาการขาดความสามัคคี ของบุคลากรใน รร. เพื่อให้ครู สามารถทำงานร่วมกันในการ พัฒนา นร.ให้เป็นคนดีของสังคม และมีความสุขกับการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ธีรเชษฐ์ ป้องจันมณีสกุล ขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยหลักการ ๕ นิ้วมือ คือ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นร. ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่ต้องประสาน กันในการทำงานด้วยความรักสามัคคี - ประกาศแต่งตั้งทีมขับเคลื่อน โดยมีผอ.เป็นหัวหน้าทีม รอง ผอ. เป็นแกนนำ และทีมขับเคลื่อนมีทั้งหมด ๑๕ คน ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าสาย หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูจิตอาสา - ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก และพัฒนาครูแกนนำด้วยการจัด ประชุมติดตามงานทุกสัปดาห์ - มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู เดือนละ ๑-๒ ครั้ง เพื่อนำเสนอผลงานการบูรณาการหลักปรัชญา ว่าเกิดผลกับ นร. อย่างไร - สนับสนุนให้ครูรุ่นใหม่ออกแบบการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา โดยมี ผอ. เป็นผู้ตรวจแผนและให้คำแนะนำ
ภาคกลาง ปริมณฑล และตะวันออก		
<p>๒๘. คลองพิทยาลงกรณ์ รร.ประถมศึกษา สังกัด กทม. อยู่ใน ชุมชนเล็กๆ ย่านชานเมือง มีต้นทุน ที่สำคัญ คือ ป่าชายเลน ผู้ปกครอง มีอาชีพประมง เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีฐานะปานกลาง ความเป็นชุมชน เมืองเริ่มคืบคลานเข้ามาในพื้นที่ ทำให้วิถีชีวิตค่อยๆ เปลี่ยนไป</p>	<p>จัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ นร. มีหลัก คิดเพื่อสามารถปรับตัวต่อ เปลี่ยนแปลงที่เข้ามาในชุมชน สามารถใช้ประโยชน์สิ่งที่มีอยู่ เพื่อพัฒนาเป็นอาชีพ พึ่งพา ตัวเองได้ ควบคู่ไปกับการเห็น คุณค่าและอนุรักษ์ป่าชายเลน ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญของท้องถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.กริชพล กลิ่นหอม ศรัทธาในหลักปรัชญา จึงมีแนวคิดที่จะ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาไปด้วยกันทั้ง รร.และชุมชน โดยใช้วิธี ทำให้อู อยู่ให้เห็น ผู้บริหารทำตัวเป็นแบบอย่างให้ครูและ นร. และครูเป็นแบบอย่างให้ นร. - ให้ความรู้ด้วยการส่งครูเข้ารับการอบรม สนับสนุนและช่วยให้ครู สามารถทำงานได้

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนการสอนปกติ เน้นให้ นร.ทำโครงการ สอดแทรกด้วยคำถาม ๓ ข้อ คือ ๑. ทำไม ก่อนจะทำอะไร ต้องรู้วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ๒. ทำอะไร ในขั้นตอนนี้ จะมีขั้นตอนย่อยอยู่ ๔ ขั้น คือ <ul style="list-style-type: none"> - ขั้นศึกษาหาความรู้ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ โดยใช้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ภูมิปัญญา - ขั้นวางแผน โดยใช้ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข - ขั้นวิเคราะห์แผน เพื่อให้เกิดความรอบคอบ ระมัดระวัง - ขั้นลงมือปฏิบัติ ทำตามขั้นตอนที่วางแผนที่มีการตรวจสอบอย่างดีแล้ว ๓. ทำแล้วได้อะไร เพื่อประเมินผลว่าทำแล้วมีผลคุ้มค่าหรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.นำหลักคิดมาใช้ปรับใช้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน เริ่มจากคิดก่อนว่าสิ่งของที่จะซื้อนั้นมีประโยชน์หรือให้โทษอย่างไร ต่อตัวเอง เลือกซื้ออาหารที่ปลอดภัยมากขึ้น - นร. มีความรับผิดชอบต่อตัวเองมากขึ้น เช่น ไม่ยืมเงินเพื่อน คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น มีความรับผิดชอบ ตั้งใจเรียน สุภาพเรียบร้อย ไม่รังแกกัน สนุกกับการเรียนมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศการทำงานของผู้บริหาร ครู และชุมชนมีความร่วมมือกัน สภาพแวดล้อมของ รร. เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำงานเป็นระบบ มีคุณภาพและมีความสุขขึ้น - ครูปรับปรุงการสอน กระตุ้นให้นร. คิดมากขึ้น รับฟังความคิดเห็น นร. ไม่เน้นเนื้อหาเหมือนเมื่อก่อน ทำให้ นร. มีส่วนร่วมมากขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - นำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้สร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นใน รร. เพื่อให้ นร.ซึมซับผ่านการลงมือทำกิจกรรม ในฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น การเลี้ยงปลา เลี้ยงหอย การแปรรูปอาหารจากสัตว์น้ำผ่านโครงการยุวเกษตร - ครูปลูกฝังหลักปรัชญาด้วยการตั้งคำถามที่เปิดกว้างชวนคิดชวนคุยในทุกเรื่อง โดยเฉพาะเมื่อทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ จะตั้งคำถามที่ขึ้นกับสถานการณ์ ไม่ใช่คำถาม ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขตรงๆ แต่สำหรับ นร.ชั้นมัธยมศึกษาหลังจากการทำกิจกรรมครูจะชวนวิเคราะห์เชื่อมโยงการกระทำของ นร.กับหลักปรัชญา 	<p>นร.มีความสุขที่ได้เรียนรู้นอกห้องเรียน และเห็นความสำคัญของทรัพยากร ป่าชายเลน</p>	<p>สัมพันธ์ภาพระหว่างครูและ นร. ดีขึ้น</p>

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๒๙. จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี</p> <p>รร.มัธยมศึกษา ประจำขนาดกลาง ที่เป็น รร.วิทยาศาสตร์ภูมิภาค นร.ส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี แต่มาจาก ๖ จังหวัดใกล้เคียง ผู้ปกครองมีฐานะดีและพร้อมสนับสนุนการศึกษาของ นร.ได้อย่างเต็มที่</p>	<p>พัฒนา นร.ให้เป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น สร้าง นร.ให้เป็นผู้มีหลักคิด คิดเป็น (รู้จักคิด) คิดได้ (คิดได้อย่าง ถูกต้อง) คิดดี (คิดแล้วเป็น ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น) และคิดอย่างวิทยาศาสตร์ (คิดแล้วได้องค์ความรู้ใหม่) บนฐานหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.กัญพินา เชื่อมชิด ขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยโมเดล ปัญญาจาก ๕ สู่ ๑ คือ การนำหลักปรัชญาไปใช้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การจัดการ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และความพอเพียงในชีวิตชาวหอ - มีหัวหน้าฝ่ายวิชาการเป็นเพื่อนคู่คิด และช่วยขับเคลื่อนสู่ครู ทั้ง รร. ด้วยกร <ul style="list-style-type: none"> • อบรมสร้างความเข้าใจ แล้วให้ครูฝึกวิเคราะห์ ว่าโครงการหรือ งานต่าง ๆ ของ รร.มีการนำหลักปรัชญามาใช้หรือไม่ อย่างไร ถ้าไม่เพิ่มเติมอย่างไรจึงจะสมบูรณ์ ทำให้ครูเข้าใจชัดเจน ว่างานที่ล้มเหลวคืองานที่ขาดหลักปรัชญา • สร้างเงื่อนไขให้ครูต้องใช้หลักปรัชญามาวิเคราะห์โครงการ และกิจกรรมก่อน จึงจะมาขออนุมัติได้ • ให้ครูทำแผนการสอนบูรณาการหลักปรัชญา และนำแผนไป ใช้สอนจริง • มีการติดตามงานในรูปแบบของการจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ นำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ จัดตลาดนัดความรู้ เปิดบ้าน วิชาการ
<p>๓๐. บ้านหนองไผ่</p> <p>รร.ขยายโอกาสในชนบท ชุมชน มีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ต่ำ นร.ส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาภาค บังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อ คนใน ชุมชนรับกระแสบริโภคนิยม จึงเป็น สภาพแวดล้อมที่เป็นภัยต่อเด็กและ เยาวชนในพื้นที่</p>	<p>จัดการศึกษาเพื่อให้ นร.มีทักษะ ชีวิต ทักษะทางอาชีพที่สอดคล้อง กับบริบทของชุมชน สามารถ พึ่งตัวเองได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.พนม จันทร์ดิษฐ์ ดำรงตนเป็นแบบอย่าง ชวนครูคุยทุกอย่าง เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตั้งคำถาม เพื่อให้ครูนำหลักปรัชญามาใช้ในการพิจารณาการทำงาน การตัดสินใจ และการใช้ชีวิต - ขับเคลื่อนสู่ครูโดยไม่บังคับ ส่งไปอบรมเพื่อให้ครูเห็นคุณค่าของ หลักปรัชญาด้วยตนเอง แล้วจึงชวนมาเป็นครูแกนนำขยายผล สู่เพื่อนครูทั้ง รร.

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - นร.ได้รับการปลูกฝังหลักปรัชญา เริ่มต้นด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงทฤษฎีก่อน แล้วนำมาใช้วิเคราะห์ในทุกเรื่องก่อนตัดสินใจกระทำกรใด ๆ และนำมาใช้ระหว่างการทำงาน - ในการเรียนการสอนปกติ ครูจะสร้างเงื่อนไขให้นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้วิเคราะห์ วางแผนก่อนทำกิจกรรม - กระตุ้นให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการดำเนินชีวิตใน รร.และมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยต้องนำหลักปรัชญาวิเคราะห์ วางแผนร่วมกัน และเผยแพร่ขยายผลสู่รุ่นน้อง เช่น กิจกรรมรียนน้องใหม่ชั้น ม.๑ รุ่นพี่จะเป็นคนจัดกิจกรรมเพื่อให้น้องเข้าใจความหมายของหลักปรัชญา และเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. นำหลักคิดมาวิเคราะห์การทำงานต่างๆ ทำให้ประสบความสำเร็จ และเห็นคุณค่าตัวเอง ของสังคมสิ่งแวดล้อม เช่น <ul style="list-style-type: none"> • ใช้ในการทำโครงการวิทย์ นำสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน แหล่งเพาะพันธุ์ลูกปลาของบ้านเกิด • ใช้เป็น หลักใน แก๊ โจทย์ เกม วิทยาศาสตร์ “วิทย์สัประยุทธ์” ทำให้ชนะการแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน ทำให้สามารถบริหารจัดการเป็นระบบ ทำได้ยั่งยืน ภาระงานที่เคยรู้มเร็ว หนักหน่วงจนทำให้เหนื่อยล้า ท้อถอย แปรเปลี่ยนเป็นการท้าทาย - ผอ.กัญทิมาและครูภูมิใจที่ได้เห็น นร. ที่จบการศึกษาจาก รร. แล้วกลับมาเล่าว่าตนเองนำหลักปรัชญาไปใช้เป็นหลักคิดอย่างไร - ครูศรัณย์ แสงนิลาวิวัฒน์ ได้รับแรงบันดาลใจและตระหนักว่า “งานสอนของครูมีไม่เพียงแค่การสอนวิชาเท่านั้น แต่เป็นการสอนการใช้ชีวิตให้กับ นร. เพื่อเป็นคนดี”
<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังโดย นร.ฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ด้านการเกษตรที่มีอยู่หลากหลาย โดยมีครูดูแล แนะนำ สร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ ตั้งคำถามชวนให้นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ในการบริหารจัดการฐานต่างๆ ที่ให้ นร.มีรายได้จากการทำงาน เพื่อจะได้เห็นประโยชน์จากการทำงานของตนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการช่วยผู้ปกครองไปด้วยในตัว - ครูให้ความสำคัญกับการพานร.สะท้อนการเรียนรู้หลังการทำกิจกรรม และสรุปเชื่อมโยงให้เห็นความสำเร็จที่เกิดจากการนำหลักปรัชญามาใช้ เช่น ตั้งคำถามชวนคุยให้ทำแผนผังความคิด หรือให้ นร.เขียนเรื่องเล่าสิ่งเหล่านี้จะทำให้ นร.เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าของหลักปรัชญา และนำมาใช้จนเกิดเป็นนิสัยในที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีผลการเรียนดีขึ้น สอบเข้า รร.ดี ๆ และเรียนต่อ หลังจบการศึกษาภาคบังคับมากขึ้น - นร.มีความเป็นผู้นำมากขึ้น เมื่อไปอยู่ รร.ใหม่ก็เป็นนักเรียนแกนนำในการทำกิจกรรมต่างๆ ของ รร. มีความรับผิดชอบมากขึ้น รอบคอบระมัดระวัง - นร.เห็นคุณค่าของการทำงานด้านการเกษตร นำกลับไปทำที่บ้าน ทำให้มีเงินออมมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูใจเย็นลง ระวังคำพูดกับ นร.มากขึ้น - เปลี่ยนจากการบอกสอนให้เด็กจำ มาเป็นผู้สนับสนุนให้ นร.ค้นหาความรู้เอง และคอยดูแลตั้งคำถามเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ - ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การแต่งตัว ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย - รร.เป็นที่เรียนรู้และขยายผลสู่ชุมชนผ่าน นร.ที่นำสิ่งที่เรียนรู้กลับไปทำที่บ้าน ทำให้ความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๓๑. ราชประชานุเคราะห์ ๓๓ รร. ในโครงการตามพระราชดำริประเภทศึกษาสงเคราะห์ สำหรับ นร.ด้อยโอกาส ที่ก่อตั้งและได้รับการสนับสนุนจากวัดพระบาทน้ำพุ เพื่อให้ นร.สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข</p>	<p>พัฒนา นร.ให้เป็นผู้มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้พร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งจากภายนอกและภายใน และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้หลัก “ความเมตตา” ในการดำเนินงาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.ดำรงคสิทธ์ เป้าศิลป์ เป็นผู้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาสู่บุคลากรใน รร. ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคน มีการชวนคุยชวนคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น - สนับสนุนให้บุคลากรหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยการให้ผลัดเปลี่ยนกันออกไปเรียนรู้กับภายนอก เมื่อกลับมาต้องนำมาถ่ายทอดให้บุคลากรใน รร. ฟัง และนำมาทดลองใช้ในชีวิตและงาน
<p>๓๒. โยธินบูรณะ รร.มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเมือง ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ นักรูธุรกิจ และประชาชนบริเวณใกล้เคียงที่มีศักยภาพในการสนับสนุน นร. และมีความคาดหวังกับ รร.สูง เป็น รร.ที่จัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น ๔ โครงการ คือ หลักสูตรมาตรฐานสากล โครงการภาคภาษาอังกฤษโครงการนานาชาติโครงการห้องเรียนพิเศษ</p>	<p>เป้าหมายการปลูกฝังหลักปรัชญาลงสู่ นร. คือ คิดดี มีเหตุผล สร้างตนให้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ขับเคลื่อนแบบ Bottom up ให้ครูปริศนา ตันติเจริญ เป็นผู้รับผิดชอบคิดโดยอิสระ โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ทั้งงบประมาณ การจัดกิจกรรม การศึกษาดูงาน ตลอดจนกำหนดเป็นนโยบาย - เริ่มจากการทำวิจัยพบว่า นร.มีความพร้อมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะด้านวัตถุประสงค์ จึงทดลองนำหลักปรัชญามาเป็นแนวทางพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนให้มีวินัย ๔ ด้าน คือ ด้านการบริโภค ด้านการเรียนและการใช้เวลาว่าง ด้านพฤติกรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทดลองทำกับกลุ่มเล็กๆ ก่อน เริ่มจากการออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒनावินัย นร.ด้วยหลักปรัชญา พร้อมๆ กับสร้างการรับรู้ผ่านการทำงานของ นร. เช่น ครูให้โจทย์ นร.ไปสำรวจว่าใครใช้หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตบ้าง อย่างไร - ครูให้ นร.เรียนรู้และนำหลักปรัชญามาใช้ในการดำเนินกิจกรรมและขยายผลสู่เพื่อน นร.ทั้งภายในและนอกกรร.ผ่านชุมนุม MOYO (เยาวชนพอเพียง) ซึ่งได้รับการตอบรับจาก นร.เป็นอย่างดี - เมื่อเริ่มเห็นความสำเร็จที่ นร.แล้ว จึงขยายผลสู่เพื่อนครู ด้วยการหาแนวร่วมประเภท “หัวใจ ใจสู้” ในกลุ่มสาระต่างๆ ที่สนใจ “พาคิด พาทำ” แบบกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - เน้นให้ นร.นำความรู้ภาคทฤษฎีจากในห้องเรียนไปลงมือปฏิบัติจริง เพื่อฝึกทักษะ ๓ ว. คือ วิชา การวิชาชีพ และวิชาชีวิต - ครูให้ นร. ฝึกทักษะ ๓ ว. ไปพร้อมๆ กับการนำหลักปรัชญามาใช้ ในการดำเนินกิจกรรม และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ รร.จัดไว้เป็นหมู่บ้าน ๕ แห่งคือ หมู่บ้านการปลูกพืชไร้ดิน หมู่บ้านเกษตรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านเกษตรปศุสัตว์แบบผสมผสาน หมู่บ้านเกษตรตามแนวพระราชดำริ หมู่บ้านข้าววิถีไทย โดยทุกคนจะมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้องในการทำกิจกรรมร่วมกัน และครูมีบทบาทเป็นผู้สังเกตให้คำแนะนำปรึกษา ถอดบทเรียน นร.หลังทำกิจกรรมด้วยคำถามที่สอดคล้องกับหลักปรัชญา เพื่อให้ นร.เข้าใจและเห็นความสำคัญของหลักปรัชญา 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีวิถีการดำรงชีวิตดีขึ้น เช่น มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยมากขึ้น เห็นคุณค่าของสิ่งของ รู้จักออม เป็นต้น - นร. มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเห็นได้ชัด 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อ นร.ทำผิด ครูจะเริ่มหันมาดูว่า นร.คนนั้นมีพื้นฐานเป็นอย่างไร แล้วค่อยๆ บอก ค่อยๆ สอน ให้คิดตามหลักปรัชญา ตามความเหมาะสมแทนการว่ากล่าว - ครูแกนนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เลิกเหล้าเบียร์ เพื่อทำตัวเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนครูและ นร. ทำให้หนี้สินลดลง มีเงินออม
<ul style="list-style-type: none"> - ครูปรึศนาและคณะผู้รับผิดชอบ ได้นำหลักปรัชญา มาประยุกต์เป็นกระบวนการทำงาน ๔ ขั้นตอน คือ “รู้” “คิด” “เลือก” “ทำ” โดยในแต่ละขั้นตอนจะอธิบายได้ด้วยหลัก ๓ ท่วง ๒ เสียงไซ ซึ่งปัจจุบันครูของ รร. ได้นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในการเรียน การสอนปกติ การทำโครงการ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ - “รู้” จะทำอะไรต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นก่อน รู้ให้รอบรู้ให้กว้าง รู้ให้ลึก รู้ศักยภาพตัวเองและเพื่อน รู้ว่าทำแล้วพอดีกับตัวหรือไม่ ถ้าไม่พอดีจะทำอย่างไรให้พอดี - “คิด” แบบใช้สติปัญญา นำหลัก SWOT มาช่วยวิเคราะห์ประเมินความเป็นไปได้ต่างๆ ครูคอยแนะนำตั้งคำถาม เปิดมุมมองให้ นร.หาทางเลือกต่างๆ และคิดให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ - “เลือก” ครูให้ นร.คิดเชื่อมโยงเป็นแผนผังว่า ถ้าเราทำสิ่งนี้แล้วจะเกิดผลอะไรในอนาคตบ้าง ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ถ้าเป็นผลเสียเราจะป้องกันได้ไหมอย่างไร แล้วให้ นร.อภิปรายว่าจะทำหรือไม่เพราะอะไร และจะเลือกวิธีไหน ซึ่งควรเลือกรื่องที่เหมาะสมกับความสามารถของตนหรือของกลุ่ม มีปัจจัยสนับสนุนจากภายนอก มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีกระบวนการคิด นำมาพิจารณาเรื่องต่างๆ โดยอัตโนมัติ เช่น การคบเพื่อน การเลือกคณะที่จะเรียน การใช้จ่ายเงิน การแข่งขันทางวิชาการ การแบ่งเวลาเรียนและทำกิจกรรม - นร.รู้จักตัวเอง ยอมรับข้อบกพร่องของตน นำสู่การพัฒนาตัวเองจนประสบความสำเร็จ เช่น สามารถเตรียมตัวสอบเข้าแพทย์ได้โดยไม่เครียดเหมือนเมื่อก่อน - นร.ใจเย็นลง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พุดคุยกันด้วยเหตุผล ลดการแข่งขันกัน ทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น มีความสุขร่วมกันเมื่องานสำเร็จ - นร.ทำงานเป็นระบบ มีความละเอียดรอบคอบขึ้น ไม่ฟุ่มเฟือย 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูนำมาใช้จัดระบบการทำงาน ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความสุขกับการทำงาน - ลดการใช้เวลาไปเดินจับจ่ายซื้อของ จึงมีเวลาทำประโยชน์มากขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้น - ครูลองนำกระบวนการ “รู้ คิด เลือก ทำ” มาใช้กับตัวเองก่อน เช่น ในด้านสุขภาพ จึงเข้าใจว่าใช้ได้กับทุกเรื่องได้ไม่ยาก โดยเฉพาะเรื่องความสมเหตุสมผล ที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องทางศีลธรรมและวิชาการ จึงปรับจากการบอกสอนหลักปรัชญาตามนิยามมาเป็นให้ นร.ลองนำกระบวนการ “รู้ คิด เลือก ทำ” มาใช้

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
		<ul style="list-style-type: none"> - ครูปริศนา นำเสนอผู้บริหาร จัดทำแผนปฏิบัติการ และกำหนดเป็นนโยบายให้ครูทั้ง รร.นำสู่การจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มจากทำความเข้าใจกับครูทั้ง รร.ว่าจะขับเคลื่อนอะไร อย่างไร จากนั้นประชุมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อร่วมกันกำหนดเนื้อหาสาระ กระบวนการสอดแทรก วิธีการวัดและประเมินผล จากนั้นประสานชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานกับหัวหน้าระดับชั้น ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ นำปัญหามาวิเคราะห์แก้ไข เพื่อนำสู่การพัฒนา หากพบว่าดีแล้วก็จะขยายผล ต่อยอดให้ดีขึ้นอีก เพื่อให้ครูสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่
<p>๓๓.ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์) รร.เอกชน อยู่ใกล้เมือง เป็นรร.คาทอลิกของมูลนิธิลาซาล ที่มีเจตนารมณ์ให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่ยากไร้ได้รับการศึกษาตามอัธยาศัย นร.ส่วนใหญ่มาจากต่างอำเภอที่ห่างออกไป และบางส่วนเป็นลูกหลานคนในชุมชนรอบ ๆ วรร. ผู้ปกครองมาจากหลากหลายอาชีพหลากหลายฐานะ</p>	<p>ภราดาประภาส ศรีเจริญ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยศรัทธาในหลักปรัชญา ศรัทธาในศาสนาคริสต์ ศรัทธาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และทำตนเป็นแบบอย่าง โดยมีหลักการว่า “ลาซาลจันท์ ร่วมใจกัน สร้างความตระหนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ สามารถวางแผนเศรษฐกิจอุทิศตนช่วยเหลือสังคม ชื่นชมวัฒนธรรมไทย เลื่อมใสในทุกศาสนา” ซึ่งแสดงถึงวิถีพอเพียงของรร.ว่าต้องเกิดจากความตระหนัก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารไม่ใช้วิธีสั่งการ แต่จะทำตนเป็นแบบอย่าง ใช้หลักบริหารงานแบบมีส่วนร่วม วางแผนร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันกับครู แก้ไขปัญหาและปรับปรุงโดยปรึกษาหารือกัน ทบทวนและประเมินผลร่วมกัน และเริ่มนโยบายใหม่ ๆ ด้วยประเด็นที่ครูสนใจและอยากทำ - ครูแกนนำจะเป็นที่ปรึกษาให้กับครูทุกคน คอยชี้แนะเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยคิดหาวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้ครูทำงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งดูแลรับผิดชอบกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ตามความถนัดของครูแต่ละคน เพื่อให้ได้ “ใจ” ครู
<p>๓๔.ศรีวิชัยวิทยา รร.มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในชุมชนเมือง ผู้ปกครองมีอาชีพหลัก คือ ทำไร่ ทำสวน และรับจ้างทั่วไป มีฐานะปานกลางถึงยากจน</p>	<p>ผอ.ทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยการต่อยอดจากการขับเคลื่อน รร. วิถีพุทธ จึงทำทั้ง ๒ เรื่องคู่ขนานกันไป เพื่อป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของ นร. ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญากับครูทั้ง รร. - คณะกรรมการวิชาการของ รร.วิเคราะห์หลักสูตรว่าสอดคล้องกับหลักปรัชญาอย่างไร แล้วทำคู่มือสรุปแจกครูเพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน - ฝ่ายวิชาการกำหนดให้ครูทุกคนทำแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา อย่างน้อย ๑ แผน โดยผอ.ทิพวรรณจะเป็นผู้ตรวจ ให้คำแนะนำ ให้ครูนำไปใช้ และมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มสาระ

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - “ทำ” ในการลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ นร. นำเทคนิค PDCA มาใช้โดยครูคอยสังเกตการทำงานอย่างใกล้ชิด ตั้งคำถามกระตุ้นให้ นร. คิด คอยให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาให้กับ นร. - ครูจะมีโจทย์ให้ นร. คิด ทั้งก่อน ระหว่างทำและหลังทำงาน เพื่อให้ นร. ได้สังเกต ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการทำงานของตน โดยเฉพาะจะต้องมีการถอดบทเรียนหลังทำกิจกรรมเพื่อสะท้อนการเรียนรู้เป็นชิ้นงานในรูปแบบต่างๆ เช่น สมุดบันทึกการทำงานกลุ่ม เรื่องเล่า สมุดเล่มเล็ก รูปภาพเล่าเรื่อง หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ นร. เข้าใจกระบวนการคิด และตัดสินใจที่ชัดเจนขึ้น และได้ฝึกการสื่อสารควบคู่ไปด้วย 		
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ นร. เรียนรู้หลักปรัชญาด้วยการนำมาใช้ทำกิจกรรมในฐานะการเรียนรู้ตามความสนใจที่ รร. จัดไว้กว่า ๒๐ ฐาน โดยมีครูคอยเป็นที่ปรึกษา เช่น กิจกรรมเผาถ่านและทำน้ำส้มควันไม้ ที่ต้องใช้เวลาทำกิจกรรมนาน ครูจึงถือโอกาสทำเป็นกิจกรรมค่าย เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของ นร. และใช้กระบวนการตั้งคำถามชวนคุย เพื่อให้เด็กได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมของตนและเพื่อน ว่าแต่ละการกระทำเกิดผลกระทบอะไรกับใคร อย่างไร - ให้ นร. เรียนรู้หลักปรัชญาผ่านกระบวนการทำโครงการบูรณาการหลักปรัชญา 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีความสุขในการเรียนรู้มากขึ้น จากการได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ - นร. เกเรน้อยลง เลิกหนีเรียน ส่งงานครูไม่เถียงผู้ปกครอง และภูมิใจในตัวเอง - นร. มีเป้าหมายในการทำงาน ไม่ใช่เพียงแต่ทำให้เสร็จ มีการวางแผนงาน และสามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น - นร. เก่งนำเมื่อจบออกมาแล้ว ได้กลับมาทำกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาให้น้องๆ และขยายผลในมหาวิทยาลัย 	<p>ครูส่วนใหญ่มีความสุข เพราะเมื่อนำหลักปรัชญาไปใช้กับการจัดการเรียนการสอนแล้ว งานดีขึ้น นร. นำรักขึ้น</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ครูใช้ชุดคำถามกระตุ้นให้ นร. คิดวิเคราะห์ หรือนำหลักปรัชญามาใช้กับเรื่องใกล้ตัว จัดให้มีประสบการณ์ตรงแล้วมาร่วมกันวิเคราะห์ เช่น ครูคณิตศาสตร์ให้ นร. นำความรู้ทางสถิติมาปรับใช้แก้ปัญหาหรือเรียนรู้สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน จากการที่ นร. ทำโครงการเรียนรู้สถิติกับการสำรวจ รร. นำสู่การแก้ปัญหา มูลนกพิราบและสุนัขหมากินเศษอาหารเหลือในโรงอาหาร - ฝึกใช้หลักปรัชญาดำเนินกิจกรรมในฐานะการเรียนรู้ต่างๆ เช่น 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. ส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น - นร. มีทักษะในการแก้ปัญหา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีจิตอาสา และภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้ผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูที่เคยต่อต้านกลับเห็นประโยชน์และนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ - ครูนำคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญา และการถอดบทเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริบท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
		<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลด้วยการให้ครูเขียนเรื่องเล่า หรือเรียนรู้ร่วมกันในการประชุมประจำเดือน โดยผอ.จะเป็นผู้กำหนดวาระการประชุม
<p>๓๕. สตรีมารดาพิทักษ์</p> <p>รร. เอกชนขนาดใหญ่ ในสภาการศึกษาภาคทอโลกแห่งประเทศไทย อยู่ในเมือง นร.ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะค่อนข้างดี ผู้ปกครองมีหลากหลายอาชีพ เช่น รับราชการ พ่อค้า และชาวสวน และพร้อมที่จะสนับสนุน นร.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รร. ใช้หลักปรัชญาควบคู่ไปกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาคริสต์ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ นร. ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักและเมตตาต่อผู้อื่น และมีความสุขในชีวิต - นร. ส่วนใหญ่มีลักษณะ “คุณหนู” จึงนำหลักปรัชญามาใช้พัฒนานิสัยให้ นร. สามารถช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชิสเตอร์อุบล ผังรักษ์ ใช้วิธีดำรงตนเป็นแบบอย่างให้กับครู และสนับสนุนครูเข้ารับการอบรม ดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญา จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนทำอยู่แล้วเพื่อสร้างอุปนิสัย “พอเพียง” ให้ผู้เรียน เมื่อครูเข้าใจจึงลดการต่อต้านและเริ่มเห็นความสำคัญ - ชิสเตอร์ลำยองค์ อุ่นวุ่น บริหารจัดการเอื้อให้บุคลากรใน รร. ขับเคลื่อนหลักปรัชญาอย่างชัดเจน ทั้งนโยบายการบริหารจัดการ ทรัพยากร การสนับสนุนทางวิชาการ ตลอดจนสนับสนุนให้ครูและ นร. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภายนอก และระหว่างกัน ใน รร. - มีการประชุมครูทุกวันศุกร์ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยน ติดตามการทำงาน ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างกัลยาณมิตร รวมทั้งกำหนดให้ครูใหม่มาเล่าวิธีทำงานให้ที่ประชุมฟัง - ครูแกนนำที่ผ่านการอบรมจากภายนอก จะนำความรู้ความเข้าใจกลับมาขยายผลสู่เพื่อนครูที่ รร.

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> • คลินิกภาษาไทยที่ “หม้ออาสา” และ “คนป่วยที่มีปัญหาด้านภาษา” ต้องรู้จักตัวเอง ฝึกฝนตนให้มีความพร้อม สามารถวิเคราะห์แยกแยะปัญหาแก้ปัญหา และร่วมกันบริหารจัดการ • บริษัทจำลองงานสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่ง นร.ได้ฝึกนำวัสดุเหลือใช้มาผลิตงานศิลปะ นร.ได้ฝึกสมาธิทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนการบริหารจัดการบริษัทจำลอง เป็นต้น 		
<ul style="list-style-type: none"> - การขับเคลื่อนในช่วงแรก ชีตเตอร์อุบลให้ นร.ได้เรียนรู้และฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อพัฒนานิสัยให้เด็กทำงานเป็น โดยการนำหลักปรัชญามาใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การล้างจานให้สะอาด การปลูกข้าว และเฝ้าดูแลการเจริญเติบโตของต้นข้าว เพื่อสร้างความตระหนักรู้ว่า จะมาเป็นข้าว เห็นคุณค่าของข้าว จะได้ไม่ทานข้าวเหลือฐานเรียนรู้วัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การที่นร.ได้นำความรู้วิชาเรขาคณิตและคอมพิวเตอร์มาออกแบบพัฒนาลดรอยเสื่อในฐานะทอเสื่อจันทบูร ซึ่งต่อมาเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง นร.กับชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเสื่อออกจำหน่าย - ใช้กระบวนการคิดแบบไตร่ตรองก่อนลงมือทำ (See Judge Act) ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญา ที่ต้องรู้ว่าจะใช้ความรู้อะไร นำความรู้ต่าง ๆ มาพิจารณาไตร่ตรองก่อน และลงมือทำด้วยความระมัดระวัง โดยครูมีบทบาทสำคัญในการตั้งคำถาม เพื่อให้ นร. คิดลึกซึ้งขึ้นและในหลากหลายแง่มุมมากขึ้น - ครูใช้กระบวนการ “ถอดบทเรียน” หลังทำกิจกรรม หรือในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน โดยให้ นร.วิเคราะห์ว่า ได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรม และได้ใช้หลักปรัชญาในการสร้างความสำเร็จหรือไม่อย่างไร โดยครูปรับคำถาม ถอดบทเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.แกนนำมีความเป็นผู้นำ เป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครอง ให้ดูแลตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และเป็นแบบอย่างของน้องๆ ใน รร. - นร. ทำกิจกรรมได้อย่างรอบคอบ สามารถวางแผน ดำเนินการ และใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีความรักสามัคคี ทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวินัย ค่อยๆ เกิดขึ้นใน รร. - นร.นำหลักปรัชญามาใช้พิจารณาการตัดสินใจของตัวเอง ทำให้สามารถทำงานประสบความสำเร็จและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทำงานด้วยความรอบคอบขึ้น ผิดพลาดน้อยลง การทำงานและการใช้ชีวิตมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น - ครูมีความรักและสามัคคีกัน

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๓๖. สัตยาไส รร.ประจำเอกชน ที่พัฒนา นร.ให้เข้าใจคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ผ่านการสัมผัสจากสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดี สถานที่สงบ เป็นธรรมชาติป่าเขา มีสายน้ำไหลผ่าน ตลอดจนวิถีชีวิต ที่ออกแบบมาให้ใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เรียบง่ายแต่ใช้ปัญญา และพึ่งพาตนเองได้</p>	<p>ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา มีความเชื่อว่า เมื่อ นร.เป็นคนดี แล้ว ความเก่งจะตามมา แล้วเขาจะเป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ รร.จึงเน้นการพัฒนา นร. โดยเริ่มจาก “จิตใจ” ด้วยการจัดบรรยายภาค และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ นร.สัมผัสสิ่งดี ๆ ผ่านวิถีชีวิตใน รร.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดร.อาจอง ใช้หลักคุณค่าความเป็นมนุษย์ ๕ ประการ ในการบริหารทำให้เป็นที่ศรัทธา และครูกล้าปรึกษาปัญหา <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความรักความเมตตา ๒. หลักความจริง ๓. ความประพฤติชอบ ๔. ความสงบสุข ๕. ความไม่เบียดเบียน - สร้างเป็นวัฒนธรรมมององค์กรให้ครูร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา และดูแลซึ่งกันและกัน
ภาคใต้		
<p>๓๗. กะทู้วิทยา รร.มัธยมศึกษา ในชุมชนเมืองที่มีหลากหลายวัฒนธรรม มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ แรงงานต่างภูมิภาค แรงงานต่างด้าว ประชากรเคลื่อนย้ายบ่อย มีปัจจัยเสี่ยงสูงต่อ นร. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มาจากต่างถิ่น หลากวัฒนธรรม มารับจ้างทำงาน ทำให้นร.ต้องปรับตัวสูง</p>	<p>รร.มีเป้าหมายพัฒนา นร.ให้เป็นคนดี มีความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ รักความเป็นไทย สามารถใช้ภาษาและเทคโนโลยี ในการสื่อสารได้ดี เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.เริ่มที่การพูดคุยกับครู ให้ครูเห็นคุณค่าของหลักปรัชญา วางเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้ครูเข้าใจตรงกัน แต่ให้ครูมีอิสระในการออกแบบการเรียนรู้ของตน - สร้างทีมงาน แสวงหาความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาเพื่อนครูใน รร. - ครูแกนนำจะประชุมร่วมกับครูเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ปรึกษาหารือ พิจารณาร่วมกันถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญา

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดสภาพแวดล้อม ที่มีผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่าง ในการดำเนินชีวิตที่สงบ เรียบง่าย เห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบกับการสวดมนต์ ทำสมาธิ ฟังนิทานคุณธรรมที่ผู้บริหารและครูเล่าและตั้งคำถามชวนให้นร. ได้คิดวิเคราะห์ และได้เรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตไปด้วยในตัว - รร. จะใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย ๒ คำถามให้ นร. คิดก่อนลงมือทำการใด ๆ คือ “ดีกับตนเองหรือไม่ และดีกับคนอื่นหรือไม่” ถ้าดีทั้ง ๒ ข้อ จึงทำ ซึ่งครูจะช่วยให้ นร. คิดได้ละเอียดและชัดขึ้นด้วยการนำหลัก ๓ ท่วง ๒ เงื่อนไขมาแตกเป็นคำถามย่อย ๆ เช่น ที่ดินนั้นคืออะไร ทำไม นร. จึงคิดว่าดี มีอย่างอื่นที่ดีกว่าหรือไม่ มีผลกระทบต่อผู้อื่นหรือไม่อย่างไร - การเป็นโรงเรียนประจำช่วยสนับสนุนให้หลักคิดตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึมซับเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของทุกคนได้ง่าย ทั้งครูและนักเรียนจะได้เรียนรู้ทั้งจากการปฏิบัติด้วยตนเอง และการเห็นตัวอย่างที่อยู่รอบตัว โดยผ่านฐานการเรียนรู้ เช่น เกษตรธรรมชาติ พลังงานทดแทน เป็นต้น ครูเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถาม ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และซึมซับหลักคิดเข้าไปอยู่ในวิถีการใช้ชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. คิดถึงผลจากการกระทำของตัวเองใจเย็นลง มีสติมากขึ้น ไม่ทะเลาะกับเพื่อน นี้ก็ถึงผู้อื่น มีจิตที่อยากช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น - นร. แขนงนำสามารถคิดเป็นระบบ มีความรอบคอบ มีการตัดสินใจที่ดีขึ้น ทำให้มีความสุขมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูคิดได้รอบด้าน สามารถยกระดับผลงาน และทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น - ครูสามารถจัดการกับชีวิตได้ดีขึ้น หนี้สินลดลง และมีความสุขในชีวิตมากขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - ครูแต่ละคนจะมีวิธีการบูรณาการหลักปรัชญาที่แตกต่างกันไป เช่น ให้ นร. นำหลักปรัชญามาวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ให้นร. เรียนรู้ผ่านการลงมือทำกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ ที่ครูเป็นผู้ดูแลให้รุ่นพี่จัดให้กับรุ่นน้อง เช่น สวนพฤกษศาสตร์รร. ฐานจรวดอีโน เป็นต้น และให้นร. เรียนรู้ผ่านการทำโครงการ - ครูส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการถอดบทเรียนหลังกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงให้ นร. เห็นว่ามีหลักปรัชญาอยู่ตรงไหน 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำมากขึ้น และนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำกิจกรรมมากขึ้น - นร. มีวินัย เอาใจใส่สภาพแวดล้อมมากขึ้น จากเดิม รร. มีขยะทุกที่ ปัจจุบันขยะลดลง 	<p>ครูปรับวิธีการจัดการเรียนรู้จากบอกสอน นิยามของหลักปรัชญา เป็นการชวนให้นร. คิด ตั้งคำถามเพื่อให้ นร. นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำกิจกรรม และครูเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับ นร.</p>

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๓๘. บ้านคลองไคร รร.ขยายโอกาสในชนบท ชุมชน มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา สวนปาล์ม และประมงพื้นบ้าน ผู้ปกครอง มีฐานะปานกลางถึงยากจน</p>	<p>นำหลักปรัชญามาพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โดยมีโจทย์ว่าครูจะจัดการ เรียนรู้อย่างไรให้เด็กเข้าใจและ นำหลักปรัชญาไปใช้ได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.เรวัต มะสุวรรณ เป็นแกนนำในมน้าว และสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูใน รร. ชวนครูพัฒนาการออกแบบการจัดกิจกรรม ในฐานการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม ให้สามารถนำมาสร้างหลักคิด ตามหลักปรัชญาให้กับ นร. - ครูแกนนำมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการสอน - กำหนดให้ครูหัวหน้ากลุ่มสาระเป็นแกนนำในการถ่ายทอดสู่ครู โดยเฉพาะครูที่ย้ายเข้ามาใหม่
<p>๓๙. บ้านคลองยาง รร.ประถมศึกษาในชนบท เป็นชุมชน มุสลิม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทำสวน ยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน เลี้ยง ปลากะชังและประมงชายฝั่ง มีฐานะปานกลางถึงยากจน รร. มีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน</p>	<p>ผอ.เฉลิม เรืองทองเมือง มี เป้าหมายว่าเมื่อ นร. จบการศึกษา แล้ว จะสามารถออกไปอยู่ใน ชุมชนได้อย่างมีความสุข จึงเน้น การจัดสภาพแวดล้อมให้ นร. ได้เรียนรู้การนำหลักปรัชญา มาใช้ในการทำกิจกรรมในฐาน การเรียนรู้ต่างๆ ที่จัดไว้ให้เข้ากับ วิถีชีวิตของชุมชน เพื่อพัฒนา ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน และ ส่งเสริมให้ นร. มีคุณธรรมจริยธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมที่จะเข้ามา ร่วมเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้ นร.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.เฉลิมบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนหลักปรัชญา ก็เช่นกัน ได้ดึงชุมชนเข้ามาร่วมเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับครูและ นร. - การขับเคลื่อนหลักปรัชญาทำแบบค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติ ให้ครูออกไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก แล้วนำ กลับมาพัฒนาต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรร.

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - สอดแทรกหลักปรัชญาในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ของรร. และในการพูดคุยเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่วไปของนร. ที่ครูมักจะใช้คำถามที่สอดคล้องกับหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขกับ นร. เช่น ชวนให้ นร. วิเคราะห์พฤติกรรมต่างๆ ของตนเองของตัวละครในทีวี 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีความรับผิดชอบ เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน จึงตั้งใจเรียน และมีจิตอาสามากขึ้น - นร. ส่วนหนึ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรู้คิดมากขึ้น ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในรร. ลดน้อยลง 	<p>ครูเปลี่ยนกรอบคิดเดิม ๆ จากที่คิดว่าหลักปรัชญาเป็นเรื่องของการเกษตรมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต จึงเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ในฐานการเกษตรของรร. จากการทำงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี มาเป็นการให้นร. ได้ฝึกคิดตามหลักปรัชญาผ่านการตั้งคำถาม</p>
<ul style="list-style-type: none"> - รร. เน้นให้ นร. เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ จึงมีโอกาสนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงานต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> • หลักสูตรท้องถิ่น “มหัศจรรย์ป่าชายเลน” เป็นโครงการบูรณาการสหวิทยาการ ที่มีวัตถุประสงค์ให้นร. รัก และอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกับชุมชนเพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีของ นร. และชุมชน • โครงการ “ข้าวทุกเม็ดมีคุณค่า” ซึ่งภายหลังได้พัฒนาเป็นหลักสูตร ให้ นร. ฝึกสังเกต สืบค้นหาสาเหตุของปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้จัดกระบวนการ สร้างเงื่อนไข และตั้งคำถามให้นร. ได้หาคำตอบและเรียนรู้ด้วยตนเอง • ให้ นร. ฝึกทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายมิติ เช่น อิสลามศึกษาพาชีวิสต์ได นาข้าวอินทรีย์ วิธีชีวิต...สู่ความพอเพียง ฐานข้าวกล้องข้าวซ้อมมือเพื่อสุขภาพ ฐานสิ่งประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ ฐานปลูกผักปลอดสารสู่วิถีพอเพียง เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีเหตุผลมากขึ้น รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ โดยเฉพาะในการตัดสินใจใช้จ่ายเงิน ลดการซื้อของที่ไม่เป็นประโยชน์ ทานข้าวเหลือน้อยลงทั้งที่รร. และที่บ้าน - นร. นำสิ่งที่เรียนรู้ใน รร. กลับไปทำที่บ้าน เช่น ปลูกผักทานเอง ทำปุ๋ยน้ำจุลินทรีย์ไว้ใช้เองแทนการใช้สารเคมี - นร. เห็นคุณค่าของป่าชายเลน มีการร่วมกับชุมชนดูแลป่าชายเลน และสืบทอดกิจกรรมสู่รุ่นน้อง - พฤติกรรมเสี่ยงของ นร. ลดลง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารและครูมีความรอบคอบและทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น - ครูปรับการจัดการเรียนรู้ที่เคยเน้นเนื้อหา มาเป็นการให้ นร. เรียนรู้จากการปฏิบัติมากขึ้น แทนที่จะบอกสอนหรือคิดให้ ครูเปิดโอกาสให้นร. ได้คิดเองมากขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริบท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๔๐. บ้านร้านตัดผม รร.ขยายโอกาส อยู่ใกล้ชายแดน ประเทศพม่า นร.มาจากหลากหลาย วัฒนธรรม ไม่มีสัญชาติ ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม และรับจ้าง มีฐานะ ยากจน ถูกกระทบด้วยกระแส วัตถุนิยมทำให้มีปัญหาต่างๆ ตาม มาในชุมชน</p>	<p>เป้าหมายจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ นร.ได้เรียนรู้จากการทำงานที่ สอดคล้องกับชีวิตจริง เพื่อสร้าง ทักษะด้านอาชีพโดยใช้หลัก ปรัชญาเป็นพื้นฐานในการ พัฒนากระบวนการคิด เพื่อให้ นร.เป็นคนดี รู้คิด และสามารถ พึ่งตนเองได้</p>	<ul style="list-style-type: none">- หัวใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ รร. คือ ทำให้ครูเข้าใจ ยอมรับ และสามารถนำหลักปรัชญาสู่การสอนได้ ดังนี้<ul style="list-style-type: none">• ส่งครูแกนนำไปเรียนรู้กับภายนอก นำกลับมาพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของตน เมื่อมั่นใจให้จัดสัมนาให้เพื่อนครู• เชิญผู้บริหารและครูจากศูนย์การเรียนรู้ห้วยยอดและรัชภา มาให้ความรู้ และเป็นพี่เลี้ยงครูใน รร.- ผอ.พีระพล ภักดีเสนา มีนโยบายให้ครูทุกคนนำหลักปรัชญาสู่ การจัดการเรียนรู้ นำวิธีการและผลที่เกิดกับนร.มาแลกเปลี่ยนกัน และให้ครูผลัดเปลี่ยนกันไปดูวิธีการสอนของเพื่อนครูที่มีความ ก้าวหน้า โดย ผอ.จะร่วมสังเกตการณ์ และนิเทศการสอน อย่างน้อยเดือนละครั้ง

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - ครูจะใช้วิธีการตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาตามความเหมาะสม ทั้งในกิจกรรมการเรียนรู้ปกติ ในฐานะกิจกรรม ในวิถีชีวิตของ นร.มีการถอดบทเรียน และสรุปบทเรียนหลังการทำกิจกรรมเพื่อให้ นร. ได้ใคร่ครวญถึงความรู้สึก วิธีคิด วิธีทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จว่ามีหลักปรัชญาอยู่ตรงไหน 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.มีเป้าหมายในชีวิต สามารถจัดการกับชีวิตของตนเองได้ดีขึ้น - นร.คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น มีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก มีความสุขกับการเรียนรู้มากขึ้น - นร. มีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง มีจิตอาสา เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารเข้ามาอยู่ในห้องเรียนและสังเกตการสอนของครู บางครั้งตั้งคำถามและให้คำแนะนำ ฟังครูมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผอ.ดีขึ้น
<ul style="list-style-type: none"> - สอดแทรกในการทำกิจกรรมในฐานะการเรียนรู้ กิจกรรม ชุมนุม ชมรม ได้แก่ ไอศกรีมเสริมรายได้ สมุนไพร สวรรค์ประดิษฐ์ คณิตคิดสร้างสรรค์ ภาษาพาเพลิน ดนตรี จิตอาสา เป็นต้น โดยฐานการเรียนรู้ดังกล่าวมีเป้าหมายให้ นร.ได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกการนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงาน โดยครูจะมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ตั้งคำถามกระตุ้นให้ นร.คิด หาความรู้แก้ปัญหา เพื่อสามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพ - มีกิจกรรมช่วงพักเที่ยงเพื่อให้ นร.ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ กล้าแสดงความคิดเห็น เช่น สำหรับ นร.ประถม ครูจะเล่นิทานปลูกฝังคุณธรรมให้ฟัง แล้วตั้งคำถามชวนคิด สำหรับ นร.มัธยม ให้ผลัดกันมาอ่านข่าว แล้วชวนกันวิเคราะห์ข่าว 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ ทำตัวเหมาะสมขึ้น ฟังผู้ปกครองมากขึ้น ช่วยทำงานบ้าน และลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น - นร. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ฟังความเห็นเพื่อน ลดความขัดแย้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเปลี่ยนวิธีการสอนจากบอกและเปิดหนังสือสอน เป็นใช้การตั้งคำถามให้เด็กฝึกคิดมากขึ้น และชวนเด็กพูดคุย หรือเปิดโอกาสให้ นร.ตั้งคำถาม และไม่ตัดสิน ครูเข้าใจนร.ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กดีขึ้น ครูมีความสุขมากขึ้นจากการที่ นร.มีการโต้ตอบกับครูมากขึ้น และเก่งขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริษัท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๔๑. รัชฎา รร.มัธยมศึกษาประจำอำเภอ อยู่ในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท นร.ส่วนใหญ่มาจาก ๒ จังหวัด คือ ตังและนครศรีธรรมราช ผู้ปกครองมีอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรมค้าขายและรับจ้าง</p>	<p>ผอ.สาคร เย่าเจียง มีความเชื่อว่าเมื่อนร.นำหลักปรัชญามาคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ แล้วจะมีความคิดที่ถูกต้อง ละเอียดรอบคอบขึ้น ย่อมทำให้พฤติกรรมและผลการเรียนดีขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.มีนโยบายให้บุคลากรของ รร.นำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน - สนับสนุนให้ครูที่มี “ใจ” เป็นอาสาสมัคร เริ่มที่ครู ๘ คน เข้าร่วม “โครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักปรัชญา” เพื่อเรียนรู้หลักปรัชญา นำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้นร.ได้มีโอกาสนำหลักปรัชญามาใช้สร้างความสำเร็จในการทำงาน เมื่อ นร.รู้จักการวางแผนทำงาน มีความรับผิดชอบ และมีเหตุผลมากขึ้น ทำให้เพื่อนครูเริ่มยอมรับ จึงขยายผลสู่เพื่อนครู - พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และช่วยให้ครูสามารถทำงานได้ โดยประสานให้บุคลากรของ รร.ช่วยยกยอมาเป็นพี่เลี้ยง ในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ การเขียนแผนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดกระบวนการถอดบทเรียนให้ครูและนร.แกนนำ เป็นต้น - ครูแกนนำมีหน้าที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อนครูให้สามารถใช้เครื่องมือต่างๆ ได้ - ผอ.เป็นผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและนิเทศครู
<p>๔๒. ราชประชานุเคราะห์ ๑๐ รร.ประถมศึกษาขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีเหตุการณ์ความไม่สงบ มีทหารคอยอารักขาตลอดเวลา สภาพบรรยากาศเช่นนี้ทำให้ครูและนร.รู้สึกไม่ปลอดภัย และเป็นสภาพที่ยากต่อการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่มีงานทำ รายได้ต่ำ นร.บางคนกำพร้า แต่ครูรู้จักนร.และครอบครัว นร.ทุกคน</p>	<p>เป้าหมายการศึกษาของ รร.คือทำให้ นร.เป็นคนดี มีอาชีพ และสามารถดูแลตัวเองได้ โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.จร ประสงค์สุข ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการคิดและลงมือทำบนพื้นฐานของความยุติธรรม และกระจายอำนาจในการทำงาน - ครูใช้การประชุม และวางแผนในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน - ผอ.ให้ครูทุกคนเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันทั้ง รร. โดยให้ความรู้ พาไปเรียนรู้ข้างนอก เมื่อได้สิ่งดี ๆ ให้นำกลับมาพัฒนางาน - เลือกครูที่มีศักยภาพสูง และเป็นที่ยอมรับเป็นแกนนำ - ผอ.ติดตามประเมินผลการทำงาน และให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำหลักสูตร “รัชภาศึกษา” สำหรับ นร.ชั้นม.๑ เพื่อปลูกฝังความเป็น นร.รัชภา เพื่อให้ นร. <ul style="list-style-type: none"> • รู้จักตัวเอง • รู้จักหลักปรัชญา เข้าใจและนำมาใช้ซ้ำ ๆ ผ่านการทำกิจกรรม Play & Learn และนำหลักปรัชญามาใช้ในทุกระดับของการเรียนรู้ ทำความรู้จัก และทำความดีให้ รร.และสังคม - หลังทำกิจกรรม ครูจะถอดบทเรียนทุกครั้งในช่วงแรกๆ ให้ นร. เปรียบเทียบว่าผลจากการทำงานโดยไม่ใช้หลักปรัชญาแตกต่างจากการใช้หรือไม่ ทำให้ นร. เข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาต่อจากนั้นให้ นร. ฝึกนำมาใช้ในทุกระดับ - โครงการจิตอาสาบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกให้ นร.นำหลักปรัชญาไปใช้สร้างความสำเร็จในการทำงาน โดยมีเป้าหมายให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง นร. รร. ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ นร.เกิดสำนึกรักท้องถิ่น - ผอ.สวคร ใช้หลักปรัชญาแก้ปัญหาพฤติกรรม นร. ด้วยการตั้งคำถามให้ นร.คิดถึงผลจากการกระทำ เพื่อนร.จะสามารถตอบได้ด้วยตนเองว่าควร หรือไม่ควรทำอะไร 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.คิดก่อนทำ คิดถึงผลกระทบที่จะตามมา ใจเย็นลง มีความรอบคอบมากขึ้น รับฟังผู้อื่น เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ครอบครัว และคนรอบข้างได้ดีขึ้น ทำงานประสบความสำเร็จมากขึ้น - นร.มีวินัย มีความรับผิดชอบ ใฝ่เรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ผลการสอบ ONET สูงขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูทำกิจกรรมร่วมกับ นร. อยู่กับ นร.มากขึ้น ทำให้เข้าใจและเข้าถึง นร. สิ่งก็ตามมาคือสัมพันธภาพระหว่างครูกับ นร.ดีขึ้น - ด้วยตระหนักว่าการเป็นครูแกนนำขับเคลื่อน และสอน นร.ให้ “พอเพียง” ได้ จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้ครูแกนนำ เลิกเหล้า เลิกบุหรี่ย
<ul style="list-style-type: none"> - ครูใช้วิธีตั้งคำถาม ก่อน-ระหว่าง-หลังทำกิจกรรม กับเด็กเล็กเพื่อให้ นร. “คิด” อย่างพอเพียง เน้นนำไปกับการทำกิจกรรมต่างๆ ของ รร. - จัด “ตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียงด้วยโครงการ รร.สู่ชุมชน” เพื่อให้ นร.รู้ศักยภาพ รู้ความถนัดของตนเอง ได้ฝึกทักษะด้านอาชีพโดยนำหลักคิดพอเพียงมาใช้ในการวางแผนทำงาน และแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อน โดยมีครูคอยดูแล สำหรับเด็กเล็ก ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์ช่วยจุนเจือครอบครัวที่มีรายได้ต่ำอีกด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - นร.รู้ความสามารถของตนเอง มีวินัย รู้หน้าที่ กล้าแสดงออก คิดก่อนใช้จ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้คำถาม และสอนให้เด็กคิดวิเคราะห์มากขึ้น - ครูคิดรอบคอบขึ้น วางแผนทำงานรัดกุมขึ้น และปฏิบัติต่อผู้อื่นดีขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียน/บริบท	เป้าหมายของการขับเคลื่อน	วิธีการสร้างทีม/ขับเคลื่อนสู่ครู
<p>๔๓. ห้วยยอด</p> <p>รร.มัธยมศึกษานานาชาติใหญ่พิเศษประจำอำเภออยู่ในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ผู้ปกครองมีอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์ม และรับจ้างทำสวน รร.มีทุนทางสิ่งแวดล้อมที่ดีเนื่องจากตั้งอยู่ท่ามกลางป่าเขา มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของ รร.</p>	<p>สร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา นร.ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และก้าวสู่สากลอย่างรู้เท่าทัน บนจิตสำนึกของความเป็นไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผอ.สมจริง อินทร์เดช ศรีธานีในหลักปรัชญา ดำรงตนเป็นแบบอย่างและกำหนดให้ทุกฝ่ายนำหลักปรัชญามาใช้ในการบริหารจัดการ - ผอ.เริ่มต้นขับเคลื่อนด้วยการเชิญผู้บริหาร และคณะครูจากรร.จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี มาสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้บริหาร ครู นร.แกนนำ และผู้เกี่ยวข้องทั้ง รร. - แต่งตั้งคณะทำงาน “ทีมนำ” ที่มีใจขึ้นมาร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์และกรอบความคิดในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง - กำหนดให้ครูนำสู่การปฏิบัติและเรียนรู้ไปด้วย โดยมี สรต. และครูแกนนำช่วยเหลือให้ครูทำงานได้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลักปรัชญาได้ - ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการจัดการความรู้ เปิดใจ ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	การเปลี่ยนแปลงของนร.	การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร+ครู
<ul style="list-style-type: none"> - โครงการจิตอาสา เพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และอุปนิสัยของ นร. โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชน ที่ครูคอยดูแล สร้างเงื่อนไข และตั้งคำถามให้ นร. ได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำงานในแต่ละขั้นตอน และหลังกิจกรรม ครูให้ นร. ถอดบทเรียน กระบวนการทำงาน และเชื่อมโยงให้ นร. เข้าใจว่าได้ใช้หลักปรัชญาตรงไหน อย่างไร ในการสร้างความสำเร็จ - ครูได้นำกระบวนการดังกล่าวมาพัฒนาการออกแบบ การเรียนรู้ให้สามารถตอบโจทย์การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหลักสูตรมาตรฐานสากลไปในคราวเดียวกัน - ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ปกติ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ออกแบบให้ นร. นำไปใช้วิเคราะห์ปัญหาชีวิตและครอบครัว เรื่อง “แนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง” ทำให้ นร. เข้าใจตนเองและผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่การปรับพฤติกรรมในที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - นร. คิดทบทวนมากขึ้น ทั้งการทำ ความเข้าใจตนเอง และงานที่ทำ ทำให้ การทำงานมีคุณภาพดีขึ้น รู้จักใช้ เหตุผล คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักการ แบ่งปัน มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ดีขึ้น และมีผลการเรียนดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ ที่จะเกิดผลต่ออุปนิสัยนั้น นร. ต้อง ลงมือทำ ต้องใช้เวลาและทำซ้ำ ๆ จึงปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ - ให้ความสำคัญกับการลงมือทำ ครูส่วนใหญ่จึงให้ นร. ทำโครงการ - ใช้ชุดคำถาม กระตุ้นคิดตาม หลักปรัชญา และการถอดบทเรียน - ครูนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่เรียนรู้ จากโครงการ มาพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ของตน เช่น กระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ไป พร้อม ๆ กับการทำให้ นร. รู้จัก รับฟังความเห็นของผู้อื่น ใช้เหตุผล ในการตัดสินใจ ด้วยเครื่องมือ Think Pair Share เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ๗

โรงเรียนเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิสยามกัมมาจล

	จังหวัด	สังกัด	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
ภาคเหนือ							
๑. กงไกรลาศวิทยา	สุโขทัย	สพม.๓๘	๐๕๕-๖๙๑-๒๒๑	๐๕๕-๖๙๑-๒๔๘	มัธยม ๑ - ๖	๗๐	๑,๐๑๕
๒. เฉลิมพระเกียรติพะเยา	พะเยา	สพม.๓๖	๐๕๔-๔๒๒-๘๓๘	๐๕๔-๔๒๒-๘๓๙	มัธยม ๑ - ๖	๖๖	๗๑๑
๓. ดาราวิทยาลัย	เชียงใหม่	สช.	๐๕๓-๒๔๑-๐๓๙	๐๕๓-๒๔๙-๑๕๒	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๔๐๓	๖,๖๘๓
๔. เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการเขลางค์นคร	ลำปาง	สพม.๓๕	๐๕๔-๒๒๖-๙๓๒	๐๕๔-๒๒๒-๙๕๔	มัธยม ๑ - ๖	๑๐๓	๒,๐๑๖
๕. ทาฮุมเงินวิทยาคาร	ลำพูน	สพม.๓๕	๐๕๓-๕๗๔-๖๗๔	๐๕๓-๕๗๔-๘๒๓	มัธยม ๑ - ๖	๓๕	๔๙๕
๖. เทศบาลจามเทวี	ลำพูน	อปท	๐๕๓-๕๑๑-๗๔๔	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๗	๑๗๖
๗. บ้านหนองบัวแดง	เชียงใหม่	สพป.เชียงใหม่ เขต ๑	๐๘๑-๗๙๖-๙๘๖๘	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๐	๑๒๘
๘. ปรีณสร้อยแยดสัวิทยา	เชียงใหม่	สช.	๐๕๓-๒๔๒-๐๓๘	๐๕๓-๓๐๖-๔๑๕	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๕๐๖	๖,๔๒๕
๙. แม่พริกวิทยา	ลำปาง	สพม.๓๕	๐๕๔-๒๙๙-๒๗๐	๐๕๔-๒๙๙-๒๗๑	มัธยม ๑ - ๖	๒๗	๔๗๖
๑๐. ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	ตาก	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	๐๕๕-๘๙๕-๕๖๑	๐๕๕-๘๙๕-๕๖๐	ประถม ๑ - มัธยม ๖	๗๒	๙๓๑
๑๑. ราชานุเคราะห์	พะเยา	สพป.พะเยา เขต ๒	๐๕๔-๔๗๐-๐๑๙	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๒๑	๓๐๙
๑๒. เสริมงามวิทยาคม	ลำปาง	สพม.๓๕	๐๕๔-๒๘๖-๑๒๓	๐๕๔-๒๘๖-๓๓๓	มัธยม ๑ - ๖	๕๖	๑,๓๑๓
๑๓. เชียงม่วนวิทยาคม	พะเยา	สพม.๓๖	๐๕๔-๔๙๕-๑๒๑	๐๕๔-๔๙๕-๒๐๐	มัธยม ๑ - ๖	๔๓	๕๘๗
๑๔. ดอยหลวงรัชชังคลาภิเษก	เชียงใหม่	สพป.เชียงใหม่ เขต ๓	๐๕๓-๗๙๑-๐๘๗	๐๕๓-๗๙๑-๐๘๗	มัธยม ๑ - ๖	๒๗	๔๒๕
๑๕. ดำรงราษฎร์สงเคราะห์	เชียงใหม่	สพม.๓๖	๐๕๓-๗๑๑-๕๕๐	๐๕๓-๖๐๐-๑๕๗	มัธยม ๑ - ๖	๑๔๙	๒,๗๗๘
๑๖. ทองแสนขันวิทยา	อุดรดิษฐ์	สพม.๓๙	๐๕๕-๔๑๘-๐๗๑	๐๕๕-๔๑๘-๐๖๙	มัธยม ๑ - ๖	๔๕	๗๖๕
๑๗. เทศบาลสวรรคโลก ประชาสรรค์	สุโขทัย	เทศบาลเมืองสวรรคโลก	๐๕๕-๖๔๒-๓๒๑	๐๕๕-๖๔๒-๓๒๑	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๑๒๗	๒,๕๐๐
๑๘. น่านนคร	น่าน	สพป.น่าน เขต ๑	๐๕๔-๗๔๑-๘๐๔	๐๕๔-๗๔๑-๘๐๕	มัธยม ๑ - ๖	๓๐	๕๑๖
๑๙. น้ำดิบวิทยาคม	ลำพูน	สพม.๓๕	๐๕๓-๕๐๘-๕๔๗	๐๕๓-๕๐๘-๕๔๖	มัธยม ๑ - ๖	๓๕	๖๙๖
๒๐. บ้านกองมูล (พิทักษ์ราษฎร์วิทยาคาร)	เพชรบูรณ์	สพป.เพชรบูรณ์ เขต ๓	๐๕๖-๘๑๐-๙๐๑	๐๕๖-๘๑๐-๙๐๑	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๒๔๓
๒๑. บ้านร้องขี้เหล็ก	เชียงใหม่	สพป.เชียงใหม่ เขต ๑	๐๕๓-๔๙๕-๑๙๙	๐๕๓-๔๙๕-๑๙๙	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๒	๑๑๙
๒๒. บ้านวนาหลวง	แม่ฮ่องสอน	สพป.แม่ฮ่องสอน เขต ๑	๐๕๓-๖๑๗-๑๖๒	๐๕๓-๖๑๗-๑๖๒	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๘	๓๐๑
๒๓. บ้านห้วยผึ้ง	เชียงใหม่	สพป.เชียงใหม่ เขต ๓	๐๕๓-๗๓๐-๒๖๓	๐๕๓-๗๓๐-๒๖๓	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๕๐	๑,๑๗๓
๒๔. แม่สรวยวิทยาคม	เชียงใหม่	สพม.๓๖	๐๕๓-๗๘๖-๐๗๘	๐๕๓-๖๕๖-๖๓๗	มัธยม ๑ - ๖	๕๒	๙๔๒
๒๕. รมเกล้าปางดง	แม่ฮ่องสอน	สพป.แม่ฮ่องสอน เขต ๑	๐๕๓-๐๗๓-๐๐๐	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๒๐	๑๕๔
๒๖. ราชานุบาล	น่าน	สพป.น่าน เขต ๑	๐๕๔-๗๑๑-๑๑๐	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๖๓	๑,๔๗๗
๒๗. วัดทางไหล	พิษณุโลก	สพป.พิษณุโลก เขต ๓	๐๕๔-๘๖๕-๐๘๙	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๖	๒๐๗
๒๘. บ้านห้วยคอกหมู	เชียงใหม่	สพป.เชียงใหม่ เขต ๓	๐๕๓-๔๖๐-๓๓๙	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๓	๓๑๘

	จังหวัด	สังกัด	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
ภาคอีสาน							
๒๙. กัลยาณมิตร	ขอนแก่น	สพม.๒๕	๐๔๓-๒๒๔-๔๒๗	๐๔๓-๒๒๔๑๗๕	มัธยม ๑ - ๖	๑๘๗	๓,๗๙๔
๓๐. โศภนพิทยาคาร	ชัยภูมิ	สพป.ชัยภูมิ เขต ๓	๐๔๔-๘๗๐๔๔๑	๐๔๔-๘๗๐๔๔๑	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๓	๒๕๐
๓๑. ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพ ที่ ๒๐๖	ขอนแก่น	สพป.ขอนแก่น เขต ๓	๐๘๖-๕๕๙-๒๓๔๕	-	ประถม ๑ - มัธยม ๓	๑๕	๑๖๘
๓๒. เชียงขวัญพิทยาคม	ร้อยเอ็ด	สพม.๒๗	๐๔๓-๕๐๙๐๙๒	๐๔๓-๕๐๙๐๙๒	มัธยม ๑ - ๖	๓๐	๔๔๕
๓๓. เทศบาลวัดป่าไร่	ร้อยเอ็ด	เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	๐๔๓-๕๑๑๔๘๒	๐๔๓-๕๑๑๓๓๔	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๓๘	๖๘๕
๓๔. โนนสังวิทยาการ	หนองบัวลำภู	สพม.๑๙	๐๔๒-๓๗๕๓๐๘	๐๔๒-๓๗๕๓๐๘	มัธยม ๑ - ๖	๕๗	๑,๓๕๖
๓๕. บ้านคูเมือง (อานนนครินทร์)	อุบลราชธานี	สพป.อุบลราชธานี เขต ๔	๐๔๕-๘๕๓๖๓๙	๐๔๕-๘๕๓๖๓๙	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๓๐	๖๑๓
๓๖. บ้านเป่าวิทยา	ชัยภูมิ	อปท.จังหวัดชัยภูมิ	๐๔๔-๘๖๖๐๔๘	๐๔๔-๘๖๖๐๔๘	มัธยม ๑ - ๖	๔๘	๘๔๘
๓๗. บ้านสำโรง	อุบลราชธานี	สพป.อุบลราชธานี เขต ๓	๐๔๕-๔๐๖๗๙๖	๐๔๕-๔๐๖๗๙๖	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๓๒	๕๕๖
๓๘. บ้านหนองหญ้าปล้อง	บุรีรัมย์	สพฐ.	๐๔๔-๑๘๗-๐๙๘	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๘	๑๒๐
๓๙. โพนทองวิทยายน	ร้อยเอ็ด	สพม.๒๗	๐๔๓-๕๗๑๓๘๙	๐๔๓-๕๗๑๖๓๙	มัธยม ๑ - ๖	๕๐	๗๒๔
๔๐. ศีขรภูมิพิสัย	สุรินทร์	สพม.๓๓	๐๔๔-๕๖๐๐๘๗	๐๔๔-๕๖๐๐๘๗	มัธยม ๑ - ๖	๑๐๒	๒,๔๘๖
๔๑. สนามบิน	ขอนแก่น	สพท.ขอนแก่น เขต ๑	๐๔๓-๒๓๖๕๐๖	๐๔๓-๒๓๖๕๐๖	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๑๔	๒,๖๔๙
๔๒. สำโรงทาบพิทยาคม	สุรินทร์	สพม.๓๓	๐๔๔-๕๖๖๑๖๓	๐๔๔-๕๖๖๓๐๐	มัธยม ๑ - ๖	๘๑	๑,๕๑๒
๔๓. อนุบาลประชารัฐสามัคคี	นครราชสีมา	สพท.นครราชสีมา เขต ๔	๐๔๔-๔๑๙๙๙๔	๐๔๔-๔๑๔๒๐๓	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๔๓	๙๓๕
๔๔. กันทรลักษณ์พิทยาคม	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษ เขต ๔	๐๘๙-๖๓๐-๖๐๙๖	-	มัธยม ๑ - ๖	๓๘	๖๒๗
๔๕. โศภนศึกษา	สุรินทร์	สพม.๓๓	๐๔๔-๗๑๒-๐๗๑	๐๔๔-๗๑๒-๐๗๒	มัธยม ๑ - ๖	๒๗	๔๓๙
๔๖. ชุมชนบ้านดอน หันนาจาน	ขอนแก่น	สพป.ขอนแก่น เขต ๓	๐๔๓-๔๙๙-๐๙๕	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๗	๖๔
๔๗. เชียงยืนพิทยาคม	มหาสารคาม	สพม.๒๖	๐๔๓-๗๘๑-๔๖๓	๐๔๓-๗๘๑-๓๒๖	มัธยม ๑ - ๖	๙๖	๑,๔๔๖
๔๘. ดงใหญ่พิทยาคม รัชมิ่งคลาสิก	มหาสารคาม	สพม.๒๖	๐๔๓-๗๓๑-๑๔๗	๐๔๓-๗๓๑-๑๔๘	มัธยม ๑ - ๖	๔๒	๔๒๓
๔๙. บรบือวิทยาการ	มหาสารคาม	สพม.๒๖	๐๔๓-๗๗๑-๐๒๖	๐๔๓-๗๗๑-๐๒๗	มัธยม ๑ - ๖/ปวช.	๑๑๔	๒,๕๓๘
๕๐. บ้านกระสัง (หรรษาธรรม์สังสรรค์)	บุรีรัมย์	สพป.บุรีรัมย์เขต๑	๐๘๕-๗๗๑-๕๔๕๑	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๙	๑๔๐
๕๑. บ้านคูขาด	บุรีรัมย์	สพป.บุรีรัมย์ เขต ๔	๐๔๔-๖๘๐-๒๖๔	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๑๘๓
๕๒. บ้านดงบัง (พิบูลศึกษา)	ร้อยเอ็ด	สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑	๐๔๓-๕๐๐-๑๕๕	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๙	๓๐๗
๕๓. บ้านดอนช้าง	ขอนแก่น	สพป.ขอนแก่น เขต ๑	๐๘๙-๔๒๒ -๓๗๖๕	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๕	๑๘๐
๕๔. บ้านนาขนวน	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษเขต๔	๐๔๕-๖๖๐-๔๑๖	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๒	๑๘๔
๕๕. บ้านปะทาย	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษเขต๔	๐๔๕-๖๖๐-๒๗๒	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๖	๒๓๗
๕๖. บ้านป่านหนองอ้อ	ร้อยเอ็ด	สพป.ร้อยเอ็ด เขต ๑	๐๔๓-๖๕๖-๒๖๓	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๑๓๕
๕๗. บ้านม่วงวิทยายน	กาฬสินธุ์	สพป.กาฬสินธุ์ เขต ๑	๐๔๓-๘๑๔-๓๖๒	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๐	๑๔๙
๕๘. บ้านเทพประทับ	หนองคาย	สพป.หนองคาย เขต ๑	๐๔๒-๔๓๐-๑๙๔	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๒	๑๑๘
๕๙. บ้านยางทะเล	บุรีรัมย์	สพป.บุรีรัมย์ เขต ๔	๐๔๔-๖๓๐-๑๗๒	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๒๐	๒๒๗
๖๐. บ้านไร่พวยมิตรภาพที่ ๑๘	เลย	สพป.เลย เขต ๒	๐๘๕-๔๖๐-๘๕๓๓	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๔	๑๔๐

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

	จังหวัด	สังกัด	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
๖๑. บ้านสดำ	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษเขต๔	๐๕๕-๖๖๕-๐๖๒	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๒	๒๑๑
๖๒. บ้านสามขามิตรภาพที่ ๓	มุกดาหาร	สพป.มุกดาหาร	๐๕๒-๖๔๓๗๘๐	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๒๒	๔๔๓
๖๓. บ้านสามเพี้ยแสนจำปา	ยโสธร	สพป.ยโสธร เขต ๑	๐๕๕-๗๓๗-๔๑๙	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๐	๘๖
๖๔. บ้านหนองบัวบาน	สุรินทร์	สพป.สุรินทร์ เขต ๒	๐๕๔-๕๙๐-๑๓๐	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๓๘	๗๒๔
๖๕. บ้านหนองผักชี	ชัยภูมิ	สพป.ชัยภูมิ เขต ๓	๐๕๔-๘๔๖-๔๐๘	๐๕๔-๘๔๖-๔๐๘	ประถม ๑ - ประถม ๖	๑๐	๒๐๑
๖๖. บ้านหนองเอี่ยนดง	มุกดาหาร	สพป.มุกดาหาร	๐๕๒-๖๙๑-๔๕๒	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๒๘๕
๖๗. บ้านห้วยตามอญ	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษ เขต ๓	๐๘๙-๒๘๖-๕๐๕๐	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๓๐๕
๖๘. บ้านห้วยหว้า	ชัยภูมิ	สพป.ชัยภูมิ เขต ๑	๐๕๔-๘๗๐-๒๗๘	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๕	๑๕๓
๖๙. โปโลเล้าสามัคคีวิทยา	กาฬสินธุ์	สพป.กาฬสินธุ์ เขต ๑	๐๕๓-๘๙๐-๐๓๑	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๘	๙๒
๗๐. พรหมประสาทราษฎร์นุกูล	สุรินทร์	สพป.สุรินทร์ เขต ๑	๐๕๔-๕๙๐-๓๔๐	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๖	๒๘๓
๗๑. พอกพิทยาคม	ศรีสะเกษ	สพป.ศรีสะเกษ เขต ๓	๐๕๕-๙๑๐-๘๑๗	๐๕๕-๙๑๐-๘๑๗	มัธยม ๑ - ๖	๒๔	๖๐๙
๗๒. วังมนวิทยาการ	กาฬสินธุ์	สพป.กาฬสินธุ์ เขต ๒	๐๕๓-๘๔๑-๑๒๒	๐๕๓-๘๔๑-๓๒๒	มัธยม ๑ - ๖	๑๖	๑๓๐
๗๓. ศึกษาสงเคราะห์วัชรบุรี	ร้อยเอ็ด	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	๐๕๓-๕๖๙-๐๓๔	๐๕๓-๕๖๙-๓๔๓	ประถม ๑ - มัธยม ๖	๕๙	๗๖๔
๗๔. หนองหมื่นถ่านวิทยา	ร้อยเอ็ด	สพม.๒๗	๐๕๕-๕๖๕-๐๒๒	๐๕๓-๕๖๕-๑๑๓	มัธยม ๑ - ๖	๓๙	๕๔๗
๗๕. อนุบาลมณีราษฎร์ คณาสัย	นครราชสีมา	สพป.นครราชสีมาเขต๒	๐๕๔-๓๙๑-๑๙๔	๐๕๔-๓๙๑-๑๙๔	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๒๑	๕๒๔
ภาคกลางและตะวันออก							
๗๖. คลองพิทยาลงกรณ์	กรุงเทพฯ	สพป.กทม.	๐๒-๕๕๒-๕๐๑๑	๐๒-๘๔๙-๑๘๙๕	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๒๔	๔๘๔
๗๗. จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	เพชรบุรี	สพม.๑๐	๐๓๒-๔๗๐-๒๙๕	๐๓๒-๔๗๐-๒๙๓	มัธยม ๑ - ๖	๖๒	๖๙๓
๗๘. บ้านหนองไผ่	นครสวรรค์	สพป.นครสวรรค์ เขต ๓	๐๕๖-๓๙๐-๑๑๗	๐๕๖-๕๓๙-๕๔๔	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๕	๑๘๕
๗๙. โยธินบูรณะ	กรุงเทพฯ	สพม.๑	๐๒-๒๔๑-๒๓๒๐	๐๒-๒๔๑-๒๗๕๐	ม. ๑ - ๖	๒๔๐	๓,๗๐๐
๘๐. ราชประชานุเคราะห์ ๓๓	ลพบุรี	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	๐๓๖-๗๙๖-๘๓๓	๐๓๖-๔๒๖-๖๑๓	มัธยม ๑ - ๖	๕๗	๙๕๐
๘๑. ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	จันทบุรี	สช.	๐๓๙-๔๓๖-๕๘๐	๐๓๙-๔๓๖-๕๘๒	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๘๔	๑,๓๖๑
๘๒. ศรีวิชัยวิทยา	นครปฐม	สพม.๙	๐๓๔-๒๔๒-๙๖๗	๐๓๔-๒๕๑-๐๒๖	มัธยม ๑ - ๖	๑๒๔	๒,๓๗๔
๘๓. สตรีมารดาพิทักษ์	จันทบุรี	สช.	๐๓๙-๓๑๑-๐๓๘	๐๓๙-๓๔๔-๐๒๑	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๒๑๖	๓,๕๗๓
๘๔. สัตยาไส	ลพบุรี	สพป.ลพบุรี เขต ๒	๐๓๖-๗๙๐-๐๔๑-๙	๐๓๖-๗๙๐-๐๕๐	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๕๒	๓๖๖
๘๕. จิระศาสตร์	อยุธยา	สช.	๐๓๕-๒๔๑-๑๐๖	๐๓๕-๒๔๑-๑๐๖	มัธยม ๑ - ๖	๒๙๕	๔,๖๓๕
๘๖. ชุมชนวัดราษฎร์บำรุง	สมุทรปราการ	สพป.สมุทรปราการ เขต ๑	๐๒-๗๐๗-๗๐๗	๐๒-๗๐๗-๗๐๗	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๗	๕๗๔
๘๗. เตรียมอุดมพัฒนาการ นนทบุรี	นนทบุรี	สพม.๓	๐๒ ๙๒๖-๒๑๒๒	๐๒-๕๙๕-๑๒๔๐	มัธยม ๑ - ๖	๑๒๓	๓,๓๕๓
๘๘. ทำหลวงวิทยาคม	ลพบุรี	สพม.๕	๐๓๖-๔๖๑-๙๒๒	๐๓๖-๔๖๑-๙๒๒	มัธยม ๑ - ๖	๓๘	๖๐๒
๘๙. นวมินทรราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	นนทบุรี	สพม.๓	๐๒-๙๖๑-๙๘๐๘	๐๒-๙๖๑-๙๘๐๘	มัธยม ๑ - ๖	๑๒๙	๒,๕๔๑
๙๐. บ้านท่าเสา	ระยอง	สพป.ระยอง เขต ๑	๐๓๘-๐๓๓-๐๔๐	๐๓๘-๐๓๓-๐๔๐	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๙	๑๔๔
๙๑. มกุฎเมืองราชวิทยาลัย	ระยอง	สพม.๑๘	๐๓๘-๖๗๑-๑๑๒	๐๓๘-๖๗๑-๑๑๒	มัธยม ๑ - ๖	๖๕	๙๐๒
๙๒. มัธยมวัดธาตุทอง	กรุงเทพฯ	สพม.๑	๐๒-๓๙๐-๐๕๕๓	๐๒-๓๙๐-๒๕๖๑	มัธยม ๑ - ๖	๖๓	๑,๘๒๐
๙๓. มารีวิทยา	ปราจีนบุรี	สช.	๐๓๗-๒๑๑-๐๒๔	๐๓๗-๒๑๑-๔๔๒	เตรียมอนุบาล ๑-มัธยม ๖	๑๖๐	๒,๓๒๔
๙๔. มารีวิทยาศรีมโหสถ	ปราจีนบุรี	สช.	๐๓๗-๗๒๗-๖๓๗	๐๓๗-๒๒๖-๘๕๕	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๗๔	๑,๑๔๒
๙๕. ยอแซฟวิทยา	จันทบุรี	สช.	๐๓๙-๔๓๑-๒๓๒	๐๓๙-๔๓๑-๙๑๓	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๑๐	๑,๘๗๒

	จังหวัด	สังกัด	โทรศัพท์	โทรสาร	ระดับชั้นที่สอน	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
๙๖. ลัมแบร์ตพิชญาลัย	จันทบุรี	สช.	๐๓๙-๓๗๑-๒๖๒	๐๓๙-๓๗๑๔๑๔	เตรียมอนุบาล-มัธยม ๓	๙๐	๑,๒๗๗
๙๗. ลาซาล	กรุงเทพ	สช.	๐๒-๓๙๓-๓๕๑๐	๐๒-๗๔๘-๖๘๕๕	อนุบาล ๑-มัธยม ๖	๒๗๐	๕,๑๕๗
๙๘. ลาดชะโดสามัคคี	อยุธยา	สพม.๓	๐๓๕-๗๔๐-๑๐๓	๐๓๕-๗๔๐-๑๐๒	มัธยม ๑ - ๖	๒๓	๘๘๙
๙๙. ลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา	อยุธยา	สพม.๓	๐๓๕-๗๘๒-๓๐๖	๐๓๕-๗๘๒-๓๐๗	มัธยม ๑ - ๖	๓๔	๖๕๐
๑๐๐. วัดมนาวินวิทยาลัย	กรุงเทพ	สช.	๐๒-๒๕๕-๗๙๙๑-๕	๐๒-๒๕๕-๗๙๙๗	อนุบาล ๑-มัธยม ๖		๓,๐๖๔
๑๐๑. วัดเกาะสุวรรณาราม	กรุงเทพ	สพป.กทม.	๐๒-๕๒๓๖๘๔๕	๐๒-๕๒๓-๖๘๕๕	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๔๓	๑,๒๐๐
๑๐๒. วัดไม้สามเกาะ	ราชบุรี	สพป.ราชบุรี เขต ๒	๐๓๒-๓๓๑-๐๓๘	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๗	๒๖๘
๑๐๓. วัดพราหมณี	นครนายก	สพป.นครนายก	๐๓๗-๓๘๖๒๑๙	๐๓๗-๓๘๖-๒๑๙	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๑	๑๗๑
๑๐๔. วัดหนองกลางดง	ราชบุรี	สพท.ราชบุรี เขต ๒	๐๓๒-๒๓๕-๙๒๗	๐๓๒-๒๓๕-๙๒๗	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๐	๑๘๔
๑๐๕. วัดหัวโพ	ราชบุรี	สพป.ราชบุรี เขต ๒	๐๓๒-๓๘๓-๗๒๕	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๘	๒๗๔
๑๐๖. สตรีนนทบุรีบางใหญ่	นนทบุรี	สพม.๓	๐๒-๙๒๗-๗๒๓๙	๐๒-๙๒๗-๘๒๙๐	มัธยม ๑ - ๖	๓๓	๙๘๑
ภาคใต้							
๑๐๗. กะทู้วิทยา	ภูเก็ต	สพม.๑๔	๐๗๖-๓๒๑-๓๑๑	๐๗๖-๓๒๑-๓๑๑	มัธยม ๑ - ๖	๕๔	๑,๐๗๙
๑๐๘. บ้านคลองไคร	กระบี่	สพป.กระบี่	๐๗๕-๖๔๑-๔๙๗	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๒๙	๔๔๓
๑๐๙. บ้านคลองยาง	กระบี่	สพป.กระบี่	๐๘๑-๐๘๐-๒๒๐๕	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๙	๑๗๙
๑๑๐. บ้านร้านตัดผม	ชุมพร	สพป.ชุมพร เขต ๑	๐๘๗-๗๖๔-๓๙๖๒	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๔๑	๕๖๐
๑๑๑. รัชฎา	ตรัง	สพม.๑๓	๐๘๙-๘๗๑-๓๘๗๐	๐๗๕-๒๘๖-๐๔๕	มัธยม ๑ - ๖	๘๒	๑,๑๕๓
๑๑๒. ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	นราธิวาส	สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	๐๗๔๓-๕๙๙-๔๐๘	๐๗๓-๕๙๙-๔๐๘	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๒	๑๒๕
๑๑๓. ห้วยยอด	ตรัง	สพม.๑๓	๐๗๕-๒๓๕-๑๗๙	๐๗๕-๒๓๕-๑๘๐	มัธยม ๑ - ๖	๑๑๗	๒,๖๙๗
๑๑๔. บ้านขอนหาด	นครศรีธรรมราช	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๓	๐๗๕-๔๒๖-๑๓๔	๐๗๕-๔๒๖-๑๓๕	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๒	๑๙๘
๑๑๕. บ้านคันธทรัพย์	ชุมพร	สพป.ชุมพร เขต ๑	๐๗๗-๕๔๙-๕๕๙	-	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๓๓	๔๓๒
๑๑๖. บ้านทรายขาว	กระบี่	สพป.กระบี่	๐๘๙-๙๗๐-๐๖๑๒	๐๗๕-๖๔๒-๑๘๒	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๙	๓๒๘
๑๑๗. บ้านทุ่งไพล	สงขลา	สพป.สงขลา เขต ๓	๐๗๔-๓๐๐-๑๘๗	-	อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๒๓	๔๖๙
๑๑๘. บ้านหนองสองพี่น้อง	ตรัง	สพป.ตรัง เขต ๒	๐๗๕-๒๙๔-๒๒๓	๐๗๕-๒๙๔-๒๒๓	อนุบาล ๑-มัธยม ๓	๑๕	๑๗๘
๑๑๙. วชิรธรรมสถิต	พัทลุง	สพม.๑๒	๐๗๔-๖๐๓-๑๗๗	๐๗๔-๖๐๓-๑๗๕	มัธยม ๑ - ๖	๒๗	๒๒๒
๑๒๐. วัดโพธิ์ทอง	นครศรีธรรมราช	สพป.นครศรีธรรมราช เขต ๑	๐๗๕-๔๔๗-๐๐๖		อนุบาล ๑ - ประถม ๖	๑๑	๘๘
๑๒๑. สตรีภูเก็ต	ภูเก็ต	สพม.๑๔	๐๗๖-๒๑๒-๓๖๖	๐๗๖-๒๑๙-๕๒๒	มัธยม ๑ - ๖	๒๕๒	๒,๙๔๓
๑๒๒. สุราษฎร์ธานี ๒	สุราษฎร์ธานี	สพม.๑๑	๐๗๗-๓๕๕-๓๕๑-๒	๐๗๗-๓๕๕-๓๕๔	มัธยม ๑ - ๖	๙๑	๑,๘๕๘
รวม						๗,๐๙๑	๑๒๓,๙๐๗

หมายเหตุ โรงเรียนเครือข่ายของมูลนิธิสยามกัมมาจลมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับความกระตือรือร้นในการพัฒนาตัวเอง โรงเรียนที่เห็นเป้าหมายต่างกัน มักจะถูกกระบวนการคัดกรองออกไปเอง ในขณะที่โรงเรียนใหม่ที่มีความสนใจขอสมัครเข้าร่วมระหว่างทางมูลนิธิสยามกัมมาจลก็ไม่ได้ปิดกัน ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นโรงเรียนเครือข่ายในช่วงสิ้นปี ๒๕๕๗

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ๘

รายชื่อผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ ๔๓ แห่ง ตั้งแต่เริ่มขับเคลื่อนโครงการ

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหาร
๑	กงไกรลาศวิทยา	ดร.ดุขฎิ สีสถลวรงค์
๒	กงไกรลาศวิทยา	นายสมพร สุขอร่าม
๓	กะทู้วิทยา	นายมนตรี พรผล
๔	กัลยาณวัตร	นายลิขิต เพชรผล
๕	กัลยาณวัตร	นางกรรณิกา ศรีสัตย์รสนา
๖	คลองพิทยาลงกรณ์	นายกริชพล กลิ่นหอม
๗	คลองพิทยาลงกรณ์	นายวิฑูท ไร่สูงเนิน
๘	โคกเพชรวิทยาคาร	นายจำนงค์ ศรีสูงเนิน
๙	จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	นางกัญพิมา เชื้อมขิต
๑๐	จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	นายชูรัฐ ะหว่างบ้าน
๑๑	เฉลิมพระเกียรติ พะเยา	นายธวัช ชุ่มชอบ
๑๒	เฉลิมพระเกียรติ พะเยา	นางสาวศุภวัลย์ คำวัง
๑๓	ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพที่ ๒๐๖	นายสวัสดิ์ มะลาหอม
๑๔	เชียงขวัญพิทยาคม	นายระวี ชูณิกากรณ์
๑๕	เชียงขวัญพิทยาคม	ว่าที่ ร.ต. พรเทพ โพธิ์พันธุ์
๑๖	ดาราวิทยาลัย	นางมณูญวัฒนา ศิริสุจินต์
๑๗	ดาราวิทยาลัย	นางอวยพร หว่างตระกูล
๑๘	เตรียมพัฒนฯ เขลางค์นคร	นายเกตุ เปี้ยบุตร
๑๙	เตรียมพัฒนฯ เขลางค์นคร	นายภูริต คันธขมภู
๒๐	ท่าชุมเงินวิทยาคาร	นางช่อฟ้า ม่วงมณี

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหาร
๒๑	ท่าชุมเงินวิทยาคาร	นายพิสิษฐ คำบุรี
๒๒	ท่าชุมเงินวิทยาคาร	นายสมศักดิ์ เจริญธนฤทธิ์
๒๓	เทศบาลจามเทวี	นางกรรณิกา มาบุญมี
๒๔	เทศบาลจามเทวี	นางสายฝน ไทยกรรณ
๒๕	เทศบาลวัดป่าไร่ไร	นางธนิดา กุลสุวรรณ
๒๖	เทศบาลวัดป่าไร่ไร	นายเรียบ สวัสดิผล
๒๗	โนนสังวิทยาคาร	ดร.สุเมธ ปานะถึก
๒๘	โนนสังวิทยาคาร	นายรณภพ ลิสุวรรณ
๒๙	บ้านคลองไคร	นายเรวัต มะสุวรรณ
๓๐	บ้านคลองไคร	นายไพโรจน์ ขาวสังข์
๓๑	บ้านคลองยาง	นายเฉลิม เรื่องทองศรี
๓๒	บ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์)	นายโกวิท บุญเฉลียว
๓๓	บ้านเป่าวิทยา	นายเศรษฐา ศรีสุธรรมศักดิ์
๓๔	บ้านเป่าวิทยา	นายปัญญา เพ็ญพิมพ์
๓๕	บ้านเป่าวิทยา	นายชูศิลป์ ดอนเตาเหล็ก
๓๖	บ้านร้านตัดผม	นายพีระพล ภัคดีเสนา
๓๗	บ้านร้านตัดผม	นางสุวรรณรัตน์ เล็กบรรจง
๓๘	บ้านสำโรง	นายบำเพ็ญ อินทร์โสม
๓๙	บ้านหนองบัวแดง	นายสมนึก จันทร์แดง
๔๐	บ้านหนองไผ่	นายพนม จันทร์ดิษฐ
๔๑	บ้านหนองหญ้าปล้อง	นายทรงศักดิ์ สิริรัมย์
๔๒	บรินสร้อยแยลส์วิทยาลัย	ดร.สิริลักษณ์ เฟื่องกาญจน์
๔๓	บรินสร้อยแยลส์วิทยาลัย	ดร.สิรินันท์ ศรีวีระสกุล
๔๔	ไพนทองวิทยายน	ว่าที่ ร.ต.วัฒนชัย ศาลารัตน์

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหาร
๔๕	โพนทองวิทยายน	นายสุพจน์ ชาเหลา
๔๖	โพนทองวิทยายน	นายสิทธิชัย รัตนา
๔๗	แม่พริกวิทยา	นายณรงค์ศักดิ์ อบหอม
๔๘	แม่พริกวิทยา	นายภูริต คันธขมภู
๔๙	โยธินบูรณะ	นายวิทยา บริบูรณ์ทรัพย์
๕๐	โยธินบูรณะ	นายอดิศักดิ์ วิไลลักษณ์
๕๑	รัชฎา	นายสาคร เย่าเนื่อง
๕๒	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	นายจร ประสงค์สุข
๕๓	ราชประชานุเคราะห์ ๓๓	นายดำรงศีลสิทธิ์ เป้าศิลป์
๕๔	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	นายสมศักดิ์ แสงประเสริฐ
๕๕	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	นายศรยุทธ เรืองน้อย
๕๖	ราชานุเคราะห์	นายอิสริย์ กองภูมิพันธ์
๕๗	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ภราดาประสาท ศรีเจริญ
๕๘	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ภราดาสยาม งามดี
๕๙	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ภราดาชัยพร กิจมงคล
๖๐	ศรีวิชัยวิทยา	นางทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหาร
๖๑	ศรีวิชัยวิทยา	ดร.อาคม มากมีทรัพย์
๖๒	ศิษฏมพิสัย	นายแสน แหวนวนค์
๖๓	สตรีมารดาพิทักษ์	ซิสเตอร์อุบล ผังรักษ์
๖๔	สตรีมารดาพิทักษ์	ดร.ลำยอง คุ้มวัน
๖๕	สนามบิน	นายบัวเวียน อโรคนันท์
๖๖	สัตยาไส	ดร.อาจอง ชุมสาย
๖๗	สัตยาไส	นางลัดดา จุลวงศ์
๖๘	สำโรงทาบวิทยาคม	นายชูเดช อำพันทอง
๖๙	สำโรงทาบวิทยาคม	ว่าที่ร.ต. บัญญัติ สมชอบ
๗๐	เสริมงามวิทยาคม	นางศรีสมร พรหมศิลป์
๗๑	เสริมงามวิทยาคม	นายบุญทวี วิทยาคุณ
๗๒	เสริมงามวิทยาคม	นายมานัส นพคุณ
๗๓	ห้วยยอด	นายสมจริง อินทวิเศษ
๗๔	ห้วยยอด	นายพิชัย ชั่งคิด
๗๕	อนุบาลประชารัฐสามัคคี	นายธีรเชษฐ์ ป้องจันมนัสกุล

หมายเหตุ: ปรับปรุง เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๙

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวก ๙

ตัวอย่างผู้บริหารที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี

ชื่อผู้บริหาร	ชื่อสถานศึกษา	เรื่องเด่น
ผู้อำนวยการที่สนับสนุนครูให้เข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัย “พอเพียง”		
๑. ผอ.พีระพล ภัคดีเสนา	บ้านร้านตัดผม	เป็นผู้สนับสนุนและสร้างการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่างๆ มีนโยบายชัดเจน ทำตนเป็นแบบอย่าง เชิญคณะครูจากศูนย์การเรียนรู้มาให้ความรู้และเป็นพี่เลี้ยง โดยผอ.จะร่วมฟังทุกครั้งเพื่อทำความเข้าใจ และสามารถช่วยครูได้ด้วยการให้ครูลองสอนด้วยการตั้งคำถาม นร.ให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้ว ผอ. นิเทศครูด้วยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน พร้อมกับครูแกนนำ แล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เติมเต็มซึ่งกันและกัน โดยผอ.คอยชี้แนะ ตรวจสอบ ตั้งคำถามกระตุ้นให้ครูคิดสม่ำเสมอ และประเมินความเข้าใจครูจากพฤติกรรม นร.
๒. ผอ.ทิพวรรณ ยิ้มสวัสดิ์	ศรีวิชัยวิทยา	บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้ครูเข้าใจและสามารถนำหลักปรัชญา มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผ่านงานวิชาการ โดยในช่วงแรก ผอ. จะเป็น ผู้ตรวจแผนการสอน ให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้คำแนะนำครูอย่างสม่ำเสมอ พร้อม ๆ กับการสร้างครูแกนนำ
๓. ผอ.กัญพินา เชื้อมขิต	จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	ผู้บริหารที่เป็นต้นแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของหลายโรงเรียน มีความชัดเจนในการนำหลักปรัชญามาใช้ในการบริหารจัดการและ นำสู่การปฏิบัติของบุคลากรทั้ง รร. ด้วยโมเดลแม่น้ำ ๕ สาย มีเทคนิคกระตุ้นการเรียนรู้ของครูในรูปแบบต่างๆ
๔. ผอ.ดุษฎี สิตลวรรงค์	กงไกรลาศวิทยา	บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้นำและสร้างกำลังใจให้ครูที่หมดกำลังใจลุกขึ้นมาร่วมมือกันสำรวจปัญหาของ นร. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยกันแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จ ปรับทัศนคติของครู จากต้องการพัฒนาให้ผู้เรียน “เก่ง ดี มีสุข” กลายเป็น “ดี เก่ง มีสุข” โดยให้ความสำคัญกับการปลูกจิตสำนึกที่ดีก่อน
๕. ผอ.ลัดดา จุลวงศ์	สัตยาไส	ผู้บริหารที่สามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติจริงของครู ด้วยการทำตัว เป็นแบบอย่าง เป็นกัลยาณมิตร สร้างการเรียนรู้ด้วยการถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของชุมชนนักปฏิบัติของครูใน รร.

ชื่อผู้บริหาร	ชื่อสถานศึกษา	เรื่องเด่น
๖. ผอ.ระวี ชูนิการกรณ์	เชียงขวัญวิทยาคม	<ul style="list-style-type: none"> ~ ผู้บริหารที่ทำให้ครูดู และทำงานร่วมกับครูฉลาด ปาไล สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักว่าเศรษฐกิจพอเพียงแท้จริงแล้วอยู่ในหลักสูตร เป็นหน้าที่โดยตรงของครู ช่วยให้ครูเข้าใจชัดเจนและสามารถนำมาใช้เป็น โดยใช้การถอดบทเรียน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ~ เป็นผู้นำในการสร้างเครือข่ายเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงรุ่นแรก ๆ ของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๗. ชิสเตอร์อุบล ผังรักษ์	สตรีมารดาพิทักษ์	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการให้ครูและ นร.ได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ด้วยการดำรงตนเป็นแบบอย่าง และลงมือสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นใน รร.ด้วยตัวเอง จึงได้รับความศรัทธาและความร่วมมือจากครู - ขับเคลื่อนงานด้านการจัดการเรียนการสอนผ่านรองผอ.วิชาการ
๘. ผอ.ธนิศา กุลสุวรรณ	เทศบาลวัดป่าไร่	ขับเคลื่อนงานด้วยการ ทำให้ดูให้เห็น ทำให้ครูรู้สึกทุกคนมีความสำคัญ กระตุ้นให้สามารถทำงานแทนกันได้ โดยเฉพาะงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดย ผอ.ให้ครูผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำจัดกิจกรรมปลูกฝังหลักปรัชญาให้ นร. และสนับสนุนให้ครูทุกคนสามารถเป็นวิทยากรขยายผลเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้มาเรียนรู้
๙. ผอ.สาคร เย่าเชื้อง	รัชฎา	<ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายที่ชัดเจน ขอให้ครูจาก รร.ช่วยยอดมาเป็นให้ความรู้ มาเป็นพี่เลี้ยง และค่อย ๆ ขับเคลื่อนจากครูแกนนำที่สนใจจำนวนไม่มาก ก่อน แล้วจึงขยายสู่ครูอื่น ๆ โดยผอ.ทำหน้าที่ตรวจแผนจัดการเรียนรู้นิเทศติดตามการสอน และมีทีมครูแกนนำช่วยให้ครูสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การถอดบทเรียน ได้ - เชื่อมโยงกับผู้ปกครองและชุมชนให้มีบทบาทสนับสนุนการเรียนรู้อ และการทำงานจิตอาสาของ นร. ในชุมชน
๑๐. ผอ.ภูริต คันธชูมภู	แม่พริกวิทยา เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการเขลางค์นคร	<ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้ครูไปร่วมเรียนรู้กับเครือข่ายและพัฒนาครูด้วยการให้เป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนเครือข่ายอื่น ๆ ร่วมกับผอ.เพื่อครูจะได้หาความรู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลา - เมื่อผอ.ย้ายมาอยู่ศูนย์การเรียนรู้ใหม่ ได้สร้างความเข้มแข็งและเพิ่มปริมาณครูแกนนำด้วยการสนับสนุนการเรียนรู้อร่วมกันกับครูแกนนำของ รร.แม่พริกวิทยา
ผู้อำนวยการที่บริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
๑๑. ดร.อาจอง ชูมสาย	สัตยาไส	ใช้หลักปรัชญาในการ บริหารจัดการ รร.ให้สามารถพึ่งตัวเองได้ ในด้านต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร พลังงาน และสร้างวัฒนธรรม “พอเพียง” ขึ้นใน รร. ภายใต้บรรยากาศที่ ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่าง และสภาพแวดล้อมที่ นร.สามารถเรียนรู้และซึมซับได้ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อผู้บริหาร	ชื่อสถานศึกษา	เรื่องเด่น
๑๒. ผอ.แสน แหวนวงศ์	ศิขรภูมิพิสัย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารให้ความสำคัญกับ “คน” เริ่มจากการสร้างศรัทธาและยึดหลัก “ใช้ครูเป็น เห็นครูทำ นำครูได้” - ทำให้ครูเห็นเป้าหมายร่วมกัน - สร้างกลไกให้งานขับเคลื่อนหลักปรัชญาเกิดขึ้นใน รร.
๑๓. ผอ.มณูญวัฒนา ศิริสุจินต์	ดาราวิทยาลัย	ตัวอย่างของผู้บริหารรร.ขนาดใหญ่พิเศษที่สามารถดึงการมีส่วนร่วมของครูในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาทั้งระบบ โดยมุ่งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการสอน ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ โดยเฉพาะการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนา นร.ให้เกิดกระบวนการคิด
๑๔. ภรดาประภาส ศรีเจริญ	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ขับเคลื่อนหลักปรัชญาด้วยศรัทธาในศาสนา ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ขณะเดียวกัน การทำตัวเป็นแบบอย่างและเรียนรู้ร่วมกับครู ทำให้ ผอ.เป็นที่ศรัทธาของครู
๑๕. ผอ.สมจริง อินทร์เดช	ห้วยยอด	บริหารจัดการพื้นที่ และทรัพยากรของ รร. ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อ รร. และชุมชน เช่น พัฒนาแหล่งน้ำของ รร. จนสามารถประหยัดค่าน้ำประปาของ รร. สามารถใช้ในแปลงเกษตร แล้วยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาที่ปล่อยลงสู่ชุมชนอีกด้วย
๑๖. ผอ.ธีรเชษฐ์ ป้องจันมณีสกุล	อนุบาลประชารัฐสามัคคี	บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมด้วยโมเดล ๕ นิ้วมือ สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของครูภายใน รร. และเป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจครูสร้างกลไกในการทำงานจนประสบความสำเร็จ
๑๗. ผอ.วิวัฒน์ชัย ศาลารัตน์	โพนทองวิทยายน	ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ๔ เสาหลัก คือ ครูแกนนำ ยุวชนพอเพียง ประชาชนท้องถิ่น และเชื่อมโยงเครือข่ายในท้องถิ่น กระตุ้นการขับเคลื่อนด้วยการจัดตลาดนัดพอเพียงทุกปี
๑๘. ผอ.จร ประสงค์สุข	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	ใช้หลักบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ บนพื้นฐานของความยุติธรรม และกระจายอำนาจการทำงาน จัดให้ครูทุกคนประชุมวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกันระยะๆ โดย ผอ. เป็นผู้นิเทศการทำงาน
ผู้อำนวยการที่ได้รับความร่วมมือและศรัทธาจากชุมชน และบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลน		
๑๙. ผอ.สมนึก จันทร์แดง	บ้านหนองบัวแดง	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนา รร.ในชนบทที่ชุมชนเมินหน้า กลับมาให้ความร่วมมือทำงานร่วมกับ รร. - บริหารจัดการฐานการเรียนรู้ของ รร. ครบวงจรให้เป็นเกษตรอาหารกลางวัน เป็นฐานการเรียนรู้ของนร.และชุมชน - พัฒนาครูด้วยหลัก C D S L (Copy, Development, Support, Learning)

ชื่อผู้บริหาร	ชื่อสถานศึกษา	เรื่องเด่น
๒๐. ผอ.สวัสดิ์ มะลาหอม	ชุมชนบ้าน ห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖	บริหารงานในลักษณะ ชุมชนคือเจ้าของ รร. ดึงผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่าง นร.ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ นร.เข้าใจและภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นการขยายผลหลักปรัชญาสู่ชุมชน
๒๑. ผอ.พนม จันทร์ดิษฐ	บ้านหนองไผ่	ผู้นำการขับเคลื่อนสู่ครูและชุมชน ประสานการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ บริหารจัดการฐานการเรียนรู้จนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน สร้างการเรียนรู้ให้ครู ผ่านการพูดคุยและตั้งคำถามชวนคิด
๒๒. ผอ.ทรงศักดิ์ สิริรัมย์	บ้านหนองหญ้าปล้อง	<ul style="list-style-type: none"> - บริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ - แก้ปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่จำกัด ด้วยการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และจัดการศึกษา ที่ชุมชนเองได้ประโยชน์และเรียนรู้ไปพร้อมกัน เช่น จัดตั้งกองทุนข้าวเปลือก เกษตรอาหารกลางวัน - ใช้ระบบ IT แทนการใช้เอกสารต่างๆ ลดความสิ้นเปลือง และลดความซ้ำซ้อนของงานเอกสารลง โดยผอ.จะช่วยให้ความช่วยเหลือในบางเรื่องที่คุณทำไม่ได้ - ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ให้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
๒๓. ผอ.จำนงค์ ศรสูงเนิน	โคกเพชรวิทยาคาร	แบบอย่างของผู้บริหารที่ใช้หลักปรัชญาในการ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างครบวงจร เน้นการปลูกฝังคุณธรรมและวินัยให้ นร. และ ผอ. สามารถ ดึงการมีส่วนร่วมจากชุมชนมาช่วยจัดการศึกษา (ฐานการเรียนรู้) เช่น เป็นวิทยากรใน รร.
๒๔. ผอ.เฉลิม เรื่องทองศรี	บ้านคลองยาง	บริหารจัดการโดยยึดหลักการ “เข้าถึง” ชุมชน รร.จึงกลายเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้และการทำกิจกรรมของ นร.และชุมชน
ผู้อำนวยการที่สร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้อำนวยการท่านเดิม		
๒๕. ผอ.ชูเดช อำพันทอง	สำโรงทาบวิทยาคม	เป็นแบบอย่างของผู้บริหารที่สร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนหลักปรัชญา ด้วยการ ร่วมกับครูแกนนำ กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญา เปิดโอกาส สนับสนุนให้กำลังใจครูแกนนำ ให้สามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย และมีส่วนร่วมในการขยายผลสู่ภายนอก
๒๖. ชิตเตอร์ลัยงค์ อุ่นวัน	สตรีมารดาพิทักษ์	เมื่อเข้าใจความหมายของการขับเคลื่อนหลักปรัชญา จึงเห็นความสำคัญและเอื้อให้บุคลากรใน รร.ขับเคลื่อนหลักปรัชญา ทั้งเชิงนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การสนับสนุนทางวิชาการ เช่น สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้บูรณาการ เศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับกระบวนการคิดแบบไตร่ตรองก่อนลงมือทำ

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อผู้บริหาร	ชื่อสถานศึกษา	เรื่องเด่น
๒๗. ผอ.สายฝน ไทยภรณ์	เทศบาลจามเทวี	แบบอย่างของผู้บริหารที่บริหารจัดการต่อยอดการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ด้วยการทบทวนวิสัยทัศน์ ร่วมกันคิดวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
๒๘. ผอ.อวยพร หว่างตระกูล	ดาราวิทยาลัย	แบบอย่างของผู้บริหารที่สามารถสร้างความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงโดยไม่สะดุด โดยให้ความสำคัญกับตัวบุคคลากร สนับสนุนวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และ เน้นการทำงานเป็นทีม
รองผู้อำนวยการหรือผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้ครู		
๒๙. รอง ผอ.มาโนช หวังตระกูล	โยธินบูรณะ	เป็นตัวอย่างผู้ขับเคลื่อนหลักปรัชญาในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ด้วยการผลักดันเข้าสู่วิสัยทัศน์ของโรงเรียน สนับสนุนให้นำสู่การปฏิบัติผ่านฝ่ายวิชาการ โดยเน้นการทำโครงการบูรณาการ และช่วยให้ครูเข้าใจทำงานได้ ผ่านการทำงานของครูแกนนำที่ค่อย ๆ ขับเคลื่อนในรูปแบบ สม่ำเสมอ
๓๐. ผู้ช่วย ผอ.ดุสิต พรหมชนะ	ปรีณสรอยแยลล์วิทยาลัย	พัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาทั้งในและนอก รร. โดยเน้น การช่วยให้ครูสามารถสร้างกระบวนการคิดขั้นสูงด้วยหลักปรัชญา เพื่อพัฒนาสู่อุปนิสัย “พอเพียง” ของ นร.
๓๑. รอง ผอ.สุพิน อุ้นหน่อ	เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการเขลางค์นคร	นำหลักปรัชญามาใช้กับตัวเองก่อน วิเคราะห์ปัญหา ดึงจุดเด่นของ รร. คือ ครูมีความทุ่มเท มาร่วมกันทำงาน พัฒนางานวิชาการโดยใช้ หลักปรัชญาสร้างกระบวนการคิด และสนับสนุนให้ครูแกนนำได้เรียนรู้ จากภายนอก
๓๒. รอง ผอ.ชนันศิริ โคตรอุฉิน	โพนทองวิทยายน	เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการออกแบบการเรียนรู้อย่างดี โดยคัดเลือกแผนที่ดีมาเป็นกรณีศึกษาพูดคุยกัน

ภาคผนวก ๑๐

ตัวอย่างครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีระดับปฐมวัย			
๑. ครูจรงค์ษ์ ปิ่นแก้ว	สัตยาไส	ครูปฐมวัย	สร้างการเรียนรู้หลักปรัชญาผ่านคำถาม กระตุ้นให้ นร. อยากรเรียนรู้หาคำตอบด้วยตนเอง และใช้ทรัพยากร รอบ ๆ ตัวเป็นสื่อการสอน ทำให้ นร. เห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
๒. ครูฉัตร อากาศสุภา	ดาราวิทยาลัย	ครูปฐมวัย	ตั้งนิทาน Big Book เรื่องผจญภัยในต่างแดน สร้าง ความเข้าใจถึงการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายตามหลักพอเพียง สอนผ่านนิทานและบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝัง พฤติกรรมการใช้ของอย่างเห็นคุณค่า
๓. ครูมุกดา ปวงจักรทา	ดาราวิทยาลัย	ครูปฐมวัย	ใช้การเรียนปนเล่น แต่งเพลง และนิทาน ชวนเด็ก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิเคราะห์พฤติกรรม ต่าง ๆ ที่ต้องการปลูกฝังด้วยคำถามง่าย ๆ ซึ่ง นร. จะซึมซับ ได้ดีต่อเมื่อครูสอนด้วยจิตวิญญาณและความรัก
๔. ครูจิตพร สุขสิงห์	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ครูปฐมวัย	สอดแทรกใน ๖ กิจกรรมหลักตามความเหมาะสมใน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยครูสังเกตพฤติกรรม วิธีการแก้ไขปัญหา และประเมินอารมณ์ของ นร. แล้วช่วยตะล่อมให้เข้ากับหลักปรัชญา
ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดีระดับประถมศึกษา			
ประถมศึกษาตอนต้น			
๑. ครูปราณี ชนะฮวด	บ้านร้านตัดผม	คณิตศาสตร์	ให้ นร. ประดิษฐ์สิ่งง่าย ๆ โดยสอดแทรกหลักคิดระหว่าง ทำงาน เช่น ในบทเรียนเรื่องนาฬิกา ครูจะนำวัสดุเหลือใช้ มาให้ นร. เลือก เพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นนาฬิกา และครูจะใช้คำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญาเป็น เครื่องมือชวนคุย เพื่อให้ นร. ซึมซับ รู้จักสังเกต รู้จักคิด ผ่านการทำงาน
๒. ครูศศิวิมล ทะปัญญา	ราชานุเคราะห์	ภาษาไทย	ปลูกฝังแนวคิดให้ นร. ช่วยเหลือตัวเอง มีความรับผิดชอบ ในการทำงานผ่านเนื้อเพลงที่ให้ นร. ร้อง และครูชวน สรุบทบทเรียนด้วยการตั้งคำถาม

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๓. ครูนิติยา เม่นแย้ม	บ้านหนองบัวแดง	วิทยาศาสตร์	ใช้กิจกรรม “สหกรณ์พอเพียง” ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญา มาใช้ในการทำงานสหกรณ์ ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ครูจะตั้งคำถามชวนคิดชวนคุย เช่น ประเภทและคุณสมบัติ ของสินค้าที่จะจำหน่ายควรเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังปลูกฝัง ความมีวินัยโดยการเข้าแถวซื้อของ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น
๔. ครูจรงค์ ชัยวงศ์คำ	บ้านหนองบัวแดง	หลายวิชา	สอดแทรกหลักคิดผ่านการทำงาน ในฐานการเรียนรู้และ ในชีวิตประจำวัน ของ นร. เพื่อสามารถช่วยเหลือตัวเอง เห็นคุณค่าของสิ่งของ ด้วยการตั้งคำถามชวนคุยง่าย ๆ ตามวัยของ นร.
๕. ครูประสงค์ ลีทิววงศ์	บ้านหนองบัวแดง	หลายวิชา	ใช้คำถามชวนให้ นร.คิดครอบคลุมทั้ง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ๔ มิติ ตลอดทั้งกระบวนการทำงานในฐานการเรียนรู้ ที่ครูออกแบบกิจกรรมโดยใช้หลักปรัชญา ซึ่ง นร.จะได้ ซึมซับผ่านการทำงาน และครูร่วมเรียนรู้ไปกับ นร.
๖. ครูนันทนา จันทร์กระจ่าง	โคกเพชรวิทยาคาร	หลายวิชา	ครูปลูกฝังหลัก “พอเพียง” ผ่าน หลายเทคนิคผสมผสานกัน อย่างต่อเนื่อง เช่น หลักพอประมาณผ่านการตัดไทย เรื่อง “ เขียนอย่างไรจึงจะสวย ” ถ้าเขียนหัวเล็ก ตัวโต หรือ หัวโต ตัวเล็ก ก็จะไม่สวย หรือความรู้ในเรื่องการเว้นวรรค เว้นช่องไฟ การใส่สระ วรรณยุกต์ที่ถูกต้องเหมาะสม ความหนักเบาของน้ำหนักมือที่เขียนลงไป นร. จะได้ เรียนรู้คุณธรรมในเรื่องของความขยัน ความอดทน
ประถมศึกษาตอนปลาย			
๗. ครูชยา พรหมวังขวา	ดาราวิทยาลัย	การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	ให้การบ้าน นร.กลับไปทำชิ้นงานที่บ้าน และปรึกษาครู ได้ผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก เมื่อกลับมาในห้องเรียนจะให้ นร.มาอภิปรายถึงกระบวนการทำงาน หลังจากนั้น ให้ นร.ถอดบทเรียน และครูเชื่อมโยงให้ นร. เข้าใจว่าได้ใช้หลักปรัชญาตรงไหน
๘. ครูยุพิน ชัยราชา	ดาราวิทยาลัย	ภาษาไทย	ครูใช้กระบวนการกลุ่ม ปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ให้ นร. เก่งช่วยเหลือ นร. ที่มีปัญหา ผ่าน กระบวนการ โครงการแบบง่าย ๆ และครูใช้คำถามพัฒนา กระบวนการคิดตามหลักปรัชญา ทั้งก่อนทำ ระหว่างทำ และหลังทำโครงการ เพื่อให้ นร. ซึมซับ และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปปรับใช้

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๙. ครูจันทรีนภา ลือชา	คาราวินวิทยาลัย	วิทยาศาสตร์	เริ่มบทเรียนด้วยการตั้งคำถาม ตะล่อมและรอคอย คำตอบที่ใช่ ฟังเสียงสะท้อนจากผู้ปกครอง เมื่อพบว่า นร. ให้ความสำคัญกับผลงานมากกว่ากระบวนการทำงาน จึงกลับมาปรับกระบวนการสอน เน้นการตั้งคำถาม เพื่อให้ นร. เข้าใจกระบวนการนำหลักปรัชญาไปใช้ได้ชัดเจน ตั้งคำถามถอดบทเรียนเต็มเต็ม และสรุปกับ นร. ว่าต้อง นำหลักปรัชญาไปใช้ทำงาน ไม่ใช่แค่ความได้
ประถมศึกษาตอนต้น-ปลาย			
๑๐. ครูไพลิน ส่งวัฒนา	บ้านหนองไผ่	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	ให้ นร. ได้เรียนรู้ผ่านการทำงานในกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ต่าง ๆ และสอดแทรกหลักปรัชญาผ่านการตั้งคำถาม ชวนคิดระหว่างการทำงาน และถอดบทเรียนเชื่อมโยง กับหลักปรัชญา
๑๑. ครูสาวิตรี เสาะโรสง	บ้านร้านตัดผม	ภาษาไทย	ใช้สื่อหลากหลายและตั้งคำถามชวนให้ นร. คิดวิเคราะห์ พฤติกรรมตัวละคร ใช้จิตวิทยาเชิงบวก และใช้การ ทดสอบช่วงท้ายชั่วโมงเรียน
๑๒. ครูนิตยา อรรถพร	สนามบิน	วิทยาศาสตร์	สอนให้ นร. มีเหตุผล รู้จักการสังเกต และค้นคว้าทดลอง ตลอดจนมีสติ และรู้จักทำงานกับเพื่อน ด้วยกิจกรรม พับเครื่องบิน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ นร. สนใจ และเป็น การนำสิ่งที่เรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์
๑๓. ครูศิริกานต์ โถแพงจันทร์	สัตยาไส	วิทยาศาสตร์ ระดับชั้น ประถมศึกษา	กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยการให้ นร. ช่วยกันแต่งและ ร้องเพลง โดยสมมติให้ตนเป็นผัก เพื่อมีความรู้ เกี่ยวกับการปลูกผักก่อนลงมือปฏิบัติจริง และปลูกฝัง หลักปรัชญา กระบวนการคิดเชื่อมโยง คิดสร้างสรรค์ ด้วยการให้โจทย์ปัญหาบ้าง ชวน นร. คิดบ้าง และ สรุปกิจกรรมด้วยการให้ นร. สะท้อนคิดออกมา ในรูปแบบผังความคิด
๑๔. ครูคุณศ เทพสุวรรณ	เทศบาลจามเทวี	ศิลปะ (ดนตรี)	ใช้ปัญหาเครื่องดนตรีชำรุดมาสร้างการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ให้ นร. ที่อยากเรียนดนตรี สำรวจเครื่องดนตรี สะล้อ ซอ ซึง พบว่ามีเครื่องดนตรีชำรุดจึงชวนกันมองหา สิ่งรอบตัว เพื่อใช้เป็นวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมด้วย กระบวนการ ชวนคิดชวนทำ ลองผิดลองถูก และ ตะล่อมให้เข้าใจ

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๑๕. ครูไฉลา บุญเทียม	บ้านคลองยาง	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ครูใช้หลักสูตรท้องถิ่นบูรณาการกับสาระวิชา ให้ นร. เรียนรู้หลักปรัชญาจากการทำโครงการงาน “มหัศจรรย์ ป่าชายเลน” ที่เริ่มจากให้ นร.ศึกษาปัญหาชุมชน สุดท้ายนำสู่การทำงานอนุรักษ์และพัฒนาป่าชายเลน ร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน
๑๖. ครูวีรภรณ์ เสนะกุล	บ้านร้านตัดผม	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ใช้วิธีเล่าเรื่องให้ นร.ฟัง ตั้งคำถามให้ นร.คิด ให้ นร. เล่าเรื่อง ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นในเรื่องเล่า ของเพื่อน ทำให้ นร.ที่ไม่ค่อยพูด กล้าพูด กล้าถาม และ กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
๑๗. ครูอำพร ทุมดี	บ้านหนองไผ่	หลายวิชา	กระตุ้นให้ นร.ค้นหาความรู้ด้วยตัวเองก่อนทำกิจกรรม ฐานสมุนไพรรสร้างเงื่อนไขให้ นร.ทำงานร่วมกันให้เสร็จ ในเวลาที่กำหนด เพื่อฝึกให้ นร.ใช้หลักปรัชญาในการทำงาน โดยมีครูเป็นโค้ชที่พัฒนา นร.แต่ละคนตามศักยภาพ
๑๘. ครูศิริพร คำปวน	เทศบาลจามเทวี	หลายวิชา	สอนให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ทำกิจกรรม “เลือกอย่าง สร้างสรรค์” โดยครูใช้เครื่องมือ Place Mats ผวนกับการ ใช้คำถามกระตุ้นคิดและชวน นร.สะท้อนคิดโดย ครูเติมเต็มและเชื่อมโยงกระบวนการคิดกับหลักปรัชญา เพื่อสร้างความเข้าใจ
๑๙. ครูชูรชอยยา เจ๊ะมะ	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	หลายวิชา	ฝึกให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้วางแผน ทำงานกลุ่ม เพื่อดำเนินการจัดหาและขายสินค้าในกิจกรรม ๑ ชั้น ๑ โครงการขายของในตลาดนัด
ประถมศึกษาตอนปลาย-มัธยมต้น			
๑. ครูวรรณิ์ สอนสุภา	บ้านร้านตัดผม	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	ใช้โครงการเป็นเครื่องมือให้ นร. นำเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการคิด วิเคราะห์ ก่อนลงมือปฏิบัติ เมื่อทำงานแล้วคิดแก้ปัญหา หรือคิดว่าจะพัฒนางาน ให้ดีขึ้นอย่างไร โดยครูใช้คำถามกระตุ้นคิด กับ นร. อย่างต่อเนื่อง ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเปลี่ยนจาก ที่ นร. ไม่ค่อยพูด เป็นตอบคำถามและเรียนรู้สนุกสนาน ครูจะให้ความสนใจกับ นร. ที่เรียนช้าหรือสมาธิสั้นเป็น พิเศษ
๒. ครูสมศักดิ์ ทองหลาบ	โคกเพชรวิทยาคาร	กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ใช้กิจกรรม Play & Learning บทบาทสมมติ การวิเคราะห์ ตัวละคร เพื่อฝึกให้ นร.กล้าแสดงออก สามารถตีความ และนำหลักปรัชญามาใช้ โดยครูใช้วิธีตั้งคำถาม และ ใช้เครื่องมือฝึกคิดที่หลากหลาย เช่น think pair share และ mind mapping

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๓. ครูเบญจมาศ สิงห์น้อย	ชุมชนบ้านห้วยค้อ มิตรภาพที่ ๒๐๖	- สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม - การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	ตั้งคำถามและสร้างเงื่อนไขให้นร. ได้นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้คิดและทำงานในกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ และในชีวิต เช่น ช่วยกันคิดว่าจะเรียน ภูมิศาสตร์กันได้อย่างไร เมื่อไม่มีสื่อการเรียนรู้ คือ แผนที่และลูกโลก นำสู่การคิดผลิตสื่อที่ นร. ทั้ง รร. จะได้ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน จากสื่อเหลือ ๆ ของ รร. โดย นร. มาช่วยกันวาดภาพแผนที่โลกลงบนพื้นถนนทางเดิน ใน รร.
ครูที่เป็นแบบปฏิบัติที่ระดับมัธยมศึกษา			
มัธยมศึกษาตอนต้น			
๑. ครูจันทนา ทองอ่อน	รัฐภา	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	เน้นให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในวิชาศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง (IS) โดยเน้นให้ นร.ฝึกตั้งคำถาม และ ร่วมกันหาคำตอบ
๒. ครูรุ่งทิพย์ โกศลานันท์	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	ชวน นร.ให้นำหลักปรัชญามาคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจ เช่น โครงการ “สเปคนี้มาใช้จัง” ให้สำรวจ เปรียบเทียบประโยชน์เครื่องคอมพิวเตอร์ก่อนตัดสินใจ ว่าควรซื้อเครื่องรุ่นไหน
๓. ครูวิไลวรรณ หลาหนองแสง	เทศบาลวัดป่าไร่	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	ครูมีเคล็ดลับในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และ ทำงานร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข ด้วยการทำให้ นร. ทุกคนรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญอย่างเสมอภาค สังเกตและช่วยเหลือ นร.เป็นรายบุคคล และ ใช้จิตวิทยาเชิงบวก ทำให้ นร. ยอมรับซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม
๔. ครูประทีป เมืองงาม	จุฬารัตนาราชวิทยาลัย เพชรบุรี	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครูตั้งคำถามให้ นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมา วิเคราะห์แผนให้ครบถ้วน ก่อนเริ่มดำเนินกิจกรรม และถ้ามีปัญหาให้นำมาใช้แก้ปัญหา
๕. ครูสมพร นิสัยนต์	ศรีวิชัยวิทยา	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	ใช้หลักปรัชญาผ่านงานสร้างสรรค์ศิลปะจากวัสดุ เหลือใช้ และจัดตั้งเป็นบริษัทจำลอง ซึ่งนอกจาก จะเป็นการฝึกทักษะอาชีพ ฝึกการบริหารจัดการแล้ว ยังเป็นการให้ นร.ฝึกทำงานร่วมกัน ฝึกสมาธิ และ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๖. ครูนิทรา หอมเกษร	สตรีมารดาพิทักษ์	คณิตศาสตร์	ให้ นร. ฝึกใช้หลักปรัชญาและความรู้ทางคณิตศาสตร์ทำงานออกแบบสวนสมุนไพร โดยครูตั้งคำถามสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และใช้การถอดบทเรียน ให้ นร. สรุปบทเรียน เชื่อมกับหลักปรัชญา เพื่อทำความเข้าใจและเห็นความสำคัญของหลักปรัชญา
๗. ครูยงยุทธ ทองจำรุณ	ปรีณส์รอยแยลล์วิทยาลัย	คณิตศาสตร์	สอน Concept ของบทเรียน (ร้อยละ) ผ่านโจทย์ที่นำไปใช้ในชีวิตจริงในรูปแบบต่างๆ และตั้งคำถามให้ นร. ช่วยกันตอบโดยครูย้ำเป็นระยะๆ ถึงการใช้ความรู้และความสมเหตุสมผลในการตัดสินใจ เมื่อเด็กตอบผิดครูไม่ชี้ผิดแต่ให้ช่วยกันคิดวิธีใหม่ เพื่อให้ได้คำตอบ และครูตั้งคำถามเพื่อให้ นร. ช่วยกันสรุปสิ่งที่เรียนรู้
๘. ครูสถาพร พันธุ์ประดิษฐ์	รัชฎา	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	รายวิชา “ รัชฎาศึกษา ” เริ่มจากให้ นร. รู้จักตนเอง เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เข้าใจและเห็นประโยชน์ของหลักปรัชญาผ่านกิจกรรม Play & Learn และการถอดบทเรียนการทำงาน ครูย้ำให้ นร. นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข มาใช้ในการทำกิจกรรมจากง่ายไปหายาก คือให้ นร. สสำรวจ รร. แล้วช่วยกันคิดว่าอยากให้ รร. เป็นอย่างไร และเราจะทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร และใช้โจทย์เดียวกันในการศึกษาชุมชน โดยครูมีบทบาทเป็นโค้ชคอยสร้างเงื่อนไข ตั้งคำถามกระตุ้นคิด และชวนถอดบทเรียนการทำงาน เพื่อเข้าใจว่าสามารถนำหลักปรัชญามาใช้สร้างความสำเร็จได้อย่างไร
๙. ครูคณณะ อ่อนนาง	ปรีณส์รอยแยลล์วิทยาลัย	ภาษาไทย	ใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบการใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning : BBL) ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน โดยรูปแบบการสอน ๔ ขั้น ฟิตสมอง ประลองยุทธ ชูตมาเล่า เว้าพลัง และยึดหลัก ๓ ป. ปรับวิธีเรียนรู้ เปลี่ยนวิธีสอนที่ไม่ได้ผล ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย เด็กสนใจและเป็นสิ่งสวยงาม
๑๐. ครูทองใบ ชันสมบัติ	เทศบาลวัดป่าไร่	ภาษาไทย	แบบอย่างของครูที่เป็นโค้ช คือ สอนให้ นร. ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ครูคอยเฝ้าสังเกต เมื่อเกิดปัญหาครูจะไม่ด่วนตัดสินแต่ช่วยให้ นร. คิดแก้ไขปัญหากันเอง เมื่อประสบความสำเร็จแล้วจึงตั้งคำถามถอดบทเรียนเพื่อสร้างความตระหนักให้กับ นร.

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๑๑. ครูปิยนุช ก๊กศรี	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	ภาษาไทย	ให้ นร. ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในกระบวนการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบ และเมื่อทำงานเสร็จให้ นร. สะท้อนกระบวนการเรียนรู้ผ่านการเขียนเรื่องเล่า
๑๒. ครูนิตยา อุดทาคำ	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	วิทยาศาสตร์	ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลงาน ครูสังเกต นร. ใช้วิธีพูดคุยตั้งคำถามเพื่อให้ นร. ได้คิด และใช้กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือให้ นร. ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้
๑๓. ครูสารภี สายหอม	สำโรงทาบวิทยาคม	วิทยาศาสตร์	ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ ให้ นร. เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ฝึกทักษะการหาความรู้ และนำมาเชื่อมโยงกับของเพื่อน ฝึกความรับผิดชอบ การสื่อสารการทำงานเป็นทีม ขณะเดียวกัน ครูมีกระบวนการสร้างการเรียนรู้และความตระหนักในหลักปรัชญาด้วยเครื่องมือหลายชนิดผสมผสานกัน เช่น ให้ นร. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ทำแผนผังความคิดสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ และนำเสนอกับครูเพื่อประเมินผลการเรียนรู้และเติมเต็มเป็นต้น
๑๔. ครูอัมพร จริยพันธุ์	กัลยาณวัตร	สังคมศึกษา	ให้ นร. ใช้หลักปรัชญาในกิจกรรม “๑ ห้องเรียน ๑ โครงการ” ที่ต้องนำมาใช้ตั้งแต่เลือกเรื่องที่จะทำ ใช้วิเคราะห์แผนงาน ไปจนกระทั่งถอดบทเรียนเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาในการนำเสนอผลงาน
๑๕. ครูปรารณา ศรีวิศาลศักดิ์	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	สังคมศึกษา	ใช้กระบวนการโครงงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและนำหลักปรัชญามาใช้ ตั้งแต่เลือกหัวข้อโครงการ ทำกิจกรรมไปจนจบกระบวนการ
๑๖. ครูสมจิตร ทองพริก	รัชฎา	สังคมศึกษา	ให้ นร. ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในกระบวนการทำโครงการเครื่องแกงแดนใต้ ครูใช้คำถามกระตุ้นคิด และถอดบทเรียนการทำงานของ นร. โดยเน้นฝึกใช้หลักปรัชญาในในมิติวัฒนธรรม
๑๗. ครูศรียุทธ สุวรรณศรี	ศรีวิชัย	สุขศึกษาและพลศึกษา	ครูใช้หลักปรัชญาในการพัฒนาการสอนมวยสมัครเล่น ตั้งแต่หาความรู้การสอนมวยโดยประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์เท่าที่มี เน้นฝึกวินัยความรับผิดชอบ การช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน จน นร. สามารถเป็นตัวแทนเยาวชนมวยสมัครเล่นหลายคน ซึ่ง นร. จะสัมผัสกับความพอเพียงจากพฤติกรรมและเงื่อนไขที่ครูตั้งไว้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
มัธยมศึกษาตอนปลาย			
๑๘. ครูดวงตา บุติมาลัย	สำนักงานวิทยาคม	การงานอาชีพ	สอนจัดดอกไม้ด้วยกระบวนการโครงงาน ๕ ขั้นตอน ให้ นร.คิดหาโจทย์ หาความรู้ กลับมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ลงมือทำงาน และแก้ไขปัญหาด้วยการนำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาใช้ตลอดโครงงาน ครูทำหน้าที่โค้ช ตั้งโจทย์คำถามกระตุ้น และเมื่อ นร.ถอบทเรียน การทำงานมานำเสนอ ครูจะคอยตั้งคำถามและ เต็มเต็ม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน
๑๙. ครูสุรินทร์ ดาหลวงมาตร	โพหนองวิทยายน	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	ให้โจทย์ นร.ทำงานเป็นกลุ่มเพื่อทำสิ่งประดิษฐ์จากไม้ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและต้องขายให้ได้ (ทำให้เกิด ประโยชน์ที่ใช่ได้จริง) และให้ นร.นำหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขมาวิเคราะห์แผนงาน และครูชวนคุยเต็มเต็ม เพื่อ นร.จะได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน และสามารถนำ หลักปรัชญามาใช้ทำงานได้
๒๐. ครูอำนาจ หนูศิลป์	รัชฎา	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	เพื่อให้ นร. มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เข้าใจ เห็นคุณค่า และฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในการทำงาน ครูให้ นร. เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำโครงงานอาชีพ โดยให้ ความสำคัญกับการตั้งคำถาม และการถอบทเรียน เริ่มจากคำถามให้เด็กรู้จักตนเองก่อน มีความรู้อื่นๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน ครูเป็นโค้ชสังเกต ดูแล นร. อย่างใกล้ชิด และเน้นให้ นร. ต้องทำซ้ำหลายๆ ครั้ง เพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้และทำได้จริง
๒๑. ครูวาริน รอดบัวเรอ	ศรีวิชัย	คณิตศาสตร์	เป็นตัวอย่างครูที่แสดงให้เห็นว่า นร.สามารถนำความรู้ จากการเรียนคณิตศาสตร์มาปรับใช้กับสถานการณ์ ต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูกระตุ้นให้ นร. เห็นปัญหา และใช้หลักปรัชญาในการแก้ปัญหา เช่น โครงงานสถิติในโรงอาหารเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจาก นร.กินข้าวเหลือทิ้ง เป็นต้น

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๒๒. ครูสายใจ ประเสริฐสุข	จุฬารามราชวิทยาลัย เพชรบุรี	คณิตศาสตร์	กิจกรรม “identity ยกห้อง” เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ นร.ร่วมมือกันพิสูจน์เอกลักษณ์ร่วมกันท้ายชั่วโมงภายใน เวลาที่กำหนด ถ้ากลุ่มใดทำผิด หรือใครในห้องตอบคำถาม ครูไม่ได้ ทั้งห้องจะไม่มีใครได้คะแนน เป็นกิจกรรมเล็กๆ ที่ให้ฝึก นร.นำหลักปรัชญามาใช้บริหารจัดการเพื่อให้ ได้คำตอบร่วมกัน ภายในเวลาที่กำหนด ได้ร่วมกัน วิเคราะห์สรุปความรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๒๓. ครูปิยะ รอดบำเรอ	ศรีวิชัย	คณิตศาสตร์	ทำคลินิกคณิตศาสตร์เพื่อให้ นร.ฝึกทำงานร่วมกัน และใช้ศักยภาพของตนช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหา ในการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่ง นร.จะได้ฝึกวิเคราะห์ ศักยภาพตน วิเคราะห์ปัญหาของเพื่อน ร่วมกันวางแผน พัฒนาแก้ไขปัญหา ภายใต้อำนาจของครู
๒๔. ครูบุษบา ชูคำ	ห้วยยอด	คณิตศาสตร์	โครงการคณิตศาสตร์เรื่อง SET นำสู่การสร้างแหล่งเรียนรู้ สมุนไพรรองโรงเรียน นร.ได้ฝึกใช้หลักปรัชญาผ่าน กระบวนการทำโครงการเพื่อนำสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียน ไปสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้จริง
๒๕. ครูศุภชัย ยันต์พิเศษ	ปรีณส์รอยแยลล์ วิทยาลัย	คณิตศาสตร์	ใช้กระบวนการทำงานเพื่อให้ นร.พัฒนากระบวนการคิด โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SE Model) ที่เริ่ม จากการให้ นร.หาปัญหาด้วยตนเอง และต้องตอบให้ได้ ว่าทำไม หลังจากนั้น นำหลักปรัชญามาวิเคราะห์แผนงาน และใช้ในการทำงาน เมื่อทำงานเรียบร้อยแล้ว ให้ นร. ถอดรหัส (ถอดบทเรียน) และนำเสนอกระบวนการ ทำงาน ผลที่เกิดขึ้น พร้อมสิ่งที่เรียนรู้ ครูจะมีบทบาท เป็นโค้ช คอยสังเกต นร.ตั้งคำถามเพื่อช่วยให้ นร.ทำงานได้ประสบความสำเร็จ เข้าใจเนื้อหาและ กระบวนการทำงานของกลุ่ม
๒๖. ครูจรรยาพรรณ เย่าเจื่อง	ห้วยยอด	ภาษาไทย	ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ใช้เวลาตลอดภาคเรียน เพื่อให้ นร.ได้ใช้หลักปรัชญา ซ้ำๆ ในกิจกรรมต่างๆ ที่ครูบูรณาการกระบวนการ โครงการ ๕ ขึ้นกับการศึกษาค้นคว้าอิสระ (IS) โดย ครูมีบทบาทเป็นโค้ช ใช้คำถามกระตุ้นให้ นร.นำหลัก ปรัชญามาใช้เป็นหลักคิด วางแผน วิเคราะห์ แก้ปัญหา และใช้กระบวนการถอดบทเรียนการทำงาน เพื่อเชื่อมโยงให้ นร.ได้เข้าใจวิธีการนำหลักปรัชญามาใช้ ในงานของตนเป็นระยะๆ

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๒๗. ครูมาลินี ทับทิมชัย	ศรีวิชัย	ภาษาไทย	“คลินิกภาษา” กิจกรรมรับอาสาสมัคร นร.เก่งภาษาไทย ให้มาช่วยกันคิดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านภาษาให้น้องๆ เพื่อนๆ ซึ่ง นร.ต้องรู้ความสามารถของตนเอง ความสามารถของเพื่อนหมอ ช่วยกันวินิจฉัยปัญหาของคนไข้ วางแผนการรักษาคนไข้ในเวลาพักเที่ยงและหลังเลิกเรียน ซึ่ง นร. จะฝึกการใช้หลักปรัชญาตลอดการทำงานในคลินิก โดยมีครูเป็นโค้ช เป็นหมอใหญ่คอยให้คำแนะนำวิธีการทำงาน
๒๘. ครูพรณี ใจसार	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เขलगค์นคร	ภาษาไทย	ครูประเมินความรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของ นร. ด้วยการให้เล่าเรื่องความพอเพียงของตน ก่อนครูให้ความรู้ และให้ นร.ฝึคนำหลักปรัชญามาใช้ ในการทำงาน และตรวจสอบด้วยการเขียนงานส่ง เช่น เขียนเรื่องเที่ยวสุโขทัยด้วยใจพอเพียง
๒๙. ครูพรไพโรสน คนมี	จุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี	ภาษาไทย กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ให้ นร.ฝึคนำหลักปรัชญามาใช้ ออกแบบค่าย เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับน้องใหม่ และใช้หลักปรัชญาในการดำเนินกิจกรรมในหอพัก โดย ครูมีบทบาทเป็นโค้ช
๓๐. ครูพัชรินทร์ กุลณา	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	ภาษาอังกฤษ	ให้ นร.นำความรู้จากวิชาต่างๆ ผสมกับ หลักปรัชญา มาสร้างโมเดลบ้านพอเพียง ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้จากวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งสังคม ศิลปะ คณิตศาสตร์ แล้วให้ นร.นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษถึง วิธีคิดในการสร้างโมเดลว่าสอดคล้องกับหลักปรัชญา อย่างไร เพื่อให้ครูเข้าใจวิธีคิด วิธีทำงาน ทำให้ครูและ นร. สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้เติมเต็มหลักคิดซึ่งกัน และกันได้
๓๑. ครูสุรัสวดี บุญติด	ห้วยยอด	ภาษาอังกฤษ	ใช้กระบวนการ KWL ให้ นร.ได้ทบทวนและวิเคราะห์ ตัวเองว่ารู้อะไร ไม่รู้อะไร เมื่อรู้ว่าไม่รู้และต้องการรู้ เพิ่ม ก็ไปหาวิธีแสวงหาความรู้มา และสุดท้ายของกิจกรรม นร.จะต้องรู้ว่าได้เรียนรู้อะไร เป็นการฝึกทักษะ ในการหาความรู้
๓๒. ครูคณิตา สุขเจริญ	จุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี	วิทยาศาสตร์	สร้างเงื่อนไขให้ นร.นำหลักปรัชญามาใช้ระหว่าง การทดลองวิทยาศาสตร์ เช่น กำหนดจำนวนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำกัดให้ นร. ต้องทำงานทดลองทาง วิทยาศาสตร์ให้สำเร็จทันเวลาที่กำหนด และให้ นร. จัดทำแผนผังความคิด สรุปว่าใช้หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ในการทำงานอย่างไร

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๓๓. ครูกฤษณา สง่าเมือง	โยธินบูรณะ	วิทยาศาสตร์	พัฒนาวิธีการประเมินผลการทำโครงการบูรณาการสหวิทยาการกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๓๔. ครูฤทธิชัย วิเศษชาติ	บ้านเป้าวิทยา	วิทยาศาสตร์ (เคมี)	<p>- ครูมีกระบวนการทำให้ นร.รู้จักตนเองและมีเป้าหมายชีวิต ด้วยการชวน นร.วาดภาพฝันในอนาคตของตน แล้วกลับมาวิเคราะห์ศักยภาพตนเองและดูว่าสามารถทำได้หรือไม่ ถ้าจะไปให้ถึงเป้าหมายต้องทำอะไร</p> <p>- ให้ นร.ฝึกคิดอย่างพอเพียงผ่านเงื่อนไขให้ นร.สร้างสื่อการเรียนรู้วิชาเคมีจากการใช้วัสดุที่มีอยู่ โดยครูตั้งคำถามกระตุ้นคิดก่อนการทำงาน ระหว่างการทำงาน และสุดท้ายมีการถอดบทเรียน ทั้งเนื้อหาและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ นร.เห็นว่าได้ใช้หลักปรัชญาตรงไหน อย่างไร</p>
๓๕. ครูรัตติยา แหวงวงศ์	ศิขรภูมิพิสัย	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	กระบวนการทำ โครงการบูรณาการหลักปรัชญา ๖ ขั้นตอน ๑. เริ่มคิดสะกิดด้วยคำถาม ๒. เรียนรู้ ๓. ดู-ทำ ๔. นำคิด (วิเคราะห์ประเมินการทำงาน) ๕. พิชิตปัญหา (ช่วยกันคิดว่าครั้งต่อไปจะแก้ปัญหาหรือจะพัฒนาได้อย่างไร) ๖. ปัญญาเกิด (นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิต)
๓๖. ครูเชตะวัน สุวรรณศรี	เขียงขวัญพิทยาคม	สังคมศึกษา	ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ตลอดกระบวนการผ่านโครงการยุววิจัยทางประวัติศาสตร์ ครูเน้นทำให้ประวัติศาสตร์มีชีวิต คือ ให้ นร.ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชน ครูทำหน้าที่โค้ช ตั้งแต่การไปสำรวจทำความเข้าใจกับชุมชนไว้ก่อนที่จะให้ นร.ลงพื้นที่จริง ซึ่งการศึกษาชุมชนครั้งแรก ครูจะไปด้วยกันกับ นร.และครูวางตัวให้ นร.ดูเป็นแบบอย่าง ครูสร้างเงื่อนไขและตั้งคำถามชวนคิด และถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของ นร.

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๓๗. ครูชวัลพัชร์ สุทธิชินธรรม	สำนักงานวิทยาคม	สังคมศึกษา	ให้ นร.ฝึกใช้หลักปรัชญาและกระบวนการทางประวัติศาสตร์ผ่านการทำโครงการงาน โดยครูจะให้โจทย์และใช้คำถามกระตุ้นคิดในทุกขั้นตอน ให้ นร. ทำแผนผังความคิด สรุปองค์ความรู้และกระบวนการทางประวัติศาสตร์ก่อนลงมือทำงาน ใช้กระบวนการ Think Pair Share ฝึกกระบวนการคิดและรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน และเมื่อจบบทเรียน ครูจะให้ นร.ถอดบทเรียนกระบวนการทำงานเชื่อมกับหลักปรัชญา ซึ่งครูจะคอยเติมเต็ม
๓๘. ครูปรินา ตันติเจริญ	โยธินบูรณะ	สังคมศึกษา	- ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำโครงการงาน ด้วย โมเดล “รู้ คิด เลือก ทำ” - ให้สมาชิกชุมนุมโมโย (Moderate Youth) เป็นผู้คิดกิจกรรมขยายผลการใช้หลักปรัชญาทั้งในและนอก รร. ด้วยโมเดล “รู้ คิด เลือก ทำ”
๓๙. ครูสุรัตน์ เจริญศักดิ์เดชา	กะห้วยทาศ	สังคมศึกษา	สร้างความเข้าใจหลักปรัชญา ด้วยการให้ นร.วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหาสังคม เทียบเคียงกับหลักปรัชญา
๔๐. ครูปนัดดา ปัญญา	ดาราวิทยาลัย	สังคมศึกษา กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ให้ นร.ฝึกนำหลักปรัชญามาใช้ควบคู่กับการจัดการความรู้สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและงาน เช่น การจัดค่ายขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเพื่อน นร. โดยครูมีบทบาทเป็นโค้ชและใช้คำถามกระตุ้นคิด ชวน นร.ถอดบทเรียนเชื่อมโยงกับหลักปรัชญา และตั้งคำถามเพื่อให้ นร. คิดและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
๔๑. ครูอ้นเร ไชยเผือก	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	สุขศึกษาและพลศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ใช้กิจกรรมชุมนุมคนเอาถ่านฝึกระเบียบวินัย ความอดทน สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน เพื่อ นร.จะได้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของตนเองและเพื่อน มีกำลังใจและพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๔๒. ครูสุทธิดิรินทร์ เสนิษฐ์ชัย	ห้วยยอด	สุขศึกษาและพลศึกษา	บทเรียนเรื่อง “การแก้ปัญหาความขัดแย้ง” ครูให้ นร. วิเคราะห์พฤติกรรมตัวเอง และเรียนรู้จากเพื่อน โดยครู สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ให้นร.เปิดใจ ได้คิด วิเคราะห์ และตระหนักถึงปัญหาว่าส่วนหนึ่งเกิดจากตัวเราเอง ครูใช้เครื่องมือ Think Pair Share และมีบทบาท เป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เพื่อเกิดความเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง และสามารถแก้ไขปัญหามาของตนเองกับผู้อื่นได้ในที่สุด
มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย			
๔๓. ครูอัจฉริยา สุวอ	โนนสังวิทยาคาร	คณิตศาสตร์	ให้นร. ฝึกนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำโครงการ คณิตศาสตร์ โดยครูให้ความสำคัญกับการใช้ชุดคำถาม กระตุ้นคิดและการถอดบทเรียน
๔๔. ครูฉลาด ปาไธ	เขียงขวัญพิทยาคม	การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	พัฒนา “ชุดคำถามหัวใจแห่งการเรียนรู้” เพื่อสร้างความเข้าใจหลักปรัชญาอย่างง่าย ๆ ผ่านการถอดบทเรียน ความสำเร็จในชีวิต และตอบใจหทัยว่าทำไมครูต้องสอนให้นร. เกิด KPA
๔๕. ครูชญ จันทุม	ห้วยยอด	ภาษาไทย	เน้นการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ทำงาน สร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อปลูกฝังอุปนิสัย “พอเพียง” ผ่านการตั้งคำถามกระตุ้นคิดตามหลักปรัชญา
๔๖. ครูชวลิตร วรณดี	ศิขรภูมิพิสัย	ภาษาไทย	โครงการ “สานสัมพันธ์วันทำบุญอุบถันทั้งตำบล” ที่เปิดโอกาสให้นร.ได้ฝึกการใช้หลักปรัชญาในการทำงานร่วมกับครู ผู้ปกครอง และชุมชน ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต ได้เรียนรู้ วัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสู่การมีจิตอาสาในที่สุด
๔๗. ครูจันทร์เพ็ญ นาวาระ	แม่พริกวิทยา	ศิลปะ	ใช้จิตศึกษาและวินัยเชิงบวกกับ นร. ทำให้ นร. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นตั้งใจเรียน และครูใช้ กระบวนการถอดบทเรียนเพื่อให้นร.เกิดความตระหนัก และเชื่อมโยงเข้าสู่หลักปรัชญา
๔๘. ครูยุพียงค์ พัฒนินบูลย์	โพนทองวิทยายน	ศิลปะ	ปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงจากการพูดคุยทั่วไป ในการจัดการเรียนรู้ ครูจะสร้างเงื่อนไขหรือตั้งคำถามให้ นร. ได้ฝึกคิดอย่างพอเพียง อย่างสม่ำเสมอ เช่น ในช่วงโมง ศิลปะ เนื่องจาก นร.มักใช้สีสดไสหมด ทำให้เหลือแต่สีเข้ม ๆ ทั้ง ครูจึงให้โจทย์ นร.ว่าให้ใช้สีที่มีอยู่วาดรูป แล้วบอกครู ด้วยว่าทำไมถึงเลือกใช้สีนั้นวาดรูป หรือให้วาดรูปเกี่ยวกับ วิถีชีวิต หรือสิ่งแวดล้อม แล้วครูชวนคุย เป็นต้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	กลุ่มสาระ/วิชา	เรื่องเด่น
๔๙. ครูสมพร สิ้นสมุทร	กงไกรลาศวิทยา	สังคมศึกษา	ใช้กระบวนการโครงการเพื่อให้ นร.เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ โดยครูเป็นโค้ช คอยตั้งคำถาม เปิดพื้นที่ให้นร. ได้นำเสนอผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถอดบทเรียนการทำงานเพื่อให้ นร.เห็นกระบวนการทำงานว่าใช้หลักปรัชญาอย่างไร
๕๐. ครูวัชรินทร์ ม่วงเขียว	กงไกรลาศวิทยา	สุขศึกษาและพลศึกษา	พัฒนา นร. ตามศักยภาพ เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่นำสู่การพัฒนาตนเองมากกว่าการตั้งธงให้ นร.ทุกคนต้องไปให้ถึงเป้าหมายเดียว
๕๑. ครูศรัณย์ แสงนิลาวิวัฒน์	จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	คณิตศาสตร์	ครูที่ทำบทบาทโค้ช ใช้คำถามกระตุ้นให้ นร.คิดให้ครบก่อนทำกิจกรรมชวนให้ นร.นำหลักปรัชญามาวิเคราะห์แผน เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือนำมาใช้แก้ไขปัญหา เช่น ครูให้ นร.นำหลักปรัชญาออกมาออกแบบกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์
๕๒. ครูบุญรัตน์ รมงาม	สตรีมารดาพิทักษ์	หัวหน้ากลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	เน้นการสร้างกระบวนการคิดด้วยหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขให้กับ นร. ผ่านการสร้างเงื่อนไข และการตั้งคำถามพัฒนากระบวนการคิด โดยเน้นให้ นร.คิดเองทำเอง เช่น ค่ายลูกเสือที่วางเงื่อนไขให้ นร.ชื่อของในงบประมาณที่จำกัด เพื่อนำมาทำอาหารรับประทานกันเอง
๕๓. ครูมานพ นานอน	รัชฎา	วิทยาศาสตร์ กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ครูในบทบาทของโค้ชซุ่มนมเครื่องบินเล็ก สอนให้ นร. นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ทำสิ่งที่สนใจ ทำทายความสามารถ ฝึกให้ นร.มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและทีม ด้วยการกระทำเป็นตัวอย่างให้ นร.เห็นและทำตาม และใช้ช่วงเวลาที่อยู่กับ นร. เมื่อออกไปแข่งขันนอกสถานที่ เป็นโอกาสปลูกฝังอุปนิสัยต่างๆ ผ่านการพูดคุย และเมื่อ นร.พลาดหวังจะใช้วิธีให้กำลังใจไปพร้อม ๆ กับกระตุ้นให้คิดเพื่อพัฒนาตนเอง
๕๔. ครูนิยม ออยู่รัมย์	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน (แนะแนว)	ครูชวนให้ นร.วิเคราะห์บริบท ศักยภาพและความชอบของตัวเอง ให้หาความรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ อยากรู้ เพื่อรู้ว่าจะสามารถไปถึงเป้าหมายหรือไม่ และวางแผนพัฒนาตัวเองเพื่อให้สามารถไปถึงเป้าหมาย

ภาคผนวก ๑๑

ตัวอย่างผู้บริหารและครูที่มีการเปลี่ยนแปลง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
ผู้บริหารและครูนำมาใช้ในชีวิต		
ผอ.ทรงศักดิ์ สิริรัมย์	บ้านหนองหญ้าปล้อง	สิ่งที่เปลี่ยนแปลงชัดเจนเลย คือ มีความสุขรอบคอบมากขึ้น เมื่อก่อนใจร้อน ค่อนข้างโผงผาง อยากได้อะไรต้องได้ เมื่อมีปัญหา จะไม่ทำตามอารมณ์เหมือนก่อน แต่จะพิจารณาถึงสาเหตุ แล้วดูว่าจะดำเนินการอย่างไรได้บ้าง ค่อยๆ ทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ทำให้ แก้ปัญหาได้ราบรื่นขึ้น
ผอ.จ่านงค์ ศรีสูงเนิน	โคกเพชรวิทยาคาร	แต่ก่อนเป็นคนอารมณ์ร้อน ใครพูดอะไรจะเถียงไม่ยอมใคร หลังๆ มา สงบลง รู้จักฟังคนอื่นบ้าง เก็บข้อมูลแล้วมาคิดถึงผลกระทบต่างๆ ก่อนจะทำอะไร
ครูวรรณิ สอนสุภา	บ้านร้านตัดผม	เมื่อก่อนเป็นคนค่อนข้างใจร้อน ทำอะไรทำเร็ว ผลมันไม่ดีเท่าที่ควร ตอนนี้ ใจเย็นลง ฟัง คิดก่อน จึงทำงานได้ดีขึ้น และ เข้าใจเด็กมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่เรียนไม่ทันเพื่อน
ครูสมาริน เกาะ	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	นำมาเป็นหลักคิด นำมาวางแผน ทำให้เป็นคนรอบคอบขึ้น การ ปฏิบัติต่อผู้อื่นดีขึ้น
ครูสมถวิล อรุณรัตน์าเทวัญ	เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการเขลางค์นคร	ครูดทนขึ้นเยอะ บางทีเจอปัญหาเกี่ยวกับเด็ก เกี่ยวกับสายงาน เราก็ออดทนได้ เยียบสงบลงเยอะ ใจเย็น มีเหตุผลขึ้น ไม่อารมณ์ร้อนเหมือนแต่ก่อน
ครูอำนวยการ ฐนุศิลป์	รัชฎา	เมื่อมาสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก็ เลิกกินเหล้า เลิกบุหรี่ โดยเด็ดขาดเพราะต้องเป็นแบบอย่างให้กับ นร.
ครูเมธาวี แสนปาง	เทศบาลวัดป่าไร่	ตอนนี้ เลิกดื่มน้ำอัดลม และกาแฟแล้ว
ครูกรรณิการ์ ถมปัทม์	ศิขรภูมิพิสัย	ตอนนี้ เลิกเล่นหวย แล้วทำให้มีเงินเหลือมากขึ้น อยากให้คนอื่น ๆ มีหลักคิดเหมือนเรา สอนลูกจะทำอะไรให้คิดก่อน ให้คิดถึงผลกระทบกับ นร.ก็ชวนคิดอยู่ตลอดเวลา ตอนนี้มีความสุขมาก
ครูจรงค์ษ์ ปิ่นแก้ว	สัตยาไส	การดำรงชีวิตของ ดร.อาจอง ทำให้ครูเจ็บบ่เริ่มฉุกคิดว่าตนเองจะ ดิ้นรนไปเพื่ออะไร เราเป็นหนี้เพราะอะไร จึง เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตทำให้มีความสุขมากขึ้น
ครูนครินทร์ ปัญจพันธ์	ราชานุเคราะห์	เมื่อก่อนอยากได้อะไรก็ซื้อ ยอมเป็นหนี้ ใช้ชีวิตประมาท พอเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตอนนี้ได้วางแผนเรื่องการใช้จ่ายให้เหมาะสม มีความสุขขึ้น

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
ครูภัทลยรัตน์ โสมสุพรรณ	บ้านสำโรง	เมื่อนำมาใช้กับตัวเอง ทำให้ค่อยๆ ลดการใช้จ่ายลง และกลับบ้านช้าลง ใช้เวลาเคลียร์งาน เตรียมการสอนมากขึ้น และดูปิดน้ำปิดไฟให้ รว.
ครูปรินดา ตันติเจริญ	โยธินบูรณะ	นำมาใช้ก่อนตัดสินใจ เช่น ใช้ในการทำงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพขึ้น ใช้เรื่องการใช้จ่ายลดการซื้อปิ้งลง นำเวลาและเงินมาทำประโยชน์อย่างอื่นได้มากกว่า
ครูพรไพโรจน์ คนมี	จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี	การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ช่วยให้มองเป้าหมายการทำงานชัด และมีวิธีดำเนินการสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงไม่ท้อแท้กับงานที่มีจำนวนมากอีกต่อไป
ครูสมศักดิ์ ทองหลาบ	โคกเพชรวิทยาคาร	พอขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว กลายเป็นเราได้พัฒนาตัวเองเวลาท้อ เราก็ตั้งใจ ค่อยๆ คิด เรียบเรียงแล้วจึงตัดสินใจลงมือทำสิ่งต่าง ๆ จึงไม่ค่อยพลาด
ครูบุญรัตน์ ลมงาม	สตรีมารดาพิทักษ์	เศรษฐกิจพอเพียงช่วยเข้ามาเติมเต็มการทำงาน และการใช้ชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
ครูศุภมิต ศิริโสภณภักดิ์	เชียงขวัญพิทยาคม	นำมาใช้วางแผนชีวิต ใช้สติ คิดรอบคอบ ระวังระวังมากขึ้น ผิดพลาดน้อยลง ทำให้มีศรัทธาในตนเอง ในเพื่อนร่วมงาน และในสถานศึกษา เชื่อมถึงภูมิคุ้มกันที่ได้สร้างเสริมให้เกิดขึ้นในใจของ นร. ว่าพวกเขาจะสามารถนำหลักคิดแบบพอเพียงนี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีสติพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติได้เช่นกัน
ครูจรงค์ ชัยวงศ์คำ	บ้านหนองบัวแดง	ครูเปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยสอนตามแผนของกระทรวง เมื่อนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ครูต้องคิดวิเคราะห์ก่อนว่าจะสอนอย่างไร ต้องวางแผนการสอน ทำให้เป็นคนคิดก่อนทำ
ครูทองแก้ว ตติยภัค	กัลยาณวัตร	จากครูที่ต่อต้านการนำหลักปรัชญาสู่การจัดการเรียนรู้กลายเป็นครูแกนนำขับเคลื่อน
ครูวิลาวัลย์ บุตรพรม	เทศบาลวัดป่าไร่	แรก ๆ เคยต่อต้าน แต่เมื่อลองนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอบรมมาทำงาน จึงศรัทธาและต้องทำตัวเป็นแบบอย่างให้กับ นร.
ครูนิตยา อุดทองคำ	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	เมื่อเข้าใจจึงเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงกับวิทยาศาสตร์ใกล้เคียงกันมาก จึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะบูรณาการสอดแทรกเพิ่มเติมหลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับ นร. ในวิชาวิทยาศาสตร์
ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอน		
ครูอัจฉริยา สุวอ	โนนสังวิทยาคาร	ผลจากการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยใช้กระบวนการบูรณาการหลักปรัชญา ทำให้บรรลุเป้าหมายในเนื้อหารายวิชา และสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้ นร. เติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยครูสามารถยกตัวอย่างให้ นร. เข้าใจได้อย่างชัดเจน และมีลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
ครูวรรณิ สอนสุภา	บ้านร้านตัดผม	เมื่อก่อนครูจะสอนแบบพูดอยู่คนเดียว สอนเนื้อหา ถ้าเด็กคุยกันครูก็จะดูว่า ตอนนี้อยู่เปลี่ยนมาใช้คำถามและให้ นร.สะท้อนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง ทำให้เข้าใจเด็กมากขึ้น และมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้นด้วย
ครูปราณี ชะนะฮวด	บ้านร้านตัดผม	จากที่เข้ามาถึงก็สอนเนื้อหาในหนังสือ มาเป็นสนใจพฤติกรรมเด็กมากขึ้น นำ ๗ คำถามกระตุ้นคิดมาปรับให้ง่าย ๆ เหมาะสมกับเด็ก ตอนที่ท่าน ผอ.ให้สอนให้เพื่อนดู ภูมิใจมากค่ะ
ครูสมาริน เงามะ	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	มีทิศทางในการสอนที่ชัดเจนขึ้น โดยเน้นไปที่การสอนให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ ใช้การตั้งคำถามให้เด็กนำหลักปรัชญาไปใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และสอนเพื่อให้เด็กรู้จักตัวเอง
ครูเมธาวิ แสนปาง	เทศบาลวัดป่าเรไร	ใจเย็นลง เข้าใจว่าเด็กมีการเรียนรู้ที่ต่างกัน จึงต้องใช้วิธีการสอนที่ต่างกัน และไม่สอนให้ นร.แข่งขันกัน
ครูปริศนา ตันติเจริญ	โยธินบูรณะ	เมื่อเข้าใจว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เนื้อหา (Content) แต่เป็นกระบวนการ จึงออกแบบการสอนที่เด็กได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้ลงมือทำ ผ่านกระบวนการ “รู้ คิด เลือก ทำ”
ครูอำพร ทุมดี	บ้านหนองไผ่	จากที่เคยคิดว่าเด็กต้องเก่งเหมือนกัน เปลี่ยนเป็นเด็กมีการเรียนรู้ และมีทักษะที่ต่างกัน จึงให้เปลี่ยนมาพัฒนาเด็กตามศักยภาพ และให้ลงมือปฏิบัติ โดยครูต้องอดทนสังเกต ตั้งคำถามให้ นร.เกิดการเรียนรู้ไปตามสถานการณ์ (ครูเป็นโค้ช)
ครูชูรอยยา เจ๊ะมะ	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	ครั้งแรกเมื่อ ๓ ปีก่อน ครูวางแผน ครูคิด ครูบอกให้ นร.ทำโน่นทำนี่ แต่ปัจจุบัน ครูให้ นร.ทำแล้วคอยดูอยู่ห่าง ๆ
ครูวุฒิชัย พันระไชย	เชิงขั้ววิทยพิทยาคม	ตอนแรกผมไม่สนใจ เพราะคิดว่า ความเป็นคนิตศาสตร์กับหลักปรัชญาไม่เข้ากัน พอค่อย ๆ เปิดใจออกมาจับความรู้สึกจากวิทยากร จึงเริ่มนำเรื่องการถอดบทเรียนมาใช้
ครูวันดี ทองเลิศ	ราชานุเคราะห์	เมื่อนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสอน ทำให้ได้ปรับวิธี ลองผิดลองถูกพัฒนาการสอนไปเรื่อย ๆ โดยมี นร.เป็นตัวชี้วัดว่าเรามาถูกทางหรือไม่
ครูนิยม อยู่รัมย์	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	จากที่เคยจู้จี้ตั้งความหวังใน นร.ไว้สูง ได้ปรับวิธีมาเป็นทำความเข้าใจ นร. ค่อย ๆ พูดคุย และชวนให้ นร.ตั้งเป้าหมายชีวิต
ครูวิไลวรรณ หลาบหนองแสง	เทศบาลวัดป่าเรไร	เปลี่ยนจากการสอนทฤษฎีแล้วให้เด็กปฏิบัติเลย มาเป็นการให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานของเด็ก เพื่อให้ให้นำหลักพอเพียงมาใช้

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
ครูดวงใจ รุ่งแสง	อนุบาลพระราชวังสามัคคี	ก่อนหน้านี้ไม่ได้ให้เน้นมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน และไม่ค่อยได้กระตุ้นเด็ก ๆ แต่จะไปคำนึงถึงสาระ และเวลาที่มืออยู่อย่างจำกัด แต่หลังจากปรับเปลี่ยนการสอนแบบใหม่ มาใช้คำถามกระตุ้นแล้วพบว่า การรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ๆ มากขึ้น ทำให้เขามีความสุขกับการเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
ครูไฉลา บุญเทียม	บ้านคลองยาง	แต่ก่อนเน้นแต่เรื่องผลสัมฤทธิ์โดยไม่ได้ดูเรื่องการปฏิบัติ ตอนนี้เน้นกิจกรรมให้เด็กลงมือทำ เน้นให้ทำโครงการและจิตอาสา เพื่อได้เรียนรู้หลักปรัชญาจากการทำงาน
ครูอำนวยการ อนุศิลป์	รัชฎา	ปัจจุบันเน้นการใช้คำถามเพื่อรู้จักเด็ก ให้เด็กรู้จักตัวเอง และสร้างการเรียนรู้ให้เด็ก

ภาคผนวก ๑๒

ตัวอย่างนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
นร.นำมาใช้ในการบริหารจัดการชีวิต		
ใช้เป็นหลักคิด มีหลักยึด ทำให้รู้จักตัวเอง มั่นใจในตนเอง		
นายอ้อยง เซาว์ปรีชา	จุฬารัตนาธิปัตย์วิทยาลัย เพชรบุรี	หลักคิดนี้สอนให้ผม ไม่เป็นคนมั่งง่าย จึงทำให้ผม สร้างงานที่มีคุณภาพเสมอ และที่สำคัญทำให้เป็นคนไม่เห็นแก่ได้ ผมจึงทำธุรกิจอย่างตรงไปตรงมา และดูแลบุคลากรเป็นอย่างดี
น.ส.แสงอุษา พรหมทอง	สตรีมารดาพิทักษ์	เมื่อเจอเรื่องที่ยาก ๆ ที่ต้องตัดสินใจ หนูจะใช้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการคิด เป็นอันดับแรก ๆ ค่ะ
น.ส.วนิชญา หวันลา	กัลยาณวัตร	การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ทำให้หนู มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
น.ส.พัทธนันท์ ลิ้มรัตน์สุวรรณ	ดาราวิทยาลัย	เดี๋ยวนี้เปลี่ยนไปเป็นคนละคนเลย เศรษฐกิจพอเพียงทำให้ชีวิตเราดีขึ้น มีมุมมองที่กว้างขึ้น โดยเฉพาะจากประสบการณ์ไปขยายผลเรื่องนี้
น.ส.อัศษิพร บุพศิริ	กัลยาณวัตร	หนู นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน สังเกตคนใช้โดยละเอียด พูดจาดีด้วยเป็นอย่างดีและหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
น.ส.สายสุดา สิ้นคุณ	บ้านเป้าวิทยา	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เรา กล้าที่จะเลือกทางชีวิตที่เหมาะสมกับเรา หนูเลือกที่จะเรียนไปทำงานไป เพื่อไม่ต้องกวนทางบ้าน...สิ่งนี้ได้มาจาก รร.
น.ส.วลีรัตน์ มิ่งศูนย์	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	เศรษฐกิจพอเพียงจะเข้าถึงใจเราได้ต้องนำมาปฏิบัติ และเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้หนูสามารถพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
ด.ญ.เปรมฤทัย ชำสุข	บ้านหนองไผ่	เราเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้จากสิ่งที่มีอยู่ จากการเข้าฐานเรียนรู้ จากสิ่งแวดล้อมของเรา ได้มาฝึกทำงานต่าง ๆ ที่เป็นวิชาชีพได้ ได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากในห้องเรียน
น.ส.ณิศรา ปติพัตร	สตรีมารดาพิทักษ์	เวลาจะตัดสินใจทำอะไร จะต้องสำรวจตัวเอง ทุกครั้งว่าสิ่งที่ทำนั้นพอดีกับความสามารถของเราหรือไม่ จะไม่ทำอะไรเกินตัว ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย และไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
น.ส.นริศรา ทองสัมฤทธิ์	รัชฎา	เราต้องประเมินตัวเอง ทบทวนตัวเอง คิดว่าเราจะทำเรื่องนี้ไหวไหม คิดว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะเกิดผลกระทบอย่างไร
น.ส.อนุธิดา ศักดิ์ศรี	รัชฎา	จะทำอะไร เราต้องคิดวิเคราะห์ ว่าสิ่งที่เราทำไปนั้นดีต่อเราหรือไม่ ส่งผลเสียต่อคนอื่นหรือไม่

บทเส้นทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
ด.ญ.อาชิวานา วามะ	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	หนูจะทำอะไรสักอย่าง หนูก็จะคิดว่า สิ่งนั้นทำดีหรือไม่ มีประโยชน์อะไรบ้าง
น.ส.รจนา สันทาลุนัย	ลำโรงทาวิทยาคม	หลักพอเพียงทำให้หนู เข้าใจตนเองมากขึ้น รู้ศักยภาพและรู้เท่าทันใจตัวเอง มีเหตุผลมากขึ้นและคิดอยู่เสมอว่าทุกการกระทำมีผลชัดเจนไปยังสิ่งอื่น ๆ เสมอ
ด.ญ.ณอมร ภัคดี	เทศบาลวัดป่าเรไร	การถอดบทเรียนทำให้พวกเรารอบคอบมากขึ้น จึงคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน
น.ส.อนุรักษ์ แก้ววรรณรัตน์	สตรีมารดาพิทักษ์	สามารถจัดการเวลาและทำสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น มองว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ วิธีการวางแผนที่จะทำอย่างไรให้ชีวิตราบรื่นยิ่งขึ้นและมีความสุขเพิ่มขึ้น
นายวัชรินทร์ ทิดเซียง	โนนสังวิทยาคาร	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้ ผมคิดได้ชัดเจน สามารถประเมินศักยภาพของตัวเอง รู้ว่าสามารถทำอะไรได้ดีกว่าเมื่อก่อน เช่น ตอนนี้ผมได้เป็นประธาน นร. แทนที่จะทำได้แค่การขายเครื่องเสียงให้ที่บ้าน
น.ส.ธัญญพัทธ์ อัครพันธุ์ทวี	สตรีมารดาพิทักษ์	สิ่งที่เปลี่ยนไปอย่างหนึ่งที่ชัดเจนมาก ๆ คือ หนูเป็นคนละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น ทำให้ สามารถจัดการงานทุกอย่างได้อย่างเรียบร้อย และเป็นระเบียบยิ่งขึ้น
น.ส.วราณันท์ ศรีเต็ง	รัชฎา	แต่ก่อนนี้เมื่อคิดจะทำอะไรก็จะทำเลยเป็นความรู้สึกล้วน ๆ แต่ตอนนี้ คิดรอบคอบมากขึ้น คิดหลาย ๆ ทาง
ด.ช.สมชัย พุฒมีผล	คลองพิทยาลงกรณ์	จะปลูกผัก เรา ต้องมีความรู้ วิธีการปลูกผัก วิธีรดน้ำ ไม่ควรรดน้ำมากเกินไป เวลาหยอดเมล็ดก็ไม่ใส่มากจนต้นเบียดกัน
น.ส.วริศรา โพพิศ	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้หนู มีเป้าหมายในการทำงาน ทำงานรอบคอบขึ้นและ สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้น
น.ส.กุลธิดา ยศกล้า	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้ เคັม่มีความละเอียดรอบคอบขึ้น ต้องรู้เป้าหมายการทำงานแต่ละครั้ง สามารถทำงานได้ตามแผนอย่างเป็นระบบ เคັม่จึงมีความมั่นใจและกล้าที่จะเป็นผู้นำ แก่คนอื่น ๆ
น.ส.พิมลพรรณ ทะลือ	เฉลิมพระเกียรติฯ พะเยา	หนูนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้วางแผนการใช้ชีวิต จึงทำอะไรได้อย่างเป็นระบบ
น.ส.เกษณี ตันต้อย	เสริมงามวิทยาคม	เราสามารถ ใช้ความคิดให้เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ก่อนทำงานต้องมีความรู้ ต้องประเมินกำลังทีมงาน และ รู้ว่าทำอะไร ทำอย่างไร
น.ส.อรนันท์ จันคำ	แม่พริกวิทยา	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้หนู รู้จักวางแผนชีวิต รู้จักแก้ปัญหา มีเหตุผลมากขึ้น พัฒนาสิ่งที่ทำให้ดียิ่งขึ้นไปอีก
นายธนกร อาษากิจ	ดาราวิทยาลัย	การเป็น นร.แกนนำสอนให้เรา ทำงานเป็นระบบมาก ซึ่งได้นำมาใช้ได้ดีในมหาวิทยาลัย

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
น.ส.ศศิธร คำแห่งพล	เชิงขวัญพิทยาคม	ตัดสินใจว่าเมื่อเรามีประสบการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย ก็ทำให้เรา สามารถนำไปต่อยอด ในการทำประโยชน์ได้อย่างหลากหลายด้วยค่ะ
น.ส.นันทิกานต์ แซ่เต๋น	บ้านเป้าวิทยา	เมื่อให้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้คิดก่อนทำ ทำให้หนูมี จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนขึ้น ก่อนจะทำอะไรหนูต้องศึกษาหาความรู้ให้มากพอ เพื่อพร้อมรบกับสิ่งที่ไม่คาดฝัน
น.ส.พิมพ์เพ็ญ ดุรงค์ธรรม	จุฬารัตนาธิปัตย์วิทยาลัย เพชรบุรี	ใช้หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขในการ ตั้งคำถามตัวเองและเพื่อน ในการดำเนินการ หลังจากได้โจทย์แข่งขัน “ วิทยสัประยุทธ์ ” จนประสบความสำเร็จ
ด.ญ.วรัญญา เพิ่มขุนทด	บ้านหนองไผ่	ทำแล้วเราก็ได้ทีนะ ไม่ใช่คะแนน แต่เป็นความรู้ และเราสามารถแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ให้นำความรู้กลับไปใช้ที่บ้าน และในชุมชนของเราค่ะ
น.ส.อารีญา สิ้นสาธุ	กะทู้วิทยา	เราตั้งต้นการทำโครงการด้วยหลักพอเพียงวางแผนให้เป็นขั้นตอน แบ่งงานกันทำ เพื่อให้การทำงานราบรื่น สามารถป้องกัน และแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้
ด.ช.ปณณธร สิ้นสุพรรณ	บ้านหนองไผ่	ต้องวางแผนให้รอบคอบก่อนที่จะทำงาน เราต้องมีความรู้ และทำงานเป็น จึงจะทำงานสำเร็จ
น.ส.กัลยภรณ์ วงษ์เกิด	โยธินบูรณะ	ได้นำหลักปรัชญาไปใช้ในการ จัดสรรเวลา ทำกิจกรรมในคณะแพทย์ ซึ่งต้องเรียนหนัก ทำให้ไม่มีคนอยากทำ แต่พอลอยมองว่าได้เรียนรู้มาก จึงทำกิจกรรมไปด้วย เรียนไปด้วย
น.ส.นภัสสร ศิริวัฒนวิทย์	โยธินบูรณะ	เมื่อเรานำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำโครงการ งานของเรา ออกมาดีมาก แทบไม่มีอุปสรรคเลย และที่สำคัญ ใช้งบประมาณน้อยมาก
นายปฐมพงษ์ เป้ามีพันธ์	จุฬารัตนาธิปัตย์วิทยาลัย เพชรบุรี	นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิต ทำให้มี เป้าหมายชีวิตชัดเจน สามารถทำกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับการเรียนที่อยู่ในระดับเกียรตินิยม
ด.ช.ธนพล พรประทม	บ้านหนองบัวแดง	ผมคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ ผมรู้จักวางแผนเตรียมพร้อม รู้จักการประหยัด มีเงินออม และรู้จักจัดการเวลาของตนเอง
น.ส.นุชนารถ อุดสีบ	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเขลางค์นคร	หนูชอบเศรษฐกิจพอเพียง การคิดและวางแผนอย่างรอบคอบทำให้เรา รู้ปัญหาและจุดบกพร่องว่าควรป้องกันหรือปรับปรุงตรงไหน
น.ส.ชลิตา พูลเลิศ	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	โดยส่วนตัวชอบคำว่า “ ภูมิคุ้มกัน ” คือ ทำอย่างไรที่เรามีภูมิคุ้มกัน ในภายภาคหน้า ด้วยหลักนี้เวลาทำอะไร หนูจะมีแผนสำรองเสมอ
น.ส.ธัญญลักษณ์ อะวีชิน	เชิงขวัญพิทยาคม	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้หนู รู้จักวิธีที่จะจัดการกับตนเอง รู้ว่าเราทำอะไรได้ บกพร่องตรงไหนก็ปรับเปลี่ยนแก้ไขใหม่
ด.ญ.รัชนีกร อัญญาโพธิ์	ชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพที่ ๒๐๖	การได้นำเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ทำให้คิดมี เหตุผลมากขึ้น กว่าเดิม และยังทำให้เรารู้จักใช้ชีวิต รู้จักแสวงหา ไม่ใช่มีแต่รอคอย

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
น.ส.ศรีสุดา ไรจน์เสถียร	จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี	หนูเคยเป็นคนทำอะไรสุดโต่งเสมอ เช่น อ่านหนังสือจนสมองเบลอไม่รับ ตอนนี้ ถ้าจะทำงานให้มีประสิทธิภาพต้อง “พอดี”
น.ส.ปาไลดา แซ่เขียว	ห้วยยอด	เดี๋ยวนี้หนูรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
นายอนุพันธ์ แก้วภาค	ทาจุมเงินวิทยาคาร	ผมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแบ่งเวลาในการทำงานในการเรียนหนังสือ
ด.ช.ฟูรชาน สะแต	ราชประชานุเคราะห์ ๑๐	ผมได้นำหลักปรัชญามาใช้คิดก่อนใช้จ่าย เพื่อจะได้มีเงินออม
ด.ญ.เบญจวรรณ คำไต	บ้านร้านตัดผม	เมื่อก่อนเวลาอยากได้อะไรก็จะขอแม่อย่างเดียว เดี่ยวนี้คิดก่อนถ้าทำเองได้จะทำเอง หรือเก็บเงินซื้อเองค่ะ
ด.ญ.โชนง แซ่โซ้ง	ราชานุเคราะห์	ตาลเปลี่ยนแปลงจากเป็นคนที่ฟุ่มเฟือย กลายเป็นคนที่รู้จักคิดก่อนที่จะใช้จ่าย และขยันขึ้น รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
ด.ญ.วรชมน เตรียมพยุง	ราชานุเคราะห์	เมื่อก่อนหุงข้าวแล้วเหลือทิ้ง แต่ตอนนี้หนูต้องมาคำนวณว่าจะหุงข้าวและทำอาหารปริมาณเท่าใดที่จะพอดีกับจำนวนคน ทุกคนจะต้องอิ่มท้องและไม่เหลือจนถึงข้าวข้าง
ด.ช.กรกฎ อนุวรรณ	เทศบาลจามเทวี	เศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและซื้อเฉพาะของที่จำเป็นแล้ว ยังเป็นการรู้จักซ่อมแซมข้าวของที่ชำรุด หากพอซ่อมได้ก็ควรซ่อม ไม่ควรทิ้ง
ด.ช.สิขเรศ สุภาพ	อนุบาลประชารัฐสามัคคี	เศรษฐกิจพอเพียงสอนให้ผมมีความพอประมาณ อยากได้อะไรผมคิดก่อนว่าจำเป็นหรือเปล่า และเก็บเงินซื้อเองไม่รบกวนพ่อแม่ แม้ยังไม่มีเป้าหมายใช้เงิน ผมก็เก็บออมไว้ก่อน
ด.ญ.ทวิพร นาคงสี	คลองพิทยาลงกรณ์	สอนให้รู้จักความประหยัด ไม่ใช้อะไรมากเกินไป เราควรใช้อย่างพอดี และต้องรู้จักอนุรักษ์ป่าชายเลน
นร.ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม		
นร.ลด-เลิกพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์		
นายอภิรักษ์ ศรีเกิด	บ้านคูเมือง	เมื่อก่อนเป็นเด็กเกเร ไม่ชอบมาโรงเรียน แต่พอมาเรียนที่บ้านสวนฝันฯ ได้เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ปลูกมะนาว และจัดบันทึกการทำงาน สนุกกว่าการเรียนในห้องเรียน ตอนนั้นผมเลิกสูบบุหรี่ ไม่โดดเรียน และตรงต่อเวลามากขึ้น
นร.มีความรับผิดชอบ มีความอดทน และมีจิตอาสามากขึ้น		
นายพีรพัฒน์ ลือชัยเกษม	ดาราวิทยาลัย	ผมลดความเห็นแก่ตัวเองลง เห็นแก่ส่วนรวมมากขึ้น
ด.ญ.สุพัตรา ทิพย์โหมด	กงไกรลาศวิทยา	เมื่อก่อนหนูค่อนข้างจะขี้เกียจ แต่พอมาเป็นแกนนำได้เห็นพวกพี่เป็นต้นแบบหนูจึงต้องเปลี่ยนตัวเองก่อน ต้องมีความรับผิดชอบและขยันเรียน ขยันทำงาน

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
นายยศพล หล้าสิงห์	เชิงขัววิทยุพิทยาคม	การทำกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ ทำให้ผมมีความรับผิดชอบ มีความอดทน และมีจิตอาสาที่ทำด้วย “ใจ” รู้สึกว่าสิ่งที่ทำมีคุณค่า ทำให้มีความสุข
น.ส.เก็จมณี บุญเหมาะ	ศิษรภูมิพิสัย	เราแต่ละคนต้องรับผิดชอบทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด
ด.ญ.วาริณี สุรินทร์	ชุมชนบ้านห้วยค้อมิตรภาพ ที่ ๒๐๖	ถ้าเราไม่มีหลักคิดก็จะไม่สามารถก้าวไปสู่หนทางที่ดีกว่าได้ และอาจหลงไปในสิ่งที่ไม่ดีได้ เช่น แต่ก่อนหนูเป็นคนไม่ค่อยรับผิดชอบ แต่พอได้มาทำเรื่องนี้ ก็เลยคิดได้ว่า การบ้านเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ
ด.ญ.สายป่าน ศรีสุ่มัง	เทศบาลวัดป่าไร่	หนูคิดว่าเรามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ ต้องซื่อสัตย์ ต้องละเอียดรอบคอบ และ ทำตัวให้ดีเพื่อนจึงจะเชื่อที่เราพูด
นายสรารุช สุริบุตร	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเข ลางค์นคร	ผมชอบการเป็นจิตอาสา มีความสุขเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น ก่อนจัดกิจกรรมผมจะนัดกันมาประชุมวางแผนโดยใช้หลักปรัชญา
นร.ใช้สติ ใช้เหตุผล ทำให้เข้าใจผู้อื่นสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทำงานเป็นทีมได้ดี และมีความสุข		
น.ส.ศิริพร นวลสีทอง	รัชฎา	เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเหมือนระฆังเตือนใจ ให้กับหนู เปลี่ยนจากที่เป็นคนโวยวายเป็นต้องคิดก่อน
นายวรุฒม์ เสนานนท์	สำโรงทาบวิทยาคม	เมื่อรับหน้าที่เป็นประธาน นร.ผมต้องวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี เริ่มจากทบทวนตนเอง และคิดว่าเราควรจะทำตัวอย่างไร ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายมาให้ดีที่สุด
น.ส.เกวลี สุขอ่วม	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	สิ่งที่เกิดขึ้นกับดิฉัน คือ มีความรับผิดชอบในตัวเองมากขึ้น เริ่มรับฟังเหตุผลของผู้อื่น และนึกถึงความรู้สึกของคนอื่นมากขึ้น
น.ส.การุภาค บุญมาก	ห้วยยอด	เมื่อก่อนจะใช้อารมณ์ ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่ เดี่ยวนี้ จะรับฟังคนอื่นมากขึ้น ข้อดี คือ ทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข
น.ส.ทิพย์มณี มีจิตร	ห้วยยอด	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้เป็นคนยึดหยุ่นมากขึ้น ลดทิฐิลง ทำให้อยู่กับเพื่อนมีความสุขมากขึ้น
ด.ญ.เบญญา บุญพิทักษ์	บ้านร้านตัดผม	หนูใช้เหตุผลมากขึ้น ไม่เถียงแม่เหมือนเมื่อก่อนแล้ว
ด.ญ. สุภาพร สังข์น้อย	บ้านร้านตัดผม	เราใช้เศรษฐกิจพอเพียงทำงานกับเพื่อนบ่อย ๆ เริ่มฟังกันมากขึ้น และไม่ทะเลาะกันแล้ว
ด.ช.ธนภัทร โอหิรัญกุล	สัตยาไส	เมื่อก่อนใจร้อน ถ้าเพื่อนว่าจะทะเลาะด้วยเลย แต่ตอนนี้ จะคิดก่อน จึงไม่ทะเลาะ
นายสุทิน รัตนธรรม	ลาซาลจันทบุรี (มารดาพิทักษ์)	ผมฟัง และเข้าใจพ่อแม่มากขึ้น ว่าทำไมท่านถึงพูดว่าเรา จึงปรับเปลี่ยนตัวเองทำให้เรียนได้เกรดสูงขึ้น

บทเรียนทางสู่ความ “พอเพียง”

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน
โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
น.ส.ศุภรัศมี กระพันพงศ์สกุล	คาราวินวิทยาลัย	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้หนูเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น หนูมีวิธีการคิด การตัดสินใจที่มีเหตุมีผล รอบคอบมากยิ่งขึ้น รู้จัก คิดก่อนพูด คิดก่อนทำ ไม่วู่วาม เพราะเมื่อก่อน หนูจะเป็นคนค่อนข้างใจร้อน
นายอนุนทินทร์ นุธิกุล	ราชประชานุเคราะห์ ๕๕	มีความเข้าใจเพื่อนต่างเผ่ามากขึ้น ทำให้ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี
นายธนพล คู่ป่อง	สนามบิน	การทำงานร่วมกันกับเพื่อนๆ ทำให้ผมรับฟังผู้อื่นมากขึ้น แต่คนมีความคิดที่แตกต่างกัน เราต้องหาเหตุผลที่ดีที่สุด ทำให้ ผมเป็นคนมีเหตุผลมากขึ้น
ด.ญ. วรัญญา น้อยนารายณ์	บ้านร้านตัดผม	เดี๋ยวนี้ หนูรู้ว่าควรทำอะไรให้ถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้
ด.ญ. อจिताสน์ น้ำใส	บ้านคลองยาง	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้ หนูรู้ว่าควรทำอะไร ไม่ทำอะไร ที่บ้านเลิกใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนสารเคมีแล้ว
น.ส.ชญาภัสร์ สิงห์โตทอง	ศิขรมพิทยาลัย	จะทำอะไรต้อง คิดถึงผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเราและผู้อื่นเสมอค่ะ
น.ส.เพ็ญญา วิชัยสุทธิพันธุ์	ศรีวิชัย	ได้เรียนรู้ว่าการทำงานทุกอย่าง ต้องทำด้วยใจ ใช้สติและอยู่ในความไม่ประมาท
น.ส.สุพรรณิการ์ นาคโคบาย	โคกเพชรวิทยาคาร	เมื่อนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ หนูมีสติมากขึ้น คิดก่อนที่จะทำ เดี่ยวนี้หนูเขียนงานได้อย่างเรียบร้อยและสะอาดทุกชิ้น
น.ส.สุชานาฏ หนูขาว	ห้วยยอด	การลงมือปฏิบัติทำให้เราชัดเจนขึ้น ว่าเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ ตัวเรามีคุณภาพมากขึ้นและอยู่ในสังคมได้อย่างดีด้วย
นายธนพล กัดมหสิงห์	โยธินบูรณะ	เมื่อก่อนเป็นคนใจร้อน คิดอะไรได้ทำเลย หรือบอกให้เพื่อนทำ โดยไม่ให้เหตุผล แต่ตอนนี้ค่อยๆ ถามความเห็นเพื่อน ใช้เหตุผลตัดสินใจ ทำงานตามขั้นตอน ทำให้ได้รับความร่วมมือและมีความสุขมากขึ้น
น.ส.ฟ้าใส จินตะรัตน์	คาราวินวิทยาลัย	ถ้าสิ่งที่เราทำอยู่บน ความพอดี เราก็มักมีความสุข
ด.ญ. สุธาวัฒน์ ศรีเขียว	เทศบาลจามเทวี	พอเพียงหมายถึงการอยู่อย่างพอดี ไม่จำเป็นต้องรวยมาก แต่ ขอให้อยู่ได้อย่างมีความสุขก็เพียงพอแล้ว
นร. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปขยายผลที่บ้านหรือในชุมชน		
ด.ญ. อารีรัตน์ ลั่นฟ้าคนดี	ราชานุเคราะห์	หนูนำความรู้ที่ได้ไปอธิบายให้พ่อแม่ฟัง เช่น เรื่องการดูแลสุขภาพอย่างพอดี ทำให้ พ่อแม่เริ่มตระหนักถึงความพอเพียงมากขึ้น
ด.ญ. ศุภณัฐ มาเยี่ยม	บ้านหนองบัวแดง	หนูนำความรู้ที่ได้จาก รร. ไปใช้ที่บ้าน และบอกกับเพื่อนบ้านให้ ปลูกผักไว้กินเอง เพราะไม่ได้ใส่ยาฆ่าแมลง จึงไม่มีอันตราย และมีราคาแพง
ด.ญ. มลทิรา แทนคำ	บ้านหนองหญ้าปล้อง	หนูนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนมาใช้ในชีวิตประจำวัน และที่ครอบครัว เช่น ทำบัญชีรับจ่ายของครอบครัว ทำให้มีเงินออม เก็บไว้ใช้ตอนที่จำเป็น และเราเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ทำให้คนในครอบครัวมีสุขภาพดี

ชื่อ-สกุล	โรงเรียน	การเปลี่ยนแปลง
นร.นำมาใช้ในการเรียน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้ผลการเรียนดีขึ้น		
นายเอกพล วงศ์มดีกุล	โพนทองวิทยายน	แต่ก่อนผมใช้ชีวิตแบบเรื่อยเปื่อย เกเรบ้าง เอาแต่เล่นเกม แต่พอได้มาเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ได้มาทำกิจกรรม ได้เปิดหูเปิดตามากขึ้น ทำให้ต้องการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้น ช่วยแม่ทำงานบ้าน มีสมาธิ และตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น และความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น
นายธนะกฤต ครูฑพีชธร	กงไกรลาศวิทยา	ผมใช้หลักคิดพอเพียงพัฒนาการเรียนให้เกรดดีขึ้น แต่คิดว่าไม่พอ จึงช่วยตัวให้เพื่อนจนเรียนดีขึ้นเหมือนกัน เพราะความพอเพียงไม่ใช่แค่เรื่องทำเพื่อตัวเอง แต่เป็นเรื่องของการแบ่งปันให้กับสังคม
นายเอกพล วงศ์มดีกุล	โพนทองวิทยายน	เมื่อก่อนผมจะมุ่งทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวจนเกรดตก พอนำเศรษฐกิจพอเพียงมา จัดสมดุล ระหว่างเวลาเรียนกับเวลาทำกิจกรรม ได้ดีขึ้น ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น จากเกรดเฉลี่ย ๓.๐๓ เพิ่มเป็น ๓.๕๐ ในเทอมถัดมา
น.ส.ชวนา สุทธินราธร	สตรีมารดาพิทักษ์	คุณครูชอบถามเสมอจนจำใจเลยก็คือ ทำทำไม ทำอย่างไร เวลาที่จะทำอะไรสักอย่าง คำถามเหล่านี้จะผุดขึ้นมาในหัวทุกครั้ง เมื่อหนูต้องตัดสินใจ
น.ส.กวิณฑรา ต๊ะศิริ	สัตยาไส	เศรษฐกิจพอเพียงทำให้ผม คิดอย่างมีระบบ ได้พิจารณาตัวเอง อยู่ตลอดเวลา ทำให้มีสติและทำอะไรผิดพลาดน้อยลง

คณะทำงาน

บนเส้นทางสู่ “ความพอเพียง” รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชน โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดำเนินการโดย

มูลนิธิสยามกัมมาจล

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่

อาคาร Plaza East เลขที่ 19 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

โทรศัพท์ : 0 - 2937 - 9901 - 7 โทรสาร : 0 - 2937 - 9900

ที่ปรึกษา

นางปิยาภรณ์ มั่นตะจิตร์

ผู้จัดการมูลนิธิสยามกัมมาจล

นางนงนาท สนธิสุวรรณ

ที่ปรึกษากิจการรณรงค์เพื่อสังคม

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

บรรณาธิการ

นางสาวศศิณี ลิ้มพงษ์

ผู้จัดการโครงการพัฒนาเยาวชน

โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นางสาวสุจินดา งามวุฒิมิพร

ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการพัฒนาเยาวชน

โดยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“การที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยให้กับนักเรียนได้นั้น
นักเรียนต้องได้รับการฝึกฝนให้ลงมือทำงานจริงๆ
ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เชื่ออำนาจต่อการเรียนรู้
และใช้เวลาในการบ่มเพาะ”

